

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. ВЪВЕДЕНИЕ	3
1. Общи данни	3
2. Авторски колектив.....	3
3. Приложени принципи и подходи при изготвянето на ОУПО	4
4. Нормативна уредба	7
5. Основни източници на данни и информация за разработването на ОУПОИ	11
6. Цели, задачи и методи на работа.....	12
7. Прогнозен срок на действие на ОУПО	16
II. АНАЛИЗ НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО ПОЛОЖЕНИЕ	18
1. Социално-икономически условия и проблеми	18
1.1. Демография.....	18
1.2. Структури на заетостта.....	29
1.3. Икономическа база.....	31
2. Териториални проучвания	54
2.1. Релеф	54
2.2. Климат.....	55
2.3. Хидрографска мрежа	56
2.4. Почви.....	63
2.5. Геоложка характеристика.....	67
2.6. Биологично разнообразие	71
2.7. Поземлен ресурс по територии.....	80
2.8. Структура на собствеността.....	87
3. Обитаване	88
3.1. Основни характеристики на жилищния фонд.....	88
4. Социални дейности и социална инфраструктура	90
4.1. Образование.....	90
4.2. Здравеопазване	96
4.3. Спорт	100
4.4. Социални дейности	101
5. Техническа инфраструктура	104
5.1. Електроснабдителна мрежа.....	104
5.2. Водоснабдителна система.....	105
5.3. Канализационна мрежа и ПСОВ.....	106
5.4. Газопроводна мрежа	110
5.6. Съобщителна мрежа.....	112
5.7. Пътна и железопътна мрежа.....	114
5.8. Сметосъбиране и третиране на отпадъци.....	125
5.9. Депа за отпадъци	130
5.10. Други обекти.....	130
6. Ландшафтно устройство и зелена система.....	131
7. Отдых и туризъм.....	138
8. Планова осигуреност на населените места.....	141
9. Състояние и опазване на околната среда.....	142
9.1. Атмосферен въздух	142
9.2. Води	147
9.3. Почви и нарушени територии	163
9.4. Биологично разнообразие, защитени територии и зони.....	167
9.5. Отпадъци- устройствени изисквания при управлението им.....	170
9.6. Вредни физични фактори.....	171

10. Защита от предвидими природни бедствия	173
10.1. Идентификация на рисковете и защита от наводнения.....	173
10.2. Идентификация на рисковете и защита от земетресения	176
10.3. Идентификация на рисковете и защита от радиационна авария или трансгранични радиоактивни и други замърсявания.....	179
10.4. Идентификация на рисковете и защита от снегонавявания и обледенявания	182
11.5. Свлачища.....	185
III. ПРОГНОЗА ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ	186
1.Социално-икономическо развитие.....	186
1.1.Прогноза за демографско развитие.....	186
1.2.Прогноза за икономическо развитие	200
1.2.1. Прогноза за икономическо развитие на населението	200
1.2.2. Отраслова икономическа прогноза.....	203
1.3.Прогноза за развитие на социалната база.....	208
1.3.1. Образование.....	208
1.3.2. Здравеопазване.....	210
1.3.3. Култура и спортна инфраструктура	212
1.3.4. Социални дейности.....	214
1.3.5. Техническа и комунална инфраструктура.....	215
1.4. Приоритети за реализация	218
IV.ПРОГНОЗА ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ –ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ	219
1.Пространствено развитие	219
Основно предназначение на териториите.....	219
1.1.Развитие на териториите	219
2. Режим на устройство и параметри за натоварване на устройствените зони	230
3. Баланс на територията	236
V. ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ	238

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Общи данни

Настоящият проект за **Общ устройствен план на Община Исперих** е изготвен в изпълнение на Договор №92 от 05.12.2017 г. сключен между ОБЩИНА ИСПЕРИХ и „ИНВЕСТИЦИОННО ПРОЕКТИРАНЕ“ ЕООД гр. Шумен.

Проекта е изготвен съгласно Техническото задание за изработване на **Общ устройствен план на Община Исперих**.

Основание за разработването на **Общ устройствен план на Община Исперих** е преди всичко фактът, че общината не притежава актуален устройствен план, който е важен документ за нейното пространствено развитие, стои в основата на управлението на териториите, опазването на околната среда, реализирането на важни за общината инвестиционни инициативи, гарантира устойчивото развитие на териториите и съвместяването на разнообразни интереси.

Целите и приоритетите в развитието на Община Исперих, заложи в приетите и действащи стратегически и планови документи налагат мобилизирането на целия местен потенциал – човешки, инвестиционен, териториален за да може да се постигне търсеното ускоряване на развитието на общината. Разширяването на урбанизираните територии се обосновава с прилагането на по-високи стандарти за различните функционални системи и устройствени среди. Наред с това идват възможностите и задълженията за опазване на околната среда, възможностите за развитие на туризма (с акцент на спортния и културно – историческия туризъм), възможностите за ефективно използване на природните ресурси, възможностите за задоволяване на нуждите на бизнеса и др.

Общият устройствен план на дадена община е стратегически документ от регионално значение, а в определени случаи и в национален аспект, който дава конкретни предвиждания за развитие на територията на общината. Той свежда всички стратегически документи от по-високо ниво на териториално ниво и фактически дава отражение на прогнозите на тези документи върху развитието на територията на общината. **Общия устройствен план** се явява ключов документ за постигане на устойчиво развитие на общината.

Основание за изготвянето на **Общия устройствен план на община Исперих** дава Решението на Общинския съвет № 425 (Протокол № 47/20.10.2014 г.). Плановото задание е също е одобрено от Общинския съвет с Решение № 425/20.10.2014 г. на Общинския съвет-Исперих. То е съгласувано с Министерство на културата (Становище № 33-НН-479/01.07.2016 г.), и с РИОСВ Русе (Становище изх. № АО2696/11.06.2014 г.).

2. Авторски колектив

Проекта за **Общ устройствен план на Община Исперих** е разработен от експертен екип на „ИНВЕСТИЦИОННО ПРОЕКТИРАНЕ“ ЕООД гр. Шумен, с

участието на всички заинтересовани страни и партньори, в условията на широка гражданска подкрепа, проведени обществени обсъждания, дискусии и осигуряване на публичност, прозрачност и информация в изпълнение на обществена поръчка с предмет: „ИЗРАБОТВАНЕ НА ПРОЕКТ ЗА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН (ОУП) НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ, ВКЛЮЧВАЩ ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА (ЕО) И ОЦЕНКА ЗА СЪВМЕСТИМОСТ (ОС)“, открита с Решение № 347 от 15.06.2017 г.

ЕКСПЕРТИ АНГАЖИРАНИ С ИЗРАБОТВАНЕТО НА ОУП:

- Експерт № 1 – Ръководител екип – инж. Диян Събев Златев
- Експерт № 2 – Устройство на урбанизирани територии и недвижимо културно наследство – арх. Красимира Манева Караматева – Петрова
- Експерт № 3 – Икономически анализ и прогнози – Кристина Миткова Димитрова
- Експерт № 4 – Техническа инфраструктура и комуникационно-транспортни – инж. Мими Йорданова Кичукова
- Експерт № 5 – Водоснабдяване и канализация – инж. Вихрен Николов Коянков
- Експерт № 6 – Електроснабдяване и съобщения – инж. Кинчо Петков Маринов
- Експерт № 7 – Информационна система /ГИС/ – инж. Диян Събев Златев
- Експерт № 8 – Топлофикационни мрежи и газопреносни мрежи – инж. Елена Миткова Станчева
- Експерт № 9 – Зелена система – ланд. арх. Ирена Стефанова Стойнева

3. Приложени принципи и подходи при изготвянето на ОУПО

В системата на комплексното планиране териториално устройственото или пространственото планиране заема своето важно място, тъй като то планира физическата среда, където се реализират всички намерения и проекти в икономическата, социалната и екологическата сфери. Териториално устройственото планиране създава териториалната основа за локализиране и реализиране на всяко реално действие за развитие.

Планирането на регионалното развитие е свързано с планирането на пространството или с териториално устройственото планиране. Тази връзка по никакъв начин не може да бъде прекъсната и пренебрегната. Примерно когато лансираме един проект за икономическа дейност, ние неизбежно трябва да отговорим и на въпросите къде и как ще се разположи тази дейност, какво пространство ще е необходимо, как ще се отрази на околната среда. И ако няма предвидено чрез устройствено планиране подходящо място за нея, то неизбежно това планиране трябва да бъде симулирано или компенсирано с действия, които го осъществяват, макар и не по най-добрия начин. Липсата на устройствено планиране или на добро устройствено планиране е причината за много грешки в локализирането на различни обекти и съоръжения върху територията на страната в близкото минало, а построените грешки са тежко бремене за поколенията.

Пространственото планиране по своята същност не е секторно планиране, а е ориентирано към всички сектори, защото организира и балансира секторните дейности в пространството, върху територията. Пространственото планиране може да играе координираща роля както хоризонтално между различните ведомства, така и вертикално между националните, регионалните и общинските администрации и

служби. Пространственото планиране не представлява планиране на инвестиции, а на организационни мерки. Неговите инструменти са устройствените схеми и планове.

Устройствените схеми и планове са пространствен израз на интегрираната политика на развитие на обществото, пространствен израз на икономическата, социалната, културната и екологическата политика на цялото общество. Това обуславя връзката на устройственото планиране с регионалното планиране и с интегралното планиране на устойчивото развитие.

Общият устройствен план на общината определя общото (преобладаващото) предназначение на най-едрите структурни части на територията и общият режим на тяхното устройство. Това са териториите на населените места и селищните образувания (урбанизираните територии), земеделските територии, горските територии, защитените територии и нарушените територии за възстановяване. Режимът на устройство на всяка от посочените територии и на техните съставни подразделения се изразява с най-общи цели, мерки, ограничения и изисквания за опазване, използване, изграждане и развитие на териториите.

Съчетаването на методите и подходите на планиране на регионалното развитие и на планиране на териториалното устройство би обогатило едновременно и двете дейности и резултатите от тях. Такъв подход би доближил тези дейности плътно до същността на добро комплексно планиране. Много важно е при планиране на регионалното развитие да се открояват дългосрочните прогнози и сценарии на развитие, да се очертава бъдещият образ на съответния район и съответната територия и оттам да се откриват по-близките краткосрочни цели и задачи.

За изпълнение на поставените цели и постигане на желаните резултати подходът, който е използван за изготвянето на ОУПО, ще се основава на някои основни принципи, а именно:

Принцип на устойчивостта – спазване преди всичко изискванията за екологосъобразност на общите устройствени концепции и на всяко от конкретните устройствени решения. Изготвения ОУПО трябва да осигури икономично разходване на всички природни ресурси при организиране на територията, особено на невъзобновимите и на първо място на поземления ресурс. По този начин ще се създадат устройствени условия за осигуряване на стабилност в развитието на първичния сектор – фундамент на местната икономика и едновременно ще се осигурят възможности за алтернативна реализация на потенциалите на ценните природни ресурси в посока диверсификация на стопанските активности и създаване на многоотраслова структура, в която все по - голям дял ще заемат малките и средните предприятия, базирани на местни ресурси и съвременни технологии, включително инициативи в областта на туризма, чрез популяризиране и развитие на културното и природното наследство на общината. Не на последно място, прилагането на този принцип допринася за подобряване качеството на живот на населението, за опазване на биоразнообразието, както и за предпазването от кризисни ситуации, възникващи в резултат на физико-геоложки процеси в земната основа, производствени аварии и природни бедствия.

Принцип на приемствеността – насърчаване на онези устройствени решения (при наличие на такива), които прибавят нови положителни качества към вече

създаденото, а не го отричат и разрушават. При изготвяне на ОУПО ще се анализират предходните планове и проекти по отношение степента на тяхната приложност и постигнати резултати, направените инвеститорски „стъпки”, в т.ч. и променени предназначения на земята, като индикатори за инвестиционен интерес и ориентир за устройствените предвиждания. В съответствие с разпоредбата на чл. 103а от Закона за устройство на територията (ЗУТ) ще бъдат съобразени предвижданията на действащите подробни устройствени планове. В пълна степен ще бъдат взети предвид предвижданията на стратегическите и планови документи в сферата на регионалното развитие на национално, регионално, областно и общинско ниво в частите им, отнасящи се за пространственото развитие на предметната територия и в частност – конкретните мерки и проекти, включени в Общинския план за развитие на Община Исперих за периода 2014 – 2020 г.

Принцип на реализма – формулираните постижими цели, инвестиционните и организационните усилия, необходими за чиято реализация, да са съизмерими с мащаба на ресурсите, които могат реално да бъдат осигурявани общо от публичния и частния сектори.

Принцип на солидарността – търсене на баланс между индивидуалните и групови интереси от една страна и интересите на териториалната общност в цялост от друга страна, като се отчита, че в своята същност те не могат да бъдат конфликтни, тъй като и общностните интереси са сбор от определен тип индивидуални интереси (за здраве, за чист въздух и зелени площи, за образование и т.н.). Освен това ще се търси и баланс между интересите на различните социални категории, в т.ч. специална грижа за уязвимите групи, каквито са например децата, и за онеправданите категории от населението – семействата с ниски доходи, хората в неравностойно положение, старите хора. Прилагането на този принцип се основава и на равнопоставеността на различните видове собственост.

Принцип на партньорството – прилагането на същия е от изключително значение, както за постигане на надеждни и стабилни устройствени решения, така и за увеличаване на ресурсния потенциал за реализирането им. Това ще стане чрез активно партниране с представителните структури на бизнеса, с гражданските сдружения и движения при работни срещи по време на проектирането на ОУП на Община Исперих. Ще се търси и взаимодействие и координиране на усилията с централните ведомства, реализиране на междуобщински инициативи.

Принцип за интегрираността – ще се изразява в прилагането на методически подход, отчитащ влиянието на разнопосочни фактори на развитието и използването на териториалните ресурси, на търсене на възможности за съвместяване на разнопосочни интереси с превес на тези с изразен публичен характер. Принципа за интегрираност ще бъде допълнен и с изискването за координация на устройственото планиране със стратегическото планиране и програмиране, на екологическите изисквания и др.

Принцип на публичност на устройствените решения – ще се търси осигуряването на активното участие на жителите на общината в обсъждания на Предварителния проект на ОУП и отчитане на техните предложения.

Принцип за дългосрочност – съгласно действащата нормативна уредба в устройственото планиране, срокът на действие на ОУП е 15-20 години. Прилагането на този принцип при разработване на ОУП на Община Исперих ще бъде съобразен изцяло с обективни прогнозни разчети за протичащите на територията процеси, които да отчитат очакваното въздействие на фактори със стимулиращо и със задържащо влияние. Предлагащите устройствени решения ще бъдат относително устойчиви във времеви хоризонт на действие на ОУП.

Предлаганият подход е съобразен с идентифицираните нужди на Възложителя и съответства напълно на целите и резултатите на договора/проекта. Базира се на натрупан капацитет и професионален опит и създава реална възможност за мултиплициране и приемственост на добрите национални и европейски практики.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НА ВСИЧКИ НИВА И ВЪВ ВСИЧКИ ПОСОКИ

На първо място много е важна необходимостта от координация в действията на институциите и на всички участници в процеса на планиране. На първо място тук изпъква необходимостта от много добра взаимовръзка между нивото на областната администрация, която носи основната отговорност при регионалното планиране и общинските администрации, които имат големи компетенции в процеса на териториално устройственото планиране. Проникването и обвързването на двете дейности изисква много сериозно сътрудничество и партньорство, построено повече на хоризонтален принцип, на зачитане и уважение.

На второ място значението на междуобластната координация в рамките на района за планиране, която също изисква голяма толерантност, равнопоставеност, взаимно зачитане, откриване на общите проблеми, които са в състояние да обвързват, да провокират организирането на общи действия с повишена ефективност.

На трето място, най-важното е необходимостта от подобряване на междусекторната координация, координацията между ведомствата, която трябва да се реализира на всички нива на планирането. Дейността по осъществяване на планирането провокира и стимулира силно подобряването на междуправителствената координация. Но териториалният подход, териториалното планиране и отчитането на изискванията на територията по-категорично от всичко налагат тази необходима координация и приближаването към комплексното планиране.

Накрая следва да подчертаем, че цялата политика на регионално развитие и на устройството на територията на всяко от нивата трябва да бъде базирана на активното участие на гражданите, на техните неформални организации, на бизнес средите, научните среди и различните граждански формации. Те трябва да бъдат много ясно, всеобхватно и точно информирани за всички етапи и процедури в процеса на планиране и за дейността на институционалните структури. Те трябва да бъдат привлечени за активно участие в процеса на планиране.

4. Нормативна уредба

Проекта за Общ устройствен план на Община Исперих е изготвен съгласно следната нормативна уредба:

1) НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2012 – 2022 г., приета с Решение № 696 на Министерския съвет от 24.08.2012 г.;

2) НАЦИОНАЛНА КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ за периода 2013 – 2025 г.;

3) ЗАКОН ЗА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ;

4) Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие;

5) ЗАКОН ЗА АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИАЛНОТО УСТРОЙСТВО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ;

6) Заповед № РД-02-14-2021 от 14.08.2012 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството за утвърждаване на категоризация на общините в Република България съгласно приложение № 1 и на категоризация на населените места в Република България съгл.приложение № 2;

7) ЗАКОН ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА от 31.03.2001 г.(изм. и доп. ДВ. бр.63 от 4 Август 2017г);

8) НАРЕДБА № 8 ОТ 14 ЮНИ 2001 г. ЗА ОБЕМА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА УСТРОЙСТВЕНИТЕ ПЛАНОВЕ (изм. ДВ. бр.11 от 10 Февруари 2015г.);

9) НАРЕДБА № 7 ОТ 22 ДЕКЕМВРИ 2003 Г. ЗА ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА УСТРОЙСТВО НА ОТДЕЛНИТЕ ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ И УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ (изм. ДВ. бр.21 от 1 Март 2013г.);

10) Правила и нормативи за планиране на населените места;

11) Правилник за планиране на населените места;

12) Териториално-устройствени и градоустройствени норми за целесъобразно разполагане на материалната база за културни дейности;

13) Градоустройствени норми и правила за спортните сгради, съоръжения и комплекси;

14) Норми и правила за обектите, обслужващи вилните зони;

15) ЗАКОН ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ;

16) ЗАКОН ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО;

17) ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ;

18) Правилник за прилагане на Закона за опазване на земеделските земи, приет с ПМС № 240 от 1996 г.;

19) Наредба № 26 от 1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;

20) ЗАКОН ЗА ГОРИТЕ;

21) Правилник за прилагане на Закона за горите, приет с ПМС № 80 от 1998 г.;

22) Наредба № 5 от 31 юли 2014 г. за строителството в горските територии без промяна на предназначението им;

23) ЗАКОН ЗА ТУРИЗМА;

24) Наредба № 14 от 1987 г. за курортните ресурси, курортните местности и курортите;

25) ЗАКОН ЗА КАДАСТЪРА И ИМОТНИЯ РЕГИСТЪР;

26) Наредба № РД-02-20-5 ОТ 15 декември 2016 г. за съдържанието, създаването и поддържането на кадастралната карта и кадастралните регистри - обн. ДВ.брой: 4, от дата 13.1.2017 г.;

27) Наредба № 18 от 2005 г. за съдържанието, условията и реда за създаване и поддържане на специализираните карти и регистри за изградената от оператори далекосъобщителна инфраструктура;

28) Инструкция за създаване и поддържане на геодезически мрежи с местно предназначение;

29) Инструкция и условни знаци за изработване и поддържане на планове на подземни проводни и съоръжения;

30) Инструкция № РД-02-20-25 от 2011 г. за определяне на геодезически точки с помощта на глобални навигационни спътникови системи;

31) Инструкция № РД-02-20-12 от 2012 г. за преобразуване на съществуващите геодезически и картографски материали и данни в „Българска геодезическа система 2005“;

32) ЗАКОН ЗА ГЕОДЕЗИЯТА И КАРТОГРАФИЯТА;

33) Наредба № 2 от 2010 г. за дефиниране, реализация и поддържане на Българската геодезическа система;

34) ЗАКОН ЗА СОБСТВЕНОСТТА;

35) ЗАКОН ЗА ДЪРЖАВНАТА СОБСТВЕНОСТ;

36) Правилник за прилагане на Закона за държавната собственост, приет с ПМС № 254 от 15.09.2006 г.;

37) ЗАКОН ЗА ОБЩИНСКАТА СОБСТВЕНОСТ;

38) ЗАКОН ЗА ПОДЗЕМНИТЕ БОГАТСТВА;

39) ЗАКОН ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА СОБСТВЕНОСТТА ВЪРХУ ГОРИТЕ И ЗЕМИТЕ ОТ ГОРСКИЯ ФОНД;

40) Правилник за прилагане на Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд, приет с ПМС № 55/1998 г.;

41) ЗАКОН ЗА СОБСТВЕНОСТТА И ПОЛЗУВАНЕТО НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ;

42) Правилник за прилагане на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи;

43) ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО;

44) Наредба № 2 от 2011 г. за здравните изисквания към гробищни паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници;

45) ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА;

46) Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, приета с ПМС № 59 от 2003 г.;

47) Наредба № 2 от 2003 г. за реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на националните, регионалните и областните планове и програми за развитие, устройствените планове и техните изменения;

-
- 48) Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС № 139 от 2004 г.;
- 49) ЗАКОН ЗА ЧИСТОТАТА НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ;
- 50) ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ;
- 51) Наредба за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС № 277 от 2012 г.;
- 52) Наредба № 7 от 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- 53) Наредба № 8 от 2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
- 54) ЗАКОН ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ;
- 55) Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 2007 г.;
- 56) ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА ОТ ШУМА В ОКОЛНАТА СРЕДА;
- 57) ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТИКАТА;
- 58) Наредба № 16 от 2004 г. за сервитутите на енергийните обекти;
- 59) Наредба № 6 от 2004 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ;
- 60) Наредба за устройството и безопасната експлоатация на преносните и разпределителните газопроводи и на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ, приета с ПМС № 171 от 16.07.2004 г. ;
- 61) ЗАКОН ЗА ЕНЕРГИЯТА ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ;
- 62) ЗАКОН ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ;
- 63) Наредба № 35 от 30.11.2012 г. за правилата и нормите за проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на кабелни електронни съобщителни мрежи и прилежащата им инфраструктура;
- 64) Наредба № 5 от 23.07.2009 г. за реда и начина за определяне на размера, разположението и специалния режим за упражняване на сервитутите на електронните съобщителни мрежи, съоръжения и свързаната с тях инфраструктура;
- 65) ЗАКОН ЗА ПЪТИЩАТА;
- 66) Правилник за прилагане на Закона за пътищата (ППЗП), приет с ПМС № 245/24.11.2000 г.;
- 67) ЗАКОН ЗА ЖЕЛЕЗОПЪТНИЯ ТРАНСПОРТ;
- 68) Наредба № 2 от 24.06.2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно- транспортните системи на урбанизираните територии;
- 69) Наредба № 8 от 28.07.1999 г. за правила и норми за разполагане на технически проводни и съоръжения в населени места;
- 70) Наредба № 1 от 20.01.1994 г. за геозащитната дейност;
- 71) ЗАКОН ЗА ВОДИТЕ;

72) Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;

73) Наредба № 1 от 10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;

74) Наредба № 2 от 22.03.2005 г. за проектиране, изграждане и експлоатация на водоснабдителни системи;

75) Общински план за развитие на община Исперих за периода 2014-2020 г.;

76) Преработен вариант на планово задание за изработване на Общ устройствен план на Община Исперих.

5. Основни източници на данни и информация за разработването на ОУПОИ

За изготвянето на предварителния проект за ОУП на Община Исперих е използвана информация предоставена от следните институции.

Таблица I.5. Основни източници на данни и информация за разработването на ОУПОИ

№	ИНСТИТУЦИЯ
1.	ОБЩИНА ИСПЕРИХ
2.	НСИ-ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - СЕВЕР
3.	„БУЛГАРТРАНСГАЗ“ ЕАД
4.	БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ В ДУНАВСКИ РАЙОН - ПЛЕВЕН
5.	„БУЛСАТКОМ“ АД
6.	„ЕНЕРГО-ПРО БЪЛГАРИЯ“ ЕАД
7.	"ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР" ЕАД - МЕР Русе
8.	„МОБИЛТЕЛ“ ЕАД
9.	ДИРЕКЦИЯ „ГРАЖДАНСКА ЗАЩИТА“ РАЗГРАД
10.	ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ГРАЖДАНСКА ВЪЗДУХОПЛАВАТЕЛНА АДМИНИСТРАЦИЯ“
11.	ДП НАЦИОНАЛНА КОМПАНИЯ ЖЕЛЕЗОПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА
12.	МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА, Гл. дирекция "Инфраструктура на отбраната"
13.	МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА, ДИРЕКЦИЯ „ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И КОНЦЕСИИ“
14.	„НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ“ ЕАД КЛОН ДОЛЕН ДУНАВ
15.	ОБЛАСТНО ПЪТНО УПРАВЛЕНИЕ – РАЗГРАД
16.	РЕГИОНАЛНА СЛУЖБА „ПОЖАРНА БЕЗОПАСНОСТ И ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО“ ИСПЕРИХ
17.	РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ-РУСЕ
18.	ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - РАЗГРАД

19.	РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ-РАЗГРАД
20.	„ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ“ ЕАД
21.	ВИВАКОМ
22.	"ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ " ЕООД -ИСПЕРИХ
23.	ДИРЕКЦИЯ "БЮРО ПО ТРУДА" ИСПЕРИХ
24.	ОБЩИНСКА СЛУЖБА ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ-ИСПЕРИХ
25.	ФЕДЕРАЦИЯ НА ПРИРОДОЗАЩИТНИ СДРУЖЕНИЯ ЗЕЛЕНИ БАЛКАНИ
26.	БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИНСТИТУТ ПО БИОРАЗНООБРАЗИЕ И ЕКОСИСТЕМНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
27.	НАЦИОНАЛЕН ПРИРОДОНАУЧЕН МУЗЕЙ ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ И ЗАЩИТА НА ПРИЛЕПИТЕ
28.	БЪЛГАРСКО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЩИТА НА ПТИЦИТЕ
29.	РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ ИСПЕРИХ
30.	НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА НЕДВИЖИМОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО
31.	ДЪРЖАВЕН АРХИВ-РАЗГРАД
32.	АГЕНЦИЯ ПО ГЕОДЕЗИЯ, КАРТОГРАФИЯ И КАДАСТЪР-РАЗГРАД
33.	"Геозащита Плевен" ЕООД
34.	ИА "ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩИТЕЛНИ МРЕЖИ И ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ
35.	РИОСВ-РУСЕ
36.	МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ
37.	МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
38.	ДГС "Сеслав"
39.	ДЛС "Воден - Ири Хисар"
40.	"СЦДП "ДП - Габрово
41.	„ОВЕРГАЗ МРЕЖИ“ АД

В процеса на изготвяне на предварителния проект са проведени срещи с Общинска администрация – Исперих.

6. Цели, задачи и методи на работа

Целите на Общия устройствен план на една община се определят на първо място от Закона за устройство на територията, с чл. 104, ал. 1, (изм. Обн. ДВ бр. 65/2003 г.).

Общите устройствени планове са основа за цялостното устройство на териториите на общините, на части от тях или на отделни населени места с техните землища. Предвижданията на общите устройствени планове, с които се определят общата структура и преобладаващото предназначение на териториите, видът и предназначението на техническата инфраструктура и опазването на околната среда и обектите на културно-историческото наследство, са задължителни при изготвянето на подробните устройствени планове.

Закона за устройство на територията, изм. и доп. ДВ. бр.21 от 9 Март 2018г.

В Плановото задание за изработване на Общ устройствен план на Община Исперих са формулирани цели, задачи и приоритети за развитие, които следват

матрицата на стратегическите документи и определят основните насоки и очакваните резултати от реализацията на плана.

Основната стратегическа цел на Общия устройствен план на Община Исперих е да създаде основа за балансирано и устойчиво устройствено развитие и хармонична жизнена среда в урбанизираните и извънурбанизираните територии.

За изпълнение на тази цел е необходимо:

& Развиването на съществуващи функции на населените места в общината, адаптирането им към бъдещата визия за устойчиво развитие и съответно установяване на нови такива;

& Определяне на функционалното предназначение на терените с техните параметри;

& Развитие на елементите на техническата инфраструктура;

& Създаване на условия за поддържане на екологическото равновесие и опазване на околната среда;

& Опазване обектите на културното наследство;

& Определяне на правила и нормативи за прилагане на ОУПО, които да доведат до изпълнение на гореописаните цели и задачи на плана.

Преработен вариант на планово задание за изработване на Общ устройствен план на Община Исперих, 2016 г.

За да бъдат изпълнени поставените в предоставеното задание от Възложителя общи изисквания, **основните задачи на ОУП на Община Исперих**, при разработването му от нашия екип ще бъдат:

❖ Документален анализ на законодателни, програмни, стратегически и планови документи на България и на ЕС, на исторически сведения и публикации за региона и за общината;

❖ Многофакторен анализ на компонентите и факторите на средата за установяване на тяхното текущо състояние и за определяне на местния потенциал за развитие;

❖ Сравнителен анализ на заложените в различни документи за територията стратегически цели и предвиждания, на добри примери от нашата и чуждестранна практика за устойчиво развитие на територията;

❖ Експертна оценка на текущото състояние и на екологичните, социалните, икономическите и пространствените въздействия на антропогенната дейност върху природните компоненти на средата, върху ландшафта, културното наследство и биологичното разнообразие.

❖ Стандартни статистически методи за анализ и прогноза на демографските тенденции и рискове;

❖ Икономически и иконометрични методи за изследване на социално-икономическото развитие на общината.

❖ Определяне на общата структура на територията - предмет на плана, и преобладаващото предназначение на съставните и структурните ѝ части, местоположението и границите на урбанизираните територии, земеделските територии; горските територии, защитените територии, защитените зони, санитарно-охранителни

зони на водоизточници, нарушените територии за възстановяване, водните течения и площи и териториите със специално, с друго или със смесено предназначение;

- ❖ Определяне на общият режим на устройство на всяка от горе упоменатите територии, който включва най-общи цели, мерки и изисквания за тяхното опазване, използване, изграждане и развитие;

- ❖ Определяне на извънурбанизираните територии - изключителна държавна, публична държавна и публична общинска собственост, и режимът на тяхното устройство;

- ❖ Определяне разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура и сервитутните им зони на територията на общината и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от национално значение;

- ❖ Определяне на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита;

- ❖ Определяне на териториите за активно прилагане на ландшафтно устройствени мероприятия и естетическо оформяне, в т.ч. териториите за превантивна устройствена защита съгласно чл. 10, ал. 3 ЗУТ;

- ❖ Определяне на територии за специални обекти, свързани с отбраната и сигурността на страната, и прилежащи към тях забранени и сервитутни зони;

Освен гореспоменатите основни задачи на ОУП, регламентирани в Наредба №8 от 14 юни 2001 г. за обема и съдържанието на устройствените планове, с изработването на ОУП на община Исперих ще бъдат осъществени и някои специфични задачи, касаещи дългосрочното развитие на общината, спрямо изискванията на устойчивото развитие, а именно:

- Да се осигури възможност за създаване на добри условия за обитаване и труд на населението;

- Да се осигури оптимален баланс между частните и обществените интереси. ОУП на Община Исперих ще е изработен така, че да защитава и гарантира частната собственост, но в същото време и да дава възможност за реализация на необходимите обществени мероприятия. Важен елемент от тази задача ще бъде и балансът между отделните и различни частни интереси;

- Да се равнопоставят различните видове собственост при определяне на функционалните зони и предвижданията за функционално използване на терените. Когато определени мероприятия от обществен интерес имат търговска привлекателност, то за реализацията на тези мероприятия ще се търси възможност за включване на всички заинтересовани собственици и инвеститори, включително и частни; и обратно – за реализацията на непопулярни мерки, свързани със забрани за видове дейности или отчуждаване на имоти, ще се подхожда внимателно за да се избегне високата степен на накарняване на частния интерес, тъй като несъобразяването с тези постановки може да доведе освен до негативен отзвук от качествата на ОУП,

така и до практическото забавяне на прилагането му, предвид възникване на възражения и съдебни спорове;

➤ Да се определят точно функционалните зони и режими спрямо прилежащите строителни и регулационни граници на селищата и селищните образувания, както и спрямо други административни и териториални ограничители, респ. при съобразяване с Плана за земеразделянето на територията, като се определят границите и местоположението на устройствените зони и се конкретизират допустимите и забранени дейности в тях;

➤ Да се определят изискванията при използването, опазването и застрояването на терените в различните устройствени зони;

➤ Да се определят насоките за териториалното развитие на урбанизираните територии и екологичното им съвместяване със земеделските, горските и защитените територии, с оглед постигане на оптимална териториална структура;

➤ Да се предвидят мерки и да се осигурят възможности за възстановяване на нарушените територии и да се определи последващото им предназначение;

➤ Да се осигури възможност за подходящо развитие на комуникационно – транспортната инфраструктура и обвързването ѝ с националната инфраструктура;

➤ Да се отразят съществуващите и предвиди необходимите нови трасета и прилежащите им терени и да се осигури спазване на сервитутните зони за провеждане на съоръженията на техническата инфраструктура;

➤ Да се определи начина на ползване и устройството на поземлените имоти, съобразно конкретното им предназначение;

➤ Да се отразят всички защитени зони и защитени територии и да посочат всички наложени спрямо тях ограничителни условия за ползване, като същевременно се гарантира опазването на биологичното разнообразие;

➤ Да се отразят всички съществуващи кариери, като за същите се укажат необходимите хигиенно-защитни зони и изисквания за начин на ползване и стопанисване, гарантиращ максимална защита и ползване на прилежащите им терени, съгласно предвижданията на ОУП;

➤ Да се направят инфраструктурни проучвания за потенциала на територията и да се оценят възможностите за организиране на наличните обекти на културно - историческо наследство, като културни центрове за посещение;

➤ Да се представи цялостна стратегия за опазване на културното и историческо наследство, която да бъде неразделна част от политиката за развитие на селищните и извън селищните територии на общината;

➤ Да се представи концепция за развитие на туризма, при балансирано и устойчиво използване на селищните и извън селищните територии, при умело използване на природните и антропогенни фактори, като за целта се предвиди създаване на зони за осъществяване на ежедневен, седмичен и годишен отдых и се осигури възможност за развитие на нови видове туризъм – екологичен, селски, религиозен, културен и др.;

➤ Да се обвържат съществуващите и предвидени терени за озеленяване за широко обществено ползване в селищната среда с нови и съществуващи паркове и горски паркове в единен зелен организъм, като освен това се предвидят терени за спорт и развлечения и специфични терени за озеленяване, с цел осъществяване защита на зоните за обитаване от промишлени зони и други замърсители;

➤ Да се прецизират границите на съществуващите зони за отдых;

➤ Да се обследва съществуващото състояние на териториите с устройствен режим за обществено обслужване и да се реструктурират според създадите се потребности;

➤ Да се изготви комуникационно-транспортен план за елементите на транспортната инфраструктура, като неразделна част от ОУП;

➤ Да се осигурят възможности за оперативно действие на Общинската администрация. Общият устройствен план на община Исперих ще бъде изработен така, че да служи като практически инструмент в ръцете на Общинската администрация за ефективно управление на Територията. За тази цел той ще е едновременно достатъчно ясен и точен и ще дава възможности за бързо привеждане в съответствие с новите условия и изискванията на конюнктурата. Тази задача е изключително важна, тъй като в настоящия момент процесите в икономиката и пространственото изграждане на средата са с висока степен на непредвидимост, даже и в близко бъдеще. Много бързо изменящите се условия могат да направят и най – добрият план неприложим, ако той не съдържа в себе си възможности за развитие. В този смисъл, изработеният от екипа ни Общ устройствен план на община Исперих ще бъде прецизиран така, че да балансира между силно рестриктивни и фиксирани режими за някои от териториите, спрямо общо допустими режими, с възможност за бързата им конкретизация или промяна с ПУП;

➤ Да се даде възможност конкретни намерения и мероприятия, заложи в него, да се обвържат с международни програми за финансиране;

➤ Да се изгради прогноза за урбанистично развитие, съответстваща на Националния, Регионалния, Областния и Общински планове и стратегии за развитие;

➤ Да се даде възможност за интегриране на устройственото и пространствено развитие на територията в по – високи устройствени нива.

Всички национални стратегически документи, в които е заложено изготвянето на ОУП съответстват и са в синхрон с приетите нормативни документи в рамките на ЕС, като част от вътрешното законодателство на страната ни.

Общият устройствен план на общината дава възможност за реализиране на основните приоритети залегнали в стратегическите документи за регионално развитие, в т.ч.:

7. Прогнозен срок на действие на ОУПО

Съгласно ЗУТ и чл. 17, ал. 3 от Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените планове, Общите устройствени планове на общини се създават за прогнозен период от 15-20 години.

Съгласно плановото задание за изработване на ОУП на Община Исперих, настоящият ОУП ще бъде с прогнозен период до 2033 г.

II. АНАЛИЗ НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО ПОЛОЖЕНИЕ

1. Социално-икономически условия и проблеми

1.1. Демография

1.1.1. Брой на населението

Основен фактор при анализиране на социално – икономическото и инфраструктурно развитие на териториалните единици, както и за оформяне на визия за пространствено развитие на територията и конкретизиране на устройствени параметри при планирането е демографският.

Таблица II.1.1. Население в Р.България, Област Разград и в Община Исперих

Страна/Област/ Община	2012г.	2013г.	2014г.	2015г.	2016г.
Р.България	7305888	7265115	7223937	7177991	7127822
Област Разград	122883	121380	119821	118145	116322
Община Исперих	22088	21777	21590	21232	20900

Източник: Национален статистически институт

Населението на община Исперих по официални статистически данни към 31.12.2016г. е 20 900 души.

В следващата таблица са представени данни за броя на населението към 31.12 за периода от 2004г. до 2013г. по справка на Национален статистически институт – Териториално бюро – Север, отдел „Статистически изследвания – Разград“.

Таблица II.1.2. Население на Община Исперих за периода 2012-2016г.

община населено място	население към 31.12.				
	2012	2013	2014	2015	2016
с. Белинци	466	462	460	452	424
с. Бърдоква	301	293	297	296	292
с. Вазово	1067	1046	1031	1003	997
с. Голям Поровец	559	548	547	530	527
с. Делчево	459	473	472	471	463
с. Драгомъж	361	358	351	346	348
с. Духовец	552	543	534	520	511
гр. Исперих	8720	8602	8497	8354	8253
с. Йонково	729	723	695	668	650
с. Китанчево	1433	1412	1405	1388	1371
с. Конево	85	85	81	74	71
с. Къпиновци	221	218	224	224	226
с. Лудогорци	749	735	737	719	702
с. Лъвино	1051	1031	1011	994	964

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

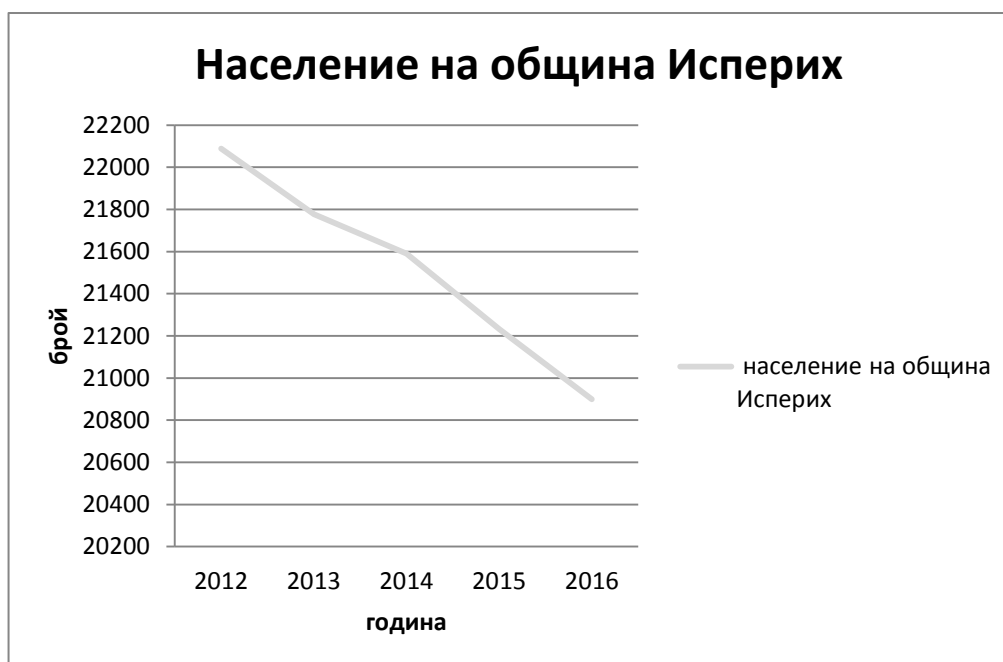
с. Малко Йонково	368	355	381	379	375
с. Малък Поровец	331	323	324	326	324
с. Печеница	298	286	289	281	271
с. Подайва	1587	1578	1578	1570	1555
с. Райнино	415	403	399	381	368
с. Свещари	628	625	616	608	595
с. Средоселци	310	313	307	298	288
с. Старо селище	327	323	323	326	322
с. Тодорово	762	746	742	721	701
с. Яким Груево	309	296	289	303	302
община Исперих	22088	21777	21590	21232	20900

Източник: Национален статистически институт

Процесът на обезлюдяване, характерен за страната като цяло, засяга и община Исперих със същите темпове.

По населени места, броят на населението е разпределено неравномерно. От цялото население на общината към 2016г. в гр.Исперих, който е и общински център е разположено най-голям брой население – 8 253 души.(39.49%). На второ място се нарежда с.Подайва – 1555 души. (7.44%). На трето място е с.Китанчево – 1371 души.(6.56%). Това са и трите населени места с население над 1000 души. Най-малко населеното място е с. Конево – 71 души.(0,34%).

За разглеждания период (2012г. до 2016г.), броя на население в Община Исперих е намаляло с 1188 души. За периода от 2012-2016г. се наблюдава различен темп на нарастване и на намаляване на броя на населението по населени места. За периода от 2012г. до 2016г. броя на населението в общината като цяло намалява. Към 2013г. населението спада с 1.41 % спрямо предходната година, след което към 2014г. населението спада с 0.86 % спрямо предходната година. В периода от 2014г. до 2016г. броя на населението спада съответно с 1.66 и с 1.56%.

Граф. II.1.1. Брой на населението в Община Исперих за периода 2012г.-2016г.

Съпоставяйки данните за общината като цяло и за отделните населени места се вижда, че ситуацията в някои от селата е различна. От общо 24 населени места, 21 имат отрицателен прираст за периода 2012г.-2016г., останалите 3 населени места имат положителен прираст.

Таблица II.1.3. Динамика в броя на населението на Община Исперих за периода 2012-2016г.

№	населено място	2012	2016	Ръст 2012-2016г.
1	с. Белинци	466	424	-42
2	с. Бърдоква	301	292	-9
3	с. Вазово	1067	997	-70
4	с. Голям Поровец	559	527	-32
5	с. Делчево	459	463	4
6	с. Драгомъж	361	348	-13
7	с. Духовац	552	511	-41
8	гр. Исперих	8720	8253	-467
9	с. Йонково	729	650	-79
10	с. Китанчево	1433	1371	-62
11	с. Конево	85	71	-14
12	с. Къпиновци	221	226	5
13	с. Лудогорци	749	702	-47
14	с. Лъвино	1051	964	-87
15	с. Малко Йонково	368	375	7
16	с. Малък Поровец	331	324	-7
17	с. Печеница	298	271	-27
18	с. Подайва	1587	1555	-32
19	с. Райнино	415	368	-47

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

20	с. Свещари	628	595	-33
21	с. Средоселци	310	288	-22
22	с. Старо селище	327	322	-5
23	с. Тодорово	762	701	-61
24	с. Яким Груево	309	302	-7
	община Исперих	22088	20900	-1188

Източник: Национален статистически институт

За периода 2012-2016г. най-голям отрицателен ръст на броя на населението има в гр.Исперих (-467 души), а най-малък в с.Старо селище (-5 души). Най-голям положителен ръст се наблюдава в с.Малко Йонково (+7 души), а най-малък ръст има в с.Делчево (+4 души).

Негативните изменения в броя на населението, макар и по-слабо изразени, са неблагоприятен фактор за цялостното развитие на общината. В перспектива намалението на населението ще доведе до ограничаване на работната сила и възпроизводствения потенциал.

1.1.2. Структури на населението

• Полова структура

Значението на половата структура на населението се определя от различията и особеностите на мъжете и жените като страни в процеса на възпроизводство, тяхното място и роля в семейството, участието им в трудовия процес, техният социален статус и др. Половата структура се определя главно от особеностите в динамиката на раждаемостта и смъртността на населението.

Таблица II.1.4. Полова структура на населението в Община Исперих по населени места

община населено място	население към 31.12.								
	2012			2013			2014		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
община Исперих	22088	10965	11123	21777	10813	10964	21590	10720	10870
с. Белинци	466	233	233	462	231	231	460	233	227
с. Бърдоква	301	162	139	293	159	134	297	161	136
с. Вазово	1067	547	520	1046	534	512	1031	527	504
с. Голям Поровец	559	280	279	548	275	273	547	271	276
с. Делчево	459	232	227	473	238	235	472	238	234
с. Драгомъж	361	186	175	358	185	173	351	180	171
с. Духовец	552	278	274	543	273	270	534	266	268
гр. Исперих	8720	4244	4476	8602	4186	4416	8497	4140	4357
с. Йонково	729	360	369	723	364	359	695	349	346
с. Китанчево	1433	711	722	1412	695	717	1405	690	715
с. Конево	85	47	38	85	45	40	81	40	41
с. Къпиновци	221	112	109	218	109	109	224	116	108
с. Лудогорци	749	376	373	735	368	367	737	372	365
с. Лъвино	1051	539	512	1031	529	502	1011	521	490

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

с. Малко Йонково	368	169	199	355	164	191	381	173	208
с. Малък Поровец	331	169	162	323	167	156	324	165	159
с. Печеница	298	156	142	286	152	134	289	153	136
с. Подайва	1587	810	777	1578	804	774	1578	799	779
с. Райнино	415	198	217	403	190	213	399	184	215
с. Свещари	628	298	330	625	299	326	616	298	318
с. Средоселци	310	153	157	313	155	158	307	152	155
с. Старо селище	327	161	166	323	158	165	323	161	162
с. Тодорово	762	377	385	746	371	375	742	375	367
с. Яким Груево	309	167	142	296	162	134	289	156	133

община населено място	население към 31.12.					
	2015			2016		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
община Исперих	21232	10535	10697	20900	10360	10540
с. Белинци	452	232	220	424	218	206
с. Бърдоква	296	154	142	292	151	141
с. Вазово	1003	515	488	997	512	485
с. Голям Поровец	530	264	266	527	263	264
с. Делчево	471	238	233	463	233	230
с. Драгомъж	346	178	168	348	181	167
с. Духовец	520	259	261	511	254	257
гр. Исперих	8354	4072	4282	8253	4015	4238
с. Йонково	668	339	329	650	326	324
с. Китанчево	1388	678	710	1371	673	698
с. Конево	74	35	39	71	33	38
с. Къпиновци	224	115	109	226	117	109
с. Лудогорци	719	361	358	702	354	348
с. Лъвино	994	515	479	964	499	465
с. Малко Йонково	379	174	205	375	174	201
с. Малък Поровец	326	169	157	324	167	157
с. Печеница	281	150	131	271	149	122
с. Подайва	1570	794	776	1555	772	783
с. Райнино	381	175	206	368	168	200
с. Свещари	608	287	321	595	280	315
с. Средоселци	298	147	151	288	146	142
с. Старо селище	326	161	165	322	161	161
с. Тодорово	721	363	358	701	353	348
с. Яким Груево	303	160	143	302	161	141

	Общо			Общо			Общо		
Област	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Община	2012г.			2013г.			2014г.		
Разград	122166	59815	62351	120594	59036	61558	119048	58268	60780
Исперих	22088	10965	11123	21777	10813	10964	21590	10720	10870

	Общо			Общо		
Област	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Община	2015г.			2016г.		
Разград	117241	57329	59912	115402	56367	59035
Исперих	21232	10535	10697	20900	10360	10540

Източник: Национален статистически институт

През целия период 2012 – 2016 г. броят на жените в община Исперих е по-голям от този на мъжете. По-големият относителен дял на женското население е резултат най-вече от по-високата смъртност при мъжете и тяхната по-малка средна продължителност на живот. Дисбалансът в полза на женското население е резултат от неговия по-голям относителен дял във високите възрастови групи в резултат на по-голямата средна продължителност на живот.

Съотношението на населението по признака пол през анализирания период се запазва относително постоянно.

Към 2012г. дялът на жените е 50.35%, а на мъжете 49.64%, в края на периода 2016г. дялът на жените се увеличава и достига 50.43%, а този на мъжете е 49.56%. През анализирания период се наблюдава постоянна разлика между двата пола през – от 1.01% до 1.02%.

От графиката могат да се проследят тенденциите на половата структура в Община Исперих за периода от 2012г. до 2016г.

	2012г.	2013г.	2014г.	2015г.	2016г.
мъже	49.64%	49.65%	49.65%	49.62%	49.57%
жени	50.36%	50.35%	50.35%	50.38%	50.43%

Граф. II.1.2 Полова структура на Община Исперих

- **Възрастова структура**

Възрастовата структура на населението показва неговото разпределение на различни по обхват възрастови групи. Възрастовите особености на хората имат важно значение, поради различията в техните възможности за участие в трудовия процес. От друга страна, поделянето на населението на възрастови групи отразява и различията в техните репродуктивни възможности, свързани с процеса на естественото възпроизводство.

Възрастовата структура разкрива трудовите и възпроизводствените възможности на населението. Според трудовите си възможности населението се дели на подтрудоспособно – до 15 навършени години (вкл.), трудоспособно - обхваща жените от 16 до 59 навършени години и мъжете от 16 до 62 навършени години и надтрудоспособно - обхваща жените на 60 и повече навършени години и мъжете на 63 и повече навършени години. От съотношението между трите възрастови групи зависи контингента на работната сила.

Според възпроизводствените си възможности населението се дели на: поколение на децата (до 14 г.), поколение на родителите (15–59 г.) и поколение на прародителите (над 60 г.)

Съгласно данните от Националния статистически институт за периода 2012г.-2016г. са представени броя на населението по пол и възрастови групи в Община Исперих.

Таблица II.1.5. Възрастова структура в страната, област Разград и община Исперих

Година	2012г.	2013г.	2014г.	2015г.	2016г.
Страната	7284552	724567	720219	715378	710185
	7	8	4	9	
Под трудоспособна възраст	1048070	105580	106473	106393	106270
	4	5	0	5	
В трудоспособна възраст	4505017	447163	440337	434910	430443
	3	4	5	6	
Над трудоспособна възраст	1731465	171824	173408	174074	173471
	0	9	9	8	
Област Разград	122166	120594	119048	117241	115402
Под трудоспособна възраст	18015	17829	17691	17318	16950
В трудоспособна възраст	75683	74701	73009	71557	70102
Над трудоспособна възраст	28468	28064	28348	28366	28350
Община Исперих	22088	21777	21590	21232	20900
Под трудоспособна възраст	3519	3471	3406	3289	3191
В трудоспособна възраст	13740	13566	13350	13122	12888
Над трудоспособна възраст	4829	4740	4834	4821	4821

Източник: Национален статистически институт

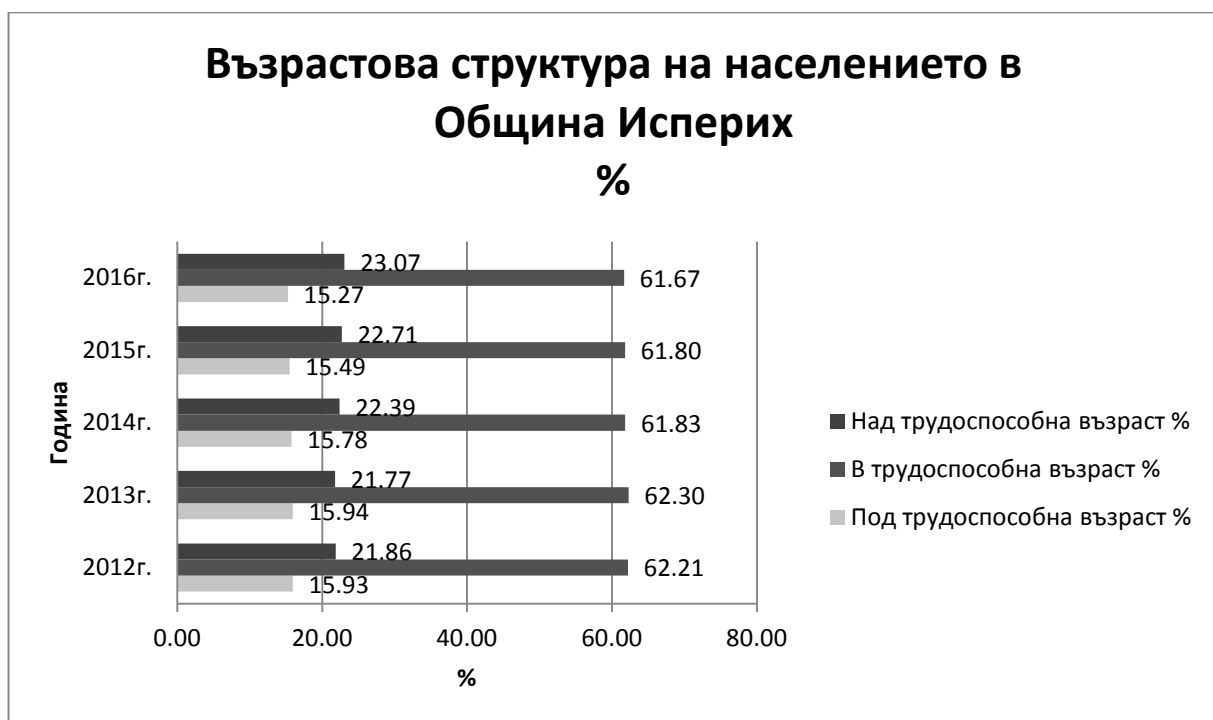
³ Трудоспособна възраст през 2012: жени от 16 до 60 години и 4 месеца и мъже от 16 до 63 години и 4 месеца.⁴ Трудоспособна възраст през 2013: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.⁵ Трудоспособна възраст през 2014: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.⁶ Трудоспособна възраст през 2015: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.⁷ Трудоспособна възраст през 2016: жени от 16 до 60 години и 10 месеца и мъже от 16 до 63 години и 10 месеца.

Таблица II.1.6. Ръст на възрастовата структура в страната, област Разград и община Исперих

Възрастова структура	2012г.	2016г.	Ръст %
Страната			
Под трудоспособна възраст	14.39	14.96	0.58
В трудоспособна възраст	61.84	60.61	-1.23
Над трудоспособна възраст	23.77	24.43	0.66
Област Разград			
Под трудоспособна възраст	14.75	14.69	-0.06
В трудоспособна възраст	61.95	60.75	-1.21
Над трудоспособна възраст	23.30	24.57	1.26
Община Исперих			
Под трудоспособна възраст	15.93	15.27	-0.66
В трудоспособна възраст	62.21	61.67	-0.54
Над трудоспособна възраст	21.86	23.07	1.20

В Община Исперих се наблюдава по-нисък спад на населението в трудоспособна възраст за периода от 2012г. до 2016г с 0.69% спрямо този в страната и 0.67% спрямо областта. Докато делът на населението в под трудоспособна възраст е намаляло с 0.66%, този на над трудоспособна се е увеличил с 1.20%. Спрямо положителния ръст на тези две групи в страната, община Исперих има отрицателен ръст (-0.66%) за населението под трудоспособна възраст и по-голям с 0.54% положителен ръст за населението над трудоспособна възраст. Спрямо отрицателния ръст на населението в под трудоспособна възраст в областта, община Исперих има по-голям с 0.60% отрицателен ръст за населението под трудоспособна възраст. Спрямо положителния ръст на населението в над трудоспособна възраст в областта, община Исперих има по-малък с 0.06% положителен ръст за населението над трудоспособна възраст.

В община Исперих поколението на прародителите (населението на 50 и повече навършени години) превишава значително като брой и относителен дял поколението на децата (населението от 0-15 навършени години). Независимо от това, поколението на прародителите в община Исперих има по-малък относителен дял в сравнение с данните за страната и Разградска област.

Граф II.1.3. Възрастова структура на населението в Община Исперих

От представените данни се вижда, че съотношението между населението в разглежданите възрасти се запазва сравнително постоянно за периода 2012 – 2016 г.

1.1.3. Движение на населението

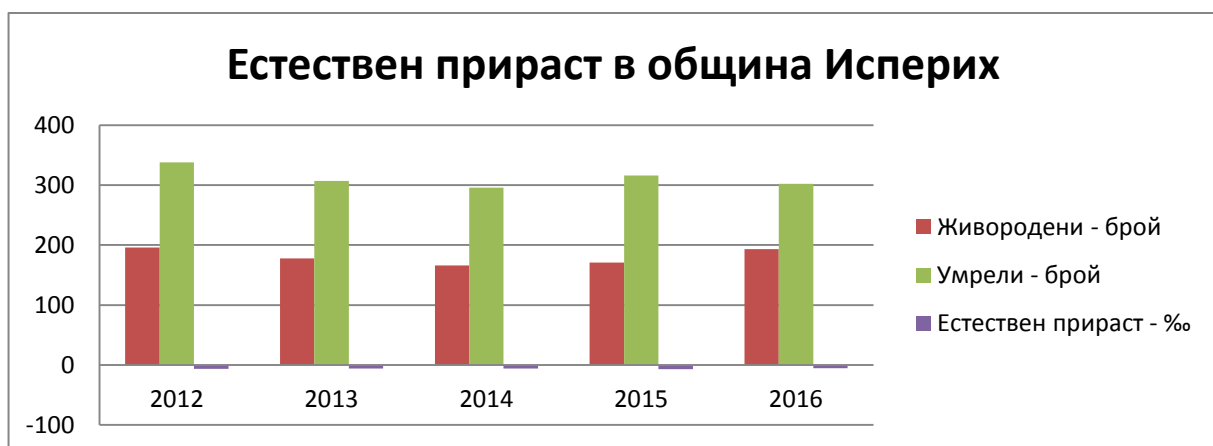
• Естествен прираст

Броят на населението като величина е резултат от неговия естествен и механичен прираст. Естественият прираст показва разликата между живородените и умрелите за даден период от време.

Таблица II.1.7. Естествен прираст в община Исперих

Година	2012	2013	2014	2015	2016
Живородени - брой	196	178	166	171	193
Умрели - брой	338	307	296	316	302
Естествен прираст - ‰	-6.38	-5.88	-6.00	-6.77	-5.17

Източник: Национален статистически институт

Граф II.1.4. Естествен прираст в Община Исперих

В диаграмата са показани процентното съотношение на естествения прираст спрямо общия брой на населението Община Исперих.

В резултат на относително ниската раждаемост и по-високата смъртност на населението община Исперих има неблагоприятни стойности на естествения прираст. През разглеждания период 2012 – 2016 г. естественият прираст в общината е отрицателен. Данните показват, че както и редица други общини в България, община Исперих е със силно нарушено естествено възпроизводство на населението. При съществуващия демографски потенциал на общината, стойностите на естествения прираст могат да се запазят на нива, близки до нулата.

- **Механичен прираст**

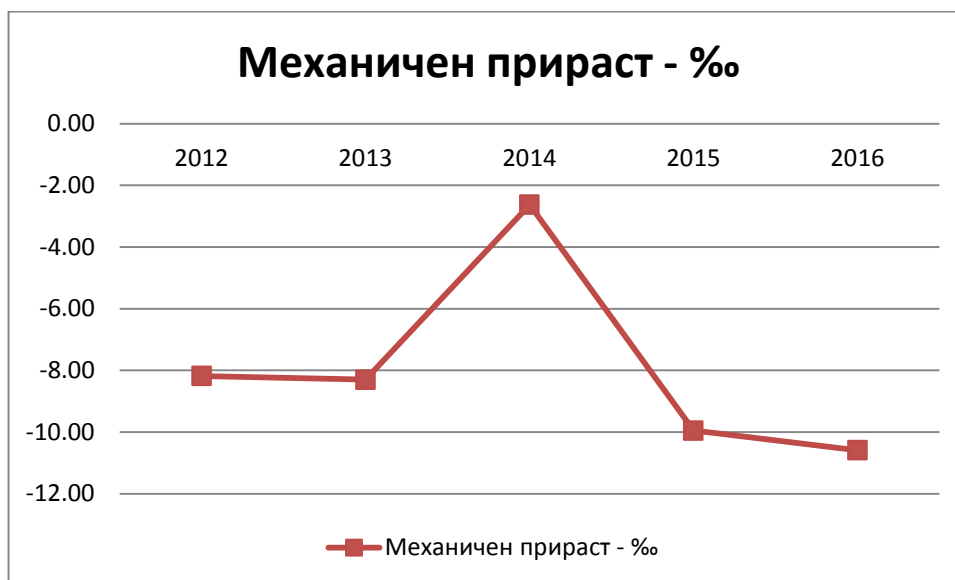
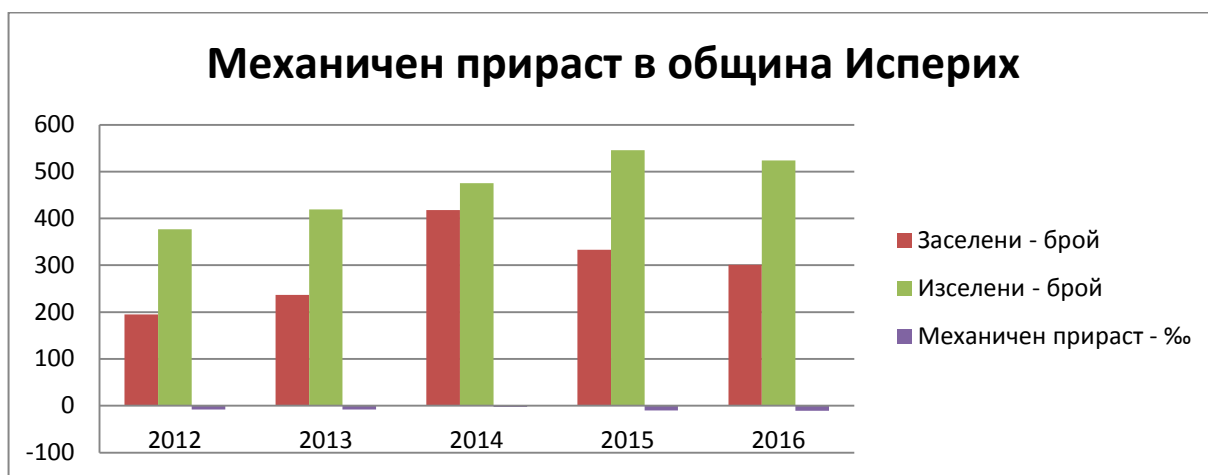
Миграциите или механичното движение на населението заедно с неговото естествено възпроизводство определят тенденциите в демографското развитие на определена територия. За тяхното изследване се използват редица показатели и коефициенти. Такива са коефициентите за миграционна подвижност на населението, за интензивност на заселванията и изселванията, за миграционен или механичен прираст и

др. Стойностите на показателя „механичен прираст на населението“ показва разликата от заселените и изселените в разглеждания времеви период.

Таблица II.1.8. Механичен прираст в община Исперих

Година	2012	2013	2014	2015	2016
Заселени - брой	195	237	418	333	301
Изселени - брой	377	419	475	546	524
Механичен прираст - ‰	-8.18	-8.30	-2.63	-9.95	-10.59

Източник: Национален статистически институт

Граф. II.1.5. Механичен прираст в Община Исперих

В диаграмата са показани процентното съотношение на механичния прираст спрямо общия брой на населението в Община Исперих.

Данните за Община Исперих сочат неблагоприятна тенденция.

През отделни години от периода се наблюдава повишаване на миграционната подвижност на населението, която се проявява в по-големия брой случаи на изселване и заселване. Преобладаването на броя на изселванията над заселванията определя отрицателния механичен прираст през разглеждания период.

Механичният прираст в община Исперих през анализирания период е отрицателен. В средата на периода през 2014 г. се наблюдава значително намаляване на стойността.

Определено влияние в тази насока имат последствията от икономическата криза върху трудовата заетост и жизнения стандарт на населението в общината. Характерна особеност за целия разглеждан период е преобладаването на жените както при изселените, така и при заселените. Отрицателният миграционен прираст има негативно въздействие и върху формирането на трудоспособния контингент. Това въздействие е особено значимо, когато в изселванията участват лица с по-високо образование и квалификация.

Основните проблеми на демографското развитие на община Исперих са свързани с:

- **Застаряване на населението;**
- **Отрицателният естествен прираст на населението на общината;**
- **Отрицателният механичен прираст на населението на общината;**

1.2. Структури на заетостта

1.2.1. Заетост и безработица

В категорията на икономически активното население от значение е броят на зетите лица. Структурата на икономически активното население се определя от броя (съответно относителния дял) на зетите и безработните лица.

Таблица II.1.9. По данни на Дирекция „Бюро по труда“ гр.Исперих икономическата характеристика на населението в Община Исперих е:

№	Населено място	Младе- жи до 29 год.	Продъл- жително безработ- ни	Над 50год.	С основно и по-ниско образовани- е	Хора с намалена трудоспособ- ност	Общо за населеното място
1	Исперих	53	130	8	72	18	281
2	Йонково	3	42	35	34	2	116
3	М. Йонково	1	8	7	7	0	23
4	Бърдоква	1	14	8	5	2	30
5	Белинци	2	7	12	3	2	26
6	Вазово	14	59	36	34	1	144
7	Голям Поровец	6	8	14	10	0	38
8	Делчево	5	16	13	15	2	51

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

9	Духовец	2	22	22	17	0	63
10	Драгомъж	5	18	11	11	2	47
11	Китанчево	29	60	38	34	1	162
12	Къпиновци	2	2	6	16	0	26
13	Конево	0	1	0	2	0	3
14	Лудогорци	2	17	18	13	1	51
15	Лъвино	5	28	19	14	1	67
16	Малък Поровец	3	15	9	8	1	36
17	Подайва	22	75	50	45	5	197
18	Печеница	0	4	5	3	1	13
19	Райнино	2	11	10	11	0	32
20	Свещари	5	28	22	22	0	77
21	Старо селище	1	9	11	8	0	29
22	Средоселци	2	9	6	3	0	20
23	Тодорово	7	32	24	28	1	92
24	Яким Груево	4	13	6	12	0	35

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ гр. Исперих.

От предоставените данни от Дирекция „Бюро по труда“ гр. Исперих, се наблюдава най-голям брой при продължително безработните лица – 628бр., а най-малък е броят на хората с намалена трудоспособност – 40бр. Безработните лица сред младежите до 29 години са 176 бр., при трудоспособните хора над 50години е 390бр. и 427 е броят на безработните с основно и по-ниско образование. Броят на безработните се отнася общо за населените места в Община Исперих.

Най-голям общ брой безработни има в гр. Исперих – 281, а най-малък е в с. Конево – 3 бр.

Справката за регистрирана структурна безработица за Община Исперих е към дата 31.03.2018.

Таблица II.1.10.

Година	Разкрити работни места на първичния пазар в Община Исперих за периода 2012- 2016 г.	Брой новоразкрити работни места в Община Исперих за периода 2012-2016 г.	Брой устроени на работа със съдействието на ДБТ Исперих за периода 2012-2016г.
2012	547	17	694
2013	538	20	696
2014	520	103	663
2015	546	4	596
2016	435	4	677
Общо	2586	148	3326

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ гр. Исперих.

1.3. Икономическа база

1.3.1. Стопански отрасли

Водещите икономически сектори в община Исперих са :

- машиностроенето
- шивашката промишленост
- селското стопанство

• Първичен сектор:

В отраслите от първичния сектор по-добре развито е селското стопанство. Физикогеографските условия и структура на поземления ресурс, както и земеделската дейност, са факторите за развитието на селското стопанство.

Община Исперих принадлежи към селските райони на страната. Селското стопанство е структуроопределящ отрасъл в местната икономика.

Водещи сектори на селското стопанство в общината са отглеждането на зърнени и технически култури, свиневъдството и говедовъдството.

Крупни работодатели са земеделски фирми като :

✓ **„Агротайм“ ЕООД** - е една от водещите български селскостопански компании. Компанията е с три селскостопански звена - „Земеделие“, „Свинекомплекс“, „Плодове и плодови продукти“ . През 2017 г. е основана и „Агротайм техник“ - обслужваща компания , която подкрепя нуждите на земеделците в Североизточна България от машини ,сервиз и прецизно земеделие. „Агротайм“ ЕООД е един от най- големите работодатели в региона , който осигурява постоянна работа на 370 души и всяка година наема около 120 сезонни работници. Наред с производството на семена, компанията се развива и чрез диверсификация, най- вече като произвежда и плодове. Освен това „Агротайм“ ЕООД притежава и ръководи една от най-големите свинеферми в България- с годишен капацитет 72 000 прасета

✓ **„Агротида“ ООД** – „Агротида“ ООД е компания насочила своята дейност към отглеждането на селскостопанска продукция . Основно се отглеждат ечемик, царевича , пшеница и слънчоглед. „Агротида“ е създадена през 1994 година. Агротида“ ООД – Исперих, стопанисва 30 000 дка в землището на с. Хърсово (Разградско), които заема с традиционните за региона зърнено-житни и маслодайни култури. До момента обработва **30 000 декара земя**, от които: близо 12 000 са засети с пшеница, 4000 с рапица, 1000 с ечемик и 4000 със слънчоглед. Стопанството е обезпечено с модерна и високопроизводителна техника. Разполага с 9 трактора „Фендт“, 3 мощни комбайна „КЛААС Лексион“, трактор „Челинджър“, сеялки за есенни и пролетни култури, силосно стопанство за около 14-15 000 тона продукция, ремаркета.

✓ **Караджа-Фаг ООД** - Основната дейност на фирмата е свързана с производството и търговията със земеделски зърнени култури. Други дейности, които извършва компанията са свързани с животновъдството и производството на брашно и хляб. Караджа-Фаг ООД има хлебопекарна в село Лъвино и мелница в град Исперих с

капацитет над двадесет тона. Фирмата обработва над 17 000 дка земеделска земя в района на община Исперих, Попово и Търговище. Заедно със земеделието, Караджа-Фаг ООД развива и животновъдна дейност, която е специализирана в областта на крави и диви животни. Кравефермата се намира в село Драгомъж и разполага с над 260 крави и още толкова юници и телета. Дивечовъдната ферма се намира в село Тодорово и в нея се отглеждат и развъждат животни като диви прасета, муфлони, сърни и др.

✓ **"Северагро" ЕООД** – стартира дейността си през 2003г. и обработва 34 000 дка земя в област Разград и Търговище. В съвременна техника за обновяване на машинно-тракторния парк са инвестирани 3 млн. лева по програма САПАРД. Фирмата притежава зърнени бази и сушилни в три села и осигурява заетост на 40 души.

✓ **ЗПК „Хан Аспарух гр.Исперих**. Предмет на дейност на кооперацията е производство на земеделска продукция върху арендувани земи, животинска продукция, тяхната преработка и реализация. Осигурява заетост на 53 лица и стопанисва 28 000 дка с включено производство на основните зърнени и фуражни култури – пшеница, ечемик, царевица, овес, а също така и маслодайните култури – рапица и слънчоглед. ЗПК „Хан Аспарух е кооперация с развито животновъдство, представено от 251 говеда от Черношарената порода - 129 крави и 122 млади животни.

• Вторичен сектор

Вторичният сектор включва индустриалните отрасли (добивна и преработваща промишленост).

о Промисленост:

Промислени предприятия в Община Исперих:

✓ **„Хан Аспарух” АД** е най-голямото промишлено предприятие, което е структуроопределящо предприятие за местната икономика и е едно от най-големите от бранша в България. Заводът е лидер в производството на стенни и подови плочки по технологията на еднократното изпичане и най-големият производител и износител в Европа на плочки, произведени по класическата технология на двукратно изпичане. Около 50% от продукцията му се изнася в страни от ЕС и Източна Европа. Фирмата прилага европейски стандарти за качество по ISO 9001. Заводът е добре познат на западно-европейските пазари - Великобритания, Франция, Германия, Италия, Белгия, Холандия, Люксембург и скандинавските страни. В дружеството работят 940 души персонал.

✓ **”Щанц”** – предприятие за заготовка и производство на палети и кашони за “Хан Аспарух” АД. В дружеството през 2005г работят 35 души.

✓ **“Хан Аспарух Автотранспорт”** – предприятие към “Хан Аспарух” АД с 50 души работещ персонал. Осъществява транспорт на пътници и товари за “Хан Аспарух” АД

Преработваща промишленост на селскостопанска продукция Община Исперих има много добри условия за развитие на хранително-вкусовата промишленост, като се има предвид, че районът е предимно селскостопански. Традиционно тук са застъпени преработка и заготовка на тютюни, хлебни изделия, млечни продукти, а в близкото

минало и производството на зеленчукови и плодови консерви. Перспективите и насоките за развитие на този подотрасъл са свързани с навлизане на нови инвестиции, технологично обновление и значително подобряване на качеството на продукцията, професионален маркетинг, договаряне на взаимно изгодна основа между доставчици на суровини и производители, изграждане на борси, които да регулират цените и качеството на изходните суровини.

Предприятия:

✓ **“Хладилно - Консервен Комбинат” АД** - Предмет на дейност: производство и търговия със зеленчукови и плодови консерви, конфитюри и ракия. Понастоящем работи далеч под капацитетните си възможности, Съоръженията за дълбоко замразяване и съхраняване на продукцията са морално остарели и енергоемки. Необходими са инвестиции за нова линия за консервно производство, хладилна инсталация и ремонт на складовите помещения. Предприятието е ограничило производството си в единствения модерен цех за алкохолна дестилация и произвежда качествена кайсиева и сливова ракия с марка “Хан Аспарух”. В предприятието работят 10 души.

✓ **“Исперих - БТ” АД** - Съществува сграден фонд , но предприятието не функционира.

✓ **“Никотиана – Норд табак” АД** - гр. Шумен, с цех в с. Китанчево. Предприятието се занимава с изкупуване и промишлена преработка на тютюн. Има добра материална база и техническа осигуреност. В него работят специалисти от гр. Исперих и с. Китанчево. Осигурява сезонна заетост на 200 души.

✓ В общината работят и три мандри, които обработват общо около 35 тона мляко на ден. Това са: ЕТ “Борисов и синове” с. Лъвино с 10 души персонал; ЕТ “Ивайло-Милена Станчева” гр. Исперих с 11 души персонал и ЕТ “Дива” гр.Исперих – Валентин Друмев с 10 души персонал. До 2007г. са в процес на сертификация.

✓ **“Адонис Комерс” ООД** е фирма за производство и изкупуване на билки и подправки. Изнася продукция в Германия. Във фирмата работят 10 души, през активния сезон осигурява заетост на 35 души.

✓ **“Ягуар 90” ООД** – производител на машини за обработка на PVC и алуминиева дограма. Дружеството извършва монтаж на алуминиева дограма и аксесоари на фирми от Гърция, Турция и Германия с 10 души персонал.

✓ **“Сортови семена“ ЕАД** – с база Исперих осигурява заетост на повече от 40 души през активния сезон.

В областта на **хранително - вкусовата промишленост** в Община Исперих работят няколко малки фирми за производство на хляб и хлебни изделия, които задоволяват предимно вътрешния пазар на общината.

✓ **ПК /Потребителска кооперация/ “Наркооп”** извършва търговия с хранителни стоки, селскостопански изделия и други видове разнообразни стоки, отдава част от магазинната си мрежа под наем за осъществяване на търговска дейност. Има предприятие за хляб и хлебни изделия, което задоволява потребителското търсене в рамките на гр. Исперих и съседни селища.

о Машиностроенето:

Машиностроенето доставя суровини и материали от централни доставчици и също зависи от ритмичната им доставка. Машиностроенето в Община Исперих е отрасъл с голямо значение за местната икономика до 1989г. В тези години отрасълът се представя от няколко значими предприятия. Произведената продукция е намирала добър пазар в страната и чужбина. Броят на заетите лица в бранша на Общината е бил над 1000 души. С промените, настъпили в икономическото развитие на страната, този отрасъл бележи трайно тенденция на намаление.

✓ **“Добруджа - КИТ” АД** - Предмет на дейност: производство на консумативи и изделия за текстилната промишленост, ходови колела, транспортни колички, домакински съдове и други изделия с домакинско и промишлено предназначение. За 40% от продукцията на фирмата е осигурен пазар в Холандия. Фирмата работи с занижен капацитет и има 85 души персонал. Необходими са инвестиции за закупуване на нова техника и технологично обновление на продукцията, което ще позволи въвеждане на европейски стандарти по качеството.

✓ **„Айваз Н“ ООД** е промишлено предприятие за производство и търговия с метални изделия. Разполага със собствена производствена, складова и административна сграда и е оборудвано с последно поколение автоматични линии и заваръчни полуавтомати за производство на гъвкави неръждаеми тръби от хром-никелова стомана. Около 90% от продукцията му се изнася в страни от ЕС.

✓ **“Специални телове” Жити АД – Русе - цех в с.Тодорово.** Предприятието произвежда специални телове и кабели. Има собствен сграден фонд и добра машинна база. В дружеството работят 27 души .

✓ **“РМЗ Шести септември”ЕООД.** Съществува сграден фонд , но предприятието не функционира.

о Шивашката промишленост

Този подотрасъл на леката промишленост е традиционен за общината и води началото си от 60-те години. Произвеждат се основно горни и връхни дамски и мъжки дрехи, панталони, якета и блузи. В последните няколко години фирмите от бранша се ориентираха към работа на изшлема, предимно за фирми от Германия, Испания, Франция, САЩ, Холандия, Австрия, и др.

По известни фирми са:

✓ **“Ахинора” АД** - акционерно дружество със 100% частен капитал. Фирмата е специализирана в производството на горно мъжко и дамско облекло и спортни дрехи: палта, сака, шлифери, якета, поли, панталони и др. от различни материи. "Ахинора" АД осигурява до 150 работни места на работници и служители както от гр. Исперих, така и от околните населени места. Произвежда продукция предимно за Холандия, Италия, Франция и Германия. Дружеството разполага с административно- производствена база застроена разгърната площ от 2 658кв.м и голяма складова база на собствен терен. Основни клиенти в момента са фирми от Германия, Австрия, САЩ, Франция.

✓ **“Ахинора – стил ” ООД** – дъщерно предприятие на “Ахинора” АД , осигурява заетост на 35 работници в шивашката промишленост.

✓ **“Мелиса - Текстил” ООД гр. Разград - цех в с.Подайва.** Фирмата е специализирана в производство на спортни дрехи и екипи. В нея работят 150 души. Фирмата работи на ишлеме и има осигурени пазари в чужбина. Изнася продукция предимно за Холандия.

✓ **”Семела”ООД** - Фирмата разполага със собствени и наети помещения в гр. Исперих. Произвежда горно мъжко и дамско облекло. Фирмата работи на ишлеме с осигурени пазари във Франция. Осигурява заетост на 85 души персонал.

о Строителство

С доказан потенциал са фирми от строителния бранш в лицето на: „БРУДА ООД“ и „Пашев и синове“ ООД.

• Третичен сектор

В третичния сектор – са включени всички обслужващи отрасли (т.нар. сектор на услугите).

Секторът на услугите е с параметри степента на развитост на обслужващите функции на община Исперих, броят на обектите от този сектор.

Хотелиерство

В Община Исперих през 2017г. са функционирали следните хотели, къщи за гости и стаи за настаняване:

За град Исперих :

1. Стаи за гости, извършващ дейността – Беко АЛ ЕООД.
Бр. стаи – 5, бр. легла – 6
През 2017г. „Беко АЛ ЕООД“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.03. 2017г.
Общ брой туристи – 17
Бр. нощувки – 33
2. Хотел „Ален Мак, с извършващ дейността – Роном ЕООД.
Бр. стаи – 20, бр. легла – 34
През 2017г. „Роном ЕООД“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 19.09. 2017г.
Общ брой туристи – 481
Бр. нощувки – 629
3. Стаи за настаняване от хотелски тип , с извършващ дейността – ЕТ Юлия Кючукова“
Бр. стаи – 6, бр. легла – 16
През 2017г. „ЕТ Юлия Кючукова““ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.12. 2017г.
Общ брой туристи – 76
Бр. нощувки – 141
4. Стаи за настаняване, с извършващ дейността – Едилис Скай ООД
Бр. стаи – 4 бр. легла – 9
През 2017г. „Едилис Скай ООД“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.12. 2017г.
Общ брой туристи – 241
Бр. нощувки – 704
5. Стаи за настаняване от хотелски тип - УЮТ, с извършващ дейността – „Уют - 10“ ЕООД

Бр. стаи – 12, бр. легла – 24

През 2017г. Стаи за настаняване от хотелски тип - УЮТ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.12. 2017г.

Общ брой туристи - 1530

Бр. нощувки – 2227

6. Стаи за гости, с извършващ дейността – ЕТ „Йози – Йози“.

Бр. стаи – 5, бр. легла – 6

През 2017г. ЕТ „Йози – Йози“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.03. 2017г.

Общ брой туристи – 306

Бр. нощувки – 451

За с.Свещари:

7. Самостоятелни стаи, с извършващ дейността – ЕТ „Дани – Й.Тодоров“.

Бр. стаи – 2, бр. легла – 4

През 2017г. ЕТ „Йози – Йози“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.03. 2017г.

Общ брой туристи – 76

Бр. нощувки – 378

Ресторантьорство

В Община Исперих средно годишно работят **30 броя** - ресторанти, заведения за хранене, дюнери, нощни заведения, клубове и др.

1.3.2. Икономически показатели

- Брой и динамика на икономическите предприятия

Таблица П.1.11. Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Исперих за периода 2007 - 2016 година по групи предприятия според броя на заетите в тях лица

година	Групи предприятия	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ДМА
		Брой	Х и л я д и л е в о в е						Б р о й	Х и л я д и л е в о в е		
2007	Общо	544	136887	184862	174455	152768	29029	1257	4292	3838	15613	73495
	Микро до 9 заети	485	14941	32168	31248	29205	3308	513	1159	752	1844	9675
	Малки от 10 до 49	45	20847	33604	30752	30187	2564	744	792	768	2347	11637
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
2008	Общо	571	160431	224625	179206	189383	36724	2786	4122	3672	18965	92852
	Микро до 9 заети	512	17932	38618	35531	34451	4351	..	1110	694	2489	9266
	Малки от 10 до 49	48	35740	58813	45346	52512	7751	2097	933	915	3906	23874
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
2009	Общо	611	141750	204821	174570	186305	23775	7754	3736	3249	18253	98577
	Микро до 9 заети	562	20983	43135	39290	38540	5857	1736	1152	692	2845	20433
	Малки от 10 до 49	40	26418	50143	41627	52674	3282	..	770	755	3595	16914
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
2010	Общо	575	159809	243416	200714	190605	55934	4475	3548	3087	17871	97541
	Микро до 9 заети	530	21751	51831	47567	50015	4490	2925	1116	695	2947	21579
	Малки от 10 до 49	36	29350	50150	45158	45302	5588	..	669	658	3379	16759
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
2011	Общо	605	187846	268674	222682	219397	49079	4866	3711	3237	20662	111627
	Микро до 9 заети	558	24323	57598	51610	54107	5565	2514	1149	712	3187	19403

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	Малки от 10 до 49	38	40494	65288	53132	57069	9323	2223	763	741	4015	25840
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Общо	628	211794	298857	255871	249643	49048	2968	3848	3371	22743	118982
	Микро до 9 заети	581	28762	63381	54110	59526	5266	1938	1185	750	3593	24340
	Малки от 10 до 49	36	41831	71338	57772	60586	10494	..	693	662	3956	25609
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
2012	Общо	633	223588	328023	275244	276626	51127	1718	3950	3473	24879	125558
	Микро до 9 заети	586	32337	79317	62798	73060	6798	1290	1220	766	4035	25788
	Малки от 10 до 49	36	40206	69283	59470	60893	7902	..	724	708	4350	27798
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
2013	Общо	636	214198	302494	259844	254647	45528	2374	3856	3364	26225	133651
	Микро до 9 заети	593	31267	64962	57835	60598	5497	1766	1205	737	4061	24367
	Малки от 10 до 49	32	34300	61249	51983	55729	5504	608	623	609	4300	30931
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
2014	Общо	638	218603	303288	254282	262705	41428	3274	3875	3386	28055	140471
	Микро до 9 заети	594	36100	69624	62371	65522	6410	3002	1195	..	..	..
	Малки от 10 до 49	33	..	55672	44479	52064	..	..	699	683	4595	28900
	Средни от 50 до 249	..	26205	..	..	..	2224	..	..	815	6162	17726
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
2015	Общо	644	217873	318625	277464	285481	45385	15733	3977	3464	29905	137008
	Микро до 9 заети	592	39956	71826	61271	62445	9784	1216	1208	..	..	25409
	Малки от 10 до 49	41	33049	64172	55350	61102	4137	1385	779	748	5367	31887
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	..	..	841	6800	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
2016	Общо	644	217873	318625	277464	285481	45385	15733	3977	3464	29905	137008
	Микро до 9 заети	592	39956	71826	61271	62445	9784	1216	1208	..	..	25409
	Малки от 10 до 49	41	33049	64172	55350	61102	4137	1385	779	748	5367	31887
	Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	..	..	841	6800	..
	Големи над 250	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

1 Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика

2 Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

".." Конфиденциални данни, "-" Няма случай

Граф. II.1.6. **Общ брой и динамика на нефинансовите икономически предприятия в Община Исперих**

Данните за броя и размера на предприятията по заетите в тях през изследвания период показват, че преобладават икономическите единици с брой на заетите до 9 души (микро-фирми). Те съставляват близо 92% от всички предприятия.

На второ място по брой и относителен дял са предприятията с брой на заетите от 10 до 49 лица. Спрямо 2007г. броят на предприятията се е увеличил с 18,4% през 2016г.

Таблица II.1.12. Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Исперих за периода 2007 - 2016 година по икономически дейности

годи на	Икономически дейности	Пре дпр ия	Произ ведена продук ция ¹	Прихо ди от дейнос тта	Нетни приход и от прода жби	Разход и за дейнос тта	Печал ба	Загуб а	Заети лица ²	Нае ти лиц а ²	Разход и за възнаг ражде ния	ДМА
		Бро й	Х и л я д и л е в о в е						Б р о й		Х и л я д и л е в о в е	
2007	Общо	544	136887	184862	174455	152768	29029	1257	4292	3838	15613	73495
	Селско, ловно и горско стопанство	41	38139	48536	45251	40401	6373	193	811	782	3636	24375
	Добивна промишленост	3	706	881	832	1002	..	151	27	21	113	730
	Преработваща промишленост	56	76276	87792	81554	66401	..	270	1819	1780	7912	38871
	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Строителство	11	2758	2691	2658	2355	374	82	144	140	459	718
	Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството	293	8382	32109	31858	30085	2033	183	783	525	1253	3555
	Хотели и Ресторанти	42	754	1345	1323	1212	143	11	131	95	195	641
	Транспорт, складиране и съобщения	31	4063	5265	5255	5609	69	..	123	97	290	1386
	Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги	23	343	584	341	417	161	..	60	41	91	257
	Образование	..	22	..	..	..	..	0	..	..	..	..
	Здравеопазване и социални дейности	32	3029	3253	3025	3056	188	4	271	244	..	542
	Други дейности, обслужващи обществото и личността	7	..	..	..	115	..	..	13	7	17	..
2008	Общо	571	160431	224625	179206	189383	36724	2786	4122	3672	18965	92852

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	Селско, горско и рибно стопанство	45	51816	65237	46225	55062	9672	..	822	795	4843	38114
	Добивна промишленост	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Преработваща промишленост	64	84799	102259	79728	80150	..	681	1795	1753	9241	42246
	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Строителство	12	2440	2622	2363	2306	330	47	112	109	433	1298
	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	294	9096	39432	38932	36563	2924	303	713	469	1536	4440
	Транспорт, складиране и пощи	25	3473	5310	3330	6408	52	1147	97	78	371	1700
	Хотелиерство и ресторантьорство	40	801	1448	1191	1382	83	22	118	83	239	795
	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	4	208	210	208	201	9	-	15	..	..	..
	Операции с недвижими имоти	8	309	317	124	309	40	36	8	..	..	946
	Професионални дейности и научни изследвания	16	569	577	201	529	47	..	24	6	..	66
	Административни и спомагателни дейности	9	191	193	193	176	18	..	23	16	44	36
	Образование	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Хуманно здравеопазване и социална работа	31	3341	3526	3329	3420	224	..	259	232	..	725
	Култура, спорт и развлечения	3	587	596	596	191	..	-	7	..	..	..
	Други дейности	16	187	235	234	196	37	-	17	..	8	..
2009	Общо	611	141750	204821	174570	186305	23775	7754	3736	3249	18253	98577
	Селско, горско и рибно стопанство	63	45199	61554	45710	59570	6953	..	814	772	5038	38869
	Добивна промишленост	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Преработваща промишленост	61	72369	85725	74323	72680	..	705	1398	1355	7812	42482
	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	4	409	425	423	90	..	-	4	-	..	199

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Строителство	18	2312	2448	2118	2341	240	145	112	100	434	1277
	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	299	8962	40364	39863	37976	2824	626	708	469	1893	5719
	Транспорт, складиране и пощи	25	2567	3496	2353	4185	43	734	84	67	302	1548
	Хотелиерство и ресторантьорство	39	737	1182	962	1132	77	29	105	66	220	948
	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	4	260	260	249	231	..	-	12	..	43	..
	Операции с недвижими имоти	6	437	437	..	..	..	..	3	..	..	1471
	Професионални дейности и научни изследвания	24	343	398	384	359	59	25	37	14	85	..
	Административни и спомагателни дейности	9	201	209	208	191	20	..	29	21	74	26
	Образование	3	44	44	44	38	..	-	4	..	..	..
	Хуманно здравеопазване и социална работа	33	4006	4178	3936	3740	407	..	270	238	..	588
	Култура, спорт и развлечения	6	945	989	975	460	513	..	22	18	79	138
	Други дейности	15	243	351	339	..	49	..	22	7	22	..
	Общо	575	159809	243416	200714	190605	55934	4475	3548	3087	17871	97541
	Селско, горско и рибно стопанство	61	55491	63318	53148	52083	10352	108	802	739	4850	41068
	Добивна промишленост	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Преработваща промишленост	58	..	..	..	69369	..	1332	1288	1253	7464	35742
	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	4	9	10	..	..	..	..	..	-	..	180
2010	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	Строителство	8	632	639	540	625	20	..	42	38	151	131
	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	296	11945	55285	53654	54893	2018	1804	734	510	2297	12943
	Транспорт, складиране и пощи	24	2447	3696	2197	4229	59	597	77	58	255	1414
	Хотелиерство и ресторантьорство	32	614	1112	1088	1180	79	150	99	71	238	1712
	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	5	218	218	208	206	13	..	12	..	..	..
	Операции с недвижими имоти	7	250	251	70	327	..	..	7	..	..	1039
	Професионални дейности и научни изследвания	19	383	447	378	431	98	..	31	11	82	243
	Административни и спомагателни дейности	5	158	189	189	182	7	-	21	14	44	..
	Образование	3	65	65	65	57	..	-	5	..	..	..
	Хуманно здравеопазване и социална работа	32	3650	3785	3627	3713	317	..	265	233	..	545
	Култура, спорт и развлечения	6	1701	1785	803	669	1094	-	37	32	131	288
	Други дейности	13	96	96	96	72	24	-	13	..	..	-
2011	Общо	605	187846	268674	222682	219397	49079	4866	3711	3237	20662	111627
	Селско, горско и рибно стопанство	62	65241	80303	58285	61543	16826	30	828	771	5579	49951
	Добивна промишленост	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Преработваща промишленост	56	..	..	..	82582	..	2308	1402	1364	9260	40206
	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	4	57	57	..	76	..	..	3	-	..	227
	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Строителство	7	1241	1283	1132	1283	72	75	52	50	213	702
	Търговия; ремонт на автомобили и	309	10003	57106	55574	56839	1941	1838	730	487	2227	12354

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	мотоциклети											
	Транспорт, складиране и пощи	26	3723	5123	3548	5170	127	176	86	65	307	1147
	Хотелиерство и ресторантьорство	29	566	1460	1363	1462	83	7	80	55	226	687
	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	6	226	226	225	217	11	3	14	10	45	72
	Операции с недвижими имоти	11	203	219	181	326	24	131	11	6	31	2847
	Професионални дейности и научни изследвания	21	1789	1841	1742	1633	191	-	35	18	118	238
	Административни и спомагателни дейности	10	425	490	490	477	25	12	29	22	78	5
	Образование	5	63	63	63	57	9	3	5	..	..	-
	Хуманно здравеопазване и социална работа	34	4005	4096	3989	3826	363	130	263	234	1646	672
	Култура, спорт и развлечения	6	1606	1698	809	790	813	-	36	32	142	299
	Други дейности	15	94	94	94	64	32	..	18	5	..	-
	Общо	628	211794	298857	255871	249643	49048	2968	3848	3371	22743	118982
	Селско, горско и рибно стопанство	68	77953	91376	69769	70667	18690	169	831	783	5949	58049
	Добивна промишленост	3	819	865	719	764	93	-	33	32	138	..
	Преработваща промишленост	52	..	..	..	..	..	389	1479	1441	10199	..
	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..	..	..	..	..	..	-	..	..
	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Строителство	9	4015	4648	3216	4176	..	245	55	52	247	239
	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	311	9392	62082	54572	60602	2027	714	721	486	2405	5259
2012	Транспорт, складиране и пощи	31	5619	7512	6824	7153	401	..	117	92	571	2101

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	Хотелиерство и ресторантьорство	35	778	1601	1528	1552	100	..	93	61	267	853
	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	6	269	275	275	268	8	..	16	..	..	78
	Операции с недвижими имоти	15	595	958	434	1914	125	1098	27	18	158	12557
	Професионални дейности и научни изследвания	19	874	901	491	836	130	..	32	17	106	555
	Административни и спомагателни дейности	9	178	178	178	151	27	-	14	6	24	..
	Образование	7	88	88	88	67	21	-	9	..	..	-
	Хуманно здравеопазване и социална работа	34	3830	3951	3829	3617	350	..	246	218	1647	680
	Култура, спорт и развлечения	8	1494	1709	1328	908	766	..	48	..	157	..
	Други дейности	16	81	83	83	52	36	..	15	..	..	-
	Общо	633	223588	328023	275244	276626	51127	1718	3950	3473	24879	125558
	Селско, горско и рибно стопанство	69	76342	101810	77784	85630	15014	403	844	804	6713	66807
	Добивна промишленост	4	2516	2534	2482	2081	443	-	43	42	236	..
	Преработваща промишленост	54	..	..	..	..	..	343	1520	1484	11047	36301
	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	4	99	99	96	147	..	50	..	-	-	595
	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Строителство	9	3339	3816	3769	3232	526	-	64	59	247	319
	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	308	10675	63450	55577	60792	3050	622	753	511	2628	8191
	Транспорт, складиране и пощи	33	7024	9638	8689	9337	328	65	122	93	640	2303
2013	Хотелиерство и ресторантьорство	37	1153	2382	2339	2214	202	40	113	81	387	1152

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	..	109	133	133	133	..	..	6	..	..	..
	Операции с недвижими имоти	16	1309	4525	671	3911	689	157	20	9	103	5816
	Професионални дейности и научни изследвания	20	462	737	474	565	157	-	38	24	164	..
	Административни и спомагателни дейности	6	72	75	75	76	26	..	6	..	..	-
	Образование	4	117	117	117	107	15	..	7	4	..	..
	Хуманно здравеопазване и социална работа	36	3844	4059	3826	3480	527	..	235	207	1571	1192
	Култура, спорт и развлечения	7	1765	1836	1800	980	681	-	38	33	148	..
	Други дейности	21	108	110	110	71	41	..	21	..	..	..
	Общо	636	214198	302494	259844	254647	45528	2374	3856	3364	26225	133651
	Селско, горско и рибно стопанство	70	68660	90007	61791	79644	10038	818	823	780	7047	73973
	Добивна промишленост	..	986	988	815	746	..	..	..	12	103	..
	Преработваща промишленост	54	..	..	..	..	..	141	1529	1489	12113	..
	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	5	84	84	84	139	..	..	..	-	-	513
	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Строителство	10	3899	4230	4150	3990	221	-	53	47	242	849
	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	309	9710	52637	51886	51150	2277	1004	730	477	2539	5731
	Транспорт, складиране и пощи	33	5793	8342	7849	8113	208	..	119	89	676	3011
	Хотелиерство и ресторантьорство	40	808	1491	1429	1410	101	26	87	55	254	1134
2014	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти;	3	120	123	120	120	..	-	8	..	..	..

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	Далекосъобщения											
	Операции с недвижими имоти	15	763	872	678	871	253	276	18	9	..	6980
	Професионални дейности и научни изследвания	21	464	497	465	408	95	14	46	28	211	..
	Административни и спомагателни дейности	9	211	222	222	198	29	..	22	15	61	-
	Образование	4	92	92	92	107	..	..	7	6	..	..
	Хуманно здравеопазване и социална работа	33	4253	4491	4199	3794	669	..	235	210	1760	1195
	Култура, спорт и развлечения	8	2101	2206	2145	1153	878	-	39	33	168	522
	Други дейности	17	117	117	117	71	46	-	18	..	6	..
	Общо	638	218603	303288	254282	262705	41428	3274	3875	3386	28055	140471
	Селско, горско и рибно стопанство	75	69838	90044	56005	83273	7447	1516	836	791	7536	77748
	Добивна промишленост	..	2247	2355	2314	1559	740	-	12	..	113	..
	Преработваща промишленост	49	114332	..	..	104393	..	118	1520	1482	12993	39456
	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	3	94	95	94	136	..	..	..	-	-	..
	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Строителство	9	2458	2553	2516	2487	145	..	76	72	286	1013
	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	305	10955	52305	50858	50882	2354	1180	716	478	2737	5972
	Транспорт, складиране и пощи	36	6852	9416	8844	8881	595	31	121	91	762	2841
	Хотелиерство и ресторантьорство	31	757	1339	1292	1202	128	..	77	50	239	666
	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	6	172	226	177	204	20	-	12	..	65	..
2015												

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	Операции с недвижими имоти	18	854	975	794	832	331	..	20	..	80	6796
	Професионални дейности и научни изследвания	19	521	525	520	343	167	-	40	27	171	..
	Административни и спомагателни дейности	9	237	242	242	214	27	..	18	13	58	-
	Образование	4	..	..	..	..	..	..	6	..	..	..
	Хуманно здравеопазване и социална работа	33	4153	4357	4082	3979	403	..	245	217	1884	2870
	Култура, спорт и развлечения	10	1799	1959	1840	1101	706	..	37	30	165	..
	Други дейности	27	160	160	160	92	68	..	29	..	15	..
	Общо	644	217873	318625	277464	285481	45385	15733	3977	3464	29905	137008
	Селско, горско и рибно стопанство	73	55706	94835	65773	103961	5856	..	795	743	7523	71476
	Добивна промишленост	..	2072	2087	1757	1276	..	-	10	..	114	..
	Преработваща промишленост	49	126369	..	..	106948	..	355	1586	1551	13958	43084
	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	5	88	108	..	185	..	..	..	-	-	366
	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..
	Строителство	7	2079	2083	2064	1943	131	..	80	77	319	508
	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	307	10728	50595	49813	48442	2235	284	754	505	3044	6358
	Транспорт, складиране и пощи	37	7821	10566	9861	10634	203	..	134	99	875	2587
	Хотелиерство и ресторантьорство	34	649	1382	1290	1316	94	35	90	62	309	419
	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	5	147	166	..	154	16	..	10	..	..	..
	Операции с недвижими имоти	16	826	1877	726	1541	658	..	22	10	94	6134
2016	Професионални дейности и научни	21	792	796	764	477	297	-	40	26	226	71

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

изследвания												
Административни и спомагателни дейности	11	217	505	219	240	..	4	21	12	71	..	
Образование	4	..	..	89	..	..	..	..	..	31	..	
Хуманно здравеопазване и социална работа	34	4229	4419	4179	4110	447	..	239	210	1995	2812	
Култура, спорт и развлечения	10	2767	2839	2807	1090	1595	..	43	32	211	692	
Други дейности	27	154	..	154	165	57	..	37	14	68	80	

¹ Показателят е изчислен по методология на

Структурна бизнес статистика

² Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

".." Конфиденциални данни

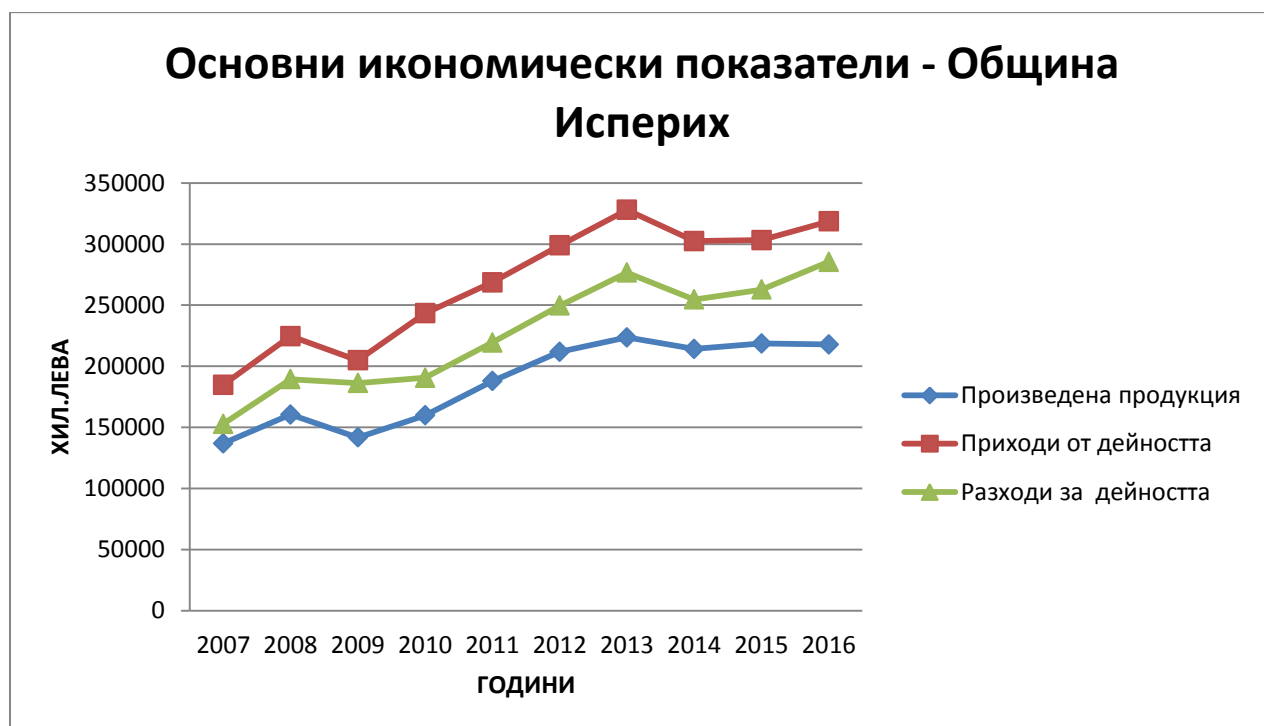
"-" Няма случай

Източник: Национален статистически институт

Таблица II.1.13. Обобщени основни икономически показатели в Община Исперих за периода 2007-2016г.

Икономически показатели	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Брой предприятия	544	571	611	575	605	628	633	636	638	644
Произведена продукция (хил.лв.)	136887	160431	141750	159809	187846	211794	223588	214198	218603	217873
Приходи от дейността (хил.лв.)	184862	224625	204821	243416	268674	298857	328023	302494	303288	318625
Разходи за дейността (хил.лв.)	52768	89383	86305	90605	19397	49643	76626	54647	62705	85481
Печалба (хил.лв.)	29029	36724	23775	55934	49079	49048	51127	45528	41428	45385

Източник: Национален статистически институт

Граф. II.1.7. Основни икономически показатели в Община Исперих

От графиката се вижда, че всички разгледани икономически показатели имат спад през 2009г., което се дължи на настъпилата икономическата криза в страната и света. От 2010г. се наблюдава положителен ръст, като през 2014г. и 2015г. е отчетен лек застой или спад в показателите. В края на разглеждания период (2016г.) започва отново положителен ръст, освен в показателя – Произведена продукция, където се наблюдава лек спад.

От представените данни на основните икономически показатели в Община Исперих се вижда че броят на предприятията за разглеждания период нарастват 18,4% (100 броя), като през 2010г. се наблюдава спад в броя на предприятията, което също се дължи на икономическата криза. След 2010г. броят на предприятията значително се повишава.

Важен показател за икономиката в общината е стойността на произведената продукция. През 2008г. общо в общината са произведени стоки и услуги на стойност 136 887хил.лв. като най-голям дял в разпределението им по икономически дейности се пада на преработващата промишленост (56,2%). В сектора на услугите и селското, ловно и горско стопанство произведената продукция е съответно 16 593 хил.лв. и 38 139хил.лв. За периода до 2016г. произведената продукция в общината се е увеличила с 62,8% и достига стойности 217 873 хил.лева. В индустрията този показател също се учеличава с 60% спрямо 2007г.,в сферата на селското стопанство с 68,5%, а в сферата на услугите с 58,60%.

Друг важен показател за икономиката в областта и общината са приходи от продажби. Към 2007г. в Община Исперих индустрията е тази, която основно реализира приходи в общината. Нейният дял е близо 47,2%. Делът на селското стопанство във формирането на приходи в общината е 26%, а на услугите – 24%. Направените разходи през 2007г. на територията на Община Исперих са на стойност 152 768 хил.лв, които в края на периода (2016г.) се увеличават с 53,5%. Най-големи разходи през 2007г. са отчетени в сектор промишленост- 44,1%, следвани от сектор селско стопанство – 26,4%. В края на периода разходи в сектор индустрия намаляват на 37,9 %, за сметка на сектор селско стопанство- 36,4%.

- **Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА)**

Още един важен показател за икономическото развитие на областта и общините в нея са направените през изследвания период разходи за дълготрайни материални активи (ДМА).

Таблица II.1.14. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи в община Исперих за 2007 година по икономически дейности.

Икономически дейности	2007
Общо	31024
Селско, ловно, горско и рибно стопанство	11334
Добивна промишленост	174
Преработваща промишленост	14702
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода	..
Строителство	531
Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството	1185
Хотели и ресторанти	245
Транспорт, складиране и съобщения	198
Финансово посредничество	1578

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнес услуги	207
Държавно управление и отбрана; задължително обществено осигуряване	13
Образование	..
Здравеопазване и социални дейности	131
Други дейности, обслужващи обществото и личността	..

Таблица II.1.15. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи в община Исперих за периода 2008 - 2016 година по икономически дейности.

Икономически дейности	година								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Общо	26765	17020	16447	30258	32516	32068	33033	65488	29763
Селско, горско и рибно стопанство	11656	9986	9584	13559	14999	17394	16493	13308	15330
Добивна промишленост; Преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	11112	4449	1336	9303	4469	5164	..	6957	9445
в т.ч. Преработваща промишленост	..	4289	1236	9187	..	4903	..	..	9177
Строителство	699	196	..	..	..	632	2892	..	..
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; Транспорт; складиране и пощи; Хотелиерство и ресторантьорство	1799	1180	4785	4593	1483	5202	2513	1367	2022
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..	..	..	..	-	..	..
Финансови и застрахователни дейности	197	..	..	..	..	..	..	..	..
Операции с недвижими имоти	869	..	..	..	6332	..	161	..	69
Професионални дейности и научни изследвания; Административни и	..	228	..	..	1385	2009	..	..	47

спомогателни дейности									
Държавно управление; Образование; Хуманно здравеопазване и социална работа	300	196	197	318	1348	1160	2677	3041	454
Други услуги	102	122	190	57	259	330	393	717	298

".." Конфиденциални

данни

"-" Няма случай

Граф. II.1.8. Общи разходи за придобиване на дълготрайни материални активи за периода 2007-2016 в Община Исперих

Направените през 2007г. разходи за ДМА на територията на Община Исперих са на обща стойност 31 024хил.лв. В края на периода разходите намаляват до 29 763хил.лв. През 2007 г. най-много разходи за ДМА в общината са направени в индустриалния сектор като сумата им е 14 876 хил.лв. (48% от общата сума). Следва селското стопанство с 11 334хил.лв. (36,5%). През 2016г. се наблюдава леко увеличение на разходите за ДМА в сектор селско, горско и рибно стопанство (15 330хил.лв.) и сектор индустрия (18 622хил.лв.).

През 2015 г. се наблюдава сериозен ръст на разходите за придобиване на ДМА, след което през 2016 г. се забелязва рязък спад със 120,03%.

- **Чуждестранни преки инвестиции от нефинансовия сектор**

Таблица II.1.16. Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия в община Исперих за периода 2009 - 2016 г.

година	Чуждестранни преки инвестиции с натрупване към 31.12 (в евро)
2009	..
2010	..
2011	6878.3
2012	3496.7
2013	3881.8
2014	3973.1
2015	5528.8
2016	4931.0

".." Конфиденциални данни

Източник: Национален статистически институт

Графика П.1.9. Чуждестранни преки инвестиции в Община Исперих

От фигурата се вижда че чуждестранните преки инвестиции за периода 2012-2015г. в Община Исперих имат положителна тенденция, а пред 2016 г. се наблюдава лек спад с 10,8% спрямо 2015 г.

2. Териториални проучвания

2.1. Релеф

Община Исперих се намира в централната част на Източната Дунавска равнина. Релефът ѝ е равнинен и слабо хълмист, с дълбоко всечени долини и суходолия, като надморската височина варира от 200 до 300 m и се понижава от юг на север. Цялата територия на общината попада в северната част на Лудогорското плато и тук южно от село Малко Йонково, на границата с Община Самуил се намира най-високата ѝ точка –

348,4 m. Западно от село Райнино, в суходолието на река Царацар е най-ниската ѝ точка – 136 m н.в.

2.2. Климат

Европейско-континенталната климатична област обхваща Северна и Средна България (без Черноморието), заедно с прилежащите им планини. Тя е в най-тесна връзка с източноевропейските райони и същевременно е отдалечена от Средиземно море и не се чувства осезателно смекчаващото климатично влияние на последното. Поради това климатът в тази област носи типичните белези на източноевропейския климат: сравнително студена за съответната географска ширина зима и относително горещо лято, като средната годишна амплитуда на температурата е предимно между 23 и 24°, а на места достига до 25°. Максимумът на валежите е през лятото, а минимумът през зимата, като амплитудата в годишния ход на валежите (разликата между лятната и зимната им сума) достига до 15-25% от годишната им сума.

Главно по направление север - юг в европейско континенталната област се забелязват редица изменения в климатичните условия. Това обуславя разделянето и на две подобласти: умерено континентална и преходно континентална.

Умерено-континентална климатична подобласт обхваща Северна България и западната част на Средна България, т.е. общо взето, северната половина на частта от европейско континенталната климатична област, която влиза в пределите на нашата страна. В тази климатична подобласт континенталният характер на климата е най-добре изразен. Зимата тук е най-студена в сравнение с всички останали низини в страната, а лятото е горещо поради преобладаването на субтропични въздушни маси от по-южните географски ширини или формирани на място под въздействие на силното лятно слънце.

В климатично отношение района на Общината попада в умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област и се характеризира с горещо лято и студена зима. Валежите са по-ниски от средните за страната, но са по-обилни в сравнение с останалите области в Лудогорието. Годишният ход на валежите в този район има подчертано континентален характер. Максимумът е през юни, а минимумът - през февруари. Валежите от сняг са в периода ноември – април.

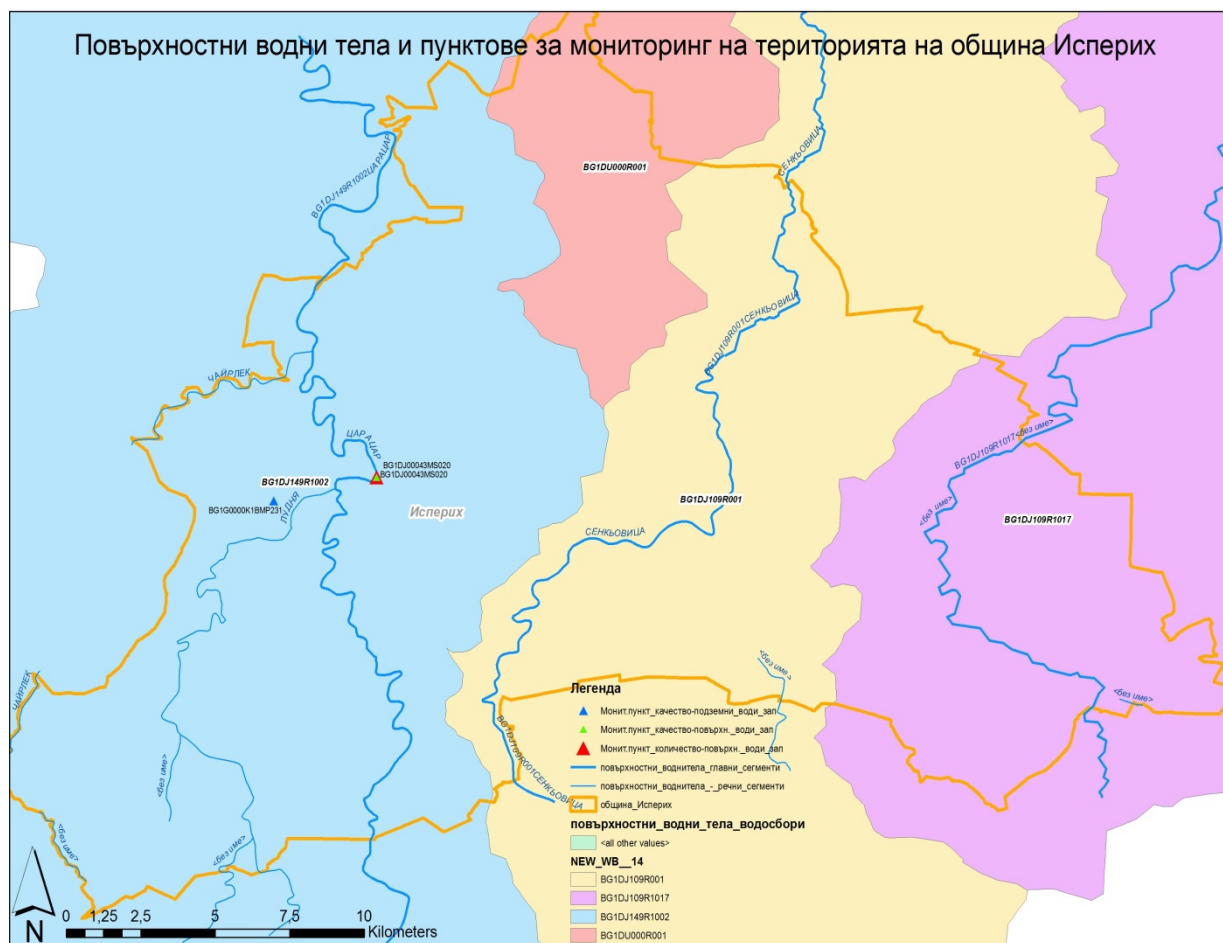
Средното месечно и сезонно разпределение на валежите е както следва: зима - 131 л. кв. м, пролет - 165 л. кв. м, лято - 227 л. кв. м и есен - 133 л. кв. м.

Най-студените месеци през годината са януари и февруари. Средната годишна температура е 10,3°C. Минималните температури през зимата в някои случаи падат до - 25°C. Не са изключения и резките понижения на температурите през пролетта и есента. Като най-топли се очертават месеците юли и август. Типичен пролетен месец е април, а типичен есенен - октомври. За добре изразения континентален характер на климата в района на община Исперих свидетелстват средните месечни температури за януари /- 2°C/ и за юли /24°C/, валежният режим /февруарски минимум и юнски максимум/ и сравнително продължителното задържане на снежната покривка /над 3 месеца/.

Община Исперих с нейните водни ресурси като територия попада в обхвата на Дунавския басейнов район. Управлението на водните ресурси е подчинено на Плана за управление на речните басейни.

Повърхностните води се категоризират като: реки, езера, преходни води, крайбрежни води, силномодифицирани и изкуствени водни тела.

Съгласно ПУРБ 2016-2021 г. Община Исперих попада в поречия Дунав и Дунавски Добруджански реки, в обхвата на следните водни тела:

Фиг. П.2.1. Повърхностни водни тела и пунктове за мониторинг на територията на община Исперих

Код на водно тяло	Воден обект	Категория на водното тяло	Географски обхват	СМВТ/ИВТ/Естествено водно тяло
Част от BG1DJ149R1002	ЦАРАЦАР	Река	р. Царацар с притоци р. Лудня и р. Чаирлек от извор до вливане в р. Дунав при Тутракан	Естествено

Малка част от BG1DU000R001	ДУНАВ	Река	р. Дунав от границата при Ново село до границата при Силистра	СМВТ
Част от BG1DJ109R001	СЕНКЪОВИЦ А	Река	р. Сенкьовица от извор до вливане в р. Дунав при Полина	Естествено
Малка част от BG1DJ109R1017	без име	Река	пониращи реки от село Климент до Ветрен	Естествено

Таблица II.2.1. Повърхностни водни тела на територията на община Исперих

Част от BG1DJ149R1002 тип R9 - Река Царацар (Крапинец, 108 km) води началото си от Община Самуил. Тя навлиза в община Исперих югозападно от село Бърдоква и тече на север в дълбока каньоновидна долина, всечена в аптските варовици на Лудогорското плато. Преминава последователно покрай селата Лудогорци, Голям Поровец и Малък Поровец. След мюсюлманското светилище Демир баба текечастично протича по границата с Община Завет и западно от село Райнино напуска пределите на общината. В този си участък протичащ през общината реката почти през цялата година има постоянно течаща вода, което е изключение за повечето реки в Лудогорието. На територията на община Исперих в нея отляво се вливат двата ѝ най-големи притока: реките Лудня и Чаирлък. Река Война (Лудня, 35 Km) също води началото си от Община Самуил. Югоизточно от село Малко Йонково навлиза в пределите на община Исперих и до бившето село Воден долината ѝ е широка. След това тя става каньоновидна и при село Малък Поровец се влива отляво в Царацар. Река Чаирлък (Текедере, 35 km) навлиза в община Исперих от към Община Разград западно от село Йонково. Тя протича в дълбока каньоновидна долина и при мюсюлманското светилище Демир баба теке се влива отляво в Царацар.

Част от BG1DJ109R001 тип R9 - река Сенковец (102 km). Тя навлиза на територията ѝ източно от село Бърдоква и протича в дълбоко всечена в аптските варовици долина. Минава южно от град Исперих и западно от село Китанчево, където окончателно пресъхва. От там нататък долината ѝ представлява суходолие, в което епизодично протичат води. Североизточно от село Конево напуска пределите на общината. В нея отдясно, североизточно от село Лъвино се влива най-големият ѝ приток река Ясенковец.

На територията на Община Исперих, в повърхностно водно тяло BG1DJ149R1002 е разположен един пункт за наблюдение на качеството и количеството на повърхностни води, включен в националната програма за мониторинг на повърхностни води:

- за мониторинг на качеството и за количествен мониторинг:

> BG1DJ00043MS020 - р.Царацар след вливане на р.Бойка при с.Малък Поровец

2.3.2. Язовири и водни площи

Таблица П.2.2. На територията на Общината има изградени следните язовири и водни площи:

№	Вид на имота	Населено място	Площ (дка)	Стопанисва се от	АОС	Забележка
1	Изкуствена водна площ	гр.Исперих	206,727	„ХКК“ АД	325/17.06.2002 г.	на концесия с дог. от 3.08.2004
2222	Водоем	с.Делчево	6,722	Община Исперих	326/17.06.2002	
223.	Водоем	с.Делчево	7,401	Община Исперих	327/17.06.2002	
4.	Язовир	с.Белинци	4,339	Община Исперих	328/17.06.2002	
5.	Язовир	с.Белинци	2,576	Община Исперих	329/17.06.2002	
6.	Язовир	с.Белинци	9,159	Община Исперих	330/17.06.2002	
7.	Водоем	с.Белинци	4,347	Община Исперих	331/17.06.2002	
8.	Водоем	с.Белинци	2,398	Община Исперих	332/17.06.2002	
9.	Водоем	с.Белинци	2,304	Община Исперих	333/17.06.2002	
10.	Водоем	с.Духовец	1,479	Община Исперих	334/18.06.2002	
11.	Водоем	с.Духовец	1,344	Община Исперих	335/18.06.2002	
12.	Водоем	с.Духовец	6,797	Община Исперих	336/18.06.2002	
13.	Водоем	с.Духовец	3,588	Община Исперих	337/18.06.2002	
14.	Водоем	с.Духовец	1,796	Община Исперих	338/18.06.2002	
15.	Водоем	с.Духовец	4,351	Община Исперих	339/18.06.2002	
16.	Водоем	с.Духовец	4,876	Община Исперих	340/18.06.2002	
17.	Изкуствена водна площ	с.Китанчево	11,976	Община Исперих	341/18.06.2002 г.	
18.	Язовир	с.Конево	6,853	Община Исперих	342/18.06.2002	
19.	Язовир	с.Къпиновци	4,032	Община Исперих	343/18.06.2002	
20.	Язовир	с.Лъвино	33,946	Община Исперих	344/18.06.2002	
21.	Водоем	с.Средоселци	8,78	Община Исперих	345/18.06.2002	
22.	Язовир	с.Яким Груево	21,934	Община Исперих	346/18.06.2002	
23.	Язовир	с.Яким Груево	1,841	Община Исперих	347/18.06.2002	
24.	Язовир	с.Яким Груево	1,945	Община Исперих	348/18.06.2002	
25.	Изкуствена водна площ	гр.Исперих	19,706	Община Исперих	349/18.06.2002 г.	
26.	Изкуствена водна площ	гр.Исперих	18,289	Община Исперих	350/18.06.2002 г.	
27.	Изкуствена водна площ	гр.Исперих	47,521	Община Исперих	351/18.06.2002 г.	
28.	Водоем	с.М.Поровец	3,865	Община Исперих	352/19.06.2002 г.	
29.	Водоем	гр.Исперих	71,994	Община Исперих	353/19.06.2002	
30.	Дере	с.Подайва	27,661	Община Исперих	462/27.06.2002	
31.	Язовир	с.Подайва	2,029	Община Исперих	463/27.06.2002	
32.	Водоем	с.Подайва	1,369	Община Исперих	464/27.06.2002	

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

33.	Водоем	с.Подайва	1,484	Община Исперих	465/27.06.2002	
34.	Водоем	с.Ионково	23,951	Община Исперих	819/07.11.2002	
35.	Язовир	с.Лъвино	33,946	Община Исперих	996/24.02.2003	
36.	Водоем	с.Г.Поровец		Община Исперих	997/24.02.2003	
37.	Водоем	с.Свещари	25,872	Община Исперих	1164/11.07.200	
38.	Водоем	с.Свещари	4,565	Община Исперих	1255/31.07.200	
39.	Водоем	с.Вазово	18,318	Община Исперих	1256/31.07.20	
40	Водоем	с.Лъвино	7,56	Община Исперих	1277/07.08.20	
Общо:		669,641 дка				

2.3.3. Подземни водни тела

Таблица II.2.3.

Код на подземно водно тяло	Име на подземно водно тяло	Населени места
BG1G0000K1B041	Карстови води в Русенската формация	Райнино, Базово, Конево
BG1G000K1HB050	Карстови води в Разградската формация	
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	Цялата територия на общината

На територията на Община Исперих, в подземно водно тяло **BG1G000K1HB050** са разположен един пункт за наблюдение на качеството на подземните води, включен в националната програма за мониторинг на химичното състояние на подземни води - за мониторинг на качеството:

> BG1G0000K1BMP231 - Малък Поровец, КИ ПС - ПБВ "Малък Поровец"

2.3.4 Обособени санитарно-охранителни зони

На територията на община Исперих попадат 13 бр. санитарно-охранителни зони, определени в съответствие с изискванията на Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр. 88 от 27 октомври 2000г.), (Наредба № 3).

Таблица II.2.4.

№	Заповед определяне СОЗ №	за на	Водоползване	Населено място	Разрешително №	Водно тяло (по разрешително)	Тип
1	2		3	7	18	19	5
1	СОЗ-214/04.03.09		гр.Исперих	Малък Поровец	11510053/07.05.07	BG1G000K1HB050	подземен-незащитен

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

2	СОЗ-215/15.03.09	гр.Исперих	Исперих	11510017/05.04.07	BG1G0000J3K051	подземен-незащитен
3	СОЗ-216/23.03.09	гр.Исперих	Малък Поровец	11510050/24.04.07	BG1G000K1HB050	подземен-незащитен
4	СОЗ-217/30.03.09	с.Самуил	Голяма вода	11510049/24.04.2007		подземен-незащитен
5	СОЗ-237/16.11.09	с.Лудогорци, с.Йонково	Лудогорци	11510028/12.04.07	BG1G000K1HB050	подземен-незащитен
6	СОЗ-238/24.11.09	с.Лудогорци, с.Йонково	Лудогорци	11510028/12.04.07	BG1G000K1HB050	подземен-незащитен
7	СОЗ-239/30.11.09	гр.Исперих и с.Лъвино	Драгомъж	11510048/24.04.07	BG1G000K1HB050	подземен-незащитен
8	СОЗ-240/30.11.09	гр.Исперих и с.Лъвино	Драгомъж	11510048/24.04.07	BG1G000K1HB050	подземен-незащитен
9	СОЗ-241/30.11.09	гр.Исперих и с.Лъвино	Драгомъж	11510048/24.04.07	BG1G000K1HB050	подземен-незащитен
10	СОЗ-318/10.10.11	Голям Поровец	Голям Поровец	11510506/19.10.09	BG1G0000J3K051	подземен-незащитен
11	СОЗ-418/11.04.14	с.Духовец	Духовец	11510476/11.10.10	BG1G0000J3K051	подземен-защитен
12	СОЗ-497/13.12.17	СПБВ и промишлено водоснабдяване на "Хан Аспарух" АД	Исперих	11530375/30.11.2012 реш. за изменение 1873/08.04.2016	BG1G0000J3K051	подземен-защитен
13	СОЗ-498/13.12.17	СПБВ и промишлено водоснабдяване на "Хан Аспарух" АД	Лъвино	11530375/30.11.2012 реш. за изменение 1873/08.04.2016	BG1G0000J3K051	подземен-защитен

Източник: Басейнова дирекция „Дунавски район“

По данни на Басейнова дирекция „Дунавски район“ на територията на Община Исперих има изградени 26 броя водовземни съоръжения, които са представени в следващата таблица.

Таблица II.2.5. Водовземни съоръжения в Община Исперих

Титуляр	Разрешително			Място на водовземане			Място на водоползване
	№	Дата на издаване	Краен срок	Код на водно тяло	Име на водовземно съоръжение	Населено място	пояснение за обект
В и К ООД	11510017	5.4.2007	5.4.2032	BG1G0000J3K051	ТК Р144х Исперих - юг	Исперих	питейно-битово водоснабдяване на гр. Исперих

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

В и К ООД	11510028	12.4.2007	12.4.2032	BG1G000K1HB0 50	ТК ЕК2 – ПС Лудогорци	Лудогорц и	питейно-битово водоснабдяване на с. Лудогорци .с. Голям Поровец . с.Йонково. с. Старо селище
В и К ООД	11510028	12.4.2007	12.4.2032	BG1G000K1HB0 50	ШК1 – ПС Лудогорци	Лудогорц и	питейно-битово водоснабдяване на с. Лудогорци .с. Голям Поровец . с.Йонково. с. Старо селище
В и К ООД	11510048	24.4.2007	24.4.2032	BG1G000K1HB0 50	ШК1 – Исперих ПС Драгомъж	Драгомъж	питейно-битово водоснабдяване на гр. Исперих и с. Лъвино
В и К ООД	11510048	24.4.2007	24.4.2032	BG1G000K1HB0 50	ШК2 – Исперих ПС Драгомъж	Драгомъж	питейно-битово водоснабдяване на гр. Исперих и с. Лъвино
В и К ООД	11510050	24.4.2007	24.4.2032	BG1G000K1HB0 50	ШК2 – Исперих ПС Димитрово	Малък Поровец	питейно-битово водоснабдяване на с. Свещари. Вазово. Яким Груево. Конев. Китанчево. Тодорово. Делчево. Печеница
В и К ООД	11510050	24.4.2007	24.4.2032	BG1G000K1HB0 50	ШК3 – Исперих ПС Димитрово	Малък Поровец	питейно-битово водоснабдяване на с. Свещари. Вазово. Яким Груево. Конев. Китанчево. Тодорово. Делчево. Печеница
В и К ООД	11510050	24.4.2007	24.4.2032	BG1G000K1HB0 50	ШК4 – Исперих ПС Димитрово	Малък Поровец	питейно-битово водоснабдяване на с. Свещари. Вазово. Яким Груево. Конев. Китанчево. Тодорово. Делчево. Печеница
В и К ООД	11510053	7.5.2007	7.5.2027	BG1G000K1HB0 50	КИ - ВиК Исперих - Малък Поровец	Малък Поровец	питейно-битово водоснабдяване на гр. Исперих и с. Малък Поровд . с. Драгомъж. с. Лъвино
В и К ООД	11510064	1.6.2007	1.7.2032	BG1G0000J3K05 1	ТК1 – ПС Лудогорци - Исперих	Лудогорц и	питейно-битово водоснабдяване на с. Лудогорци .с. Голям Поровец . с.Йонково. с. Старо селище

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

В и К ООД	11510065	1.6.2007	1.6.2027	BG1G000K1HB0 50	КИ Драгомъж - ВиК Исперих - Драгомъж	Драгомъж	питейно-битово водоснабдяване на гр. Исперих и с. Лъвино
В и К ООД	11510476	26.2.2010	26.2.2035	BG1G0000J3K05 1	ТК ПС Духовец-ВиК Исперих- Духовец	Духовец	Водопроводна мрежа
В и К ООД	11510477	26.2.2010	26.2.2035	BG1G0000J3K05 1	ТК ПС Подайва-ВиК Исперих- Подайва	Подайва	Водопроводна мрежа
В и К ООД	11510478	26.2.2010	26.2.2035	BG1G0000J3K05 1	ТК ПС Райнино-ВиК Исперих- Райнино	Райнино	Водопроводна мрежа
ОБЩИНА ИСПЕРИХ	11510506	19.10.2009	19.10.2015	BG1G0000J3K05 1	ТК Исперих - Голям Поровец	Голям Поровец	Водопроводна мрежа
АГРОТАЙМ ООД	11520009	25.6.2007	26.6.2019	BG1G000K1HB0 50	ТК2- Агротайм - Исперих	Подайва	напояване на масив с трайни насаждения
Агромар България ЕООД	11520091	27.1.2011	27.1.2023	BG1G000K1HB0 50	ТК Агромар България - Духовец	Духовец	За напояване в имот № 24150.45.38 и съседни имоти в землището на Духовец
Агротайм ООД	11520108	16.12.2011	16.12.2017	BG1G0000K1B0 41	ТК1- Агротайм - Райнино	Райнино	Напояване на трайни насаждения
Агротайм ООД	11520109	16.12.2011	16.12.2017	BG1G000K1HB0 50	ТК2- Агротайм - Исперих	Исперих	Напояване на трайни насаждения
Зейти Мехмед ЕТ	11520159	2.7.2013	2.7.2019	BG1G000K1HB0 50	ТК-Зейти Мехмед- Печеница	Печеница	животновъдств о - за водоснабдяване на животновъдна ферма
ХЛАДИЛН О КОНСЕРВЕ Н КОМБИНА Т АД	11530232	12.10.2009	11.2.2022	BG1G0000J3K05 1	ТК ХКК - Исперих	Исперих	производствено предприятие в имот 033075
Хан Аспарух АД	11530375	30.11.2012	30.11.2018	BG1G0000J3K05 1	ТК1 Фаянс- Хан Аспарух- Исперих	Исперих	Производствено предприятие на Хан Аспарух АДИсперих
Хан Аспарух АД	11530375	30.11.2012	30.11.2018	BG1G0000J3K05 1	ТК2 Лъвино- Хан Аспарух- Исперих	Исперих	Производствено предприятие на Хан Аспарух АДИсперих
АГРОТАЙМ ООД	11520260	31.3.2016	31.3.2022	BG1G0000J3K05 1	ТК1- АГРОТАЙМ -Исперих	Исперих	свинокомплекс

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

В и К ООД	11511098	9.8.2016	9.8.2041	BG1G0000J3K05 1	ТК-ВиК Исперих - Голям Поровец	Голям Поровец	ПБВ на с. Голям Поровец
АГРОТАЙМ ООД	11520287	7.12.2016	7.12.2022	BG1G000K1HB0 50	ТКЗ- АГРОТАЙМ -Исперих	Исперих	оранжеиен комплекс и овощна градина

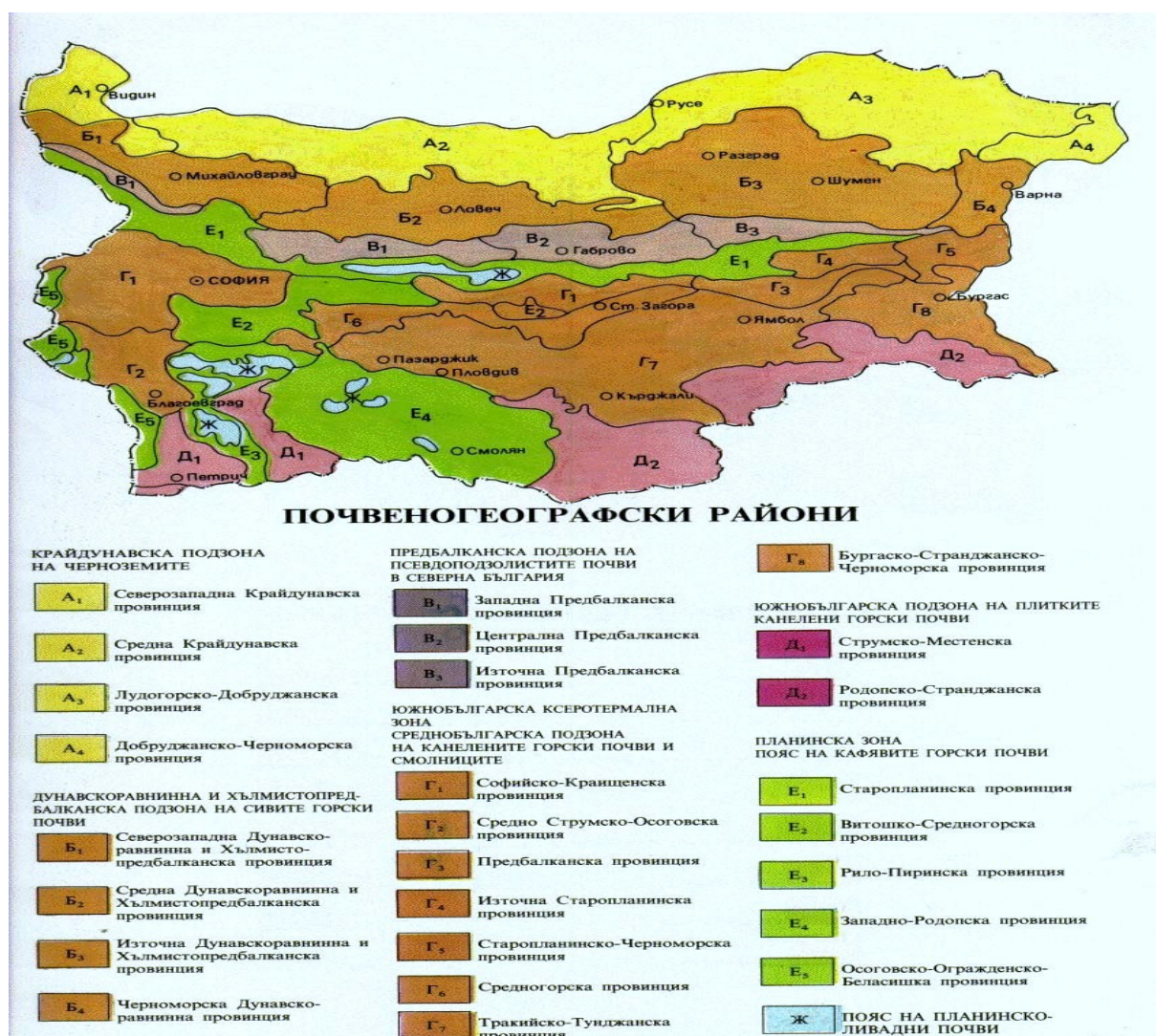
Източник: Басейнова дирекция „Дунавски район“

Необходимо е учредяване на СОЗ за всички водоизточници. Тяхното устройство се съобразява с чл.7,8,9 и 10 и Приложения №1 и №2 от Наредба №3/2000 ма МОСВ,, МЗ и МРРБ за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на СОЗ около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточници на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

В ОУПО са отразени изградените санитарно-охранителни зони (СОЗ) около водовземните съоръжения на повърхностни и подземни водни тела.

2.4. Почви

Почвата е един от основните елементи на екосистемата и незаменим компонент на околната среда. Характеризира се с мултифункционалната си способност – продуктивна, буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, хабитат за биологични видове, среда за съхранение на генетичните ресурси, носител и пазител на генетичното и културно наследство на човечеството, осигуряваща екологично равновесие в екосистемата. Като компонент на околната среда и като ресурс тя е физически ограничена. Ето защо ние нямаме друга алтернатива освен да я съхраним за идните поколения, като я опазим от деградация и унищожение.

Фиг. П.2.2

Община Исперих попада в район Б₃ - Източна Дунавска равнина и Хълмисто-предбалканска провинция. Почвеният тип в преобладаващата част са сивите и тъмносивите горски почви - 61%, а оподзолените черноземни заемат 39% от обработваемата земя. Почвено-климатическата характеристика на Исперих създава възможност за отглеждането на всички култури на умерения климат. Затова Исперих се разширява като зърнено-фуражен район с животновъдно направление.

Според Атласа на почвите в България /показан на горната фигура/, почвите в района на Община Исперих са:

- Клас: Черноземи
 Тип: Карбонатни черноземи слабомощни
 Тип: Излужени чернизми
 Тип: Типичен чернозем
- Клас: Горски почви
 Тип: Сиви горски почви
 Тип: Тъмносиви горски почви
- Клас: Азонален почвен тип

Тип: Хумусно-карбонатна почва

Черноземи

Черноземните почви са разпространени в Дунавската равнина /западна и средна част/, Южно-добружанското плато и Лудогорието. Привързани са към равнинно-хълмистия релеф на равнината, льосовата покривка, сухия умерено-континентален климат и сухолюбива растителност. Характеризират се с повишена мощност на хумусния хоризонт /60-80 см/, но с ниско хумусно съдържание /2-4%/. Поделят се на: карбонатни, типични, излужени и деградирали.

Карбонатни черноземи - характеризират се с различна мощност и хумусен хоризонт /40-60см/. Съдържат специфични образования-карбонатни мицели, разположени на дълбочина 20-150 см.

Типичните черноземи-формирани са върху разкъсана льосова основа, при по-хълмист и по-дълбоко разчленен релеф. В морфологично отношение не се различават съществено от карбонатните черноземи, с тази разлика, че карбонатите при тях се наблюдават във височинния интервал 25-60см. Мощността на хумусния хоризонт е 50-70см. Поради идентичните свойства на типичните черноземи с тези на карбонатните те се обединяват в една обща агро-производствена група.

Излужените черноземи - формирани са върху льосовиден и песъчливо-глинест субстрат, умерено-континентален климат, дъбови гори и ливадно-степна растителност. В сравнение с карбонатните и типичните черноземи, тези почви са с по-добри агро-производствени свойства. Това се дължи на тежкия механичен състав и по-висока водозадържаща способност. Тези почви са едни от най-плодородните почви.

Горски почви

Сиви горски почви-развити са върху хълмист и нископланински релеф, дълбоко раз-членен и изграден от кредни и терциерни седименти - мергели, варовити пясъчници, мергелни варовици. Формирани са при по-влажен умерено-континентален климат и широколистна растителност. Отличават се с глинесто съдържане във вертикалния почвен профил, по-високо хумусно съдържание /2-5% /, и по-малка дебелина на хумусния хоризонт от черноземните почви. Сивите горски почви се поделят на тъмносиви и сиви и светлосиви горски почви.

Тъмносивигорски почви се срещат в съчетание с деградираните черноземи и сивите горски почви.Образувани сав/у льосовиден субстрат и редки смесени широколистни гори,при преобладаващото участие на ливадно-степна растителност. Те са с най-мощен хумусен хоризонт /до 45 см/ и мощен алувиален хоризонт /до 110см/. Характеризират се с тежък механичен състав.

Сивите горски почви са свързани с по-активното почвообразуващо участие на горската растителност и по-малка мощност на хумусно-елувиалния хоризонт на почвообразувания субстрат.

Азонални почвени типове

Това са почвени типове, които не се подчиняват на хоризонтално и вертикално разпределение.

Хумусно-карбонатните почви съпътстват всички зонални почвени типове. Образувани са върху карбонатна скална основа. Характеризират се с добре оформен хумусен хоризонт и съдържание на хумус от 3 до 7%.

Голямото почвено разнообразие трябва да се има предвид при изготвянето на проекти за земеделие, които да се основават на предварително проучване и картиране на почвите по тяхното плодородие и пригодност за отглеждане на основни земеделски култури в отделните землища на района.

Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати и други замърсители.

През последните години се отчита положителна тенденция, водеща до ограничаване на емисионните замърсявания на почвите. От представените материали в Община Исперих за анализи на почвите при изготвяне на доклади за оценки въздействието на околната среда /ОВОС/ на различни обекти на нейната територия, както и от анализите, извършвани от пункт – с. Малък Поровец не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както засоляване и киселяване на почви. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на препарати за растителна защита и опазване на почвата от химическо замърсяване и пестициди. Не е констатирано и наднормено съдържание на тежки метали и в крайпътните ивици, което е показател за ползването на безоловен бензин.

Заблатени почви.

Няма данни за заблатени почви на територията на Община Исперих.

Ерозирали почви

Ерозията на почвите (водна, ветрова, иригационна) все още остава като един от най-сериозните деградационни процеси за нашата страна. Фактори за развитие на ерозионните процеси са:

- почвено–климатични;
- антропогенни–криминални.

Ерозионните процеси не само физически увреждат почвите, но и чрез годишни загуби на значителни количества плодородна почва чувствително понижават почвеното им плодородие, като същевременно се явяват и замърсители на околната среда чрез износа на твърдия отток, който пренася химически замърсители, затлачва водоеми и др.

С праховите емисии се отнасят на големи разстояния химически торове, препарати и др. Те нанасят значителни загуби за земеделието, чрез унищожаване на засяти вече масиви.

Почвите в Община Исперих са подложени на:

- водна ерозия – на нея са подложени всички обработваеми земи с наклон на 6 градуса;
- ветрова ерозия – появява се основно в равнинните и обезлесени райони и засяга предимно обработваеми площи;

- иригационна ерозия – чисто антропогенна – засяга всички поливни площи с наклон над 2 градуса. В последните години поради икономическите причини тя силно намалява.

На Община Исперих няма силно ерозирали почви.

Вкислени и засолени почви

Този тип нарушаване на почвите се получава вследствие вредното въздействие на химизацията в земеделието и от емисиите от промишлеността.

Основен фактор за вкисляването на почвите е едностранчивото торене с азотни торове.

В количествено отношение общо за страната се наблюдава тенденция към леко намаляване на площите, засегнати от процесите на вкисляване и леко завишаване на засолените почви. За Община Исперих този проблем не се извява.

Физически нарушени почви; нарушени терени от добивни дейности.

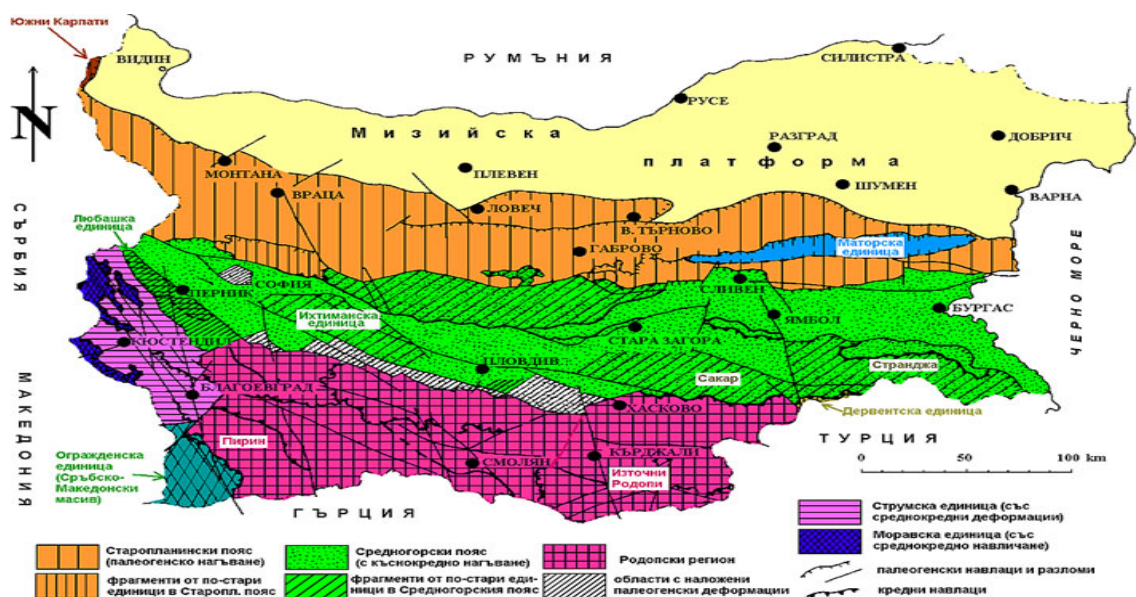
Най-много почви се разрушават чрез откритото рудодобиване и свързаните с това дейности, които водят до погребване на почвите под отпадъчни материали – табани, хвост, пепел от топлоцентралите, отпадъци от индустриални предприятия и др.

Голямо внимание трябва да се отделя за рекултивацията на нарушените площи от добива на подземни богатства, защото това е бавен процес, който отнема години. Рекултивацията сега у нас се провежда по два основни метода – с и без хумосно покритие.

На територията на „НОВА КАРИЕРА” ООД - гр. Исперих, кариера „Драгомъж” се нуждае от рекултивация на 1,8 хектара нарушен терен.

2.5. Геоложка характеристика

В геоложката история на България се отделят следните етапи с различна специфика: предпалеозойски (докамбийски), каледоно-херцински, алпийски и неотектонски. Те обхващат сравнително дълги периоди от време, в течение на които природните условия са се изменяли. Особеностите на геотектонската обстановка през тези етапи са се отразили върху характера и разпространението на изключително разнообразни по възраст скални комплекси и структури. Възрастта на скалните комплекси е от Докамбрия до съвременни наслаги. По вид разкриващите се скали са седиментни, магмени и метаморфни. Това многообразие от различни по състав и възраст скали и разнообразни палеогединамични обстановки е предпоставка за наличието на разнообразни по вид и произход минерални суровини, проявата на многообразни негативни геодинамични процеси, както и определят различна сеизмична характеристика на различните части от територията на страната. Геоложкият строеж и тектонските особености на територията на България са резултат от процесите, предизвикали образуването на Алпо-Хималайската геотектонска структура.

Фиг. II.2.3. Характеристика на геоложките условия

Територията на общината е разположена върху Мизийската плоча, основата на която преобладаващо е изградена от палеозойски скали. Върху тях пространствено са отложени седиментни скали с различна дебелина. Специфична скала е лъосът. Различно дебела лъосова покривка воалира вододелни пространства, долинни склонове, както и някои речни тераси. В орографско отношение заеманата територия се характеризира с голямо разнообразие – в северната част се спускат най-южните части на Лудогорското плато и Самуиловските височини. През територията на община Исперих преминават две реки Царацар и Сенковец.

В геолого-тектонско отношение районът се разполага в Мизийската платформа. В геоморфоложко отношение районът се отнася към Източна Дунавската равнина.

В тектонско отношение, попада в обсега на северната/преходна/ивица на Предбалканската структурна зона, изградена от широки слабо изразени ганкови структури.

В геоложко отношение са представени кватернерни разновидности, отложени в долнокредитния седиментогенен комплекс. Кватернерът е представен главно от алувиални прахови, праховопесъчливи и песъчливи глини, глинести пясъци и заглинени чакъли, както и от алувиално-делувиални глини, покрити от техногенни насипи. Долната креда е представена от хотривски мергели, сивозеленикави на цвят, плътни, прослоени от глинести и варовити мергели, на места с дребен чакъл от варовик. В най-горната си част мергелите са силно изветрели, а в дълбочина са плътни и здрави. Геоложкият строеж на района е твърде разнообразен. В основата си теренът на общината е изграден от хотривски мергели и мергелни варовици, които изграждат околните височини и служат за подложка на алувиалните наслаги. В повечето случаи тези хотривски седименти играят ролята на водоупор. Там където преобладава варовитата компонента често се явяват пукнатинни извори, някои от които се изливат подпочвено и подхранват грунтовия поток в алувиалните наслаги.

Кватернерът е представен главно от алувиални наслаги и лъос. Последният е деградиран, заглинен и покрива кредните седименти на околните височини и заравнености. Падналите върху лъоса атмосферни валежи инфилтрират в дълбочина и подхранват отделни пукнатинни извори.

Алувият в заливната речна тераса е със средна мощност 7м и е представен от праховопесъчливи глинни и заглинени чакъли. Последните имат средна мощност 1,5-2,0 м. Глинестата компонента в тях варира в широки граници. В тази чакълеста прослойка се акумулират подпочвени води и се формира грунтовия поток. Подхранването му става както от инфилтрирали атмосферни валежи и речни води, така също и от подпочвено изливащи се пукнатинни извори. В района не се наблюдават свлачища, срутища, заблатявания и др.

2.5.1.Геоложки строеж

В геоложко отношение общината е част от източните предели на Лудогорското плато. Лудогорието има свой характерен строеж, който обаче е във връзка с останалите части на Мизийската плоча. То е изградено главно от долнокредни беремски варовици и пясъчници, разкрити на места в долините на пресъхнали реки - там където често се спускат стари пътища. На места излизат пясъчници от същото време и материали от третичния период. Цокълът на Лудогорието е изграден от двата неокомски етажа - хотрив и валанж. Те се разкриват пак по долините на лудогорските кулаци, където са изрязали профили във варовиците и мергелите. През апта Лудогорието заедно с долината на Ломовеце (Ломията) бавно потъва и в него нахлува морето. През кватернера станало лъосонавяването. Тогава плащ от дебел лъос покрил цялата територия на днешното Лудогорие. Сега на много места няма и помен от него, тъй като е отмит и отнесен от течащите води. На отделни места, където е запазен лъосовия слой, дебелината му надхвърля 60 метра. В Лудогорието е разпространен глинестия тип лъос. Той има жълтокафяв цвят. Неговата средна дебелина е до 15 метра. Всички геоложки етажи в Лудогорието са разположени хоризонтално, което говори за неговия слоест строеж и е доказателство, че не е било поприще на нагъвателни процеси.

Карстовите форми - съвременни и погребани, правят лудогорския ландшафт твърде интересен и разнообразен с множеството си пещери, валози, понори, затлачени подземни кухни, подземни карстови води или бликащи карстови извори. Жълтия лъосов плащ за известно време е спрял окарствяването на областта, за да продължи то в по-ново време с още по-голяма сила и ефект. Зеленият плащ на горите също е прекъснал и забавил окарствяването, но изсичането им на много места е довело до силно активизиране на карстовите процеси.

Основните скали изграждащи района са седименти от Разградската свита на Кредата, с хотрив-баремска възраст ($rK_j^{h,b}$). Те са представени от глинести варовици и мергели, често с глауконит. Мощността им в района е от 70 до 250 т. Кватернерната покривка е от алувиални, делувиялни и еолични образувания с холоценска и горно плеистоценска възраст. Мощността им е от 1 м /по склоновете/ до 10-15 м в заравнените участъци.

2.5.2.Полезни изкопаеми

Районът на Община Исперих е беден на полезни изкопаеми. На територията на община Исперих попада находище „Драгомъж“ - в процедура по предоставяне на концесия за добив на строителни материали (варовици и доломити за трошен камък).

Таблица II.1.6. Находище Драгомъж НБ-34/1999 г., "НОВА КАРИЕРА"
ООД, гр. Исперих

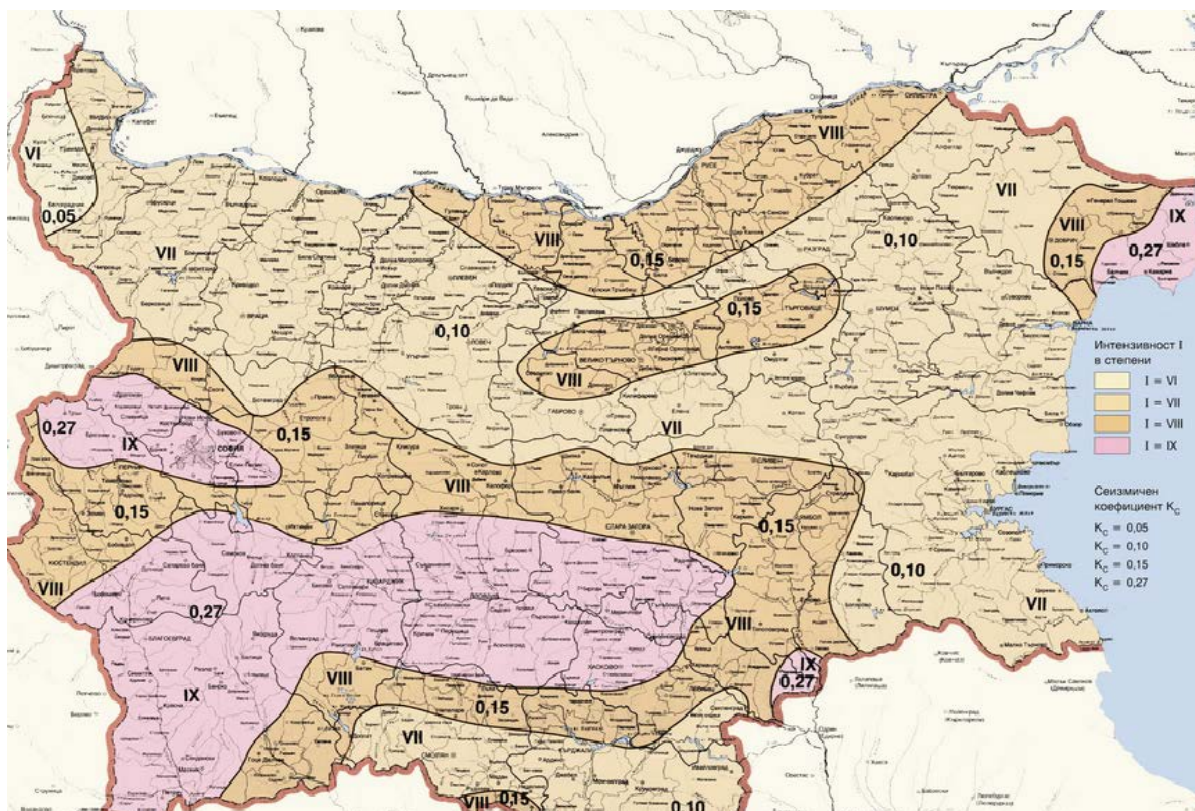
Категория	Старо състояние на запаси/ресурси	Ново състояние на запаси / ресурси	Запаси / Ресурси утвърдени от ДКЗ/СЕК
	Количество	Количество	Количество
111	594.10	594.10	713.90
121	373.00	373.00	373.00
Запаси	967.10	967.10	1086.90

От цифровия модел територия площ 72,12ха е за добив на полезни изкопаеми, което се явява 0,18% от територията на Община Исперих.

Няма предоставени по реда на Закона за подземните богатства концесии за добив на: метални полезни изкопаеми; неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали; нефт и природен газ; твърди горива; скалнооблицовъчни материали.

2.5.3.Сеизмичност

Съгласно Наредба № РД-02-20-2/ 2012 г. на МРРБ за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони (обн., ДВ, бр. 13 от 2012 г.; попр., бр. 17 и 23 от 2012 г.), респ. Приложения № 5 към чл. 15, ал. 2 и чл. 106 Карта за сеизмично райониране на Република България за период 1000 години и Приложение № 6 към чл. 15, ал. 2 Списък на населените места със стойности на сеизмичния коефициент към Картата за сеизмично райониране на Република България, общината попада в район със степен на интензивност I-VII и стойност на сеизмичния коефициент = 0.10.

Фиг. II.2.4. Сеизмичната карта на България

2.6. Биологично разнообразие

2.6.1. Флора

Едно от големите богатства на Община Исперих са горите, които съставляват 20% от територията ѝ. Общата залесена площ възлиза на 10 912,7ха, а общият дървен запас се оценява на 1 028 475 куб. м.. Средногодишният добив на дървесина възлиза на 37 000 куб.м. Растителното разнообразие в горския фонд на Община Исперих включва над 40 дървесни видове, в т.ч. четири иглолистни, над 20 храстови видове и над 100 броя тревни растителни видове.

Средногодишното залесяване възлиза над 900 декара-главно с местни устойчиви широколистни дървесни видове, каквито са цера (*Quercus cerris*) ,дъба(*Quercus robur*), сребролистната липа (*Tilia argentea*) ,ясен (*Fraxinus angustifolia*), явор (*Acer platanoides*) и др. От иглолистните видове се срещат бял бор(*Pinus sylvestris*),черен бор (*Pinus nigra*),смърч (*Picea abies*), ела (*Abies alba*).Залесяването включва и някои чужди видове, които са успешно аклиматизирани у нас - каквито са червения американски дъб (*Quercus borealus var maxima*),унгарската акация и различни клонове хибридни тополи(род *Populus*). Времето и ограничената човешка намеса са запазили специфичния растителен свят в ИАР "Сборяново" почти непроменен. Силно пропускливите горни почвени пластове са станали причина за развитието и запазването на много източно-европейски степни видове растения, съчетани със смесени листопадни гори.

В долината на река Крапинец се срещат бряст (*Ulmus carpinifolia*), смесен със зимен дъб (*Quercus petraea*), клен (*Acer campestre*), ясен (*Fraxinus angustifolia*), липа (*Tilia alba*) и габър (*Carpinus betulus*). С изкачването към скалния венец растителността се променя - нагоре пълзят дрян (*Cornus mas*), смрадлика (*Cotinus coggygia*), леска (*Corylus avellana*), черен бяз (*Sambucus nigra*) и глог (***Crataegus monogyna***), а по самия ръб на скалното плато - скално изтравниче (***Asplenium trichomanes***), сребрист и кримски очеболец, мащерка (*Thymus serpyllum*), вълнист напръстник (*Digitalis lanata*) и лопен (***Verbascum phlomoides***). Тук е единственото място в България, където расте унгарски карамфил (*Dianthus kladvanus*), кримско омразниче (*Onosma tauricum*), австралийски конски босилек, ръждив напръстник (*Digitalis ferginea*) и пролетно еньовче (*Galium verum*). Тревните съобщества са ксеротермни главно от белизма (*Dichanthium ischaemum*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*, *Poa concinna*), черна садина (*Chrysopogon gryllus*) и ефемери, както и мезоксеротермни - около селищата.

2.6.1.1. Билки с търговско значение, находища, използване:

Бял равнец (*Achillea millefolium*)

Многогодишно тревисто растение с пълзящи подземни издънки, с право, неразклонено стъбло, с последователни, ланцетни, двойно или тройно пересто нарязани листа. Приосновните листа са с дълга дръжка, стъблените — седящи. На върха на стъблото цветните кошнички са събрани в гъст щит. Всяка кошничка се състои от 5 периферни, бели, езичести цветове и от 3 до 10 жълтокафяви, тръбести. Обвивните листчета на кошничките са керемидоподобно наредени, по ръба си са люспести, червеникавокафяви, а в средата — зелени. Цъфти от юни до септември.

Находища - Расте по тревистите места, край пътищата, по ливадите, между храстите в цялата страна и над 1000 м надморска височина.

Използване - За лечебна цел се използват цветните кошнички (*Flores Millefolii*) и надземната част (*Herba Millefolii*), отрязана 15-20 см от върха. В надземната част се съдържа от 0,20 до 0,50% етерично масло, чиято главна съставка е хамазуленът (50%), образуващ се от горчивия сесквитерпенов лактон матрицин (0,05—0,10%) при дестилация на растението с водни пари. Освен хамазулен етеричното масло съдържа сесквитерпена α -кариофилен и други моно- и бициклични терпени: α - и β -пинен, циенол, туйон, камфора, борнеол, сложни естери. Билката съдържа още горчивото вещество ахилеин, дъбилни вещества, алкалоиди, флавоноида лутеолин-7-гликозид, органични киселини, витамин С и К, аспарагин, нитрати и др.

Действие - Притежава противовъзпалително действие за лечение на фебрилни състояния. Подобрява кръвоснабдяването, спомага за понижаване на кръвното налягане. Използва се за лечение на рани, при вътрешни и външни кръвоизливи, при хемороиди. Има известно ободряващо и болкоуспокояващо действие

Вълча ябълка (*Aristolochia clematitis*)

Многогодишно тревисто растение с късо пълзящо коренище и изправено стъбло, високо до 1 м, обикновено неразклонено, голо. Листата последователни, на дълга дръжка, широко яйцевидно - сърцевидни или бъбрековидни, дълги 3-15 см, целокрайни. Цветовете събрани по няколко (2-8) в пазвите на листата. Околоцветникът

прост, венчевиден, неправилен, тръбест, в долната си част слабо разширен, а в горната удължен във вид на езиче, дълъг 2-3 см, светложълт. Тичинките 6, сраснали със стълбчето. Яйчникът долен. Плодът крушовидна кутийка, дълга 2-5 см. Отровно!

Находища - Расте из тревисти места, в окопни култури и др. Цъфти юли — август.

Използване - В съвременната медицина се използва главно коренът (дрога *Radix Aristolochiae*), по-рядко надземната част (*Herba Aristolochiae*). Коренищата съдържат етерично масло, алкалоиди, горчиви и дъбилни вещества. В надземната част се откриват освен горните съединения също флавоноиди, танини, ябълчна киселина, витамин С и др. Семената също са богати на биологично активни вещества.

Действие - Повишава защитните сили на организма срещу инфекциозни и вирусни заболявания, действа потискащо върху много бактерии, отпуска маточната мускулатура, засилва сърдечните контракции, понижава кръвното налягане, отпуска бронхиалната мускулатура, увеличава отделянето на урина.

Обикновен пелин (*Artemisia absinthium*)

Многогодишно сребристосиво тревисто растение със своеобразен приятен аромат и силно горчив вкус. Стъблото е 40-120 см високо, в горната част разклонено, в основата вдървено. Приосновните листа са 2 до 3 пъти пересто разсечени, разположени на дълги дръжки, а стъбловите - двойно пересто разсечени, с къси дръжки до почти приседнали, без ушички при основата си или в зоната на съцветието са триделни до цели. Листата от двете страни са покрити със сребристи копринести власинки. Съцветията са сложни метлици, изградени от многобройни едностранни гроздчета, които са съставени от кълбовидни, около 3-4 мм в диаметър, увиснали цветни кошнички. Всички цветове са тръбести, жълти, без чашка, разположени върху влакнесто съцветно легло. Плодът е около 1 мм дълъг, кафяв, продълговат, заострен, без хвърчилка или коронка. Цъфти от юли до септември.

Находища – Расте по каменисти места, храсталаци, градини в цялата страна с предпочитание на сенчести и влажни места, главно в равнините и предпланините.

Използване – Използват се цъфтящите облистени върхни части (*Herba Absinthii*), отрязани на около 25 см от върха. Събират се в началото на цъфтежа. Не бива да се смесва с черния пелин. Стръковете на белия пелин съдържат 0,5-2% етерично масло (*Oleum Absintjii*). Основни компоненти на маслото са кислородни производни на бициклични терпени — алкохолът туйол и кетонът туйон. В етеричното масло освен това се съдържат и редица други съединения, между които моноцикличният терпен феландрен, бицикличният гееквитерпен кадинен и азуленовият сесквитерпен хамазуленоген, абситин, анабситин, янтарна и ябълчна киселина, витамин А, В₆ и др.

Действие – Благодарение на извънредно горчивия си вкус, пелинът дразни стомашните жлези и предизвиква хиперсекреция на стомашен сок и солна киселина. Стимулира макар и по-слабо жлъчната и панкреатичната секреция. Действа апетитовъзбуждащо и карминативно. Има данни че влияе токсично на чревните паразити.

Дяволска уста (*Leonurus cardiaca*)

Находища - Расте покрай пътищата, по тревисти и изоставени влажни места до 1000 м надморска височина.

Използване - Надземната част, която се бере през време на цъфтежа, суши се на сянка или в сушилня до 40°C.

Действие - Успокояващо, противогърчово, антиаритмично. Билката разширява кръвоносните съдове, регулира сърдечната дейност, понижава кръвното налягане, премахва гърчовите състояния, при сърцебиене води до нормализиране на сърдечната честота, притежава кръвоспиращо действие, увеличава отделянето на урина.

Зайча сянка (*Asparagus officinalis*)

Многогодишно тревисто растение. Стъблото е изправено, високо до 150 см, с клонки, които излизат под остър ъгъл. Листата са във вид на малки безцветни люспи. В техните пазви се развиват видоизменени клонки (филокладии), които са нишковидни, дълги до 3 см, събрани в снопче от 3 до 6. Филокладиите заместват листата. Цветовете са звънчевидни с шестделен околоцветник. Мъжките цветове са 2 пъти по-едри от женските. Плодът е червена, сферична, 6-семенна ягода (5—6 мм в диаметър). Коренището е дебело, хоризонтално, светлобежово, от което излизат много шнуровидни корени. От коренището се развиват вертикални издънки, които носят спирално разположени едри люсповидни листа. Тези издънки, събрани от култивирани сортове, са използват като деликатесен зеленчук. От диворастващото растение са горчиви и не се употребяват за ядене.

Находища - Среща се като диворастващо растение из влажните, тревисти места и храсталаци на страната.

Използване - За лечебни цели се използва коренището с корените (*Rhizoma et Radix Asparagi*), събрани през септември-ноември. Растението съдържа инулин, аспарагинова киселина, 8 фруктоолигозахариди. Изолирани са още ситостерол, сарсасапогенин и 9 стероидни гликозида, наречени аспарагозида. Другите съставни съединения включват аспарагин, тирозин, сукцинова киселина, аргинин, мазнини и захари.

Теснолист живовлек (*Plantago lanceolata*)

Многогодишно тревисто растение с голо, безлистно цветоносно стъбло, високо 10-15 см, и листа, събрани в приосновна розетка. Листата са с къси дръжки, ланцетни, с 3-7 почти успоредни жилки, целокрайни или с единични зъбчета. Цветовете са дребни, белезникави, събрани в гъст цилиндричен клас, дълъг 1-5 см. Чашката и венчето са четириделни, ципести. Тичинките са 4, с дълги дръжки. Плодът е двугнезна кутийка с по едно семе във всяко гнездо. Цъфти през май и август.

Находища - расте из ливади и пасища по сухи тревисти и пясъчливи места, край пътища и огради, а също и като плевел из окопни култури и стърнища. Среща се из цялата страна.

Използват се листата (*Folia Plantaginis lanceolatae*), семената (*Semen Plantaginis lanceolatae*) и пресният сок. Съдържа иридоидни гликозида, от които главно аукубин и

каталпол, флаволи — апигенин-7-глюкозид, танини, слюзни вещества, фенолни киселини, ферменти, витамин С и др.

Жълт кантарион (*Hypericum perforatum*)

Многогодишно тревисто растение, високо 30-100 см, е изправено, голо, силно разтворено в горната си част стъбло, с две надлъжни ребра. Листата са срещуположни, без дръжки приседнали, овално елипсовидни до овално ланцетни, целокрайни, дълги 1-3 см. Гледани срущу светлината, те са пунктирани (перфорирани) поради наличието на вместилища с етерично масло. Цветовете са жълти, събрани на върха на стъблото в съцветие - метлица. Чашката се състои от 5 продълговато заострени, свободни, целокрайни листчета. Венчето има 5 яркожълти листчета, два пъти по-дълги от тези на чашката. Тичинките са много, сраснали в основата си в 3 снопчета. Плодът е яйцевидна тригнезна кутийка. Цъфти от май до септември.

Находища - Расте из цялата страна по тревисти места, из храсталаците и сечищата, край пътищата и из нивите. В нашата страна се срещат около 22 вида звъника.

Използване - Надземната част (*Herba Hyperici*) се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 см от върха. Не трябва да се събират прецъфтели стръкове. Растението съдържа 0,5% хиперицин и псевдохиперицин, които са кондензирани . антрахинонови производни. Намерени са също флавоноидите хиперозид (около 1%), рутин, кверцитрин, изокверцитрин, кверцетин и др., смолисти вещества (до 10%), 5-10% катехинови дъбилни вещества до 0,10% етерично масло — оцветено в зелено и съставено предимно от сесквигерпени, каротен, ни-котинова киселина, ксантони и др.

Действие - Изброените съставки на билката определят нейните разнообразни и много полезни свойства — противовъзпалително, противомикробно, адстрингентно, ранозаздравяващо и противоязвено действие, тонизиране на нервната система, подчертан кръвоспиращ ефект чрез уплътняване на капилярната стена, подобряване на оросяването на сърдечния мускул, засилване на сърдечната дейност, леко повишаване на артериалното налягане, диуретичен ефект.

Глог (*Crataegus monogyna*)

Разклонено дърво или храст, висок до 5 м, с последователни, най-често разсечени на 3-5 дяла листа; дяловете са неравномерно назъбени, в повечето случаи заоблени. Цветовете са бели събрани в щитовидни съцветия. Цветът е правилен, с 5 чашелистчета и 5 венчелистчета. Тичинките са много. Плодът е червен, топчест, месест, с една костилка. Цъфти през пролетта.

Находища - Расте из горите и храсталаците на цялата страна до 1500 м надм. височина.

Използване - Използват се листата с цветовете (*Flores Crataegi cum folio*) ИЛИ само цветовете (*flores Crataegi*), или плодовете. Главните действащи вещества са флавоноидите хиперозид, кверцетин, витексин и др. — общо над 15 на брой. От другите фенолни съединения се съдържат кафена и хлорогенова киселина, един левкоцианидин, както и катехини.

Действие - Използва се за лечение на сърдечносъдови заболявания — леки форми на хипертония, сърдечни неврози, гръдна жаба, атеросклероза, безсъние и нервна възбуда, повишена функция на щитовидната жлеза и др.

Липа (*Tilia*)

Високи до 25-30 м дървета, разклонени, с гъста корона. Листата са последователни, с неправилно сърцевидна форма, назъбени по края, с дълги дръжки, с прилистници в основата. Листата на дребнолистната липа отгоре са тъмнозелени, отдолу — синкавозелени, при едролистната липа те са еднакво зелени от двете страни, а при сребролистната — отгоре са зелени, а отдолу бели, покрити с власинки. Цветовете са събрани в полусенник, чиято дръжка е сраснала с главната жилка на присъцветника който е ланцетен, целокраен, кожест, с мрежесто жилкуване. Присъцветникът на дребнолистната липа е гол, на едролистната — покрит със звездовидни власинки, а при сребролистната — с белезникави власинки. Съцветията на дребнолистната и сребролистната липа са дребни, обикновено са от 5 до 7, дори до 15 цветчета, а на едролистната — от 2 до 5, най-често 3 едри цветчета. Чашката на всички е петлистна, венчето е светложълто, петлистно. Тичинките са многобройни. Плодът е едносеменно меко орехче при дребнолистната липа и с твърда, вдървена обвивка при останалите два вида. Дребнолистната липа цъфти най-късно към средата на лятото — след едролистната и сребролистната.

Находище-Сребролистната липа е най-широко разпространена в страната ни, докато останалите два вида са разпространени по-рядко в горите, по каменистите склонове на предпланинските и планинските области. Различни видове липи се отглеждат като декоративни дървета.

Използване - Използват се съцветията с присъцветниците (*Flores Tiliae cum bracteis*) и без присъцветниците (*Flores Tiliae sine bracteis*), събрани по време на цъфтене. Цветовете съдържат около 0,06% етерично масло с главна съставка алкохола фарнезол; флавоноидния гликозид тилирозид (производно на кемпферола и р-кумарова киселина) и флавоноиди, производни на кверцетина. В прицветниците се съдържат слузно вещество, танини, производни на β -амирина, аскорбинова киселина и др.

Действие-Цветовете на липата (липов цвят) притежават потогонно, леко дезинфекционно (противомикробно), противоспастично, противовъзпалително и диуретично действие.

Маточина (*Melissa officinalis*)

Многогодишно тревисто растение с приятна лимонена миризма. Стъблото е четириръбесто, разклонено, 30-80 см високо, покрито с жлезисти и прости власинки. Цветовете са бледожълти, бели или розови. Листата са срещуположни, с дръжки, широко яйцевидно ромбични или продълговати. Плодът е съставен от 4 едносеменни, яйцевидни орехчета. Цъфти юни-септември.

Находище- Расте из храсталаци и редки гори по тревисти и каменисти места из страната.

Използване-Използват се листата и цъфтящите върхни части на стъблото. Съдържа етерично масло, в състава, на което влизат цитрал, цитронелол, герианиол,

линалол и др. Седативното действие се дължи на цитрала. Освен това в дрогата се съдържат тритерпеновите урзолова и олеанолова киселина, 5% дъбилни вещества и захарта стахиоза.

Действие - Действието на листата е болкоуспокояващо, спазмолитично върху гладката мускулатура и нервно тонизиращо и ободряващо.

Използва се за стимулиране на апетита и подобряване на храносмилането, за отстраняване задръжката на газове и за облекчаване на болки и спазми предимно при заболявания на храносмилателната и дихателната система. Намира приложение и при нервни и кожни заболявания.

2.6.2. Фауна

В Лудогорието са установени 115 вида гнездящи птици, от които 22 са включени в Червената книга на България (1985). От срещаните се видове 51 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашени в категория SPEC1 са включени 2 вида - царски орел (*Aquila heliaca*) и ливаден дърдавец (*Crex crex*), а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 18 вида, в SPEC3 - 32 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 31 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 29 са вписани в приложение I на Директива 79/409 на ЕС. Лудогорието е едно от най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазването на 9 гнездящи тук видове - малък креслив орел (*Aquila pomarina*), черна каня (*Milvus migrans*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), горска чучулига (*Lullula arborea*), градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), козодой (*Caprimulgus europaeus*), синявица (*Coracias garrulus*) и черночела сврачка (*Lanius minor*). Повечето от тези видове предпочитат екотона между гората и откритите пространства, както и мозаечни местообитания. Много други грабливи птици гнездят в Лудогорието в значителни количества, като използват горите и скалните венци по суходолията за гнездене, а откритите пространства наоколо – за намиране на храна.

Друг защитен вид, нетипичен за тези места, е черният щъркел (*Ciconia nigra*).

От растенията, които са в Червената книга на Република България, се среща бутурчето (*Syclamen persicum* - дива циклама), защитен вид.

2.6.2.1. Защитени видове растения и животни

Община Исперих попада в защитена зона Лудогорие (обхваща областите Русе, Разград и Силистра) и по-специално землищата на селата: Вазово, Голям Поровец, Драгомъж, Йонково, Лудогорци, Малък Поровец, Райнино, Свещари, Старо селище, както и на гр. Исперих.

Защитената зона е създадена с цел: опазване и поддържане на местообитанията на описаните по-долу видове птици - съгласно чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие, по време на гнездене и миграция за постигане на техния благоприятен природозащитен статус.

ПТИЦИ, включени в Приложение I на Дир.79/409/ЕЕС

КОД	ИМЕ (на латински)	ИМЕ (на български)
A072	<i>Pernis apivorus</i>	Осояд
A402	<i>Accipiter brevipes</i>	Късопръст ястреб
A379	<i>Emberiza hortulana</i>	Градинска овесарка
A022	<i>Ixobrychus minutus</i>	Малък воден бик
A029	<i>Ardea purpurea</i>	Ръждива чапла
A030	<i>Ciconia nigra</i>	Черен щъркел
A031	<i>Ciconia ciconia</i>	Бял щъркел
A397	<i>Tadorna ferruginea</i>	Ръждив ангъч
A339	<i>Lanius minor</i>	Черночела сврачка
A092	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Малък орел
A234	<i>Picus canus</i>	Сив кълвач
A236	<i>Dryocopus martius</i>	Черен кълвач
A429	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Сирийски пъстър кълвач
A238	<i>Dendrocopos medius</i>	Среден пъстър кълвач
A246	<i>Lullula arborea</i>	Горска чучулига
A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Козодой
A080	<i>Circaetus gallicus</i>	Орел змияр
A122	<i>Crex crex</i>	Ливаден дърдавец
A073	<i>Milvus migrans</i>	Черна каня
A255	<i>Anthus campestris</i>	Полска бьбрица
A404	<i>Aquila heliaca</i>	Кръстат (царски) орел
A089	<i>Aquila pomarina</i>	Малък креслив орел
A442	<i>Ficedula semitorquata</i>	Полубеловрата мухоловка
A403	<i>Buteo rufinus</i>	Белоопашат мишелов
A338	<i>Lanius collurio</i>	Червеногърба сврачка
A084	<i>Circus pygargus</i>	Ливаден блатар
A231	<i>Coracias garrulus</i>	Синявица
A215	<i>Bubo bubo</i>	Бухал

Редовно срещащи се мигриращи птици, които не са включени в**Пр. I на Дир. 79/409/ЕЕС**

КОД	ИМЕ (на латински)	ИМЕ (на български)
A008	<i>Podiceps nigricollis</i>	Черноврат гмурец
A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Малък гмурец
A123	<i>Gallinula chloropus</i>	Зеленоножка
A142	<i>Vanellus vanellus</i>	Обикновена калугерица
A087	<i>Buteo buteo</i>	Обикновен мишелов
A053	<i>Anas platyrhynchos</i>	Зеленоглава патица
A168	<i>Actitis hypoleucos</i>	Късокрил кюкавец
A099	<i>Falco subbuteo</i>	Орко
A118	<i>Rallus aquaticus</i>	Крещалец
A086	<i>Accipiter nisus</i>	Малък ястреб

A085	Accipiter gentilis	Голям ястреб
A096	Falco tinnunculus	Черношипа ветрушка

2.6.2.2. Видове, обект на ловен туризъм

Община Исперих граничи с територията на ДЛС „Паламара“. Част от Държавно ловно стопанство „Воден – Ири Хисар“ е на територията на Община Исперих.

ДЛС "Воден – Ири Хисар" е със специален статут, на пряко подчинение на Министерския съвет. В него се развива ловен туризъм с отстрелване на дивеч за трофеи главно за чуждестранни граждани. Обхваща горски, водни и пасищни площи – в землищата на общините Разград, Завет, Исперих, както и Главиница и Тутракан от област Силистра. Разполага с луксозна база за отдых сред девствена красива природа.

Основните видове обект на ловен туризъм в обхвата на ДЛС „Паламара“ са: сърни и благородни елени (*Cervus elaphus*), елени-лопатари (*Dama dama*), сръндаци, муфлон (*Ovis aries*), дива свиня (*Sus scrofa*), див заек (*Lepus europaeus*), лисица (*Vulpes vulpes*), чакал (*Canis mesomelas*) и др.

2.6.3. Защитени територии

В териториалния обхват на Община Исперих, част от землищата на Вазово, Голям Поровец, Драгомъж, Исперих, Йонково, Лудогорци, Малко Йонково, Малък Поровец, Райнино, Свещари и Старо селище попадат едновременно в границите на следните защитени зони от екологичната мрежа „Натура 2000“, по смисъла на ЗБР:

- **BG0002062 “Лудогорие”** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед РД-837/17.11.2008г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 10/2013г.);
- **BG0002062 “Лудогорие”** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, включена в списъка от защитени зони, приет с Решение №661/16.10.2007г. на Министерски съвет (ДВ, бр.85/2007г.) и определена съгласно чл.6, ал.1, т.1 и т.2 от ЗБР.

В териториалния обхват на Община Исперих попадат следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии :

- **Защитена местност „Божурите“** в землището на с.Подайва, Община Исперих, обявена със Заповед № 534/25.09.1978г. на Председателя на Комитета за опазване на природната среда (ДВ, бр.86/1978), прекатегоризирана в защитена местност със Заповед №РД-1199/24.09.2003г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр.91/2003г.) и с актуализирана площ със Заповед №РД-557/12.07.2007г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр.68/2007г.).
- **Защитена местност „Находище на червен божур“** в землището на с.Печеница, Община Исперих, обявена със Заповед № 534/25.09.1978г. на Председателя на Комитета за опазване на природната среда (ДВ, бр.86/1978), прекатегоризирана със Заповед №РД-81/30.01.2004г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр.16/2004г.) и с актуализирана площ със Заповед №РД-558/12.07.2007г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр.68/2007г.).

Националният историко-археологически резерват “Сборяново”

Резерватът е с площ 6 470дка в община Исперих (между с.Малък Поровец и Свещари). В границите на резервата се намира един от деветте паметника на културата в България под закрилата на ЮНЕСКО-Тракийската гробница при с. Свещари, обявена за паметник на културно-историческото наследство през 1985 г. Тук са разположени и четири други проучени гробници, два големи могилни некропола от елинистическата епоха, некропол от старожелязната епоха, две селищни могили и некропол от халколита, светилища от старожелязната и елинистическата епоха, тракийски укрепен град-столица, няколко укрепени селища от различни епохи от Античността до Средновековието и Алианско теке.

2.7. Поземлен ресурс по територии

Териториалната структура на община Исперих според вида територия се дели на урбанизирана, земеделска, горска, нарушени територии, територия заета от води и водни обекти, територия на транспорта.

Правилното използване на териториалните ресурси и природните дадености във всички аспекти и сфери на човешките дейности биха помогнали за развитие на общината.

По данни от кастралните карти и картите на възстановена собственост на населените места, балансът на територията на Община Исперих изглежда по следния начин:

Таблица II.2.7.

ОБЩИНА ИСПЕРИХ				
		ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ	СЪЩЕСТВУВАЩО ПОЛОЖЕНИЕ	
I	ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ		площ (ха)	% от територията
	1	Урбанизирани територии		
	1.1	Жилищни функции	1406.97	3.50
	1.2	Терени за обществено-обслужващи функции	658.50	1.64
	1.3	Територии за спорт и атракции	7.89	0.02
	1.4	Територии за многофункционално ползване от тип смесена централна зона	0.00	0.00
	1.5	Територии за смесена обществено-обслужваща производствено-складова дейност	0.00	0.00
	1.6	Територии с рекреационни функции, курортни дейности и вилни зони	3.02	0.01
	1.7	Терени за производствено-складови и стопански функции	362.92	0.90
	1.8	Терени за озеленяване, паркове и градини	16.20	0.04
	1.9	Терени за гробищни паркове	82.56	0.21
	2	Земеделски територии		
	2.1	Ниви	24191.74	60.15
	2.2	Трайни насаждения	1301.29	3.24
	2.3	Необработваеми земи	2043.84	5.08

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

3	Горски територии		
3.1	Гори	8618.51	21.43
3.2	Други горски територии в земеделски земи	130.20	0.32
4	Територии заети от водни площи	106.05	0.26
5	Територии за транспорт и комуникации	1105.90	2.75
6	Територии за инженерно-техническа инфраструктура	32.20	0.08
II	ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ		
1	Територии за опазване на културното наследство	64.58	0.16
2	Територии за добив на полезни изкопаеми	72.12	0.18
3	Територии за възстановяване и рекултивация	11.62	0.03
	Общо:	40216.11	100.00

Източник: Цифров модел на ОУП

Баланса е изготвен на база действащите кадастрални и карти на възстановената собственост.

Територията на община Исперих е сформирана от землищата на 24 населени места (23 села и един град), които формират урбанизирана територия с обща площ от 2 538,05 ха (6,31%) и население от 20 900 души към края на 2016 г.

Равнинният релеф и почвите, като природен компонент и ресурс, определят наличието на големия процент земеделски територии в общината. Земеделските територии в Община Исперих заемат обща площ от 27 536,87, ха, което е 68,47 % от територията на община Исперих. Най-преобладаващи са нивите с 24 191,74 ха (60,51%) за сметка на трайните насаждения и необработваемите земи.

По данни на баланса, общата площ на горските територии в Община Исперих е 8 478,71ха като към тях са причислени и площите с НТП гори и храсти в земеделските земи. Те представлява 21,75% от общата територия на Общината.

Територии заети от води и водни обекти в Община Исперих заемат обща площ от 106,05 ха, което е 0,26 % от общата територия на Общината.

Инженерно-техническа инфраструктура заемат 0,08 %, а териториите за транспорт и комуникации са 2,75% или 1 105,90 ха от общата територия на Общината.

Съгласно действащата нормативната уредба, обществените отношения, свързани с опазването, стопанисването и ползването на горските територии в Република България и гарантиране на многофункционално и устойчиво управление на горските екосистеми, се уреждат със Закона за горите (Обн., ДВ, бр. 19 от 08.03.2011 г., в сила от 09.04.2011 г.). Целите на закона са: опазване и увеличаване площта на горите; поддържане и подобряване състоянието на горите; гарантиране и поддържане на екосистемните, социалните и икономическите функции на горските територии; гарантиране и увеличаване производството на дървесина и недървесни горски продукти чрез природосъобразно стопанисване на горските територии; поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие и подобряване състоянието на популациите на видовете от дивата флора, фауна и микота; осигуряване на

възможности за отдых на населението и подобряване на условията за рекреация; постигане на баланс между интересите на обществото и собствениците на горски територии; подпомагане и насърчаване на собствениците на поземлени имоти в горски територии; изпълнение на международни и европейски ангажменти за съхранение на горските местообитания.

Управлението на горските територии се подчинява на принципите на горското планиране, което се извършва на три нива и обхваща: 1. Национална стратегия за развитие на горския сектор и Стратегически план за развитие на горския сектор; 2. Областен план за развитие на горските територии; 3. Горскостопански планове и горскостопански програми.

Националната стратегия за развитие на горския сектор определя целите на държавната политика за развитие на горското стопанство и съдържа: 1. анализ на състоянието на горския сектор; 2. цели и приоритети; 3. средства за постигане на целите. Стратегическият план за развитие на горския сектор определя конкретните действия за изпълнение на целите, заложи в Националната стратегия за развитие на горския сектор, за срок 10 години.

Областните планове за развитие на горските територии се изработват за срок 10 години в съответствие със Закона за горите, Националната стратегия за развитие на горския сектор и Стратегическия план за развитие на горския сектор и съдържат:

1. единна горскостопанска картна основа за горските територии;
2. функционално зонироване на горските територии;
3. зони за защита от урбанизация;
4. цели на управлението на горските територии и на ловното стопанство.

Областните планове се изработват за всички горски територии, независимо от тяхната собственост, като се хармонизират с областните стратегии за развитие по Закона за регионалното развитие. **Към момента все още няма изработен Областен план за развитието на горските територии на област Разград, част от която е община Исперих.**

Държавната политика в областта на горското стопанство се осъществява от министъра на земеделието, храните и горите чрез Изпълнителната агенция по горите. Като регионални структури, регионалните дирекции по горите осъществяват функциите на Изпълнителната агенция по горите в определения им район на дейност, който обхваща цялата територия на една или повече области по смисъла на Закона за административно-териториалното устройство на Република България.

Регионалните дирекции по горите изпълняват определените им със Закона за горите (ЗГ) функции, като: контролират изпълнението на закона и упражняват общ надзор и методическо ръководство върху дейността на всички органи и лица, на които са възложени задължения по него, координират и контролират защитата и опазването на горите, както и изпълнението на горскостопанските планове и горскостопанските програми; подпомагат собствениците на гори в случаите, предвидени в ЗГ; осъществяват взаимодействие с неправителствени организации за обезпечаване на участието им при формиране и изпълнение на държавната политика в областта на горското стопанство.

Правото на собственост върху горските територии принадлежи на държавата,

на общините и на физически и юридически лица. Горските територии - държавна собственост, които не са предоставени на ведомства или юридически лица, се управляват от държавни предприятия по чл. 163 от ЗГ. Държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства са териториални поделения на държавните предприятия по чл. 163 от ЗГ, които осъществяват функциите на държавното предприятие в определения им район на дейност.

Регионалните дирекция по горите нямат право на собственост върху горски територии.

В границите на община Исперих са включени 23 землища на 24 населени места, които попадат в района на дейност на Регионална дирекция по горите (РДГ) - гр. Русе. Това са землищата на: гр. Исперих, с. Белинци, с. Бърдоква, с. Базово, с. Голям Поровец, с. Делчево, с. Драгомъж, с. Духовец, с. Йонково и с. Малко Йонково (двете населени места са с едно землище), с. Китанчево, с. Конево, с. Къпиновци, Лудогорци, с. Лъвино, с. Малък Поровец, с. Печеница, с. Подайва, с. Райнино, с. Свещари, с. Средоселци, с. Старо селище, с. Тодорово, с. Яким Груево.

Същите землища попадат в района на дейност на „Северноцентрално държавно предприятие” ДП - гр. Габрово, в неговите териториални поделения:

> В Териториално поделение Държавно горско стопанство (ТП ДГС) „Сеслав” - гр. Кубрат:

землищата на гр. Исперих, с. Белинци, с. Бърдоква, с. Базово, с. Голям Поровец, с. Делчево, с. Драгомъж, с. Духовец, с. Йонково и с. Малко Йонково - част, с. Китанчево, с. Конево, с. Къпиновци, с. Лудогорци, с. Лъвино, с. Малък Поровец - част, с. Печеница, с. Подайва, с. Райнино - част, с. Свещари, с. Средоселци, с. Старо селище - част, с. Тодорово, с. Яким Груево.

> В Териториално поделение Държавно ловно стопанство (ТП ДЛС) „Воден - Ири Хисар”: землищата на с. Йонково и с. Мачко Йонково - част, с. Малък Поровец - част, с. Райнино - част, с. Старо селище - част.

„Северноцентрално държавно предприятие” ДП („СЦДП” ДП) - гр. Габрово и неговите ТП ДГС „Сеслав” - гр. Кубрат и ТП ДЛС „Воден - Ири Хисар” управляват горските територии - държавна собственост, в района им на дейност, определен със заповед на министъра на земеделието, храните и горите.

Горските територии - общинска собственост, се управляват и стопанисват от община Исперих по реда на чл. 181, ал. 1, т. 3 от ЗГ: „Управлението на горските територии - общинска собственост, се осъществява: ... 3. от физически лица или търговци, вписани в публичните регистри по чл. 235 и 241, въз основа на договор^{5\}

За периода от 09.04.2011 г. (когато влиза в сила Закона за горите) до момента със заповед на директора на РДГ - гр. Русе са утвърдени 40 бр. горскостопански програми за горските територии - частна собственост.

За установяване състоянието на ресурсите и изготвяне на тяхната оценка се извършва инвентаризация на горските територии. Изпълнителната агенция по горите възлага извършването на инвентаризацията на горските територии, изработването на горскостопанските карти, плановете за ловностопанските дейности и за дейностите по опазване от пожари, при съобразяване с границите на горските териториални единици.

За горските територии - държавна и общинска собственост, се изработват горскостопански планове с изключение на териториите, предоставени за нуждите на националната сигурност и отбраната. За горските територии - собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, се изработват горскостопански планове или горскостопански програми. Горскостопанските планове и горскостопанските програми определят допустимия размер на ползването на горските ресурси и насоките за постигане целите на управлението на горските територии за срок 10 години.

През 2012 г. е извършена инвентаризация на горите и горските територии в района на дейност на ТП ДГС „Сеслав” и на ТП ДЛС „Воден - Ири Хисар”. **Тяхното разпределение** по вид на площите (залесени, незалесени за залесяване и недървопроизводителни) и собственост в район на съответното ТП ДГС/ДЛС, по землища на населените места и собственост, **е представено в приложените** таблици М 1 и № 2.

Таблица II.2.8.

На територията на ТП ДГС/ДЛС	Обща площ на горите и ГТ	В това число:											
		Залесена площ				Незалесена площ за залесяване				Недървопроизводителна площ			
		Държавна собственост	Общинска собственост	Частна собственост	Всичко	Държавна собственост	Общинска собственост	Частна собственост	Всичко	Държавна собственост	Общинска собственост	Частна собственост	Всичко
		Х Е К Т А Р И											
ТП ДГС "Сеслав"	7353	5329	1017	500	6846	108	12	6	126	352	25	4	381
ТП ДЛС "Воден-Ири Хисар"	1667	1470	1	1	1472	3	-	-	3	192	-	-	192
Общо:	9020	6799	1018	501	8318	111	12	6	129	544	25	4	573
В т.ч. -временно стопанисвана от общината (ВСО)**	81				80				-				1
-съсобственост	10							6				4	

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Таблица II.2.9.

Землища на населените места в община Исперих	Обща площ на горите и ГТ	В това число по вид собственост:			
		Държавна собственост	Общинска собственост	Частна собственост	Съсобственост
	х е к т а р и				
I. В района на ТП ДГС „Сеслав”					
гр. Исперих	755.1	716.2	5.6	33.3	
с. Белинци	220.2	77.4	0.3	134.2	8.3
с. Бърдоква	187.9	49.8	135.3	2.8	
с. Базово	281.7	235.9	45.1	0.7	
в т.ч. ВСО**			27.0		
с. Голям Поровец	862.4	468.5	393.8	0.1	
е т.ч. ВСО**			5.4		
с. Делчево	263.1	237.7	-	25.4	
с. Драгомъж	341.8	311.5	23.2	7.1	
е т.ч. ВСО**			23.2		
с. Душовец	315.7	146.8	2.3	166.3	0.3
с. Ионково и с. Малко Ионково*	290.7	29.1	260.0	1.6	
с. Китанчево	330.4	296.6	14.2	19.6	
е т.ч. ВСО**			1.0		
с. Конево	320.1	301.2	12.9	6.0	
с. Къпиновци	142.4	139.7	2.7		
с. Лудогорци	97.9	85.9	4.4	7.6	
е т.ч. ВСО**			1.2		
с. Лъвино	306.8	289.3	17.4	0.1	
с. Малък Поровец*	649.1	600.2	28.1	20.8	
е т.ч. ВСО**			6.5		
с. Печеница	128.2	126.6	1.6		
е т.ч. ВСО**			0.4		
с. Подайва	313.3	277.2	31.5	4.6	
е т.ч. ВСО**			0.4		
с.Райнино*	173.3	173.3			
с. Свещари	922.3	864.8	46.0	10.9	0.6
е т.ч. ВСО**			0.3		
с. Средоселци	135.5	89.6	12.7	33.2	
с. Старо селище*	11.2	11.2			
с. Тодорово	263.0	220.1	16.4	26.5	
е т.ч. ВСО**			15.4		
с. Яким Груево	40.0	40.0			
Всичко:	7 352.1	5 788.6	1 053.5	500.8	9.2
е пич. ВСО**			80.8		
II. В района на ТП ДЛС „Воден - Ири Хисар”					
с. Ионково и с. Малко Ионково*	395.7	394.6		1.1	
с. Малък Поровец*	494.3	493.4	0.9		
с. Райнино*	17.5	17.5			
с. Старо селище*	759.6	759.6			

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Всичко:	1 667.1	1 665.1	0.9	1.1	
ОБЩО:	9 019.2	7 453.7	1 054.4	501.9	9.2
е пич. ВСО**	80.8		80.8		

2.8. Структура на собствеността

Най-голям дял от собствеността на териториите в Община Исперих има частната – 21109.09 ха (52.49%), след нея се нарежда държавна частната – 7902.65ха (19.65%). Останалите видове собственост заемат по-малко от по 10% от територията на Общината. В следващата таблица са разгледани вида собственост по населените места в общината.

Таблица II.2.10. Баланс по вид собственост в Община Исперих

Населено място	Държавна публична	Държавна частна	Общинска публична	Общинска частна	Частна	Частна кооперативна	Частна обществена и организации
с. Белинци	0.1	102.38	98.61	57.26	908.13	0.07	4.87
с.Бърдоква	43.97	44.45	22.52	159.89	387.16	0.00	111.73
с. Вазово	10.06	316.75	211.3	59.54	1387.76	0	29.31
с.Г. Поровец	18.06	522.27	540.36	16.25	1018.63	0.45	58.17
с.Делчево	10.71	239.59	38.21	27.91	784.81	0	10.17
с.Драгомъж	5.43	335.94	10.41	9.29	204.97	0	76.4
с.Духовец	0	190.04	142.54	76.83	1354.87	0	41.42
гр.Исперих	37.3	752.03	138.6	59.15	1674.61	0	252.09
с.Йонково	30.64	621.76	62.56	309.99	1385.28	0	282.91
с.Китанчево	23.43	367.31	151.18	10.10	1411.99	0.43	63.55
с.Конево	1.61	449.96	43.38	31.69	1064.01	0.00	58.76
с.Къпиновци	2.16	142.78	8.76	5.58	202.64	0.00	2.50
с.Лудогорци	14.77	157.53	66.67	20.05	1037.53	0.00	131.20
с.Лъвино	284.27	208.88	56.15	108.31	1039.77	0.00	120.42
с.Малко Йонково	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
с.М.Поровец	45.50	1104.48	144.87	40.33	1007.30	0.24	102.16
с.Печеница	5.91	137.74	18.89	1.54	336.23	0.00	2.50
с.Подайва	0.63	347.11	66.21	76.62	1337.72	0.00	122.24
с.Райнино	11.17	273.25	273.42	31.84	1496.96	1.80	202.02
с.Свещари	859.29	235.45	157.68	27.23	864.27	0.00	25.22
с.Средоселци	0.00	112.77	19.76	1.48	398.12	0.00	16.60
с.Старо селище	0.00	888.40	41.10	2.09	650.07	0.00	90.91
с.Тодорово	11.61	293.37	48.76	8.51	640.26	0.00	115.68
с.Яким Груево	3.53	58.40	14.77	11.45	515.99	0.00	50.11
Общо	1420.16	7902.65	2376.70	1152.94	21109.09	2.98	1970.93

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Населено място	Частна чужди физически и юридически лица	Частна религиозна организация	Съсобственост	Стопанисвано от общината	Няма данни	Изключително държавна собственост	Общо
с. Белинци	88.63	13.74	28.95	3.51	0.92	0.00	1307.17
с.Бърдоква	13.00	0.00	48.46	33.02	0.00	0.00	864.20
с. Вазово	23.86	0.29	39.05	6.28	7.82	0.00	2092.02
с.Г. Поровец	4.03	4.65	0.97	8.96	17.49	0.00	2210.29
с.Делчево	15.57	0	63.4	53.96	0	0.00	1244.33
с.Драгомъж	3.8	8.7	30.94	50.59	0	0.00	736.47
с.Духовец	76.58	3.05	8.65	56.04	9.79	0.00	1959.80
гр.Исперих	54.47	0	549.53	54.89	0	0.00	3572.67
с.Йонково	50.86	0	159.46	143.02	0	0.00	3046.48
с.Китанчево	62.83	0.19	13.28	30.41	72.62	0.00	2207.31
с.Конево	2.94	0.00	67.67	107.14	0.00	0.00	1827.19
с.Къпиновци	15.15	0.00	21.98	24.72	0.00	0.00	426.27
с.Лудогорци	43.07	2.62	154.95	77.74	0.00	0.00	1706.12
с.Лъвино	33.68	0.00	162.90	64.18	0.00	0.00	2078.56
с.Малко Йонково	0.00	0.00	51.09	0.00	0.00	0.00	51.09
с.М.Поровец	0.40	0.31	1.04	26.32	3.19	59.55	2535.69
с.Печеница	20.09	0.00	30.77	130.91	0.00	0.00	684.59
с.Подайва	46.69	2.47	152.03	145.48	0.00	0.00	2297.19
с.Райнино	0.00	10.18	5.32	0.68	38.88	0.00	2345.53
с.Свещари	49.93	0.00	5.89	20.89	9.55	0.00	2255.42
с.Средоселци	30.20	0.00	49.21	44.13	0.00	0.00	672.28
с.Старо селище	9.55	15.53	73.67	93.21	0.00	0.00	1864.51
с.Тодорово	18.54	0.00	208.89	127.07	0.00	0.00	1472.68
с.Яким Груево	3.87	4.32	67.26	28.55	0.00	0.00	758.25
Общо	667.72	66.06	1995.36	1331.71	160.26	59.55	40216.11

3. Обитаване

3.1. Основни характеристики на жилищния фонд

Състоянието на жилищният фонд и жилищният стандарт на населението са важни характеристики за изпълнение на задачите на устройственото планиране. Жилищния фонд и състоянието му като система на обитаване е в зависимост от броя на населението. Върху развитието му оказват значение различни качествени и количествени показатели.

Таблица II.3.1. Полезна площ на жилищата по данни на НСИ към 31.12.2016 г.

Община	Полезна площ			
	общо	жилищна	спомагателна	площ на кухните
Исперих	734 058	574 306	105 767	53 985

Таблица II.3.2. Жилищни сгради по материал на външните стени на сградата по данни на НСИ към 31.12.2016 г.

Община	Жилищни сгради по материал на външните стени на сградата				
	общо	панелни	стоманобетонни	тухлени	други
Исперих	8 058	29	49	7 296	684

Таблица II.3.3. Жилища по форма на собственост по данни на НСИ към 31.12.2016 г.

Община	Жилища по форма на собственост			
	общо	държавни и общински	частни на юридически лица	частни на физически лица
Исперих	9 497	51	38	9 408

Таблица II.3.4. Жилища по брой на стаите по данни на НСИ към 31.12.2016 г.

Община	Общо	Жилища по брой на стаите						Жилища на 1000 души от население то	Среден брой лица на едно жилище
		едно- стайни	дву- стайни	три- стайни	четири- стайни	пет- стайни	с шест и повече стаи		
Исперих	9 497	240	1 546	2 750	2 491	1 456	1 014	454.40	2.20

Основна част от жилищата в Община Исперих са тристайни и четиристайни-съответно 28,95% и 26,23%. Жилищата с една стая са 2,52%, двустайните жилища-16,28%, петстайни – 15,33% и с шест и повече от шест стаи 10,69%

Таблица II.3.5. Въведени в експлоатация сгради, жилища и полезна жилищна площ през 2016 г.

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Община	Сгради - брой			Жилища - брой	Полезна площ - м2		
	общо	нови	разширени		общо	жилищна	обслужваща
Исперих	1	1	-	1	153	125	28

Източник: Национален статистически институт

4. Социални дейности и социална инфраструктура

4.1. Образование

Дирекция „Хуманитарни дейности“ е отделът в общинската администрацията, занимаващ се с въпросите на образованието. Държавата е делегирала образователните въпроси на този район в правомощията на Регионален инспекторат по образование – Разград. Тези органи работят както за оптимизиране функционалната и териториалната организация на образованието, неговото качество, така и за удовлетворяване на нуждите на потребителите на образователната система чрез подобряване на образователната инфраструктура.

Организацията на образованието при намаляващия брой деца е съществен проблем за общината. Проблемът допълнително се усложнява от малката гъстота на селищата. Повишаването на качеството на образованието на територията на Общината е необходимо условие за подготовка на човешкия ресурс за работа и реализация в условията на европейския пазар на труда.

Таблица П.4.1.

№	Населено място	Институция	Брой деца/ученици по населени места					
			2012/2013 год.	2013/2014 год.	2014/2015 год.	2015/2016 год.	2016/2017 год.	2017/2018 год.
1	Исперих	ДГ „Първи юни“				131	126	134
		ЯГ към ДГ „Първи юни“				58	59	74
2	Исперих	ДГ „Мечо Пух“				83	96	97
3	Исперих	ДГ „Щастливо детство“				96	97	107
4	Исперих	ДГ „Слънце“				90	89	98
5	Белинци	ДГ „Мики Маус“				12	13	-
6	Бърдоква	ДГ „Ивайло“				12	12	-
7	Вазово	ДГ „Кокиче“				37	37	39
8	Голям	ДГ				14	14	-

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ
ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

	Поровец	„Незабрав ка“						
9	Делчево	ДГ „Детелина “				14	16	13
10	Духовец	ДГ „Щастлив о детство“				12	-	-
11	Йонково	ДГ „Кокиче“				15	25	23
12	Китанчево	ДГ „Щастлив о детство“				14	15	27
13	Къпиновци	ДГ „Детелина				13	12	-
14	Лудогорци	ДГ „Дора Габе“				17	19	43
15	Лъвино	ДГ „Славейче “				17	12	-
16	Малко Йонково	ДГ „Майчина слава“				12	-	-
17	Малък Поровец	ДГ „ Щастливо детство“				16	20	14
18	Подайва	ДГ „Радост“				44	42	55
19	Печеница	ДГ „Васил Левски“				12	-	-
20	Райнино	ДГ „Момина сълза“				12	13	-
21	Свещари	ДГ „Радост“				12	12	13
22	Старо селище	ДГ „Славейче “				12	12	-
23	Тодорово	ДГ „Братя Грим“				15	21	21
24	Яким Груево	ДГ „Осми март“				20	16	14
25	Исперих	ОУ „Васил Априлов“	734	710	706	716	730	644
26	Исперих	ОУ „Христо Ботев“	376	353	340	311	308	281
27	Лудогорци	ОУ „Христо Ботев“	160	161	166	153	139	117
28	Китанчево	ОУ „Христо Ботев“	94	95	96	96	125	79
29	Подайва	ОУ „Отец Паисий“	247	249	237	227	228	196
30	Вазово	ОУ	141	134	126	122	132	109

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

		„Никола Йонков В.“						
31	Тодорово	ОУ „Васил Левски“	101	98	82	66	71	59
32	Исперих	Проф. г-я „В. Левски“	411	388	360	302	309	336
33	Исперих	ПГ по СС „Хан Аспарух“	420	389	375	365	371	476

Таблица II.4.2.

Учебна година	Детски градини	Общ брой деца в ДГ в Общината	Педагогическ и персонал	Детски групи
2012/2013	24	842	89	42
2013/2014	24	835	90	42
2014/2015	24	833	87	42
2015/2016	24	761	87	42
2016/2017	21	778	78	39 + 3 ЯГ
2017/2018	14	772	68	31 + 4 ЯГ

Източник: Община Исперих

Считано от 15.09.2016 г. по предложение на кмета и след решение на Общинския съвет, поради недостатъчна пълняемост на групите, са закрити три детски градини – в с. Печеница, в с. Малко Йонково, в с. Духовец.

Считано от 15.09.2017 г. по предложение на кмета и след решение на Общинския съвет, поради недостатъчна пълняемост на групите, са закрити още 7 детски градини: в с. Белинци, в с. Бърдоква, в с. Г. Поровец, в с. Къпиновци, в с. Лъвино, в с. Райнино, в с. Старо селище. Така общият брой на детските градини в общината през учебната 2017/2018 година става 14. Десет детски градини в селата М. Поровец, Яким Груево, Лудогорци, Йонково, Подайва, Китанчево, Тодорово, Делчево, Свещари, Вазово и четири детски градини в гр. Исперих.

През учебната 2017/2018 г. в община Исперих функционират 9 общински училища – седем основни училища, една профилирана и една професионална гимназия.

Считано от 15.09.2016 г. по предложение на кмета и след решение на Общинския съвет, поради недостатъчна пълняемост на групите, са закрити три детски градини – в с. Печеница, в с. Малко Йонково, в с. Духовец.

Считано от 15.09.2017 г. по предложение на кмета и след решение на Общинския съвет, поради недостатъчна пълняемост на групите, са закрити още 7 детски градини: в с. Белинци, в с. Бърдоква, в с. Г. Поровец, в с. Къпиновци, в с. Лъвино, в с. Райнино, в с. Старо селище. Така общият брой на детските градини в общината през учебната 2017/2018 година става 14. Десет детски градини в селата М. Поровец, Яким Груево, Лудогорци, Йонково, Подайва, Китанчево, Тодорово, Делчево, Свещари, Вазово и четири детски градини в гр. Исперих.

През учебната 2017/2018 г. в община Исперих функционират 9 общински училища – седем основни училища, една профилирана и една професионална гимназия.

Таблица П.4.3.

№	Населено място	Институция	Брой персонал:					
			Педагогически/непедагогически					
			2012/2013 год.	2013/2014 год.	2014/2015 год.	2015/2016 год.	2016/2017 год.	2017/2018 год.
1	Исперих	ДГ „Първи юни“				15/33	15/33	15/33
2	Исперих	ДГ „Мечо Пух“				9/8	9/9	9/9
3	Исперих	ДГ „Щастливо детство“				9/8	8/8	9/8
4	Исперих	ДГ „Слънце“				10/8	9/8	10/9
5	Белинци	ДГ „Мики Маус“				2/2	2/2	закрита
6	Бърдоква	ДГ „Ивайло“				2/2	2/2	закрита
7	Вазово	ДГ „Кокиче“				4/4	4/4	4/5
8	Голям Поровец	ДГ „Незабравка“				2/2	2/2	закрита
9	Делчево	ДГ „Детелина“				2/2	2/2	2/2
10	Духовец	ДГ „Щастливо детство“					закрита	закрита
11	Йонково	ДГ „Кокиче“				2/2	2/2	2/3
12	Китанчево	ДГ „Щастливо детство“				2/2	2/2	2/2
13	Къпиновци	ДГ „Детелина“				2/2	2/2	закрита
14	Лудогорци	ДГ „Дора“				2/2	2/2	4/4

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

		Габе“						
15	Лъвино	ДГ „Славейче“				2/2	2/2	закрита
16	Малко Йонково	ДГ „Майчина слава“					закрита	закрита
17	Малък Поровец	ДГ „Щастливо детство“				2/2	1/2	2/2
18	Подайва	ДГ „Радост“				4/5	4/5	4/5
19	Печеница	ДГ „Васил Левски“					закрита	закрита
20	Райнино	ДГ „Момина сълза“				2/2	2/2	закрита
21	Свещари	ДГ „Радост“				2/2	2/2	2/2
22	Старо селище	ДГ „Славейче“				2/2	2/2	закрита
23	Тодорово	ДГ „Братя Грим“				2/4	2/2	2/4
24	Яким Груево	ДГ „Осми март“				2/2	2/2	2/3
25	Исперих	ОУ „Васил Априлов“				70/20	73/20	69/18.5
26	Исперих	ОУ „Христо Ботев“				31/15	30/15	28/13
27	Лудогорци	ОУ „Христо Ботев“				19/5	19/5	17/5
28	Китанчево	ОУ „Христо Ботев“				13/4	13/4	11/4
29	Подайва	ОУ „Отец Паисий“				27/10	25/9	20/8
30	Вазово	ОУ „Никола Йонков В.“				14/7	13/7	14/6
31	Тодорово	ОУ „Васил Левски“				9/4.5	11/4.5	9/4.5
32	Исперих	Проф. г-я „В. Левски“				26/8	26/7	27/8
33	Исперих	ПГ по СС „Хан Аспарух“				32/18	31/12	38/12

Забележка: Основна част от непедagogическия персонал в детските градини по селата в община Исперих работи на половин щат. Това е причината на места броят да изглежда завишен.

Всички училища и детски градини от община Исперих се помещават в сгради, публична общинска собственост, които отговарят на изискванията за тази дейност. Сградите на учебните заведения са в относително добро състояние.

Отоплението в градските учебни заведения се осъществява чрез локални отоплителни инсталации на природен газ, в училищата в с. Подайва, с. Лудогорци и с. Китанчево – чрез ОВИ на течено гориво, а всички останали учебни заведения се отопляват на твърдо гориво. Мерки за енергийна ефективност са приложени в 3

училища и в 4 детски градини, частично е подменена дограмата и в останалите училища. В селските детски градини основен проблем продължава да бъде старата амортизирана дограма, която не отговаря на нормите за енергийна ефективност, както и на изискванията за безопасни условия за възпитание, обучение и труд. В същото време през отоплителния сезон недоброто уплътнение е предпоставка за преразход на отоплителна енергия. Необходима е топлоизолация и подмяна на дограмите.

Всички детски градини разполагат със самостоятелни кухненски блокове, като в селските градини материално-техническата база на кухненските блокове е енергийно неефективна. В основните училища има действаща база за столово хранене, но само в две от тях функционира топла кухня.

Обзавеждането в повечето детски градини е морално и физически остаряло. Остаряла и похабена е дидактичната база. Недостатъчни са или напълно липсват нови съвременни учебно-технически средства по групите в селата. Детските градини, най-вече тези в селата, все още не разполагат с достатъчно компютърни конфигурации, мултимедии, екрани, копирна техника. В тях не е осигурен постоянен достъп до интернет. За подобряване на качеството на предучилищното образование е необходимо въвеждането на съвременни ИКТ при работа с децата чрез осигуряване на повече компютърни конфигурации със съответния софтуер, мултимедии, екрани, копирна техника и други средства.

Материално-техническата база на училищата е в сравнително добро състояние в резултат от грижите на техните директори. За ремонтни дейности в общинските училища се влагат различни суми, основно от делегираните им бюджети. Всички училища на територията на община Исперих са с оборудвани компютърни кабинети и интернет достъп.

От сериозни ремонти се нуждаят дворовете на всички детски градини и прилежащите им съоръжения. Обособените кътове за игра в детските градини по селата не отговарят на новите нормативни изисквания на Наредба № 1/12.01.2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра и се нуждаят от подмяна. Дворовете на детските градини не се охраняват, нямат видео наблюдение и осветление, които да ограничат евентуалното посегателство на дворното обзавеждане от външни лица.

В дворовете на исперихските училища са обособени игрища, предимно по баскетбол, футбол и волейбол. В шест от училищата в община Исперих има

функциониращи физкултурни салони, като в ОУ “В. Априлов” – гр. Исперих, и в ОУ “Отец Паисий” – с. Подайва, са оборудвани и фитнес зали. Физкултурните салони в с. Китанчево и в с. Тодорово се нуждаят от сериозни ремонти, поради което са спрени от експлоатация. Спортните площадки и съоръжения в училищните дворове са остарели, но се поддържат с големи усилия от директорите на институциите в относително добро състояние.

Ремонтни и строително-монтажни дейности са реализирани в детските градини и училищата по следните проекти:

- „Реконструкция, ремонт и обновяване на енергийната ефективност на ОУ „Васил Априлов“ гр. Исперих;
- „Енергоефективна рехабилитация на ОУ „Христо Ботев“ гр. Исперих, с финансиране от Международен фонд „Козлодуй“;
- „Оптимизация на училищната мрежа в община Исперих“ с финансиране от МОН;
- „Ремонт, включващ внедряване на мерки за енергийна ефективност и оборудване на пет детски заведения в община Исперих“ с финансиране от Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“.

По проект „Превенция и реинтеграция на деца в риск“, финансиран от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г., в осем детски градини са подобрени условията за обучение и възпитание на децата чрез доставка на оборудване и обзавеждане.

През 2016 г. е одобрен проект по Оперативна програма „Региони в растеж 2014-2020“ – „Основен ремонт, оборудване и обзавеждане на Професионална гимназия по селско стопанство „Хан Аспарух“ – гр. Исперих“.

4.2. Здравеопазване

Здравното обслужване на населението в община Исперих се осъществява от лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ.

Налични лечебни заведения и техните възможности за оказване на медицинска помощ, потребностите от спешна, първична и специализирана извънболнична и болнична медицинска помощ на населението на община Исперих.

Болничната медицинска помощ се осъществява от една многопрофилна общинска болница за активно лечение с разкрити 110 легла, от които:

- отделение по вътрешни болести, с общо 34 легла - II ниво. В отделението се осъществяват и дейности по кардиология, пневмология и фтизиатрия и гастроентерология;
- отделение по хирургия, с общо 18 легла - II ниво;
- отделение по педиатрия, с общо 12 легла - I ниво;
- отделение по нервни болести, с общо 18 легла - II ниво;
- отделение по анестезия и интензивно лечение, с общо 6 легла - II ниво;
- отделение по физикална и рехабилитационна медицина, с общо 12 легла - II ниво;
- отделение за продължително лечение, с общо 18 легла - II ниво;

В лечебното заведение функционират и отделение по образна диагностика, клинична и микробиологична лаборатории.

В консултативно диагностичния блок са разкрити консултативни кабинети по вътрешни болести, нервни болести, педиатрия, физикална и рехабилитационна медицина, хирургичен, преданестезиологичен и спешен - прием (дежурен) кабинет и диагностични кабинети за електроенцефалография, електромиография, ендоскопия, функционална диагностика и доплерова сонография.

На територията на общината функционира един филиал за спешна медицинска помощ.

Първичната извънболнична помощ се осъществява от общо:

- седем индивидуални практики за първична медицинска помощ (6 в гр. Исперих и 1 в с. Лъвино)
- единадесет индивидуални практики за първична дентална помощ и една групов (11 в гр. Исперих и 1 в с. Лудогорци)

Специализираната извънболнична медицинска помощ се осъществява от 15 индивидуални практики, 2 медико - диагностични лаборатории и 1 медико - техническа лаборатория. Всички регистрирани в общинския център.

1. Болнична медицинска помощ

„МБАЛ-Исперих” е стационарно заведение за лечение на остри и обострени заболявания с капацитет 110 легла. Обслужва населението от региона, както и голям брой населени места от съседни общини – Главиница, Дулово, Самуил и Завет.

1.1. Сграден фонд – състояние, извършени ремонти през последните 10 години.

Сградата на болницата е 100 % общинска собственост, отдадена за ползване на „МБАЛ-Исперих” ЕООД и на ФСМП – Исперих. Представлява масивна тухлена сграда от 2

/два/ взаимно свързани с топла връзка корпуса на 3 /три/ етажа плюс приземен етаж. Основният корпус е построен през 1959 г. Допълнителният корпус през 1977 г., като в момента в него се помещават кабинети на лични лекари, лекари специалисти, клинични лаборатории и ФСМП – Исперих. От построяването му не са извършени подобрения и ремонти. Затова покрива се нуждае от основен ремонт, дограмата /врати и прозорци/ трябва да се подмени, отоплителната инсталация не работи, асансьорите не работят. Основният корпус на болницата в който се помещават приемните кабинети, болничните отделения и сервизните помещения е в добро общо състояние след извършените през годините ремонти и реконструкции, както следва:

- 2006 г. - Разкриване на сектор с 20 легла за долекуване на третия етаж на МБАЛ – Исперих, както и разширяване и окомплектоване на базата на ОАИЛ по Проект „Реформа в здравния сектор”;

- 2015 г. - Проект „Подобряване възможностите за долекуване на населението на Община Исперих чрез модернизация на МБАЛ – Исперих”, който включва мерки за енергийна ефективност – топлинно изолиране на външни стени и покрив, подмяна на съществуващата дървена дограма /врати и прозорци/, подмазване и освежаване на помещенията, облицовка с фаянсови плочки, полагане на електропроводима винилова настилка, монтиране на растерен окачен таван от минералфазерни плоскости, подмяна на осветители тела в кабинетите, болничните стаи и коридорите, ремонт на прилежащите към помещенията санитарни възли. По проекта е закупена нова медицинска апаратура – ренгенов апарат графично – скопичен и др.

- Ремонти със собствени финансови средства и частично финансиране от собственика на сградата – Община Исперих:

- о 2014 г. - цялостна подмяна на тръбите на отоплителната инсталация;
- о 2015 г. - смяна на водосточни тръби и улици;
- о 2017 г. – ремонт на покрив /източно крило над ДО/ с частична подмяна на дървени греди и бетонни керемиди;

- о свързване с градската канализационна мрежа;
- о частична подмяна на тръби по ВиК инсталацията;
- о доставка и монтаж на нов водогреен котел;
- о ремонт на ел. агрегат за аварийно захранване с ток;
- о ремонт на КАТ /скенер/ по изискванията на АЯР;

- о ремонт на дефибрилатор и др.

1.2. Бъдещи проекти и планове:

- о Закупуване на нов КАТ /скенер/, отговарящ на съвременните изисквания в образната диагностика;
- о Подмяна на амортизираните и корозирани тръби от ВиК инсталацията за ограничаване на течовете в системата;
- о Ремонт на покрив /западно крило над ОАИЛ/;
- о Закупуване на Ехографски апарат за ултразвукова диагностика на сърдечни заболявания;
- о Внедряване на Интегрирана болнична информационна система.

2.Лечебни заведения за извънболнична помощ

По данни на РЗИ – Разград, към 01.01.2018 г. са регистрирани лечебни заведения за извънболнична помощ, както следва:

2.1. Първична извънболнична медицинска помощ

- Амбулатория за първична медицинска помощ - индивидуална практика – 7
- Амбулатория за първична дентална помощ
 - о индивидуална практика – 11
 - о груповая практика по дентална помощ – 1

2.2. Специализирана извънболнична медицинска помощ

- Амбулатория за специализирана медицинска помощ -индивидуална практика -15
 - „Амбулатория за извънболнична специализирана медицинска помощ – МЦ Медика – 2009”
 - „Самостоятелна медико - диагностична лаборатория - 1” ЕООД
 - „Самостоятелна медико-техническа лаборатория – Корона” ЕООД
 - „Медико-техническа лаборатория Дентура” ЕООД

3. Спешна медицинска помощ.

На територията на община Исперих функционира Филиал за спешна медицинска помощ, в който работят 2 лекари, 9 мед. фелдшери и 1 медицинска сестра.

На територията на общината функционират 3 аптеки

4.3. Спорт

Физическото възпитание и спортът в училищата на територията на Община Исперих са неразделна част от обучението и възпитанието на учениците. В дворовете на исперихските училища са обособени игрища, предимно по баскетбол, футбол и волейбол. В шест от училищата в община Исперих има функциониращи физкултурни салони, като в ОУ “В. Априлов” – гр. Исперих, и в ОУ “Отец Паисий” – с. Подайва, са оборудвани и фитнес зали. Физкултурните салони в с. Китанчево и в с. Тодорово се нуждаят от сериозни ремонти, поради което са спрени от експлоатация. Спортните площадки и съоръжения в училищните дворове са остарели, но се поддържат с големи усилия от директорите на институциите в относително добро състояние. На територията на Община Исперих има Градски стадион намира се на адрес гр.Исперих ул.“Дочо Михайлов“ №3 в урегулиран поземлен имот IV-1271 в квартал 138 с начина на ползване ЗА ДРУГИ ЦЕЛИ и начин на предназначение ЗА СТАДИОН с площ 32,633дка, ведно с построените в имота сгради. Имотът граничи: север – УПИ I, юг – УПИ III и УПИ VII, изток - УПИ I и УПИ II, запад-ул.“Дочо Михайлов“.

В имота се намира:

- Масивна двуетажна сграда 01 (нула едно) със застроена площ 210,00кв.м.
- Масивна двуетажна сграда 02 (нула две) със застроена площ 28,00 кв.м.
- Навес 03 (нула три) със застроена площ 17,00кв.м.
- Навес 04 (нула четири) със застроена площ 13,00кв.м.

Спортните обекти, които привличат интереса на населението от града и общината е необходимо да се реновират и развиват.

 Обезпечеността на терените за спорт и развлечения е както следва:

С Наредба №7 за правилата и нормативите за устройството на отделни видове територии и устройствени зони са определени нормативи спрямо броя на населението в населеното място. На база на направените изчисления за обезпечеността от спортни терени за всяко едно от населените места в общината е установено отклонение от нормативните изисквания в гр.Исперих и с.Йонково. Предвид прогнозните стойности на НСИ за намаляване на населението в прогнозния срок на действие на ОУПО, гр.Исперих се вписва в нормативните изисквания за този тип територии. с.Йонково не е обезпечено от към спортни терени. Във връзка с това е необходимо да се предприемат

последващи действия за обособяване на необходимите площи в рамките на предвидените в проекта устройствени зони.

Голяма част от спортните съоръжения са в лошо физическо състояние. Необходимо е да се предвидят мерки за подновяване на съоръженията и благоустрояване на терените за спортни дейности.

4.4. Социални дейности

Един от основните приоритети в националната политика е интеграцията на малцинствените групи и на хората в неравностойно положение. Състоянието на социалните услуги и тяхната структура може да се използва като един от индикаторите за процесите на социалното включване и изключване. Предоставянето на социални услуги се осъществява от специализирани институции, като делегирана от държавата дейност, като общински дейности и от регистрирани доставчици в Агенцията за социално подпомагане.

Социалната политика на общината е насочена към подобряване качеството на живот и намаляване на социалната изолация на гражданите в риск. Законодателството в областта на социалните услуги след 2003 г. постави началото на децентрализацията на предлагане на социални услуги и създаде условия да се развиват пазарни форми с участието на бизнеса и на НПО.

Социалното подпомагане в община Исперих се осъществява от дирекция „Социално подпомагане“ Исперих и от община Исперих в изпълнение на социалната си политика да подпомага граждани при внезапно възникнали здравни и социални потребности, инциденти, абитуриенти-сираци, столетници и други. Всички делегирани от държавата социални услуги на територията на общината функционират.

Финансовото обезпечаване на общинската социална политика, в частност услуги, се осигурява със средства от: държавния бюджет; общинския бюджет чрез средства, предоставени по единни разходни стандарти и чрез приходи от местни социални такси, определени по ЗМДТ и други собствени приходи от местния бюджет; проекти и програми, в т.ч. по оперативните програми; дарения и помощи.

Инвестициите в социалната инфраструктура и социалните дейности са с дългосрочен и устойчив позитивен ефект върху демографските процеси и цялостното развитие на общината, което налага провеждането на трайна политика за подобряване качеството на социалната сфера и предлагането на качествени социални услуги. Интересът към всички социални услуги, предоставяни в общината е значителен и тенденцията е те да се разширяват.

В Община Исперих се предоставят социални услуги, както от държавно делегирана дейност, така и въз основа на общински дейности, финансирани от републиканския или общинския бюджет. На територията на Община Исперих се предоставят следните социални услуги:

1. Домашен социален патронаж

Находящ се в гр. Исперих, ул „Хан Аспарух“ № 1, и е с капацитет 500 потребители. Доставка на храна по домовете към момента се предоставя на 200 потребители не само

на територията на град Исперих, но и по населените места: с. Лъвино, с. Къпиновци, с. Подайва, с. Духовец, с. Белинци, с. Средоселци и с. Китанчево.

2. Дом за деца, лишени от родителска грижа

ДДЛРГ „Лудогорие” е разположен на втория етаж в масивна триетажна сграда със сутерен. Има самостоятелно обособени помещения със застроена площ 1042.60 кв.м и част от сутерен с площ 875.84 кв.м /общо 1918.44кв.м/. Легловата база е 22 легла, като в момента капацитетът на услугата е 18 потребителя и са заети 18 легла. В базата на ДДЛРГ се правят само належащи козметични ремонти като боядисване на коридори, кухня, смяна на осветителни тела по коридорите и отремонтване на счупени мебели по дневните и стаите на децата, смяна на контакти и т.н., тъй като към настоящия момент стандарта не дава възможност за отделяне на средства за основен ремонт. Предвижда се с предстоящото закриване на ДДЛРГ „Лудогорие” до м.Март 2019 г., да се създаде „Център за работа с деца на улицата” с капацитет 15 деца от общността. Бъдещият център ще се развива на територията на вече закрития Дом за деца и ще влезе под шапката и управление на КСУДС „Лудогорие”- гр. Исперих. За тази цел при наличие на финансов ресурс ще се наложи основен ремонт на етаж и подмяна на остарялата материална база при някои от стаите на децата и общите помещения- като легла, шкафове, скринове, кухненско оборудване. Ще се наложи освежаване на двете дневни и приспособяването им в стая за групов работен и занимания по интереси и стая за индивидуална работа с децата, както и закупуването на компютри, маси, столове, телевизор и др. техника.

3.Центрове за настаняване от семеен тип за деца без увреждания 1 и 2

Двата Центъра за настаняване от семеен тип за деца без увреждания са разположени на третия етаж в масивната триетажна сграда на КСУДС „Лудогорие”, разделени с междинна врата. Имат самостоятелно обособени помещения със застроена обща площ 1042.60 кв.м. Легловата база за двете услуги е 30 легла, т.е. по 15 легла във всяко ЦНСТ. Към момента капацитетът на двете услуги е 30 и предвид това, цялата леглова база е заета, тъй като са настанени общо 30 деца към месец януари 2018 год. В базата на двете ЦНСТ се правят само належащи козметични ремонти. През изминалата година бяха направени ремонти като цялостен ремонт на дневната на едното ЦНСТ, след увеличаване на капацитета се отремонттираха и приспособиха още 2 стаи за 6 деца, боядисване на коридорите, смяна на осветителни тела по коридорите, обръщане и измазване около вратите по изисквания, отремонтване на счупени мебели по дневните и стаите на децата, смяна на контакти и т.н.. Към настоящия момент издръжката не позволява да се отделят средства за освежаване на стаите на децата по групите, подмяна на остарелите мебели в тях и смяна на вече износения ламинат. При наличие на финансов ресурс средствата биха се използвали в тази насока. В края на месец ноември 2017 год. община Исперих кандидатства като партньор на НПО-гр.Разград по проект за набавяне на оборудване за обучения по различни направления на децата, който не касае модернизиране на обзавеждането по услугите. Към настоящия момент се очаква резултат от подадените документи по проекта.

4.Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания

Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания, находящ се в гр. Исперих, ул. „Алеко Константинов“ № 26А, състои се от поземлен имот с начин на трайно ползване ДВОРНО МЯСТО и начин на трайно предназначение за ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО с площ 2,182 (две цяло сто осемдесет и два) дка. Легловата база в социалната услуга е за 14 (четирнадесет потребителя), като към настоящия момент броя на настанените е 13 (тринадесет).

От момента на разкриването на разкриването на ЦНСТДМУ (05.01.2015 г.), в спалните и общите помещения има влага, мухъл и ронеща се мазилка. Таванското помещение, което е с теракотен под е с надигнати и счупени плочки. Покривната конструкция е покрита с вълнообразен битумен лист – ондулин и на места има течове. Предвид бюджета на ЦНСТДМУ, през настоящата 2018 г. не са предвидени ремонтни дейности, въпреки необходимостта от такива.

В град Исперих действат следните програми и стратегии:

- Общинска стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2016г. – 2020г. Стратегията е разработена като част от Стратегията за развитие на област Разград. Създадена е в процес на партньорство между заинтересованите страни в община Исперих - Общинска администрация, ДСП, ДБТ, доставчици и потребители на социални услуги. Общинската стратегия цели да осигури достъпни и качествени социални услуги в община Исперих, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.

- Общинска програма за закрила на детето за 2016г. и Общинска програма за закрила на детето за 2017г. Една от задачите на Комисията за закрила на детето е да разработва общинската програма за закрила на детето съобразно потребностите на децата и техните семейства в съответната община. Целите на програмата са:

- 1.Намаляване на детската бедност и създаване на условия за социално включване на децата.
- 2.Осигуряване на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование на всички деца.
- 3.Подобряване здравето на децата.
4. Защита на децата от всякакви форми на злоупотреба, насилие и експлоатация.
5. Отдых, свободно време и развитие на способностите на детето.

- Годишен план за развитие на социалните услуги в община Исперих за 2017г.

Годишният план за развитие на социалните услуги съдържа дейностите, заложиени в Общинската стратегия, които ще бъдат изпълнявани през следващата календарна година. Той цели да разработи цялостен модел на планиране, развиване и предоставяне на социални услуги на общинско ниво, насочен към подобряване на достъпа до качествени услуги, повишаване на ефективността и ефикасността на системата за социални дейности.

5. Техническа инфраструктура

5.1. Електроснабдителна мрежа

• Електроразпределителната мрежа на Община Исперих е собственост на „Електроразпределение Север” АД.

Управлението на съоръженията и електропроводите се извършва от Център за управление на мрежата – гр. Русе.

Съоръженията и електроразпределителната мрежа се поддържат и експлоатират съгласно нормативните изисквания и правила. Относно сервитутите на съоръженията е необходимо да бъдат спазени изискванията съгласно Наредба №16/2004 год. (ДВ. Бр. 12/2014 г.).

Развитието на електроразпределителната мрежа се извършва от „Електроразпределение Север” АД съгласно ЗЕ, Наредба №6 за НППКЕЕПРЕМ от 24.02.2014г., като бъдат спазвани всички нормативни и законови изисквания.

Таблица II.5.1.

Подстанции	Електропроводи СН	Трафопостове	Трансформатори, инс- талирана мощност
бр.	км	бр.	kVA
0	164	92	28040

Разпределението по населените места на община Исперих е представено в таблицата, както следва:

Таблица II.5.2.

	П/ст	Ел.проводи СН	ТП, Електроразпределение Север АД	Трансформатори, Електроразпределение Север АД	ТП, Трети лица
	бр.	км	бр.	kVA	бр.
Исперих	1 /ЕСО/	45.450	37	18180	43
Белинци		7.350	2	350	0
Бърдоква		1.700	1	250	0
Базово		7.191.32	3	640	1
Голям Поровец		8.372.95	3	600	2
Делчево		3.047.93	2	340	1
Драгомъж		5.200		160	3
Духовец		4.800	2	260	1
Йонково		5.143.46	2	200	2
Китанчево		7.347.50	3	750	1
Конево		2.970	2	350	0
Къпиновци		5.770		100	0
Лудогорци		9.051.06	4	700	3
Лъвино		3.160	3	660	1
Малко Йонково		5.220	2	350	1
Малък Поровец		7.290	4	600	2
Печеница		2.320	1	180	0
Подайва		6.940	3	680	4
Райнино		6.230	4	610	2

Свещари		9.200	4	770	1
Средоселци		420	1	250	0
Старо селище		2.200	2	350	0
Тодорово		3.650	3	510	3
Яким Груево		3.770	2	200	0
Общо		163.794,22	92	28040	71

- Електроенергиен системен оператор ЕАД

Електропроводите високо напрежение, на територията на Община Исперих, са собственост на „ЕСО“ЕАД.

1. На територията на Община Исперих ЕСО ЕАД преминават три електропровода, собственост на ЕСО ЕАД“

- ВЛ 110 kV „Аспарух“ от 1 подстанция „Разград“ до п/ст „Исперих“, от стълб №90 до стълб №150, с обща дължина на територията на общината-15 км,

- ВЛ 110 kV „Острово“ от подстанция „Кубрат“ до подстанция „Исперих“, от стълб №110 до стълб №157, с обща дължина на територията на общината от 10 км.

- ВЛ 110 kV „Раздел“ от подстанция „Исперих“ до подстанция „Дулово“, от стълб №1 до стълб №67, като дължината на територията на община Исперих е общо 14 км.

2. На територията на община Исперих ЕСО ЕАД има една подстанция 110/20 kV „Исперих“, намираща се в гр. Исперих, захранена от ВЛ 110 kV „Аспарух“. ВЛ 110 kV „Острово“ и ВЛ 110 kV „Раздел“ и от която се захранва цялата територия на общината.

3. Годишното количество електроенергия преминало през подстанцията на ниво 20 kV през 2017г. е 90 млн. kWh. Най-големият промишлен консуматор на територията е заводът за керамични изделия „Хан Аспарух“ АД, който е консумирал за 2017г. 36 млн kWh електроенергия.

4. Общо състояние на съществуващата мрежа високо напрежение - електропроводите 110 kV са в много добро състояние.

5. Към настоящия момент ЕСО ЕАД няма планове за разширение на електропреносната мрежа до 2036г. Необходимост от строителство на нова подстанция няма.

5.2. Водоснабдителна система

На територия ВиК ООД Исперих са обособени 7 водоснабдителни системи, които обхващат 41 населени места. Също така има 4 населени места които се водоснабдяват самостоятелно от местен водоизточник. На територията на община Исперих попадат 24 от населените места.

Водоснабдяването на населените места се осъществява от тръбни кладенци (ТК), шахтови кладенци (ШК), дълбоки сондажи (СК) и каптирани извори - общо 15 водоизточници. За да достигне водата до потребителите на територията на ВиК Исперих има функциониращи 6 помпени станции (ПС). Също така към системите на ВиК-то има 23 водоема (черпателни, напорни, преходни и кула-водоеми).

Външните водопроводи са експлоатирани в порядъка на 50 до 70 години т.е. те са в края или надвишават амортизационния си срок. Около 45% от тях са азбесто-циментови, 24% стоманени, 23% манесман, 7% чугун и само 1% полиетиленови.

Към 88% от добиваната вода е с много добри качествени показатели и не се налага нейното пречистване. Единствено се обеззаразява.

В обслужваната от ВиК ООД – Исперих територия няма режим на водоподаване, свързан с наличните водни ресурси. Проблемите с чести прекъсвания на водоподаването са резултат от лошото състояние на водоснабдителната инфраструктура – довеждащи и разпределителни мрежи и съоръжения, стари технологии на обеззаразяването и т.н.

Външни водоснабдителни системи на територията на Община Исперих

Водоснабдителна система „Исперих” – От тази водоснабдителна система се водоснабдяват гр. Исперих и селата Малък Поровец, Драгомъж и Лъвино. Към системата има три основни помпени станции – ПС „Малък Поровец”, П.С „Драгомъж” и ПС „Исперих”

Водоснабдителна система „Димитрово” обхваща 9 села – Свещари, Вазово, Конево, Яким Груево, Тодорово, Китанчево, Печеница, Делчево и Староселци. Потреблението е гарантирано от подземни води в землището на с.М.Поровец – местността „Демир баба” – три броя шахтови кладенци и ПС „Димитрово”.

Водоснабдителна система „Лудогорци” обхваща селата Лудогорци, Старо Селище, Йонково, Малко Йонково и с. Голям Поровец, и основна П. Ст. „Лудогорци” .

За **Водоснабдителните системи „Подайва”, „Капиновци”, „Райнино” и „Духовец”** потреблението се гарантира от собствените водоизточници с излишъци.

Населените места „Белинци“ и „Бърдоква“ се захранват от **Водоснабдителна система „Голяма Вода”** намираща се на територията на община Завет.

Зоните за рекреация, които не са захранени със студена вода за питейно битови и противопожарни нужди, се предвижда локално захранване с вода. То ще се осъществява с разположени подземни резервоари, осигуряващи питейна и противопожарна вода за нуждите на цялата зона.

5.3. Канализационна мрежа и ПСОВ

На територията на община Исперих има една изградена канализационна мрежа – на гр.Исперих.

През 1976 година за канализация на град Исперих е изготвен технико-икономически доклад (ТИД). Разработени са два варианта, първи вариант комбинирана канализационна система, втори вариант разделна канализационна система. За следваща фаза на проектиране е приет първи вариант комбинирана канализационна система.

По този проект са изготвени работни проекти и през 80–те години е извършено строителството външният участък на Главен колектор I (Довеждащ колектор), от "казана", който е на границата на регулацията на града до площадката на бъдещата ПСОВ “Исперих” и Главен колектор V.

През 2000 година е изготвен проект за “Актуализация на водните количества” от канализацията на град Исперих, касаеща проверка на проводимостта на съществуващите и преоразмеряване само на главните колектори. Предпоставки за актуализацията на идейния проект от 1976 година са били, от една страна променените

оразмерителни параметри за определяне на отпадъчните водни количества във връзка с “Норми и правила за проектиране на канализационни системи” – 1990 година, от друга страна новият застроително-регулационен план на град Исперих – предварителен проект от 2000 година. Схемата на канализационната мрежа е запазена съобразно основния проект от 1976 година.

През 2001 година съгласно с актуализираното решение са изготвени работни проекти за Главен колектор I (от РШ21 до дъждопреливник 1) и Главен колектор II. По този проект бе изпълнено строителството на Главен колектор I със стоманобетонни тръби Ø1500 и Главен колектор II от РШ 17 до включването в РШ21 на Главен колектор I с предварително напрегнати тръби Ø1200.

През 2006 година са проектирани Главен колектор II от РШ1 до РШ17 с полипропиленови тръби до диаметър Ø600, Главен колектор III с полиетиленови канализационни тръби до диаметър Ø630. И по двата проекта каналите с диаметри Ø700 и по-големи са проектирани със стъклопластови тръби (SN 10 000).

Към настоящия момент строителството по проекти от 2006 година е завършено на Главен колектор II, както и Главен колектор III от РШ16 (ОТ368) до включване в Главен колектор II.

Общата дължина на изградената канализационна мрежа, е 5.912 км.

През 2012г. е започнало поетапно изграждане на канализационната мрежа на гр. Исперих, както следва:

I –ви етап:

Канализационната мрежа на гр. Исперих е индивидуална (битова-фекална и дъждовна) и смесена. Тя е изградена от - РР тръби Ф315; 400; 500 и 600; стъклопластови тръби Ф700; 800; 900 и 1200 с обща дължина 5065м.

Изградени са всички сградни канализационни отклонения с PVC Ф200 и ревизионни шахти в съответните имоти.

II, III и IV- ти етапи:

В рамките на проекта са предвидени за изпълнение три подобекта: „Канализационна мрежа на гр. Исперих – II, III и IV етапи”, „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на гр.Исперих – II, III и IV етапи” и „Канализационна помпена станция гр. Исперих”

Подобект I: „Канализационна мрежа на град Исперих – II, III и IV етапи”

Общата дължина на канализационната мрежа на гр. Исперих предмет на изграждане през II, III и IV етап е 41 109,06м.

Изградената канализационната мрежа е разположена по уличните платна на града, които са общинска публична собственост. Тя е комбинирана – смесена и разделна. Мрежата е организирана с VI Главни колектора и един Довеждащ колектор до ПСОВ. Към канализационната мрежа е изградена КПС, за ниско разположена зона в североизточната част на населеното място. Отпадъчните води от нея се препомпват чрез Тласкател във второстепенен клон част от III Етап, заустващ се в Гл.кол.V'. Видът на тръбите, използван при изграждането на новите канализационни трасета, е както следва:

- за битова, смесена и дъждовна канализация - полипропиленови тръби със съкращение PP, SN 8 kN/m², за диаметри до DN/ID 600 включително;
- за смесена канализация - стъклопластови тръби със съкращение GRP, SN 10 kN/m², за диаметри от DN/ID 800 до 1200;
- за напорните тръбопроводи - HDPE 100 PN10, SDR17;
- за сградни канализационни отклонения – PVC Ф200, SN8 kN/m²;
- за тръби свързващи уличните оттоци с дъждовната и смесена канализация – PVC Ф200, SN8 kN/m²
- за вертикални връзки на падове към каскадни шахти – PP SN8 kN/m²;

Подобект III: „Канализационна помпена станция”

Конфигурацията на терена, върху който е разположен градът, предопределя обособяването на зона, в която отпадъчните води да се събират и насочват към канализационна помпена станция (КПС). КПС е разположена в североизточната част на града, в имот с номер 167101, в землището на гр.Исперих собственост на общината. Имотът е с площ 0,279дка. Тя ще отводнява територия с площ 38,52 хек., включително и промишлените води на предприятия, разположени на тази територия.

Към канализационната мрежа е осигурено заустване на 9433бр екв. жители чрез изградената мрежа и сградни канализационни отклонения.

- ПСОВ:

Пречиствателната станция е проектирана от КНИПИБКС "Водоканалпроект" през 1981г. Предназначена е да пречиства отпадъчните води от гр.Исперих до степен, позволяваща заустването им в приемник II категория.

Съгласно протокол от 22.06.1994г между Община Исперих, МОСВ, Гл.изпълнител и Гл.проектант „Водоканалинженеринг” ЕООД е взето решение, поради недостатъчност на финансови средства да се реализира етапен пуск „Механично стъпало с третиране на утайките”. Това решение определя следната Технологична схема, която е реализирана за експлоатация:

А. ПО ПЪТЯ НА ВОДАТА

1. Решетки – груби и фини механизирани верижни – 2 + 2 броя
2. Хоризонтален пясъкозадържател
3. Измерително устройство
4. Двуетажни утайтели (утайтелна част) – 4 двойки
5. Разпределително устройство към Биостъпало
6. Контактни резервоари; D = 6 м. – 2 броя
7. Хлораторна сграда
8. Заустване

Б. ПО ПЪТЯ НА УТАЙКИТЕ

1. Комбинирана ПС (активни, хлорни утайки техническа и дренажни води)
2. Двуетажни утайтели (изгвивателна част) – 4 двойки
3. Изсушителни полета

В. ДРУГИ

1. Административно-лабораторна сграда
2. Стопанска сграда

3. Ел.трафопост с ЦДП

Този етап от ПСОВ е въведен в експлоатация през 2002г.

През 2016г. е приключила реконструкцията и разширението на Пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) гр. Исперих.

Пречиствателната станция за отпадъчни води (ПСОВ) от гр. Исперих се намира в имот в местността „Мезар Къшла” в землището на гр. Исперих. Видът на имота според Акт № 1175/ 14.07.2003 г. на имот № 000051 е производствен терен, местност «Мезар къшла», землище на гр.Исперих. Пречиствателната станция е предназначена да пречиства отпадъчните води от гр.Исперих до степен, позволяваща заустването им в приемник II категория.

В предложената технологична схема за разширение и модернизация на ПСОВ Исперих, се включват максимално съществуващите съоръжения. Разширението се отнася за биостъпалото и обезводняването на утайките.

Механично стъпало

1. Груба решетка - съществуваща
2. Фина решетка – съществуваща
3. Пясъко-мазнинозадържател - съществуващ
4. Измерително устройство вход - съществуващо

Биологично стъпало

5. Селектор- ново съоръжение
6. Биостъпало – комбиниран блок-ново съоръжение
7. Въздуходувна станция – нова сграда
8. Измерително устройство изход-ново съоръжение

Дезинфекция

9. Вертикални контактни резервоари - съществуващи
10. Реагентна сграда - реконструкция на същ. хлораторна сграда

Утайково стопанство

11. Помпена станция за РАУ и ИАУ- ново съоръжение
12. Аеробен стабилизатор – ново съоръжение
13. Утайкоуплътнител- ново съоръжение
14. Обезводняване на утайката и Постваруване- нова сграда и съоръжения
15. Депо за обезводнен кек – съществуващи изсушителни полета
16. Изсушителни полета – резервни

Обслужващи сгради

17. Административна сграда с ЦДП
18. Стопанска сграда
19. Комбинирана ПС
20. Ел. подстанция

Третиране на дъждовните води

21. Преливник за Qпрел.
22. Груба решетка за Qпрел.

23. Задържателен резервоар за Qпрел. – същ. двуетажни утайтели с 2 бр. дизелови помпи

ПСОВ е с капацитет 12 436 бр. екв. жител.

Изграждане на канализационна инфраструктура на останалата част от населените места на община Исперих не се предвижда към момента. Съгласно „Консултативна програма за укрепване на капацитета на ДКЕВР и оптимизиране на разходите за привеждане в съответствие с Директива 91/271/ЕИО“ за средна гъстота на населението (между 750 и 2000 лица на км² и 12<лица/ 100 m канал<21) и ниска гъстота (по-малко 750 лица на км² и лица/ 100 m канал<12) не е рентабилно изграждането на ПСОВ и канализационна инсталация. За целта в тези населени места, икономически по изгодни са индивидуални пречиствателни съоръжения (изгребни ями, септични ями със системи за инфилтрация (при условие, че е налице пропусклива почва и достатъчна площ), септична яма с филтърна система за вторично пречистване (при недостатъчна площ или непрпусклива почва), модулна ПСОВ с третично пречистване)

Бъдещи инвестиции за водоснабдителната и канализационна инфраструктура на община Исперих

Като бъдещи инвестиционни проекти за рехабилитация и разширение на ВиК мрежата (изготвени проекти за ВиК инфраструктурата), община Исперих разполага с 3 бр. подготвени инвестиционни проекти за:

- „Изграждане на част от V етап на канализационната мрежа гр.Исперих“;
- "Съществуващи водоснабдителни системи-Община Исперих", подобект „Реконструкция на външни водопроводи: от събирателна шахта при шахтови кладенци 2, 3 и 4 до ПС „Димитрово“, от ПС „Димитрово“ до разпределителна шахта с. Тодорово“.
- „Реконструкция на довеждащ водопровод от ПС „Лудогорци“ до напорен водоем „Лудогорци“, община Исперих“;

5.4. Газопроводна мрежа

Газовата инфраструктура на територията на Република България се състои от национална газопреносна мрежа, осигуряваща природен газ за основната част от потребителите в България, газопреносна мрежа за транзитен пренос, осъществяваща предимно пренос на природен газ за Турция, Гърция и Македония и подземно газохранилище в Чирен (ПГХ „Чирен“), което е пряко свързано с националната газопреносната мрежа.

Национална газопреносна мрежа (НГПМ), газопреносна мрежа с основно предназначение за пренос на природен газ до потребители в България, присъединени към нея, е изградена от приблизително 1 835 км магистрални газопроводи и газопроводни отклонения за високо налягане, три компресорни станции, КС „Кардам-1“, КС „Вълчи дол“ и КС „Полски Сеновец“ с обща инсталирана мощност от 58MW, газорегулиращи станции, газоизмервателни станции, система за електрохимична защита, очистни съоръжения, комуникационна система, информационна система и други съпътстващи съоръжения.

Техническият ѝ капацитет за пренос възлиза на 7,4млрд.м³ / годишно, а максималното работно налягане е 54 bar.

Газопреносната мрежа за транзитен пренос (ГМТП), газопреносна мрежа с основно предназначение за транзитен пренос на природен газ, която се използва и за пренос на газ до присъединени към мрежата потребители в България, се състои от 930 км газопроводи и шест компресорни станции – КС „Кардам-2”, КС „Провадия”, КС „Лозенец”, КС „Странджа”, КС „Ихтиман” и КС „Петрич”, с обща инсталирана мощност от 225 MW. През нея основно се транспортират основно количества природен газ от входна точка на българо-румънска граница до изходните точки към Турция, Гърция и Македония.

Подземно газохранилище в Чирен (ПГХ „ЧИРЕН”). Подземното газохранилище „Чирен”, разположено в близост до гр. Враца разполага с 23 експлоатационни сондажи, компресорна станция с обща инсталирана мощност 10 MW и други технологични съоръжения, необходими за осигуряване нагнетяването, добива и качеството на съхранявания газ. Настоящият капацитет на хранилището може да осигури съхранение за нуждите на потребителите в страната до 550 млн.м³ природен газ. Капацитетът на добив и нагнетяване, в зависимост от пластовите налягания и други фактори, е от 1 млн.м³/денонощие (минимално) до 4,2 млн.м³/денонощие (максимално) за добив, и от 1,5 млн.м³/денонощие (минимално) до 3,5 млн.м³/денонощие (максимално) за нагнетяване.

ПГХ „Чирен” е изградено на базата на изтощеното газокондензатно находище, открито през 1963 г. в Северозападна България. През периода на експлоатация на газокондензатното находище са добити общо 2.8 млрд. м³ природен газ и 76.2 хил. м³ газов кондензат.

Работата на газовото хранилище започва през м. август 1974 г. с трансформирането на изтощеното находище в газово хранилище и засега е единственото на територията на България.

Експлоатационните характеристики на ПГХ „Чирен” и режима на неговата експлоатация зависят от особеностите на Чиренската геоложка структура, петрофизичните свойства на подземния газов резервоар, типа на изкуствения газов залеж, вида на водоносната система, както и от други фактори.

Експлоатацията на газовото хранилище е циклична, като периода за нагнетяване на природен газ е „април-октомври”, а периода за добив - „ноември-март”.

Най-големият добив на природен газ, осъществен от газовото хранилище за един сезон възлиза на 390 млн.м³, но през последните три години същият е спаднал до порядъка на 300 млн.м³ и зависи от потребностите на пазара в страната. Максималният денонощен добив, достигнат по време на газовата криза през м. януари 2009 г., поддържан в продължение на две седмици е 4.2 млн.м³/ден.

ПГХ „Чирен” служи за покриване на сезонната неравномерност в потреблението на природен газ в страната и е един от инструментите за гарантиране на сигурността на газовите доставки.

Собственик и оператор на ПГХ „Чирен” е “Булгартрансгаз” ЕАД, като дружеството предоставя услуги по съхранение на природен газ въз основа на Лицензия № Л-214-10/29.11.2006 г., издадена от КЕВР.

Разпределителни газопроводи

Налична е газоснабдителна система само на територията на гр. Исперих, проектирана и изградена поетапно, като до момента са изградени 22,290 км. към 2017г.

Лицензиант за разпределение и снабдяване с природен газ на Община Исперих са „Овергаз Мрежи“ АД.

Максималното работно налягане на разпределителните газопроводи, собственост на „Овергаз Мрежи“ АД от АГРС Исперих до стопанските потребители извън регулация на гр. Исперих и до регулацията на града е 10 bar. Материалът на газопроводите е стомана (St) и полиетилен (PE-HD). В газорегулаторния пункт (ГРП 1-Г), разположен в регулацията на гр. Исперих, се осъществява регулиране на налягането до стойност 4 bar. От ГРП-Г газоразпределителната мрежа е с максимално работно налягане 4 bar. До момента са изградени около 22 km газоразпределителна мрежа, от общо предвидени по 58 km.

Присъединяването на крайните потребители (стопански и битови) се извършва на границата на техните имоти или вътре в тях, съгласно разпоредбите на ЗЕ и ЗУТ чрез газорегулаторни и/или измервателни табла, където се извършва регулиране на подавания природен газ към индивидуалните газови инсталации, собственост на потребителите и търговското измерване на използваните количества природен газ.

Предвижданията за газификация на гр. Исперих са за постепенно навлизане в югозападната, източната и северната части на града в границите на неговата регулация. Не се предвижда проектиране и изграждане на нови междуселищни разпределителни газопроводи на територията на община Исперих.

От газоразпределителната мрежа на гр. Исперих съществуват трасета на разпределителни газопроводи, собственост на „Каолин“ ЕАД и на KAI Group.

5.6. Съобщителна мрежа

- „Българска телекомуникационна компания“ (БТК) ЕАД

По данни на „Българска телекомуникационна компания“ (БТК) ЕАД:

- БТК ЕАД предоставя телевизионна услуга на територията на цялата община Исперих;
- БТК ЕАД предлага фиксирани телефонни услуги при 100% степен на цифровизация на територията на цялата община Исперих, както и осигурява GSM покритие и мобилен достъп до интернет на територията на цялата община Исперих;
- На територията на гр. Исперих и с. Драгомъж се предоставя достъп до фиксиран високоскоростен интернет;
- БТК ЕАД няма планирани инвестиционни намерения, които засягат публична общинска собственост на територията на община Исперих. БТК ЕАД определя своите инвестиционни намерения, на база на конкретни искания за предоставяне на услуги на своите клиенти, като своевременно ще съгласува по установения законов ред инвестиционните проекти в Община Исперих.

- Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ), като правоприемник на Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и

информационни системи“, изгражда, поддържа, развива и управлява Единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на държавната администрация и за нуждите на националната сигурност, чрез която се осигурява свързаност между структурите на държавната администрация на територията на Република България и предоставяне на електронни съобщения.

Към настоящия момент в ЕЕСМ са включени всички областни администрации, част от общинските администрации и част от разположени на териториите на областните градове и общински центрове други администрации, като на територията на Община Исперих няма изградени електронни съобщителни линии и комуникационни възли от ЕЕСМ.

С оглед бъдещо включване на всички държавни структури към ЕЕСМ, ДАЕУ развива мрежата, като изгражда поетапно оптична свързаност до сградите на общинските и други администрации, осигурява оборудване и увеличава преносния капацитет на мрежата.

- „А1 България“

„А1 България“ (предишно наименование „Мобилтел“) ЕАД няма изградена линейна инфраструктура (кабелни трасета) на територията на община Исперих.

Към момента операторът е реализирал радиопокрытие на територията на общината, чрез разполагане на 4 (четири) обекта от наземната мобилна. Обектите са разположени в:

- 1) гр. Исперих, ж.к. „В. Априлов“ ,блок № 3, вх. „В“
- 2) с. Йонково, ул. "Абритуc" № 39, кв. 15, ПИ V-75;
- 3) с. Белинци, ПИ № 03472.30.33, м. „Непределена“;
- 4) гр. Исперих, Промислена зона, ул. "Ахинора" № 1.

- „Теленор България“ ЕАД

На територията на Община Исперих „Теленор България“ ЕАД не разполага с елементи от подземната си съобщителна инфраструктура. „Теленор България“ ЕАД разполага с осигурено покритие на услугите за глас и данни за над 99% от населението и над 97% от територията. На територията на общината са разположени 8 броя Базови Станции:

Таблица II.5.3.

Теленор номер	GPS дължина	GPS ширина	Адрес
4984	43.728464	26.929781	с. Годорово, ул. Васил Левски 29
4948	43.731556	26.892361	с. Китанчево, Разградско
4771	43.718167	26.753801	с. Малък Поровец, план: XI, кв. 72
4754	43.722808	26.834617	гр. Исперих, ж.к. Васил Априлов, бл. 6, вх. А

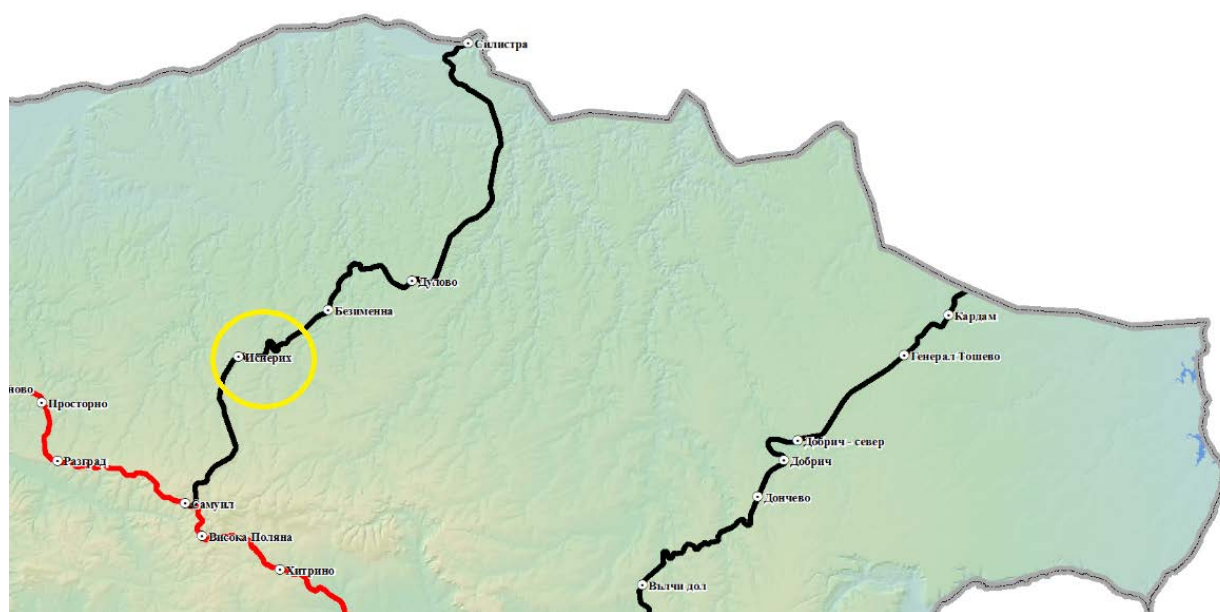
4685	43.770083	26.815333	с. Вазово, ул. Бузлуджа 3, УПИ II-138, кв. 49
4629	43.633167	26.748025	с. Лудогорци, имот №025091
4627	43.666921	26.912887	с. Подайва, Парцел 53 013 в местност Есенклер
4536	43.714171	26.829606	гр. Исперих, ул. Ст. Караджа, бл. Диана, вх. Б

5.7. Пътна и железопътна мрежа

Комуникационно – транспортната инфраструктура е изградена съобразно структурата на урбанизираните територии, прилежащите територии и извънселищните транспортни системи.

Железопътна мрежа

Фиг. II.5.1.

През Община Исперих преминава 91-ва жп линия Самуил - Силистра от км 17+750 до км 42+700. с обща дължина 24.950 км. Същата е отклонение от основна жп линия № 9 Русе разпределителна - Каспичан. Линията е единична и неелектрифицирана. като трасето ѝ минава покрай селата Бърдоква и Голям Поровец, през град Исперих и покрай селата Китанчево и Тодорово. Съществуват пет

експлоатационни пункта - спирки Бърдоква, Голям Поровец, Китанчево, Тодорово и гара Исперих.

На територията на общината са разположени 6 прелеза: на км 18+930; на км 21+610 в междугарието Самуил - Исперих; на км 27+728 в гара Исперих; на км 33+330: на км 38+805 и на км 40+550 в междугарието Исперих - Дулово.

В обсега на общината има 1 стоманобетонен мост: междугарие Исперих - Дулово, км 28+844 - 28+856.

междугарие	намира се на км	обща дължина, m	изграден от	препятствие
Исперих – Дулово	28+844	12,00	стоманобетон	асф. път
Дулово – Силистра	86+535	20,00	стоманобетон	асф. път
Дулово – Силистра	104+254	10,00	стоманобетон	асф. път
Дулово – Силистра	106+665	8,00	стоманобетон	път

Фиг. II.5.2.

Техническото състояние на релсо-траверсовата скара е добро и гарантира заложените в графика за движение на влаковете скорости.

Държавно предприятие „Национална компания Железопътна инфраструктура" (ДП ИКЖИ), като единствен управител на железопътната инфраструктура на територията на Република България управлява предоставеното му имущество държавна собственост - поземлени имоти и сгради. Съществуващият сграден фонд на ДП ИКЖИ е съсредоточен на спирки Голям Поровец, Китанчево и Тодорово. На жп гара Исперих са изградени приемно здание - двуетажна масивна сграда (построена 1956 г.) и два стрелкови поста в гърловините на гарата.

Категоризацията на жп линията, преминаваща през територията на Община Исперих съгласно „Наредба за категоризация на железопътните линии в Република България, включени в железопътната инфраструктура, и закриване на отделни линии или участъци от линии", е железопътна линия II-ра категория.

Габаритът ѝ на натоварване съгласно Инструкция за натоварване и превозване на негабаритни и тежки товари е „GC".

Класификацията на жп линията, преминаваща през територията на Община Исперих, съгласно Нормативната уредба на ДП ИКЖИ по товаронапрежение е VI-ти клас.

В участъка Исперих - Силистра в момента се извършват само пътнически превози - 2 бр. пътнически и 4 бр. обикновени пътнически влака за денонощие. В участъка Самуил - Исперих освен горепосочените пътнически влакове се движат и средно 6 бр. товарни влака седмично.

За територията на Община Исперих ДП НКЖИ не планира реализирането на проекти във времеви обхват до 2036 г.

Републиканска пътна инфраструктура

През община Исперих преминават частично или изцяло 7 пътя от Републиканската пътна мрежа на България с обща дължина 108 km:

Таблица II.5.4.

Път №	Наименование на пътя	от км.	до км.	Дължина в км
Втори клас				
II-23	(Русе - Цар Калоян) - Червена вода - Кубрат - Исперих - Окорш - Овен - Дулово (Дулово - Шумен)	68	95.6	27.6
Трети клас				
III-205	Разград - Ясеновец - Лудогорци - Исперих - Стефан Караджа - Белица - Тутракан	13.7	43.6	29.9
последният участък от III-702	(Дулово - Шумен) - Пристое - Духовец - Подайва - Исперих	3.7	22.1	18.4
последният участък от III-2005	(Разград - Шумен) - п.к. Желязковец - Самуил - Хърсово - Богданци - Ножарово - Владимировци - Здравец - Подайва	33.2	35.9	2.7
началният участък от III-2304	(Кубрат - Исперих) Малък Поровец - резиденция "Воден" - Острово	0	2.9	2.9
началният участък от III-2305	Исперих - Яким Груево - Конево - Зебил - Вълкан	0	10.1	10.1
целият участък от III-2306	(Исперих - Окорш) Тодорово - Печеница - Средоселци - Къпиновци (Подайва - Исперих)	0	16.4	16.4

Път II-23 „Русе – Кубрат – Завет – Исперих – Дулово” осигурява най-прекия и едновременно с това най-удобен достъп на цялата северна част на Област

Разград и в частност общините Кубрат, Завет и Исперих с гр. Русе и Дунав мост. Участъкът от гр. Исперих до гр. Дулово представлява единствената връзка на всички пътници и товаро-потоци на Област Разград с гр. Силистра, съответно с ферибота, осъществяващ връзка с Румъния, което го прави от особено значение за двете области.

По инициатива на Областна администрация Разград и „Областно пътно управление” гр. Разград са предложени за включване в Стратегията на Европейския съюз за Дунавския регион следните проекти:

- Път II-23 „Русе – Кубрат – Завет – Исперих – Дулово”, от км 31+761 до км 94+200;
- Път III-205 „I-2 Разград – Ясеновец – Исперих – Стефан Караджа”, от км 0+000 до км 54+500.

Общинска пътна инфраструктура

През община Исперих преминават частично или изцяло 10 пътя от общинската пътна мрежа на България (IV-ти клас) с обща дължина 47,200 km:

Таблица II.5.5.

№	Път номер	Наименование	Дължина /в обсега на община Исперих/
1	RAZ 1040	/III-205, Исперих–Веселец/ Свещари– Вазово–Райнино	9.200
2	RAZ 1042	/III-205, Йонково – Исперих/ Лудогорци – Граница общ. (Исперих – Самуил) – Богданци – Кара Михал /RAZ2144/	4.100
3	RAZ1045	/III-205, Ясеновец – Лудогорци/ – Йонково	2.000
4	RAZ2043	/III-205, Йонково – Исперих/ Лудогорци – Старо Селище – Граница общ. (Исперих – Завет) – ловно стопанство Воден /III-2304/	5.800
5	RAZ 2047	/III-2306, Тодорово – Средоселци/ Печеница – Делчево	3.000
6	RAZ 2048	/III-702, Пристое – Белинци/ Духовец – Граница общ. (Исперих- Каолиново) – Климент – Наум – Граница общ. (Каолиново – Венец) – Изгрев /III-7005/	2.500
7	RAZ3041	/ II-23, Завет – Исперих/ Малък Поровец – Голям Поровец /III-205/	5.500
8	RAZ3044	/ III-205, Йонково – Лудогорци / – Граница общ. (Исперих – Самуил) –	4.400

		Хърсово – /III-7002/	
9	RAZ 3046	/III-2305/ Исперих – Вазово /RAZ1040/	6.200
10	SLS2045	/III-235, Окорш – Звенимир/ Китанчево – Паисиево – граница общ. (Дулово – Исперих) – /II-23/	4.500

Улична мрежа

1. гр. ИСПЕРИХ – дължина на уличната мрежа 48 км.

- Уличната мрежа на града е от асфалтова настилка, която е 47 км.
- Улиците, част от Републиканска пътна мрежа са:
 - ул. „Никола Йонков Вапцаров“
 - ул. „Арда“
 - ул. „Христо Смирненски“
- Улици с трошенокаменна настилка – 1 км. – лошо експлоатационно състояние:
 - ул. „Ангел Кънчев“
 - ул. „Милин Камък“
 - ул. „Шипка“
- Пешеходна зона

Част от ул. „Васил Левски“ е обособена като пешеходна зона, която е амортизирана и в лошо състояние. Забранена за движение на МПС.

- Тротоари – в лошо експлоатационно състояние.
 - Тротоари има по ул. В. Левски в ЖК „В. Априлов“, в едната част на уличното платно.
 - Тротоари частично по ул. „Хан Аспарух“
 - Тротоари по ул. „Лудогорие“ в ЦГЧ имат нужда от ремонт - от двете страни на уличното платно.

2. с. МАЛЪК ПОРОВЕЦ - 8.670 км.

Улица „Н. Й. Вапцаров“, с дължина 450м., е част от Републикански път II-23 Русе- Дулово – асфалтова настилка в лошо състояние

Останалите улици са асфалтирани с обща дължина - 5.700км. Улици, които са черни са с дължина - 2520 км.

Има автоспирка в добро състояние - монолитна.

Река „Крапец“ минава през селото. Не са проведени мероприятия за почистване на речното корито.

3. с. ДЕЛЧЕВО - 7.205 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 0.815м., в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 4.215 км., в сравнително добро състояние

Автоспирка - 1 бр., небезопасна

4. с. МАЛКО ЙОНКОВО - 7.200 км.

Улици с трошенокаменна настилка- 3.236 км.в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка -2.182 км в сравнително добро състояние

Улици хумусни –черни – 1.782 км.

Автоспирка -1 бр. на ул. „Лудогорие“ в добро експлоатационно състояние.

5. с. РАЙНИНО - 11.440 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 3.700 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 7.544 км в сравнително лошо състояние.

Черни улици – 0.196 км.

Има изграден тротоар по ул. „Ал. Стамболийски“, която е част от IV-ти клас път RAZ 1040 III-205, Исперих – Веселец / Свещари – Вазово – Райнино, в лошо състояние.

Автоспирка - 1 бр. на площада, който също е в лошо състояние.

6. с. КОНЕВО – 9.400 км.

Улица „Баба Парашкева“ е с дължина 3.00 км. и е част от III – ти клас Републиканска мрежа Исперих – Зебил с асфалтова настилка в лошо състояние.

Улици с трошенокаменна настилка- 3.740 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка -5.660- км. в лошо състояние.

Има изградени автоспирки - 2 бр. в добро състояние.

7. с. БЪРДОКВА – 5.470 км.

Улици с трошенокаменна настилка- 2.765 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка -2.290- км в сравнително лошо състояние.

Черни улици – 0.415 км.

Няма автоспирка.

8. с. ПОДАЙВА – 19.601км.

Улица „VI-ти септември“ е с дължина 1.050 км. и е част от III – ти клас Републиканска мрежа в лошо състояние на асфалтовата настилка.

Улица „ 9-ти септември “ е с дължина 1.155 км. и е част от Републиканска пътна мрежа в добро състояние.

Улици с асфалтова настилка - 6.660 км. в лошо състояние.

Улици с трошенокаменна настилка - 9.776 км. в лошо състояние.

Черни улици – 0.102 км.

Няма изградени автоспирки.

9. с. ЙОНКОВО - 13.182 км.

Улици с трошенокаменна настилка 1.364 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка 11.417 км. в много добро състояние.

Черни улици – 0.401 км.

Има 2 бр. автоспирки в много лошо състояние.

По ул. „Васил Тинчев“ има изградени тротоари от двете страни на уличното платно, които са в лошо състояние.

Площадът в центъра на населеното място е с асфалтова настилка в лошо състояние.

10. с. ЛУДОГОРЦИ - 14.400 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 0.160 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 12.470 км. в много добро състояние.

Черни улици – 1.770 км.

Има изградена автоспирка.

По ул. „Вихрен“ има изградени тротоари от двете страни на уличното платно, които са в лошо състояние.

Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в добро състояние.

Ул. „Гунджа“ е част от Републиканска пътна мрежа /Път III-205 Исперих – Разград/ - 1.800 км.

11. с. БЕЛИНЦИ - 7.700 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 2.860 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 4.470 км. в много добро състояние.

Черни улици – 0.370 км.

Няма изградена автоспирка.

По ул. „Васил Левски“ няма изградени тротоари.

Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в добро състояние.

12. с. ДРАГОМЪЖ - 5.700 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 4.400 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 1.300 км. в много добро състояние.

Има изградена автоспирка.

13. с. ЛЪВИНО - 13.052 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 9.200 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 3.180 км. в много лошо състояние.

Черни улици – 0.672 км.

Има изградена автоспирка в добро състояние.

Улица „6-ти септември“ е част от Републикански път „III- 702 Исперих - Пристое“ в лошо състояние.

Площадът в населеното място е асфалтова настилка в лошо състояние.

14. с. СВЕЩАРИ - 16.060 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 1.672 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 13.280 км. в много лошо състояние.

Черни улици – 1.108 км.

Има изградена автоспирка в добро състояние.

Улица „Демокрация“ е част от Републикански път „ III- 205 Исперих - Тутракан“ в лошо състояние асфалтова настилка.

Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в лошо състояние.

15. с. СРЕДОСЕЛЦИ - 5 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 1.00 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 2.800 км. в много добро състояние.

Черен път – 1.200 км.

Има изградена автоспирка в лошо състояние..

Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в сравнително добро състояние.

16. с. ВАЗОВО – 15.00 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 7.900 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 4.800 км. в лошо състояние.

Черен път – 2.300 км.

Има изграден 2 автоспирки в добро състояние..

Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в лошо състояние.

По улица „Александър Стамболийски“, която е част от IV- ти клас път RAZ 1045 Свещари – Вазово – Райнино, частично има тротоари в центъра на селото,

17. с. ЯКИМ ГРУЕВО – 7.800 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 4.00 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка -1.500 км. в лошо състояние.

Черен път – 2.300 км.

Има изградени 2 бр. автоспирки в добро състояние..

Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в лошо състояние.

18. с. ГОЛЯМ ПОРОВЕЦ – 11.250 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 2.55 км. в лошо състояние.
Улици с асфалтова настилка - 8.700 км - половината са в лошо състояние.
Има изградена 1 автоспирка в добро състояние..
Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в лошо състояние.
Река „Цара-Цар“ минава покрай селото - не е правено почистване на речното корито.

19. с. КИТАНЧЕВО – 17.320 км.

Улици с трошенокаменна настилка- 5.140 км. в лошо състояние.
Улици с асфалтова настилка - 9.130 км. в лошо състояние.
Черен път – 3.050 км.
Няма автоспирки.
Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в лошо състояние.
По улица „Хан Аспарух“, която е част от II-23 Републиканска пътна мрежа Път „Русе - Дулово“, има тротоари в лошо състояние.

20. с. СТАРО СЕЛИЩЕ - 7.60 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 3.50 км. в лошо състояние.
Улици с асфалтова настилка - 4.100 км – половината са в лошо състояние.
Улица „Никола Вапцаров“ е част от Общински път RAZ2043 - Йонково – Исперих / Лудогорци - Ст. Селище – граница общ. (Исперих – Завет)
Има изградена една автоспирка в добро състояние..
Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в добро състояние.

21. с. ТОДОРОВО – 12.142 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 5.042 км. в лошо състояние.
Улици с асфалтова настилка - 7.100 км. – половината са в лошо състояние.
Има изградени 3 бр. автоспирки в лошо състояние..
Площадът в населеното място е с асфалтова настилка и тротоарни плочи в лошо състояние.
Улица „Георги Димитров“ е част от Републиканската пътна мрежа Път II-23 „Русе - Дулово“.

22. с. ПЕЧЕНИЦА – 4.300 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 2.500 км. в лошо състояние.
Улици с асфалтова настилка - 1.800 км. – половината са в лошо състояние.
Има изградена 1 бр. автоспирка в добро състояние..
Площадът в населеното място е асфалтова настилка в добро състояние.

23. с. ДУХОВЕЦ – 14.998 км.

Улици с трошенокаменна настилка - 8.307 км. в лошо състояние.

Улици с асфалтова настилка - 2.892 км – половината са в лошо състояние, като 2.700 км. е част от Републиканската пътна мрежа Път III-702 Пристое - Исперих.

Има изградена 1 бр. автоспирка в добро състояние..

Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в лошо състояние.

24. с. КЪПИНОВЦИ – 3.940 км.

Улици с асфалтова настилка - 2.55 км.в лошо състояние.

Улици с трошенокаменна настилка -1.39 км – половината са в лошо състояние.

Има изграден 1 автоспирки в добро състояние..

Площадът в населеното място е с асфалтова настилка в лошо състояние.

Дължината на пътната мрежа за Община Исперих е 285.896 км.

Реализирани проекти по европейски програми:

Улична мрежа

2011г.

1. Ремонт на ул. „Н. Й . Вапцаров“ с. Старо Селище
2. Ремонт на ул. „Янтра“ с. Духовец.
3. Ремонт на ул. „Дунав“ с. Белинци.
4. Ремонт на ул. „Мадара “ с. Йонково.
5. Ремонт на ул. „Спартак“с. М. Йонково.
6. Ремонт на ул. „Мургаш“ с. Лудогорци.
7. Ремонт на ул. „Хан Аспарух“ с. Вазово.
8. Ремонт на ул. „Марица“ с. Средоселци.
9. Ремонт на ул. “ Марица“ с. Делчево.
10. Ремонт на ул. „А. Кънчев“ с. Тодорово.

IV- ти клас Общински пътища

2014г.

1. RAZ 3046 Път Исперих - с. Вазово
2. SLS 2045 Път с. Китанчево - с.Паисиево - граница община Дулово.
3. RAZ 2047 Път с. Печеница - с. Делчево.
4. RAZ 1042 Път с. Лудогорци- с. Бърдоква - граница община Исперих – Самуил.

Обществен транспорт:

Транспортната схема се състои от:

- общински линии
- областни линии
- републикански линии

➤ Към общинските линии се отнасят следните градски:

- ✓ АГ Исперих – ж.п гара Исперих
- ✓ АГ Исперих – ПГСС „Хан Аспарух“
- ✓ АГ Исперих – ЗФП Исперих

И междуселищни линии:

- ✓ Исперих – Духовец (АГ Исперих – Лъвино – Къпиновци – Подайва – Белинци – Духовец)
- ✓ Исперих – Делчево (АГ Исперих – Лъвино – Къпиновци – Средоселци – Печеница – Делчево)
- ✓ Исперих – Тодорово (АГ Исперих – Китанчево – Тодорово)
- ✓ Исперих – Райнино (АГ Исперих – Свещари – Вазово – Райнино)
- ✓ Исперих – Йонково (АГ Исперих – Г. Поровец – Лудогорци – Ст.Селище – Бърдоква – Йонково)

➤ Към областните линии:

- Автобусна линия АГ Исперих – АГ Разград (гр. Исперих – с. Голям Поровец – с. Лудогорци – с. Йонково – с. Ясеновец – гр. Разград), изпълнява се целогодишно

➤ Към републиканските линии:

- Исперих – Русе (гр. Исперих – с. Драгомъж – с. М. Поровец – гр. Завет – с. Брестовене – с. Медовене – гр. Кубрат – с. Беловец – с. Тетово – с. Ново село – с. Червена вода – гр. Русе)
- Исперих – Варна (гр. Исперих – с. Лъвино – с. Къпиновци – с. Подайва – с. Белинци – с. Духовец – с. Пристое – гр. Каолиново – с. Тодор Икономово – с. Дойранци – гр. Нови пазар – гр. Варна)
- Исперих – Шумен (гр. Исперих – с. Лъвино – с. Къпиновци – с. Подайва – с. Белинци – с. Духовец – с. Пристое – с. Климент – с. Изгрев – с. Буйновица – с. Осеновец – гр. Шумен)

Таксиметров превоз

Данни за таксиметров превоз:

- за 2014 г. – са издадени 24 бр. разрешения за таксиметров превоз на пътници на територията на община Исперих
- за 2015 г. – 24 бр.
- за 2016 г. – 13 бр.
- за 2017 г. – 24 бр.
- за 2018 г. – 22 бр. Към настоящия момент

- ✓ Спадане на дела на автобусните превози поради трайно намаляване на населението и липса на инвестиции и нови работни места.
- ✓ При таксиметровите превози очакванията са поддържане на настоящото ниво.

5.8. Сметосъбиране и третиране на отпадъци

На територията на Общината се образуват различни видове отпадъци. Мотивиращи фактори се явяват разположението на населените места, броят на населението в тях, както и дейността на населението като функция при образуване на битови и приравнени към тях неопасни отпадъци.

Община Исперих участва в Регионално сдружение по реда на Закона за управление на отпадъците с общините от региона, съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъците. Споразумението за сътрудничество между общините Разград, Лозница, Исперих, Кубрат, Завет, Самуил и Цар Калоян е подписано на 16.05.2008 г.

С решение №1 от 10.01.2009 г. на Разградският окръжен съд е регистрирано сдружение с нестопанска цел с обществено полезна дейност с наименование „Лудогорие еко“ със седалище и адрес на управление: гр. Разград, бул. „Бели лом“ 37 А. Целта на Сдружението е изграждане на система за управление на отпадъците на територията на общините Разград, Лозница, Исперих, Кубрат, Завет, Самуил и Цар Калоян, осигуряваща опазване на околната среда и предотвратяване на риска за човешкото здраве.

От 1999 г. община Исперих има разработена „Общинска програма за управление на дейността по отпадъците“ с актуализации за времеви периоди до 2020 г. На 22.12.2014 г. е приет Национален план за управление на отпадъците (НПУО) за периода до 2020 г. Изготвена е нова актуализация на Програма за управление на дейностите по отпадъците на община Исперих за периода 2016-2020 година”, съгласно изискванията на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), НПУО и методически указания

за разработване на общински програми за управление на отпадъците (утвърдени със заповед № РД-211/31.03.2015 г. на министъра на околната среда и водите).

► Битови отпадъци

Във всички населени места от община Исперих е организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битови, строителни и други отпадъци. Организирано е и улично миене, метене и зимно поддържане на териториите за обществено ползване.

Дейността по събиране и транспортиране на отпадъците е възложена на фирма "ЕФ Си Си България" ООД, въз основа на сключен договор от 08.01.2020 г.

Сметосъбирането и сметоизвозването се осъществява със сметосъбиращи техника собственост на фирмата.

► Отпадъци от опаковки и масоворазпространени отпадъци

Община Исперих е сключила и следните договори:

- С организацията по оползотворяване „Булекопак” АД, за създаване на колективна система за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки и други рециклируеми отпадъци от домакинствата, търговските и обществените обекти и промишлеността.
- с „ТРАНСИС БАТЕРИ” ЕООД за организиране, изграждане и прилагане на система за събиране, транспортиране, съхраняване, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на НУБА.
- С „ТРАНСИС ТЕХНОРЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ” АД за събиране и извозване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.
- С „Трансинс авторециклиращ консорциум“ АД-Варна за разделно събиране на излезли от употреба гуми на територията на общината
- С „Трансинс авторециклиращ консорциум“ АД-Варна за организиране на система за събиране на излезли от употреба моторни превозни средства.
- С „ОЙЛ РЕЦИКЛЕЙШЪН“ ЕООД за извършване на дейностите по събиране и съхраняване отработени масла и предаването им за оползотворяване.

► Строителни отпадъци

Приетите през 2012 г. нов Закон за управление на отпадъците и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, регламентират налагането на нови изисквания за: предотвратяването и ограничаването на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаването на риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци; за създаване на екологосъобразна система за управление на СО; за влагане на рециклирани строителни материали в строителството и за управление на образуваните СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

В изпълнение на цитираната по-горе наредба се изисква изготвяне на План за управление на строителните отпадъци за всеки строеж. Одобрението на плана, за който се изисква одобрен инвестиционен проект - като част от процедурата за съгласуване и одобряване на инвестиционни проекти по реда на Глава осма, раздел II от Закона за

устройство на територията става от органа, отговорен за тяхното одобряване. Одобрението включва проверка на съответствието с целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци.

В Плановете за управление на строителните отпадъци за строежите е необходимо да се посочват: начина на събирането им, необходимост от сортиране и фирми, на които ще се предават отпадъците за последващо третиране, притежаващи разрешително по чл.35 на ЗУО. По този начин се очаква, че няма да има нерегламентирани изхвърляния на строителни отпадъци и ще се оказва по-голям контрол на дейностите с отпадъците.

Строителните отпадъци на територията на общината се формират преди всичко от ремонт и реконструкция на жилищните и някои от обществените сгради. Една част от тях са класифицирани в 17 група - „Отпадъци от строителство и разрушаване на сгради” в Наредба № 2 за класификация на отпадъците. Опасните отпадъци представляват малка част от този поток. Те включват следните материали: азбест, оловни тръби, бои, лепила, обработено с консерванти дърво, замърсена пръст и различни материали съдържащи ПХБ. Тези количества са относително малки в сравнение с цялото количество на потока отпадъци, но е изключително важно да се вземат специални предпазни мерки за тяхното управление.

Третирането на строителните отпадъци е един нов и голям ангажимент, както към Общините, като Възложители на строително-монтажни работи, така и за физическите и юридически лица, извършващи дейности с такива отпадъци.

Пазарът за рециклирани строителни отпадъци в България не е достатъчно развит и използването на рециклирани строителни материали в строителството е слабо разпространено. Не се прилагат административни и икономически стимули за насърчаване на рециклирането на отпадъците от строителство и разрушаване. Това в голяма степен допринася за ниските нива на оползотворяване и рециклиране, които се наблюдават в страната през този период.

Община Исперих стриктно ще следи за спазване на разпоредбите на *НАРЕДБА за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали*. При започване на СМР и/или премахване на строеж на територията на общината, от Възложителите ще се изисква План за управление на СО, без който няма да се издават съответните документи по реда на ЗУТ за разрешаване на строителните дейности.

Няма достоверни данни за генерираните годишни количества строителни отпадъци, както и данни за постоянно генерирано количество. Този факт, както и неголямото население на общината, отхвърля алтернативата за изграждане на самостоятелно общинско съоръжение за рециклиране на строителни отпадъци. Необходимо е въвеждане в общинските нормативни актове ясни текстове относно нормативните задължения на кандидатите за издаване на строително разрешение:

„Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението.

В случаите, когато кмета на община е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана са определят в Наредба за управление на строителните отпадъци.

При възлагане на обществени поръчки от кмета на община за проектиране и изпълнение на строежи, с изключение на премахване на строежи, в условията за избор на изпълнител и в договорите за възлагане се включват задължения към изпълнителите за влагане на рециклирани строителни материали.

За обекти, за които не се изисква одобрен инвестиционен проект, планове за управление на строителни отпадъци се одобряват от кмета на община или оправомощено от него длъжностно лице, на чиято територия се реализира проектът.

Изпълнението на плана за управление на строителни отпадъци и състоянието на за строежите, за които не се упражнява строителен надзор, се установяват с отчет до кмета на общината, в който се описва изпълнението на целите за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и целите за влагане на рециклирани строителни материали при реализацията на проекта, като се прилагат и копия на първични счетоводни документи, доказващи предаването на отпадъците на лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ за извършване на дейности с отпадъци“.

Действията на общинската администрация са насочени към намаляване на безконтролното изхвърляне на отпадъците от строителни и строително-ремонтни дейности край междуселищните пътища и на нерегламентираните сметища.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност не се отделят регулярно и в “Програма за управление на отпадъците 2016 -2020 г. на Община Исперих“ няма конкретни данни за количествата и състава им, а има разработена „ПОДПРОГРАМА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА И ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ“.

► Производствени отпадъци

Данните за производствени отпадъци са обект на специално статистическо наблюдение, в чиято съвкупност са обхванати предприятията, генератори на отпадъци. От анализа са изключени отпадъците от разкриването, добива и преработването на подземни природни богатства.

Количеството и състава на тези отпадъци се определя от отрасловата структура и концентрацията на производствените мощности на отделните отрасли на промишлеността.

Производствени отпадъци се образуват в резултат на промишлена, занаятчийска и обслужваща дейност на физическите и юридическите лица. Няма данни за количествата генерирани такива на територията на общината.

Управлението на производствените отпадъци е задължение на предприятията. На регионалното депо за отпадъци се допуска депониране на производствени отпадъци срещу заплащане само за отпадъци, които отговарят на критериите за приемане.

► Болнични отпадъци

Те се класифицират в две основни групи:

- клинични – патологични материали, инфекциозни материали, фармацевтични средства, химически препарати от клинични лаборатории, радиоактивни субстанции.
- неклинични – хранителни отпадъци, почистващи средства, отпадъци от административните служби, неинфекциозни маси, безопасни от здравно-екологични позиции.

Във всички останали болнични заведения е въведена и функционира системата за разделно събиране на отпадъците от медицинската дейност. Води се отчетност за генерираните и предадените за обезвреждане отпадъци. Предаването им се извършва по договор, на фирми с документ по Закона за управление на отпадъците, за последващо третиране. При извършените през годината проверки, не са констатирани съществени нарушения за третирането на болничните отпадъци.

Опасни отпадъци

► Излезли от употреба пестициди

Проблемът с пестицидите е в резултат от натрупаните количества от закритите ТКЗС и АПК през 90-години на миналия век.

Всички пестициди на територията на общината са запечатани в 14 броя Б-Б куба от фирма “Балбок Инженеринг” АД, гр. София. Кубовете са поставени на специална площадка.

Таблица: Състояние на пестицидите на територията на община Исперих

Община	Собственост на площадката	Смесени - kg	Състояние	Охрана
Исперих	Общинска	14 бр. Б-Б куба	Добро	Няма

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците 2016-2020

Ежегодно комисия с участието на представители на Гражданска защита, РПУ и общинска администрация извършва проверки за състоянието на кубовете и съставя обобщен констативен протокол.

Други установени количества опасни отпадъци на територията на Община Исперих са минимални, доколкото отчитат единствено реално докладваните количества. Основание за такава оценка са по-ниските докладвани количества за някои групи масово-разпространени опасни отпадъци, като отработени масла, луминесцентни лампи, батерии и акумулатори и др., поради непълния обхват на предоставената от фирмите информация и липсата на разделно събиране.

5.9. Депа за отпадъци

“Депониране на отпадъци е метод, при който не се предвижда последващо третиране на отпадъците и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от 3 години – за отпадъци, предназначени за оползотворяване, и една година – за отпадъци, предназначени за обезвреждане, по начин, който не представлява опасност за човешкото здраве и околната среда.”

- “Депа за отпадъци” – съоръжения за обезвреждане на отпадъци, които се намират върху земята или под земята, включително тези на територията на предприятията (депа, в които причинителят на отпадъци ги обезврежда непосредствено до мястото на образуването им;

- “Стари замърсявания” – идентифицират се чрез изменения в качеството на компонентите на околната среда (почва, повърхностни и подземни води, флора и фауна) до степен, водеща до риск за човешкото здраве в резултат от:

- Изоставени неорганизираны сметища (струпване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места;

- Промислени отпадъкохранилища с изчерпан капацитет или неконтролирано съхраняване на производствени и опасни отпадъци;

- Силно замърсени промислени площадки, действащи или изоставени;

- Промислени аварии.

В община Исперих няма действащи нерегламентирани депа за неопасни отпадъци.

През 2015год. е приет на етап „Техническа рекултивация“ на обект „Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в ПИ 000106 в землището на с.Лъвино, община Исперих, а през м.януари 2018год. е приет на етап „Биологична рекултивация – трета година“. С Удостоверение № 6 от 08.03.2018 г. обект „Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци“ е въведен в експлоатация.

Събраните отпадъци се извозват за депониране до „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Разград, Лозница, Исперих, Завет, Кубрат, Самуил и Цар Калоян“. Регионалното депо е въведено в експлоатация през 2009 г. с Решение за ползване № СТ-05-851 от 27.07.2009 г., издадено от Дирекция за национален строителен контрол гр. София. Депото отговаря на действащите нормативни изисквания за изграждане и експлоатация на депа за отпадъци.

Местоположение на депото - община Разград, поземлен имот № 61710.19.277 в местността „Олян Бурлуг“ в землището на гр. Разград. Площадката на депото е разположена на около 8 км североизточно от населеното място и заема площ от 109,5 декара. Общият капацитетът на депото, което се състои от две клетки е 450240 т / 444900 м3.

5.10. Други обекти

5.10.1. Аеронавигационни съоръжения

По данни на Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ на територията на община Исперих няма сертифицирани летища, летателни площадки

и аеронавигационни съоръжения. В Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ не са постъпвали заявления за инвестиционни намерения относно изграждане и сертифициране на граждански летища или летателни площадки.

Съгласно указанията на Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ всички инвестиционни инициативи, свързани с изграждането на сгради и съоръжения с височина по-голяма от 20м над терена, водоеми, сметища, надземни силнотокрови линии, кариерни ями и други подобни обекти, подлежат на съгласуване от ГД“ГВА“ на основание чл.46, ал.3 от Закона за гражданското въздухоплаване.

5.10.2. Добив на подземни богатства

Районът на Община Исперих е беден на полезни изкопаеми. На територията на община Исперих попада находище „Драгомъж“ - в процедура по предоставяне на концесия за добив на строителни материали (варовици и доломити за трошен камък).

Таблица II.5.29. Находище Драгомъж НБ-34/1999 г., "НОВА КАРИЕРА"
ООД, гр. Исперих

Категория	Старо състояние на запаси/ресурси	Ново състояние на запаси / ресурси	Запаси / Ресурси утвърдени от ДКЗ/СЕК
	Количество	Количество	Количество
111	594.10	594.10	713.90
121	373.00	373.00	373.00
Запаси	967.10	967.10	1086.90

От цифровия модел територията на Община Исперих, 72,12ха е за добив на полезни изкопаеми, което се явява 0,18% от площта на Общината.

6. Ландшафтно устройство и зелена система

Озеленените площи на общината се обединяват в зелена система като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Основа на зелената система са озеленените площи, предназначени за широко обществено ползване - паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и лесопаркове.

С оглед осигуряването на планиране на устойчиво и балансирано развитие на зелената система на община Исперих, отделните зони за анализ са разгледани в светлината на тяхното средообразуващо значение за ландшафта и неговия рекреационен потенциал и възможности за неговото развитие.

В обхвата на съществуващата „Зелена система“ са включени всички действащи и отредени паркове; вътрешно-квартални озеленени пространства; градини и скверове;

улични линейни озеленявания; мелиоративна растителност по водосборите, и по бреговете на водните площи, горската растителност по периферията.

Ландшафтното устройство на Община Исперих се обуславя от природо-географските характеристики на региона – географско положение, релеф, климатични и водни ресурси, почвена и геоложка характеристика и биологично разнообразие. Природните и антропогенни елементи, формиращи видовете ландшафт на територията на общината са:

- Паркове, градини и зелените площи за ограничено ползване в населените места;
 - Гробищните паркове;
 - Обектите за спорт и рекреация;
 - Транспортните обекти и развитите зелени зони около тях;
 - Ниви;
 - Трайни насаждения;
 - Ливади;
 - Гори;
 - Водни течения и площи и дървесно-храстовата растителност около тях.
- На територията на Община Исперих са определени следните видове ландшафти:
 - Урбогенен/Селищен ландшафт;
 - Агрогенен ландшафт;
 - Дендрогенен ландшафт;
 - Дендрогенен ландшафт, около водни течения и обекти;
 - Техногенен ландшафт.

- **Урбогенен/ Селищен ландшафт (Зелена система в урбанизираните територии)**

Доброто състояние на зелената система е една от най-значимите предпоставки за устойчивото развитие на всяко населено място. По своята същност зелената система се основава на вписването на естествената природна среда в урбанизираната структура. Тя трябва да отговаря на конкретни нормативни изисквания и специфични параметри. Трябва да допълва градоустройствената композиция и да спомага за екологичното равновесие в селищната екосистема. Добре устроена и поддържана зелена система спомага за обособяването на завършена жизнена среда. Не е за подценяване ефективното и влияние върху редица екологични параметри: пречистването на въздуха, подобряването на микроклимата, туширането на шума и естетизация на заобикалящото ни пространство. Тя се характеризира с количествени и качествени показатели. В Община Исперих, както и на доста други места в България, е на лице тенденцията за количествена достатъчност на озеленените площи, като се има предвид площния им дял спрямо този на урбанизираната територия и броя на жителите. Основни проблеми се явяват неравномерното разпределение и недостатъчно добра поддръжка.

Зелената система на Община Исперих се формира от всички паркове, градини, зелени пояси около водни обекти и улично озеленяване в границите на урбанизираните

територии. Тя се допълва от зелените площи със специално предназначение, като гробищните паркове и такива за ограничено ползване, които включват дворищното озеленяване и зелените зони около обществени сгради, здравни и учебни заведения.

Териториите за озеленяване, паркове и градини на територията на Община Исперих са 30.88 ха, а терените с предназначение за гробищни паркове са с площ 81.50 ха.

Зелените площи за широко обществено ползване са гръбнакът на зелената система във всяко населено място и изпълняват изключително разнородни функции. Те са местата за ежедневен отдих, спорт и занимания на открито на населението, имат важна екологична функция и естетическо въздействие.

Предвид характерното за цялата община застрояване, зелените площи, развити около жилищните имоти и богатото улично озеленяване са предпоставка за хармоничното оформяне на селищния ландшафт и създаване на възможности за естественото му развитие.

- **Агрогенен ландшафт**

Този тип ландшафт, включва всички селскостопански територии – ниви, мери, ливади, зеленчукови градини, овощни градини, пасища и др. и се определя от приоритетното развитие на земеделието в региона.

Общата площ на земеделските територии в община Исперих представлява 68,47 % от територията на общината.

Общият размер на нивите представлява 60.15% от територията на общината.

- **Дендрогенен ландшафт**

Горските територии на община Исперих по площ са 9728 000 хил. дка, от които са залесени 9365 000 хил. дка. Има запас от около 118 830 хил. кб 2 дървесина.

Горите, които съставляват 20% от територията на община Исперих са едно от големите ѝ богатства. Растителното разнообразие в горския фонд на община Исперих включва над 40 дървесни видове, в т.ч. 4 иглолистни, над 20 храстови видове и над 100 тревни растителни вида – основни горски видове растителност са Цер, Акация, Благуна, Сребролистна Липа, Планински Ясен, Габър, Клен Микиш, Обикновен Дрян, Глог и др.

В горите на Исперих се срещат различни видове едър и дребен дивеч. За едрия дивеч това са благороден елен, сърна, дива свиня, за дребния дивеч най-характерните видове са див заек, фазан, яребица и дива патица. През различните сезони се срещат и пролетни видове, каквито са пъдпъдъкът. От хищниците се срещат лисица, чакал, вълк и др.

- **Дендрогенен ландшафт, около водни течения и обекти**

Към този тип ландшафт спадат териториите около водни течения и обекти, заети с влаголюбива дървесно-храстова растителност, която подчертава и засилва изразителността на бреговия силует. Визуалното въздействие на този тип ландшафти е най-силно.

- **Техногенен ландшафт**

Този тип ландшафти, включва дървесно-храстови композиции развити около елементи на инженерно-техническата инфраструктура – пътища, надземни и подземни проводни.

- **Обезпеченост на селищната територия с озеленени площи**

Съгласно Наредба №7 за правилата и нормативите за устройството на отделни видове територии и устройствени зони, чл.30, ал.2 зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, защитни насаждения и разсадници.

Съгласно чл.31, ал.1, са изчислени нормативите за площта на обществените озеленени площи за широко и специфично ползване в градовете и селата в зависимост от тяхната големина, както следва:

Парк/Зелени площи	Населено място/Адрес	№ на имот / парцел	Площ кв. м.
Градски парк	гр.Исперих ул. „Борис Савов“	Квартал 138/парцел I	52073
Зелени площи	гр. Исперих ул. „Хан Аспарух“	Квартал 73 /парцел I	2261,11
Зелени площи(парк Вл. Друмев)	гр. Исперих ул. „Васил Левски“	Квартал101 / УПИ I	10930
Зелени площи	гр. Исперих ул. „Стефан Караджа“	Квартал 192 /парцел I-9602	1273
Парк	гр. Исперих м/у ул. „6-ти Септември“ и ул. „Тунджа“	Квартал 28 /парцел I	3343,76
Парк	гр. Исперих м/у ул. „6-ти Септември“, ул. „Ропотамо“ и ул. „Янтра“	Квартал 32/парцел I	3687,17
Зелени площи	гр. Исперих бл. „Кристал“	Квартал 50/парцел I	3789,92
Зелени площи	гр. Исперих ж.к. „Васил Априлов“ кв. 51	Квартал /парцел	7144
Зелени площи	гр. Исперих ул. „Александър Стамболийски“	Квартал 29/УПИ IV	2705

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Зелени площи	гр. Исперих ул. „Христо Ясенов“	Квартал 82 /парцел II	334
Зелени площи	гр. Исперих ж.к. „Васил Априлов“	Квартал /парцел	16535
Зелени площи	гр. Исперих ж.к. „Васил Априлов“ кв. 38	Квартал /парцел	14031
Зелени площи	гр. Исперих ул. „Васил Левски“	Квартал 131 / УПИ IV	1231
Парк	гр. Исперих ул. „Стара Планина“	Квартал 70/ УПИ I	14370
Парк	гр. Исперих ул. „Никола Вапцаров“	Квартал 105 / УПИ I	544
Парк	гр. Исперих ул. „Никола Вапцаров“	Квартал 104/ УПИ I	949
Зелени площи	гр. Исперих ул. „Цар Освободител“	Квартал 112/ УПИ I	2458
Зелени площи	гр. Исперих ул. „Ахинора“	Квартал 129/ УПИ I I	2707
Зелени площи	гр. Исперих ул. „Янтра“	Квартал 19/ УПИ I	3784
Зелени площи	гр. Исперих ул. „Христо Ботев“	Квартал 150/ УПИ I	1675
Градски стадион	гр. Исперих	Квартал /парцел	32633
Гробище	гр. Исперих	Квартал /парцел	66,312
Гробище	гр. Исперих	Квартал /парцел	29,368
Зелени площи	гр. Исперих ж.к. „Васил Априлов“ кв. 41	Квартал /парцел	4975
Зелени площи	гр. Исперих ж.к. „Васил Априлов“	Квартал /парцел	3545
Зелени площи	гр. Исперих ж.к. „Васил Априлов“ кв. 43	Квартал /парцел	3590
Зелени площи	гр. Исперих ж.к. „Васил Априлов“ кв. 44	Квартал /парцел	10474
Зелени площи	с. Райнино	Квартал 19/парцел I	3960

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Зелени площи	с. Подайва ул. „9-ти Септември“	Квартал 47/парцел VIII	3659
Зелени площи	с. Подайва ул. „Витоша“	Квартал 81/парцел VII	670
Зелени площи	с. Подайва ул. „9-ти Септември“	Квартал 47/ УПИ X III	3659
Зелени площи	с. Духовац ул. „Дунав“	Квартал 33/парцел I	29764
Зелени площи	с. Духовац ул. „Абритус“	Квартал 5/ парцел I	4918
Зелени площи	с. Духовац ул. „Н.Й.Вапцаров“	24150.501.34	1041
Парк	с. Духовац ул. „Н.Й.Вапцаров“	24150.501.492	4918
Зелени площи	с. Свещари ул. „Демокрация“	Квартал 35/ парцел I - 316	7584
Парк	с. Белинци ул. „Васил Левски“	03472.40.135	2756
Зелени площи	с. Старо селище ул.„Захари Стоянов“	Квартал 132/УПИ I	3554
Зелени площи	с. Старо селище ул.„Захари Стоянов“	Квартал 17/ УПИ I - 158	3560
Зелени площи	с. Подайва ул. „Драва“	Квартал 53/ УПИ XV	153
Зелени площи	с. Китанчево ул. „Хан Аспарух“	37010.90.362	3425
Зелени площи	с. Лудогорци ул. „Вихрен“	Квартал 34/ УПИ X II	1075
Зелени площи	с. Голям Поровец	15953.65.701	1129
Зелени площи	с. Голям Поровец	15953.65.702	1785
Парк	с. Тодорово ул. „Васил Левски“	Квартал 15/парцел 345	2289
Парк „Васил Тинчев“	с. Йонково	Квартал 21/парцел 1.340	3424

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Зелени площи	с. Йонково	Квартал 12/УПИ IX	9495
Зелени площи	с. Йонково ул. „Дунав“	Квартал 12/ УПИ VII	11135
Зелени площи	с. Делчево	Квартал 28/ УПИ I	2647
Зелени площи	с. Средоселци	Квартал 11/ УПИ XV	1041

Таблица II.6.1.

В сегашния си обхват зелените площи за широко обществено ползване в населените места в община Исперих са 295 601 кв.м. Отнесени към 20 900 жители (според данни на НСИ от 31.12.2016год.) се получават 14.14 кв.м./жител, което е показател за мощност на зелената система.

В гр. Исперих зелените площи обхващат 187 960 кв.м. при население 8253 жители се получава 22.77 кв.м./жител., при минимално изискуеми площи – 12 кв.м./жител(за малки градове).

За останалите населени места в общината зелените площи в урбанизираните територии заемат 107 641 кв.м. и при население от 12 647 жители се получава средно в селата 8.51 кв.м./жител, при минимално изискуеми площи от 4 кв.м./жител. (за всички села).

Таблица II.6.2. Справка за гробищните паркове в община Исперих

№	Населено място	№ на имота	Площ/дка
1	с.Белинци	03472.20.106	25.175
2	с.Белинци	03472.25.25	3.006
3	с.Бърдоква	000045	21.381
4	с.Бърдоква	000026	13.627
5	с.Вазово	10015.111.413	14.897
6	с.Вазово	10015.111.271	5.137
7	с.Вазово	10015.14.58	10.038
8	с.Голям Поровец	15953.54.5	24.138
9	с.Голям Поровец	15953.20.8	11.073
10	с.Делчево	000067	37.021
11	с.Драгомъж	019014	6.278
12	с.Духовец	24150.20.15	1.316
13	с.Духовец	24150.47.59	8.786
14	с.Духовец	24150.47.50	6.230

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

15	гр.Исперих	000126	66.312
16	гр.Исперих	027108	29.368
17	с. Йонково	005092	8.500
18	с.Йонково	000058	28.870
19	с.Йонково	000167	7.386
20	с.Китанчево	37010.57.7	18.403
21	с.Китанчево	37010.19.2	32.240
22	с.Конево	000035	6.123
23	с.Къпиновци	015023	4.810
24	с.Къпиновци	000010	12.548
25	с.Лъвино	000125	48.707
26	с.Лъвино	000130	6.945
27	с.Лудогорци	000102	12.588
28	с.Лудогорци	000006	27.385
29	с.М.Поровец	46913.120.265	10.308
30	с.М.Поровец	46913.88.4	4.845
31	с.Печеница	000033	9.065
32	с.Подайва	000099	16.747
33	с.Подайва	000032	17.526
34	с.Подайва	000123	45.512
35	с.Райнино	61875.8.97	19.989
36	с.Райнино	61875.9.91	13.623
37	с.Свещари	65650.17.24	32.886
38	с.Свещари	65650.35.375	8.278
39	с.Старо Селище	000025	14.826
40	с.Средоселци	000011	10.453
41	с.Средоселци	000045	7.097
42	с.Тодорово	000030	31.214
43	с.Тодорово	000041	14.468
44	с.Тодорово	020002	22.997
45	с.Тодорово	000018	10.495
46	с.Яким Груево	000026	1.281
47	с.Яким Груево	000027	25.086

Източник: Общинска администрация-Исперих, Отдел ОбСиСД

7. Отдых и туризъм

Отдыхът е една от важните човешки дейности, оказващи влияние върху подобряване на самочувствието, повишаване на работоспособността и на физическото здраве на човека. В зависимост от времетраенето отдыхът се разделя на ежедневен, седмичен и годишен.

Ежедневния отдых се разделя в обкръжаващата човека среда и най-вече в жилищната среда. Към ежедневния отдых може да се отнесат вътрешнокварталните територии, скверове, градини паркове, където в тези пространства се разполагат площадки за отдых и спортни площадки, удовлетворяващи потребностите на различните възрастови групи. Също така за осъществяването на различните форми на ежедневния отдых се използват читалища, училищата, клубовете, спортните площадки и зали, в които се реализират дейности по образование, култура, спорта и развлечението на населението.

Седмичният отдых, включва свободното време на хората през двата почивни дни от седмицата и предлага по-широка палитра от обекти за неговото реализиране, включващи както селищна, така и извънселищната среда. Обектите за реализиране на седмичен отдых на населението най-често са крайградската зона, поради близостта до населеното място, удобната в много случай транспортна връзка с центъра и отделните зони в градския организъм, осъществяване на физическа връзка с природата. Частните терени за отдых в крайградските територии са вилните зони. Те представляват територии, предназначени за индивидуална форма на отдых и временно обитаване.

Годишния отдых се реализира по време на годишния отпуск. Този тип отдых не е свързан с мястото на постоянното обитаване на населението. Значително по-голямата му продължителност позволява използването на различни обекти за реализирането му, разположени в широки териториални граници. Годишният отдых е свързан с използването на различни културно-туристически райони и се реализира най-често в курортните зони и комплекси. В община Исперих, като стопански отрасъл туризма е слабо развит и през последните години е налице тенденция към намаляване на броя на туристите. Посещаемостта на туристи в района за 2017год., както и наличната база в общината е представена както следва:

В Община Исперих през 2017г. са функционирали следните хотели, къщи за гости и стаи за настаняване:

За град Исперих :

1. Стаи за гости, находящ се на адрес: гр.Исперих, ул.Васил Левски“ №67, с извършващ дейността – Беко АЛ ЕООД – Исмаил Ахмед Исмаил. Бр. стаи – 5, бр. легла – 6. През 2017г. „Беко АЛ ЕООД“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.03. 2017г. Общ брой туристи – 17. Бр. нощувки – 33. Дължим туристически данък – 26.40 лв.
2. Хотел „Ален Мак“, находящ се на адрес: гр.Исперих, ул.Васил Левски“ №79, с извършващ дейността – Роном ЕООД – Лилия Емануилова. Бр. стаи – 20, бр. легла – 34. През 2017г. „Роном ЕООД“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 19.09. 2017г. Общ брой туристи – 481. Бр. нощувки – 629. Дължим туристически данък – 503,20 лв.
3. Стаи за настаняване от хотелски тип , находящ се на адрес: гр.Исперих, ул.6-ти септември“ №41а, с извършващ дейността – ЕТ Юлия Кючукова“. Бр. стаи – 6, бр. легла – 16. През 2017г. „ЕТ Юлия Кючукова““ реализира дейността от 01.01.2017г.

до 31.12. 2017г. Общ брой туристи – 76. Бр. нощувки – 141. Дължим туристически данък – 112,80 лв.

4. Стаи за настаняване, находящ се на адрес: гр.Исперих, ул.“Лудогорие“ №28, с извършващ дейността – Едилис Скай ООД. Бр. стаи – 4 бр. легла – 9. През 2017г. „Едилис Скай ООД“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.12. 2017г. Общ брой туристи – 241. Бр. нощувки – 704. Дължим туристически данък – 563.20 лв.

5. Стаи за настаняване от хотелски тип - УЮТ, находящ се на адрес: гр.Исперих, ул.Лудогорие“ №50, с извършващ дейността – „Уют - 10“ ЕООД. Бр. стаи – 12, бр. легла – 24 През 2017г. Стаи за настаняване от хотелски тип - УЮТ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.12. 2017г. Общ брой туристи – 1530. Бр. нощувки – 2227. Дължим туристически данък – 1781,60 лв.

6. Стаи за гости, находящ се на адрес: гр.Исперих, ул.Васил Левски“ №67, с извършващ дейността – ЕТ „Йози – Йози“.Бр. стаи – 5, бр. легла – 6 През 2017г. ЕТ „Йози – Йози“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.03. 2017г. Общ брой туристи – 306. Бр. нощувки – 451. Дължим туристически данък – 270.60 лв.

За с.Свещари:

8. Самостоятелни стаи, находящ се на адрес: с.Свещари, ул.“Бели Лом“ №1, с извършващ дейността – ЕТ „Дани – Й.Тодоров“.Бр. стаи – 2, бр. легла – 4 През 2017г. ЕТ „Йози – Йози“ реализира дейността от 01.01.2017г. до 31.03. 2017г. Общ брой туристи – 76. Бр. нощувки – 378. Дължим туристически данък – 189 лв.

В Община Исперих средно годишно работят **30 броя** - ресторанти, заведения за хранене, дюнери, нощни заведения, клубове и др.

Туризм

През последните години в туристическото предлагане на община Исперих няма осезаеми промени. Малките населени места в общината, съчетаващи благоприятни природни условия с разширяваща се мрежа от къщи за гости, вили и семейни хотели са добра основа за ефективно развитие на целогодишен еко туризъм. Адекватните промени в хотелиерската и ресторантьорската база като свързващо звено между туристите и туристическите ресурси ще подобрят конкурентоспособността и имиджа на туристическа дестинация Исперих.

Като извод се налага фактът, че туризмът в община Исперих е слабо развит. През последните години е налице тенденция към намаляване броя на туристите в общината, но добрите природни дадености са предпоставка за растеж на броя на туристите през следващите години.

На територията на общината липсва достатъчно по вид и капацитет леглова база, която да може да внесе динамичен баланс с търсенето в близките две - три години.

Възвръщаемостта на направените инвестиции в хотелиерството изисква повишаване заетостта чрез активен маркетинг и реклама.

Туризмът може да бъде приоритетен отрасъл в икономиката на общината, но неговото развитие не може да бъде успешно, ако не се съчетае с общото подобряване на икономическата база и на инфраструктурата.

Като туристически ресурси биха могли да се разгледат богатите природни и културни забележителности (културно-исторически обекти, пещери, скални образувания и др.) на територията на общината са предпоставки за интегрирано развитие на екотуризма, културни и селския туризъм. За развитието на сектора е необходимо да бъдат разработени и популяризирани тематични еко-маршрути.

Възможностите за бъдещото развитие на туризма в общината са свързани със привличане като източници на финансиране в туристическата сфера на средства от европейските предприєдинителни фондове, както и е необходимо и развитието на малкия и среден туристически бизнес с активно включване на местното население в туристическия процес.

Таблица II.7. Средства за подслон в община Исперих за периода 2007 - 2016 г.

година	Средства за подслон ¹ - брой	Приходи от нощувки - лева
2007	4	74281
2008	4	87204
2009	5	61980
2010	5	..
2011	4	94102
2012	4	87317
2013	3	..
2014	3	..
2015	3	..
2016	4	..

¹ - Включват се средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година

".." Конфиденциални данни

Източник: Национален статистически институт

8. Планова осигуреност на населените места

Към момента има изготвени кадастрални карти на част от населените места. Необходимо е да се изработят специализирани кадастрални карти на всички селища с цифрови модели. Тези документи са изключително важни за цялостното планиране и развитие на територията в инфраструктурен, екологичен, икономически и социален аспект.

Наличието на такъв кадастър би оказало положителен ефект върху поддържането и развитието на инфраструктурата, свързана не само с подземните

комуникации, но и с голям брой други дейности, свързани с развитието на населените места. За създаването на този вид специализирана кадастрална карта е необходим специализиран софтуер и взаимодействие с всички ведомства, изграждащи и поддържащи кадастралните планове на селищата.

Към момента населените места с действащи кадастрални карти са:

- с.Китанчево
- с.Духовец
- с.Белинци
- с.Свещари
- с.Вазово
- с.Райнино
- с.Малък Поровец
- с.Голям Поровец
- гр.Исперих – промишлена зона

На останалите населени места от община Исперих, се очаква в най-скоро време да има изготвени и одобрени специализирани кадастрални карти.

Настоящият предварителен проект на Общ устройствен план на Община Исперих е изготвен въз основа на цифровите модели на населените места, включително и действащите им регулационни планове.

9. Състояние и опазване на околната среда

9.1. Атмосферен въздух

Опазването на качеството на атмосферния въздух е огромен проблем, който ще доминира в политиката на ЕС и през следващите години. Въздухът няма да стане по – чист единствено чрез стриктен контрол на замърсяването. Това ще изисква задълбочени промени в политиката на ЕС, националните и местните политики като разнообразие на мерки, действия и практики в различните области. Спектърът от глобални проблеми, изискващ внимание е широк: изчерпването на озоновия слой, киселинните дъждове, нивата на озона и другите замърсители в приземните слоеве, промените в климата.

В градските територии са концентрирани голяма част от промишлените дейности, интензивен трафик, но тук са разположени и жилищата на хората. В резултат на това огромното нарастване на замърсяването на въздуха е проблем, който рефлектира върху всеки от нас. Рамковата директива за управление на качеството на въздуха в градовете е ключов елемент от стратегията на ЕС за подобряване качеството на въздуха като цяло. Това налага стриктни изисквания относно извършвания мониторинг за вида и броя на контролираните замърсители, с оглед изготвяне на планове за действие за подобряване качеството на въздуха в средносрочен и дългосрочен аспект. От друга страна информирането на обществеността е основно изискване в Директивата.

Качеството на въздуха е последица от комбинираното действие на много и разнообразни фактори. Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите в атмосферния въздух.

Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството емисии от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

Емисионни норми са тези норми на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници. Нормите за емисии се класифицират по компоненти в зависимост от технологичните източници и провеждането на горивните процеси.

Емисионни норми са тези пределно допустими концентрации -ПДК на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, регистрирани за определен период от време, чието наличие не е свързано с риск за здравето.

Източниците на замърсяване на въздуха за общината могат да бъдат класифицирани и групирани по относителен дял, както следва:

- промишлени източници: парокотелни инсталации
- интензивен автомобилен транспорт (79.3% от автомобилния парк е на възраст над 10 год.)- мобилни източници;
- битови източници и предприятия, разположени в жилищни райони /организиран източници/;
- транспортни кръстовища и др. /неорганизиран източници/;

Източници на емисии от азотни оксиди са енергетиката, пътният транспорт и горивните процеси в индустрията. Поради това, Община Исперих се намира в значително по – добро състояние от страната по натоварване с азотни оксиди и серни оксиди.

Основен източник на серни оксиди са горивните процеси – използват се горива с високо сярно съдържание и изпускащите устройства не са оборудвани (в повечето случаи) с подходящи филтърни съоръжения.

Основните замърсители на атмосферния въздух са фини прахови частици, серен и азотен диоксиди, въглероден оксид, озон, оловни аерозоли – това са и характерните замърсители за всички големи населени места в страната.

Публикуваната информация в годишните бюлетини за състоянието на околната среда в Р. България /Изпълнителна агенция по околна среда към МОСВ/ показват, че качеството на атмосферния въздух в годишен аспект е в рамките на нормативните изисквания. Основни замърсители на въздуха в отделни дни са прах - общ и фин и сероводород, вследствие дейностите на промишлеността и комунално -битовия сектор.

Източници на "неприятни миризми" за района на общината няма.

Много от най – сериозните екологични проблеми в страната, в т.ч. и отчасти за общината са свързани с автомобилния транспорт. Като цяло сектор “транспорт” допринася за 60 % от емисиите на CO, около 25 % от емисиите на CO₂, свързани с енергийни процеси, около 38 % от тоталните емисии на NO_x, бензиновите двигатели на МПС допринасят за замърсяването на въздуха с приблизително 40 % от емисиите на ЛОС- летливи органични съединения, а към това се добавя и фактът, че транспортът е източник и на шумово замърсяване. Това натоварване на въздуха оказва сериозни последици върху човешкото здраве. Поради това емисиите от транспорта изискват специално внимание.

Типичен замърсител на атмосферния въздух от пътния транспорт са оловните аерозоли, което се дължи на преимуществената употреба на оловни бензини. Въпреки,

че през последните години нараства относителния дял на безоловните бензини, то не е достатъчно да компенсира абсолютното увеличение на количествата общо употребявани бензини, което води до увеличение емисиите на олово. Друга съществена причина за сравнително високите емисионни натоварвания от транспорта е, че по пътищата в страната се движат предимно морално и технически стари автомобили, като тенденцията непрекъснато се засилва.

От гледна точка на влиянието върху разпространението на примеси нощните условия в течение на цялата година препятстват изнасянето в горните слоеве на атмосферата и способстват за концентрация на примесите в приземния слой. През деня неустойчивостта и конвекцията способстват пренасянето на примесите от земята във височина, като горната граница, до която достигат примесите вследствие на този пренос, се явява падащата инверсия, образуваща се при преобладаващите антициклони. Благоприятни условия за изнасяне на примесите съществуват само при преминаване на циклони.

В Североизточния район за планиране, в който е включена Община Исперих, нивата на замърсяване със серни и азотни диоксиди са под пределно допустимите за средногодишната норма. През периода 2003-2007 година е налице намаляване на емисиите на атмосферни замърсители, а оттам и подобряване качеството на въздуха в големите населени места. Средногодишните нива на серен диоксид поддържат трайна тенденция към понижаване като средногодишните концентрации почти навсякъде са в рамките на ПДК. Превишенията на среднодневните норми са локални и предимно през зимните месеци. В големите градове са традиционно високи /над ПДК/ нивата по показател общ суспендиран прах и ФПЧ10 /фини прахови частици/ като причината за това е ниската степен на благоустроеност и непочистването на уличната мрежа. Стартиралата газификация в региона се очаква да допринесе за значително снижаване на нивата на (NO)_x и (SO)_x.

Трябва да се отбележи, че недостатъчното хигиенизиране на пътните артерии и голямото количество неозеленени площи допринасят за допълнителното натоварване със замърсители на атмосферния въздух.

През последните години извършените замервания показват нормализиране на състоянието и привеждане на данните в допустимите норми.

Качеството на атмосферния въздух в област Разград се следи от две мониторингови точки, които са включени към Националната мрежа за контрол на качеството на въздуха. Контролът, който се осъществява от РИОСВ - Русе, е по утвърден график за емисионен контрол на източници на организирани емисии, които за област Разград, са горивните инсталации с битов характер, емисиите от моторни превозни средства, производствените фирми и емисиите от незапръстени и необработени депа за ТБО.

Въздействието на промишлеността и селското стопанство върху качеството на атмосферния въздух е незначително и с локален териториален обхват.

При изгарянето на масово употребяваните в домакинството твърди горива, емисиите са с ниска височина и ниска емисионна температура. При неблагоприятни метеорологични условия и затруднена дифузия на замърсителите може да се стигне до

високи приземни концентрации на вредни вещества в близост до източниците. Това важи особено за емисиите на прах, PM10 и SO₂. Праховите частици (общ суспендиран прах и ФПЧ10) продължават да са най-проблемният замърсител на територията на областта, като тенденцията е към запазване на традиционно високите нива на замърсяване на територията на градовете. Причината за високите нива на прах е ниската степен на благоустроеност, непочистването на уличната мрежа, както и широкото използване на твърди горива (дърва и въглища).

Основен източник на емисии от подвижни източници са отработените газове от моторни превозни средства. Запазва се тенденцията към понижаване на годишните концентрации на оловни аерозоли на територията на цялата област поради преустановяването на производството и използването на оловни бензини и въведената система за контрол на качеството на използваните горива.

По отношение чистотата на атмосферния въздух Община Исперих не е сред проблемните. За чистотата на атмосферния въздух в района освен климатичните фактори и релефа допринася липсата на големи промишлени предприятия или топлоцентрали. Липсват и големи животновъдни ферми.

Атмосферният въздух на гр. Исперих се замърсява основно от дейността на завода за производство на фаянс и теракот "Хан Аспарух", ЗРЧ "Балканкар" - завод за производство на резервни части, МЗ "Добруджа-КИТ" - завод за резервни части за текстилната промишленост, хладилно-консервен комбинат. Замърсителите, които се изпускат в атмосферата са традиционни за горивните процеси - серни, азотни и въглеродни оксиди, както и прах.

През района не минават пътни артерии от първокласната републиканска мрежа или магистрали с висока интензивност на трафика на МПС. Липсва пренос на замърсен въздух от промишлени райони поради тяхната отдалеченост.

Най-голямото функциониращо предприятия на територията на Община Исперих е „Хан Аспарух” АД. Предприятието е разположено в промишлената зона на общинския център и е с предмет на дейност производство на стенни и подови плочки и гранитогрес.

Видовете източници на замърсяване на атмосферния въздух от това предприятие са:

- Неорганизираните емисии в резултат на съхранението на суровините за производство /глина,кварцов пясък,варовик/ във външни складове. Тези емисии са ограничени в резултат на взети мерки от ръководството чрез изградени бетонни складове, закрити от трите страни.

- Организираните източници на емисии от предприятието са:

- вентилацията от изпускащите устройства за отвеждане на отпадъчни газове основно от пресите за формование – прахови частици;

- технологични източници –от комините на пресите,сушилните и пещите за изпичане на изделия. Основни замърсители са отпадъчните продукти от изгарянето на природен газ и прах.

- енергийни източници – основно с парникови газове и прах.

„Хан Аспарух” АД има програма за извършване на собствен мониторинг на изпусканите емисии в атмосферния въздух. В резултат на извършвания през 2007 година мониторинг не са констатирани превишения на ПДК по следените показатели.

На територията на града е изграден газопровод, който захранва с газ КАИ “Хан Аспарух”, Завод за керамика, Хладилно-консервен комбинат.

Към 04.08.2004г. в града е изградена газоразпределителна мрежа с обща дължина почти 15 км (14 444м).

До момента в Исперих са газифицирани Хлебозавод, Завод за калибриране на царевица, РМЗ “6-ти септември”, зърносушилни - “Агротайм” ООД, Детска ясла “Радост”, Многопрофилна болница за активно лечение, ОУ “Христо Ботев”, ОУ “Васил Априлов”, Гимназия “Васил Левски”, всички детски градини, сграда на общинската администрация.

Последните години значително се засилва интереса към газифицирането, особено от страна на потенциални битови абонати. Интерес има и от страна на частни фирми.

Замяната на традиционните енергоносители с природен газ води до намаляване на вредните емисии и парникови газове, отделяни от горивните инсталации и до подобряване състоянието на околната среда.

Качество на Атмосферния Въздух (КАВ) на територията на общината

Управлението на КАВ в райони, в които въз основа на предварителна оценка се очакват превишения на нормите, има за цел да гарантира, че концентрациите на замърсителите ще намалеят до нива под нормите до предварително зададена дата и след това ще се поддържат под тези норми. Тъй като концентрациите на замърсителите не са статични, а варират според фактори като местоположение, интензивност, честота, продължителност и височина на емисиите в атмосферния въздух, както и според условията на дисперсия, които силно зависят от метеорологични фактори като посока на вятъра, скорост на вятъра, валежи, условия за температурни инверсии и т.н., то целта ще се постигне само, ако се поддържа известна разлика между реалните концентрации, които ще бъдат постигнати и нормите т.е. реалните концентрации като правило трябва да са значително по-ниски от нормите.

Процесът на управление на КАВ може да бъде представен опростено като състоящ се от следните основни стъпки:

Измерване на концентрациите на замърсителите на подходящи места чрез подходящи методи с необходимата продължителност; осигуряване на достатъчно качество на данните чрез прилагане на типичните методи за качествено осигуряване.

Въз основа на наличните данни от измерванията и евентуално с помощта на допълнителни измервания, определяне дали концентрациите на замърсителите в района превишават нормите. В случай на превишения – определяне на честотата/размера на превишението.

Анализ на причините за превишението (причина за замърсяването/емисионен източник, условия за дисперсия, особености в метеорологичната обстановка и т.н.). Моделирането на КАВ е важен инструмент за анализ на причините за превишението.

За замърсителите, за които има превишение, ще се търсят подходящи мерки за подобрене на локалното качество на атмосферния въздух, които да доведат до достигане на нормите (най-вече мерки с голям потенциал за намаляване на концентрациите). Анализ на възможностите за провеждане на тези мерки и на разумен план-график, както и на въпросите по финансирането. Определяне на най-подходящите мерки след обсъждане с всички заинтересовани страни, и след информиране /участие на местната общественост.

Осигуряване на навременното прилагане на мерките и контрол върху влиянието им върху КАВ. Ако се наложи, мерките ще трябва да се коригират при недостатъчен ефект на подобрене.

Оценката на качеството на атмосферния въздух и нивата на фини прахови частици (ФПЧ10) се извършва въз основа на анализ на факторите, които могат да имат принос към наднормените нива на замърсяване по отношение на:

- наличие на неблагоприятни климатични условия, в т.ч. ниски средноденонощни и средногодишни скорости на вятъра (под 2 m/s) или тихо време; образуване на мъгли; влияние на топографските условия (особености) на терена (напр. при котловинни и низинни форми на релефа); вертикално смесване на въздушни маси; противостоеене на въздушни маси с океански произход с такива от континентален произход;

- наличие на специфични за дадено място други дисперсионни характеристики (т.е. характеристики на разпространение на замърсителите);

- наличие на други природни източници (силни ветрове, пренос на природни частици от сухи райони и др.).

- наличие на големи промишлени източници на замърсяване;

- наличие на други фактори, които оказват влияние върху замърсяването на въздуха (транспорт, бит, селско стопанство).

През 2012 г. мобилната автоматична станция (МАС) е извършвала измервания в гр. Исперих. От отчетените данни се установява, че превишения има на СДН /среднодневната норма/ на ФПЧ10. Фини прахови частици до 10 µg (ФПЧ10) са всички частици, преминаващи през размерно-селективен сепаратор с критичен размер 10 микрона (аеродинамичен диаметър на частиците - десет микрона), при 50%-на ефективност на задържане. Средноденонощна и средногодишна НОЧЗ са съответно от 50 и 40 мкг/м³. Броят на превишаванията в рамките на една календарна година не трябва да бъде повече от 35 пъти.

Нивата на концентрациите на другите показатели са под допустимите норми.

Мобилната автоматична станция (МАС) измерва следните показатели: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, озон, фини прахови частици до 10 µg, въглероден оксид.

9.2. Води

1) Повърхностни води

Порьозността на лъсовата покривка и окарстена варовикова основа, заедно с оскъдните валежи и слабият наклон на релефа, определят липсата на повърхностно

течащи води и наличие на суходолия на територията на Община Исперих. Малки количества подпочвени води и с твърде непостоянен дебит са акумулирани в най-долните хоризонти на лъсовите отложения. На места в ниските участъци на доловете са каптирани в малки чешми.

Модулът на оттокът на повърхностните води е от 0,5 до 1 l/m². Минималната му проява се обуславя от оскъдните валежи, значително изпарение, водопропускливостта, лъсовата основа и слабия наклон на релефа.

През територията на общината преминава р. Крапинец, която според археолозите някога е била плавателна и е достигала до р. Дунав. На територията на общината съществуват множество малки, богати на риба водоеми.

Таблица II.9.1. СПИСЪК НА ВОДОЕМИТЕ В ОБЩИНА ИСПЕРИХ 2007/2008г.

Вид на имота	Населено място	Площ (дка)	Стопанисва се от	АОС	Забележка
Изкуствена водна площ	гр.Исперих	206,727	„ХКК“ АД	325/17.06.2002 г.	на концесия с дог. от 3.08.2004 г.
Водоем	с.Делчево	6,722	Община Исперих	326/17.06.2002 г.	
Водоем	с.Делчево	7,401	Община Исперих	327/17.06.2002 г.	
Язовир	с.Белинци	4,339	Община Исперих	328/17.06.2002 г.	
Язовир	с.Белинци	2,576	Община Исперих	329/17.06.2002 г.	
Язовир	с.Белинци	9,159	Община Исперих	330/17.06.2002 г.	
Водоем	с.Белинци	4,347	Община Исперих	331/17.06.2002 г.	
Водоем	с.Белинци	2,398	Община Исперих	332/17.06.2002 г.	
Водоем	с.Белинци	2,304	Община Исперих	333/17.06.2002 г.	
Водоем	с.Духовец	1,479	Община Исперих	334/18.06.2002 г.	
Водоем	с.Духовец	1,344	Община Исперих	335/18.06.2002 г.	
Водоем	с.Духовец	6,797	Община Исперих	336/18.06.2002 г.	
Водоем	с.Духовец	3,588	Община Исперих	337/18.06.2002 г.	
Водоем	с.Духовец	1,796	Община Исперих	338/18.06.2002 г.	
Водоем	с.Духовец	4,351	Община Исперих	339/18.06.2002 г.	
Водоем	с.Духовец	4,876	Община Исперих	340/18.06.2002 г.	
Изкуствена водна площ	с.Китанчево	11,976	ЕТ „Лежо-П.Данаилова“	341/18.06.2002 г.	концесия с дог. от 23.08.2004 г.
Язовир	с.Конево	6,853	Община Исперих	342/18.06.2002 г.	
Язовир	с.Къпиновци	4,032	Община Исперих	343/18.06.2002 г.	
Язовир	с.Лъвино	33,946	Община Исперих	344/18.06.2002 г.	
Водоем	с.Средоселц	8,78	Община Исперих	345/18.06.2002 г.	
Язовир	с.Яким Груево	21,934	Община Исперих	346/18.06.2002 г.	
Язовир	с.Яким Груево	1,841	Община Исперих	347/18.06.2002 г.	

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Язовир	с.Яким Груево	1,945	Община Исперих	348/18.06.2002 г.	
Изкуствена водна площ	гр.Исперих	19,706	Община Исперих	349/18.06.2002 г.	
Изкуствена водна площ	гр.Исперих	18,289	Община Исперих	350/18.06.2002 г.	
Изкуствена водна площ	гр.Исперих	47,521	Община Исперих	351/18.06.2002 г.	
Водоем	с.М.Поровец	3,865	Атанас Димитров	352/19.06.2002 г.	концесия с дог. от 23.08.2004г.
Водоем	гр.Исперих	71,994	Община Исперих	353/19.06.2002 г.	
Дере	с.Подайва	27,661	Община Исперих	462/27.06.2002 г.	
Язовир	с.Подайва	2,029	Община Исперих	463/27.06.2002 г.	
Водоем	с.Подайва	1,369	Община Исперих	464/27.06.2002 г.	
Водоем	с.Подайва	1,484	Община Исперих	465/27.06.2002 г.	
Водоем	с.Ионково	23,951	Община Исперих	819/07.11.2002 г.	
Язовир	с.Лъвино	33,946	Община Исперих	996/24.02.2003 г.	
Водоем	с.Г.Поровец		Община Исперих	997/24.02.2003 г.	
Водоем	с.Свещари	25,872	Община Исперих	1164/11.07.2003 г.	
Водоем	с.Свещари	4,565	Община Исперих	1255/31.07.2003 г.	
Водоем	с.Вазово	18,318	Община Исперих	1256/31.07.2003 г.	
Водоем	с.Лъвино	7,56	Община Исперих	1277/07.08.2003 г.	

Уязвими зони

Към момента община Исперих не попада в уязвими зони.

Чувствителни зони

Към момента община Исперих не попада в чувствителни зони.

2) Райони с потенциален риск от наводнения на територията на общината

Съгласно „План за управление на риска от наводнения в Дунавски район за басейново управление 2016-2021г“ приет с РЕШЕНИЕ № 1104 / 29.12.2016 год. на Министерски съвет, в община Исперих няма потенциален риск от наводнения.

3) Подземни води

Хидрогеоложко описание и оценка на подземните води

Разглежданата територия (съгласно Закона за водите) се отнася към Дунавския район. Границата с Черноморския район, определена нормативно, е “подземния вододел на малм-валанжинския водоносен хоризонт” , който “съвпада със западната граница на области Шумен и Добрич” и е приблизителна и условна. От хидрогеоложка гледна точка това е неубедителна граница най-малко по две причини: разликата между подземния вододел и административната граница е повече от 500-600 km², а и двете

обозначения са твърде динамични и променливи във времето и пространството. Независимо от това територията на Дунавски район има специфични черти.

В Дунавския район на значителна дълбочина са разпространени само седиментни скали, общо взето фациално изменящи се от юг на север и от запад на изток, със значителното участие на карбонатни седименти, изграждащи обща “карбонатна плоча”;

Наблюдава се наличие на ограничен повърхностен отток или пълното му отсъствие, поради което по-голямата част от формиралите се значителни, но неравномерно във времето и пространството водни ресурси са подземни води.

В дълбоко потъналите части на водоносните хоризонти и комплекси, които на изток, юг; запад и северозапад обгръщат като “ореол” разглежданата площ, подземните води са различно темпирани и минерализирани (условно над изотерма 20°) и по задание не следва да бъдат интерпретирани. Те обаче са естествено продължение на формиралите се пластове, пресни, студени подземни води и поради принципа за непрекъснатостта им се разглеждат съвместно с тях.

Значителната площ на проучваната територия и пространственото ѝ разположение я отнасят към части с различна физико-географска характеристика и към различни морфоструктури. Общо взето тя заема източната част на Мизийската плоча (платформа), в строежа на която се различават два структурни комплекса: долен, палеозойски (каледоно-херцински) и горен, мезо-кайнозойски (алпийски). По регионални особености те се обособяват в два структурни плана: предюрски (доюрски) и следюрски. Предюрският структурен план има мозаечен строеж от различни по големина и денивелация блокове, отделени по значителни тектонски нарушения и трансрегионални линеаменти. Следюрският план (покривка) има “обличащи” структури, които в общи линии представляват размити конформни изображения на структурите на фундамента. Най-издигната структура, добре маркирана по валанжинския карбонатен комплекс е Северо-българското сводово издигане (подутина, коруба). Теменната му, най-силно издигната част, се разкрива на повърхността в района на с.с. Н. Козлево-Т. Икономово-Каолиново. Изградена е от плавно западащи на север пластове под ъгъл 1-5°. По субпаралелен Кубрат-Ветрински разлом издигането се разчленява на два блока: Девненско-Кубратски (Добрич-Ветрински) – високо издигнат и Хитринско-Каспичански – относително понижен блок. На север, по склоновете на издигането, чрез Белишко-Тервелския разлом се оформя Тутраканско грабеновидно понижение, а на изток от него са ниските склонове на сложно устроеното валоподобно съоръжение на Добруджанския масив. На североизток, изток и югоизток, чрез Венелин-Аксаковската дислокация се оформят поредица от по-нискоразрядни структури, стъпаловидно пропадащи на юг и изток (Безводишки грабен, Вранински хорст, Каварна-Шабленски грабен, Балчишко понижение, Генерал Тошевско стъпало, Кичевско стъпало, Варненско стъпало и Варненска моноклинала). На юг, по Южномизийския разлом става съчленяването на Северобългарското сводово издигане с Предбалканската структурна зона, т.н. Търговишко-Провадийско стъпало (Южномизийска периплатформена моноклинала), в обсега на която са формирани пликативни гънкови структури (Шуменска синклинала, Провадийска синклинала и др.). По западните склонове на Северо-българското сводово издигане чрез трансрегионални

и регионални линеamenti се оформя Поповска издигнатина, Разградска седловина и Александрийска депресия (по-голямата ѝ част е в Р. Румъния), като най-източно продължение на Долнодунавската депресия. Разгледани в едър план, тектонските зони и структури са “изтеглени” в посока запад-изток. Отличават се с твърде сложни литолого-стратиграфски пространствени и темпорални отношения помежду им, резултат на продължителна еволюция, с многократна смяна на палео геодинамичните процеси и на седиментационните режими. Прави впечатление обаче, че на общото издигане на свода в централната част съответстват компенсаторни “понижения” по периферията. С елевацията на свода около него се разкриват все по-млади формации с по-голямо разпространение, т.е. енергетически активирани площи нарастват от центъра към периферията. В тях се е формирал най-големия артезиански басейн на пресни подземни води у нас, с етажно разположени водоносни хоризонти и комплекси, част от които пространствено се припокриват, с монотонно нарастваща дебелина и мобилизационни площи от юг на север. Нормалното хидрогеоложко поле е радиално разходящ поток с високи филтрационни параметри, хидравличната цялост на който е общо взето тектонски и морфоложки ненарушена, но с възможности за хидродинамична деформация в непосредствена близост на разломните зони. Подхранването се извършва във високо издигнатите части на басейна, а дренирането – по периферията му. Допуска се наличието на латерални екрани, контролиращи движението на флуидите, по които се формират регионални и локални хидродинамични аномалии с различен знак (пиезоминимуми и пиезомаксимуми). Очевидно, изразителният блоков строеж на разглежданата територия, денивелациите между блоковете, обусловени от крипторуптурни дислокации, имат основно значение за хидрогеоложките условия на района. Те обуславят формирането на разнообразни водовместващи (хидрогеоложки) структури, които по съществуващата хидрогеоложка подялба на Р. България попадат изцяло в Долнодунавска артезианска област и от запад на изток обхващат респективно:

- югоизточната част на Свищовския подрайон и изцяло Силистренски подрайон на Северо-български артезиански басейн (поречията на р. Русенски Лом, и реките, вливащи се в р. Дунав);

- Провадийски и Добрички район на Варненски артезиански басейн (поречията на р. Провадийска, на реките, преминаващи в територията на Р. Румъния и на част от реките, вливащи се директно в Черно море или в крайбрежните езера).

Стратиграфският обхват на изграждащите ги скали, които се разкриват на повърхността, е предимно от долна креда до кватернер. В дълбочина, по сондажен път са достигнати юрски, триаски и палеозойски скали. Литоложкият им субстрат е пъстър, но почти изключително седиментогенен – брекчоконгломерати, алевролити, пясъчници, аргилити, мергели, широка гама от карбонати (глинести варовици, пясъчливи и механично-отломъчни варовици, оолитни и биогенни варовици, доломитизирани варовици, доломити и др.), неравномерно напукани и окарстени, както и неспоени до слабо споени льосови и льосовидни отложения, субрецентни глинени, пясъци, чакъли. Те обуславят формирането на различни по тип и характер подземни води, общо взето съответстващи на водовместващите структури:

- порови (порни) подземни води и по-рядко смесени порово-пукнатинни до порово-пукнатинно-карстови води в несвързаните и слабо свързани сенонски, палеогенски и неогенски седименти, разпространени в периферните северни, източни и южни части от територията на Североизточна България, както и в повсеместно разпространените кватернерни отложения, които имат важно значение;

- карстови и пукнатинно-карстови води в неравномерно напукани и карбонатни скали с широко площно разпространение (т.н. карбонатна плоча). Характеризират се със значителни количества и разнообразни качества и имат изключително важно значение за района;

- пукнатинни подземни води в различно напуканата приповърхностна част на седиментните скали в зоната на хипергенезата. Имат повсеместно, но спорадическо разпространение, неголяма дълбочина на залягане и ограничено значение.

Община Исперих попада в поречие Добруджански реки.

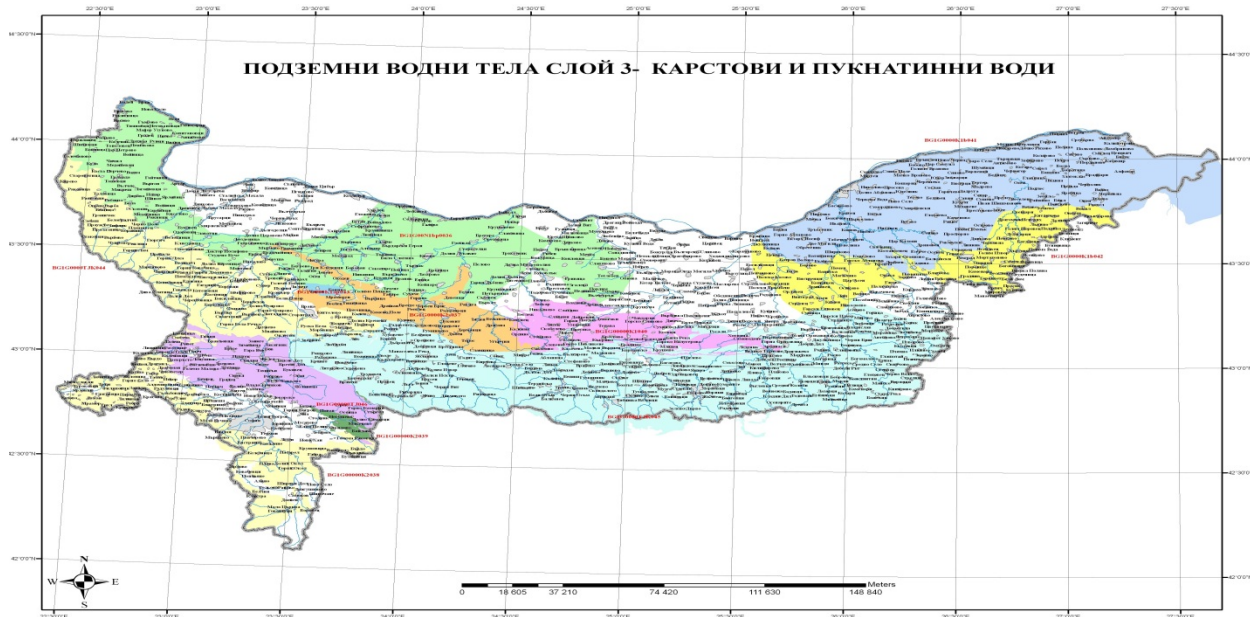
Таблица II.9.2. Списък на подземните водни тела на територията на Басейнова дирекция Дунавски район гр.Плевен отнесен към Община Исперих

№ по ред	Код на ПВТ съгласно приетата кодировка	Наименование на водното тяло	Обща площ
			km ²
Слой 3 – Кастови и пукнатинни води			
1	BG1G0000K1b042	Карстови води в Разградската формация	2 485
Слой 6 – Долна Креда - малм валанж			
2	BG1G0000J3K048	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	8 971

Характеристика на основните водоносни хоризонти и комплекси в поречието.

Русенски Лом и Добруджански реки.

Води в кватернерните отложения

Фиг. П.9.1.

Кватернерните отложения имат повсеместно разпространение във водосбора на Русенски Лом и Дунавските Добруджански реки, където попада и Община Исперих. Представени са от различни генетични типове: пролувиални, делувиални, колувиални, делапсивни, алувиални и смесени по тип наслаги, както и различни формации еолични образувания. Пролувиалните и делувиални отложения са ограничени по площ, предимно в подножията на склоновете, в периферията на терасите на р.Русенски Лом, добруджанските реки и притоците им, в присклоновите части на Крайдунавските низини (Бръшлянска, Попино-Гарванска и Айдемирска). Представени са от несортирани, обикновено плоски, чакълесто-отломъчни материали с глинесто-песъчлив запълнител, най-често под формата на поройни конуси или от преотложени льосовидни материали. Дебелината им варира в широки граници, но рядко надхвърля 5-6m. Филтрационната характеристика на отложенията е твърде разнообразна, но стойностите на коефициента на филтрация – от 0,2-0,5m/d до 1,3-2,0m/d и на проводимостите – до 8-10m²/d са общо взето ниски. Подхранването на подземните води в пролувиално-делувиалните отложения се извършва от инфилтрация на валежи и на повърхностни води, както и от пукнатинни и пукнатинно-карстови води от докватернерната подложка. Дренирането им се извършва по периферията на конусите при изклиняване на отложенията или от речно-овражната система чрез многобройни низходящи извори с незначителен дебит. Друга част от тези води предимно по Дунавското побережие се дренира подземно в песъчливите наслаги на алувия и неогена, така че като цяло практическото им значение е ограничено.

Колувиалните (сипейни) отложения имат ограничено разпространение на отделни склонове от циркумденудационните плата. Представени са от дребно до средно късов скален материал с глинест запълнител. Дебелината им достига до 2-4m, но нямат самостоятелно хидрогеоложко значение, а само “маскират” или “провеждат” пукнатинно-карстови води от скалната подложка. По-широко площно развитие в проучваната територия имат делапсивните (свлачищно-срутищни) материали.

Разпространени са в горното течение на р.Русенски Лом (Черни Лом,Бели Лом и западно от устието ѝ,по високото Дунавско побережие-Тутракан). Представени са от смесени глинесто-песъчливи материали с различни, често “плаващи” в общата маса скални късове. Дебелината им варира от 2-3m до над 15-20m. В тях се формират предимно порови по тип, ненапорни по характер подземни води със спорадично разпространение, които образуват отделни временни потоци. Филтрационните показатели на отложенията зависят от степента на деформирането и уплътняването им, но са общо взето ниски (коефициентът на филтрация до 0,1-0,5m/d, рядко повече). Подхранването е изключително от инфилтрация на повърхностни и валежни води, а дренирането от речно-овражната система и от низходящи, непостоянни извори с малък дебит. Хидрогеоложкото значение на тези води е неблагоприятно, поради нарушаване устойчивостта на склоновете и формирането на широкообхватни свлачищни циркуси. За това дренирането “осушаване на масива” и използването им има важно значение.

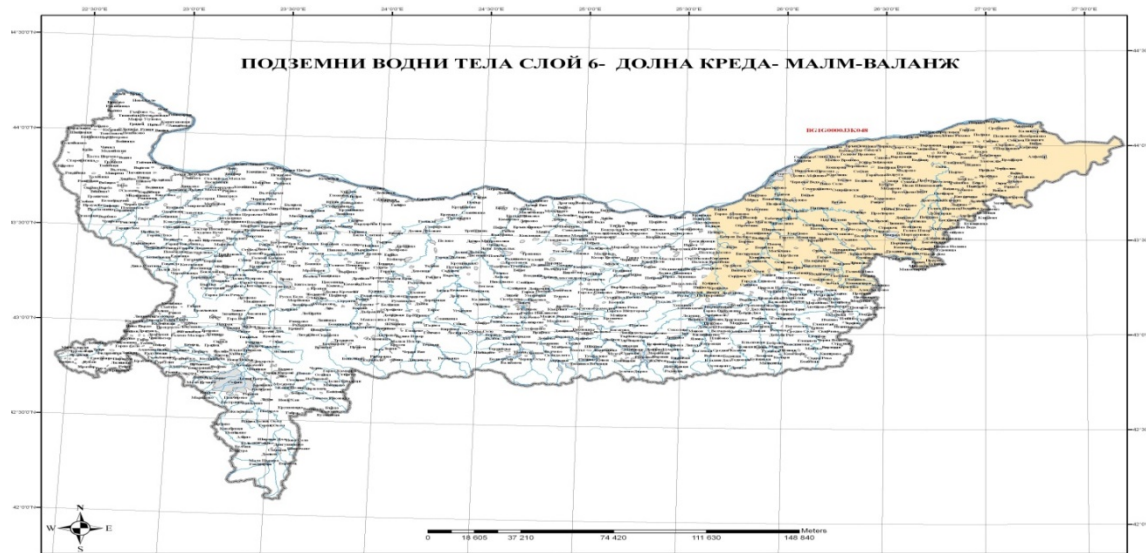
Широко разпространение по долините на реките имат алувиалните наслаги. Те изграждат долинните уширения и ниските терасни нива на р. Дунав (крайдунавските низини), на р. Русенски Лом и други, както и на притоците им. Имат еднотипен строеж. Представени са от валуни и чакъли с песъчлив или глинестопесъчлив запълнител в основата, разноръннести до глинести пясъци над тях и глини в при повърхностната им част. Основните различия са в дебелините на отделните литоложки разновидности и в степента на заглиненост.

Повсеместно разпространение по цялата територия на Североизточна България имат еоличните лъсови и лъсовидни отложения. Те припокриват различни по литология и стратиграфски обхват докватернерни скали. Представени са от три генерации: глинест лъс, развит в южните части на площта като удължена по паралела ивица с ширина 20-40km; песъчлив лъс – в междинните части и типичен лъс–в най-северната ивица, почти паралелна на долината на р.Дунав. Дебелината на лъсовите и лъсовидни отложения варира от 10-15m до над 40-60m, като общо взето нараства от юг на север и от запад на изток. Лъсовият комплекс се характеризира със значителна вертикална пропускливост, която улеснява инфилтрацията на валежни води в дълбочина. На места в основата на лъсовите отложения, са установени старокватернерни чакъли и валуни с глинест запълнител до глини с валуни, които се характеризират със стойности на коефициента на филтрация до 3-5m/d. По тези места обикновено са се формирали порови по тип, ненапорни по характер, подземни води със спорадично разпространение, които не образуват общ водоносен хоризонт, а отделни водотоци. Посоката им на движение следва естествените наклони на релефа и е насочена към речно-овражната система, предимно на север-североизток. Дълбочината на залягане на подземните води е от 3-5m до 18-20m и повече, а амплитудата на колебанията им по данни на НИМХ (шк 10-с. Райнино; шк 41а-с. Калипетрово) – достигат до 3,5m в многогодишен аспект. Подхранването на подлъсовите води е изключително от инфилтрация на валежи, а дренирането–от низходящи извори с различен дебит-от 0,010-0,015l/s до 1,0-1,5l/s. Очевидно значителна част от подземните води се дренират от по-дълбоко-залягащите пукнатинно-карстови водоносни хоризонти и комплекси. По филтрационна характеристика лъсовият комплекс е слабо водоносен

и практическото му значение сега е ограничено. В миналото значителна част от Лудогорието е използвало такива води от местни водоизточници (шахови кладенци с различна дълбочина—от 10-15m до над 100m и каптирани извори).

Води в неогенските седименти

Води в долнокредните и горноюрско-долнокредни седименти

Фиг. П.9.2.

Долнокредните седименти (най-долната част от които прехождаат в горноюрски) имат повсеместно разпространение на цялата проучвана територия. Най-голямо хидрогеоложко значение имат малм-валанжските (горноюрско-долнокредни) седименти, които поради фащиалната промяна на мергелите към варовици, образуват обща карбонатна плоча.

Аптските и баремски седименти са развити изцяло в карбонатен фашиес. Представени са от редуване на разнообразни порцеланови, порцелановидни, микритни, биодетритни, оолитни варовици, асоцииращи с различно глинести, песъчливи, органогенни, кредоподобни и други ургонски варовици. Отделните микрофашиеси прехождаат непрекъснато помежду си във вертикално и латерално направление, но имат подчертано плиткоморски и рифов характер (плиткоморски карбонатен шелф). Литостратиграфски се отнасят към горните части на Разградска (докъдето има глинести компоненти) и Русенска свити с хроностратиграфски обем предимно баремапт. На запад Русенската свита се зацепва клиновидно с Тръмбешката свита, на юг—с Разградската свита. Припокрива се на места от глауконитномергелна песъчлива задруга (юг-югоизточно и източно от гр. Русе; около Силистра и др.) с албска възраст, от горнокредни, палеогенски и неогенски седименти (на изток) и повсеместно—от кватернерни отложения. На повърхността аптбаремските седименти се разкриват широко в поречията на р. Русенски Лом и на Добруджанските реки и др., както и на отделни места в основата на десния бряг на р. Дунав около гр. Русе. Очевидно те изграждат и докватернерната основа на част от руслото на р. Дунав и крайдунавските низини и се припокриват от съвременни алувиални пясъци и чакъли. Точната дебелина

на карбонатните седименти не е известна, защото и подложката им е представена в карбонатен или глинесто-карбонатен фациес, но е значителна. По данни от структурни и хидрогеоложки сондажи дебелината на баремаптските седименти варира от 30-40 m до 90-100 m в района на Добрич-Крушари (още по на изток, в крайбрежната ивица между Балчик и Мангалия, те липсват, вероятно по тектонски причини), докъм 350-490 m на север-северозапад в района на Сеново-Вятово и над 600m – в района на Русе-Гюргево. В структурно отношение разглежданите варовици по-рано са отнасяни изключително към апта, а след това към барема. Поради близкия им литоложки характер сега се разглеждат съвместно, като по редица съображения се счита, че най-горната им част с дебелина от 15-30m на изток до 180-200m на запад (около Русенски Лом) се отнася към апта, а останалата им част – към барема. Общо взето долнокредните седименти в разглеждания район изграждат единна плоча, плавно и спокойно затъваща генерално на север-северозапад. В регионален структурен план тя заема северозападните склонове на Северобългарското сводово издигане, югоизточните части Александрийската низина и южните части на Тутраканското понижение. Плочата е блоково разчленена по тектонски нарушения от различен, но общо взето нисък порядък. Характерна особеност на барем-аптския карбонатен комплекс е интензивната му напуканост по няколко системи пукнатини, изключителната му кавернозност (на места като “пчелна пита”) и карстова морфология, особено в областта на побережието на р. Дунав. Установено е наслагването (суперпонирането) на две възрастови генерации карст: палеокарст (стар, покрит и частично тампониран) и неокарст (млад, гол), свързани с множество карстови форми: излужвания, уширения, подвали, ходове и празнини с различни размери, каверни, пещери и др. Те са свързани с различни нива на литоложки почти еднакъв карбонатен субстрат. Максималната им плътност на единица площ съвпада със зоната на максимално вертикално и хоризонтално разчленяване, непосредствено южно от гр. Русе. Срещат се блюдо-образни понижения с размери 50-100m, значителни негативни карстови форми с площ до 10-12 km², въртопи с диаметър 20-100m и дълбочина 30-80m. Отличават се със сложна конфигурация в план, с неправилни бъбрековидни и амебовидни очертания, с дълбоко врязани гребени, купени, фиордовидни заливи и др. Разположението на позитивните и негативните форми на няколко нива (етажа) са сложно свързани помежду си и наподобяват карстовата морфология на кугел карст (кокпит карст или туал карст). През неогена карстовите процеси са активирани, част от старите форми са дефосилизирани и са формирани нови (млади) карстови феномени. Зоните и блоковете на наслагване (суперпониране) на двете генерации карст, в съответно съчетание с рифогенните асоциации, обуславят високата им активна порестост и значителните емкостни (обемни) възможности на целия карбонатен комплекс, а пресичането им с различни системи отворени пукнатини – значителната им проводимост.

В ивица с ширина 20-30 km, между очертаната вече южна граница и на север до линията Широково-Ветово-Кубрат-Исперих-Завет-Дулово-Тервел, в обсега на хибридна Разград-Русенска свита, са формирани пукнатинно-карстови до карстови по тип, ненапорни по характер подземни води. Движението им се осъществява по отделни водотоци, за долен водоупор на които все още служат по-глинестите или по-плътни

карбонатни седименти в основата на комплекса (условната граница между Разградската и Русенска свита). Направлението им е към хидрографската мрежа, но генерално на северозапад, север и североизток. Те се подхранват от инфилтрация на валежни и кватернерни (подлъсови) води, а се дренират от речно-овражната система (формират по-голямата част от речния отток) и от низходящи извори с различен дебит. По същество в тази част се намират най-големите извори от барем-аптските седименти (при с.с. Широково, Пепелина и Червен с дебит 5-7 l/s; Сваленик-35 l/s; Писанец-35 l/s; Ц. Калоян-80 l/s; Воден-45-130 l/s; М. Поровец-45-50 l/s; Хърсово-5-6 l/s; Разград-4-15 l/s; Борци-Венец-Дренци – 5-15 l/s; и др.). По данни от НИМХ коефициентът на изменение на дебитите им (точки от ОХГМ с №№ 130-Воден, 138-Дренци, 139-Хърсово, 458-Писанец, 1512 и 1513-Дренци) варира от 2-3 (за по-големите извори) до над 20. Още по на север, в интензивно напуканите и импозантно окарстени карбонатни седименти на Русенската свита подземните води образуват общ ненапорен, карстов водоносен хоризонт, представляващ мощен, радиално разходящ поток с генерална посока на движение от юг на север, северозапад и североизток- към р. Дунав. Стойностите на хидравличните градиенти са от 0,0096-0,03 (на юг) до 0,0012-0,0016 (на север). В същата посока дебелината на водоносния хоризонт нараства от 20-40m до над 250m, а дълбочината на водните нива-от 130-140m до 5-20m (или на кота +13 до +16 m покрай р. Дунав) от терена, като в брежната ивица колебанията им зависят от водните стоежи на реката. Филтрационната характеристика на баремаптските седименти в централната и източна част е изключително разнообразна. Коефициентът на филтрация варира от 0,03-0,50m/d до 20m/d, проводимостите от 1-2 m²/d до над 5000 m²/d, но са преимуществено 100-600 m²/d и средно около 450-500 m²/d. Нивоподаването е от 1.105 m²/d до 2.107 m²/d, активната порестост, характеризираща водоотдаването е 0,05-0,22, а относителните дебители от единични сондажи – от 0,1 l/s.m до над 100 l/s.m. Има отделни участъци в района на гр. Русе (ПС “Цветница”, ПС “Дунарит”), които са суперпроводими и от площи с размери 400x250 m се черпят от 70-80 l/s до 450-500 l/s при понижение 0,5-1,0 m (това условно отговаря на модул на подземния отток от 5000 l/s.km²). Средният динамичен разход варира от 10-15l/s до 50-55l/s на 1 km дължина от р. Дунав за целия участък от устието на р. Русенски Лом до българо-румънската граница, а средният модул на подземния отток от 1,7-2,3l/s.km² в централната част до над 5-10l/s.km² в брежието, което характеризира седиментите като умерено до силно водоносни. Подхранването на подземните води се извършва от инфилтрация на валежни и повърхностни води (а покрай р. Дунав-и от речни води), от кватернерни и неогенски води, а вероятно и от води от малмваланжинския водоносен хоризонт. Дренирането му е от речноовражната система и от р. Дунав, от различни по дебит извори и от многобройни вододобивни съоръжения (шахтови и тръбни кладенци).

Малм-валанжинските седименти са разпространени на цялата територия на Дунавски район и далеч извън нея на територията на Р. Румъния, в акваторията на Черно море и на юг и запад извън границите на областта. На повърхността се разкриват директно или под тънка кватернерна покривка по най-високо издигнатите, теменни части на Северобългарското сводово издигане (Каолиново-Н. Козлево) или в обсега на тектонски предистинирани многобройни позитивни структури (подутини) с различни

размери (Н.Пазар-Плиска-Каспичан, Млада гвардия -Ветрино-Златина, Суворово-Девня, Есеница-Калоян, Зърнево-Орляк, Тервел-Н. Камена и др.). Общата им площ е около 1600 km². В останалата част затъват на дълбочина на север, изток, юг и запад, като “обличат” различно денивелирани по тектонски нарушения доюрски (предюрски) блокови структури. В тези части са достигнати или преминати на различна дълбочина-от 50-100 m до над 1000 m от терена само по сондажен път. В огромната част от територията малм-валанжинските седименти са представени от монотонен карбонатен фациес в основата доломити, варовити доломити, доломитизирани и афанитови варовици (долна, доломитова зона), редуване на органогенни, оолитни, интеркластични варовици с доломити и доломитизирани варовици (средна, преходна зона) и различнокристалинни, оолитни, псевдооолитни, органогенни, рифови и механично отломъчни, средно до микрозърнести варовици с редки прослойки от доломитизирани варовици (горна, варовикова зона). Характерен орнамент е наличие на сутурно -стилолитови повърхнини, облепени с глинесто и/или органично вещество и хидроокиси.

Карбонатните малм-валанжински седименти (по-точно е названието горноюрски-долнокредни, като към малма от калов до титон се отнася условно долната, предимно доломитова част от разреза, прехождаща постепенно без прекъсване на седиментация в бериас валанжински варовици) са значително напукани и неравномерно окарстени. Напукаността е по три, почти взаимно перпендикулярни системи, като компонентно значение имат вертикалните и пластови повърхнини. Окарстването на повърхността е от кари, празнине, понори, кладенчо-подобни въртопи и хидравлически сложно свързана канална мрежа. В дълбочина, по сондажни данни са установени пропадания от няколко сантиметра до няколко метра и каверни със значителни размери. Преобладават хоризонталните карстови форми, на места частично запълнени с фини пясъци, доломитово брашно, каолиновитови глини. Те са привързани към отделни, “привилегирани” нива на различна дълбочина. Обикновено се приема, че са разположени на 100-200m от горнището на валанжина, но окарстване е установено в най-горните и в най-долните части на разреза (в района на Разград-на 950-1000m дълбочина от терена). Пространственото разпространение на карста и закономерностите му за тези седименти все още не са добре изяснени.

В напуканите и окарстени малм-валанжински седименти са се формирали пукнатинно-карстови до карстови по тип, ненапорни до високо напорни (с пиезометрично ниво от няколко метра до стотици метра) по характер подземни води, които образуват общ водоносен хоризонт. По мощност и площ на разпространение и по ресурси това е един от най-големите басейни на пресни подземни води у нас, който продължава на север в територията на Р. Румъния и на изток – в акваторията на Черно море. Функцията на горен водоупор изпълняват мергелите и глинестите варовици на Горнооряховската и Разградска свита (в южните и средни части на областта) или от поплътни карбонатни скали на Каспичанската, Разградската и Русенска свита. На север, поради фащиалната промяна на седиментите и заместването на глинестата компонента с карбонатна, водоупорът е несъвършен и позволява смесване на води (вероятно не повсеместно, но в значителни по площ “хидрогеоложки прозорци”) от малм-

валанжинския с тези от барем-аптския водоносен хоризонт. Водонаситената част на малм-валанжинските седименти варира в широки граници от 250-300m (на североизток) до 600-700m (юг-югозапад), а заедно с барем-апта и над 1000m (на северозапад). По данни от разходомерични изследвания и поинтервални водочерпения е установено, че действителната активна мощност на водоносния хоризонт е значително по-малка и не надвишава няколко десетки метра (от 20-25m докъм 70-80 m). Тя е “привързана” към отделни (най-често силно окарстени) нива, от които става “изливане” или “преливане” на подземни води, разслоени от многократно редуващи се по-плътни пластове. По същество така разглежданата хидрогеоложка система се отнася към сложно устроените природни многослойни резервоари на подземни води с етажно разположени водоносни пластове, но с почти еднакви пиезометрични нива.

Филтрационната характеристика на малм-валанжинския водоносен хоризонт е изключително разнообразна и подчертава нееднородността му, което е характерно за пукнатинно-карстови среди. Използвани са многобройни опитно-филтрационни изпитания, но трябва да се подчертае, че информацията от тях не винаги е качествена и достоверна, по няколко причини: документацията им е непълна или недостатъчна; водочерпенията са предимно от единични кладенци, което затруднява определянето на водоотдаването и пиезоподаването; самите водочерпателни кладенци най-често са геометрически несъвършени и не обхващат цялата дебелина на водоносен пласт и данните за проводимостта са занижени; не е ясна “активната” дебелина на пласта, което затруднява определянето на реалния коефициент на филтрация. От няколкократното математическо моделиране по метода на крайните елементи за определяне сумарната величина на подхранването на хоризонта при достатъчно сходство с реалната пиезометрична схема е установено, че действителните хидрогеоложки параметри и съответно регионалната проводимост са значително по-високи от данните, получени опитно, които имат предимно локално значение. Стойностите за локалните проводимости варират от 8-10 m²/d до над 2000-3000 m²/d и са преимуществено в интервала 200-600 m²/d; коефициентът на филтрация е от 0,5-0,6m/d до над 10m/d и преимуществено между 2m/d и 5m/d; относителните дебети са от 0,5-1,0l/s.m до над 10-50l/s.m, което характеризира малм-валанжинските седименти като умерено до силно водоносни. При оценката на регионалната проводимост се установява, че тя варира от 3000-5000 m²/d до над 10000 m²/d (в Р. Румъния се цитират стойности до 150000m²/d – Zamfirescu F.,1997, устно съобщение), а коефициентите на филтрация-са над 20-50 m/d и лимитират основната водопроводимост на хоризонта, свързана с големите карстови празнини (“макрокаверни”), значителна част от които не са достигнати или преминати от повечето сондажи. Регионалният математически модел потвърди наличието на зона с направление юг-север и с понижена проводимост, която в общи линии съвпада с т.н.Венелин-Добричка дислокация. Тя не нарушава хидравличната цялост на водоносния хоризонт, но обуславя един значителен пад на градиентите и “отклонява” част от потока на юг към района на Девненските извори.

Подхранването на малм-валанжинския водоносен хоризонт се осъществява чрез инфилтрация на валежни води в обсега на повърхностните му разкрития, а съществено значение има и инфлуацията на води от реките, които навлизайки в зоната на

окарствяване на седиментите губят цялото си водно количество (р.р. Суха, Хърсовска, Канагюл), оценено по някои автори на 5-6 m³/s. След изграждане на множество малки язовири през периода 1960-1975 г., значителна част от това водно количество е практически баражирано. Вероятно по тази причина, заедно с по-продължителни засушавания и увеличен добив на подземни води, водните нива в наблюдавани от НИМХ кладенци в южната част на района до 1995 г. се понижават непрекъснато със средна скорост около 0,5 m/годишно, като през последните няколко години тенденцията е към стабилизация на нивата. Понижение на напорите в крайбрежната част не е установено. Допълнително подхранване получава водоносния хоризонт и от подземни води на други водоносни хоризонти (предимно по-високо залягащи), там където хидрогеоложките условия позволяват това или съществуват не тампониращи сондажи.

Дренирането на водоносния хоризонт се извършва по естествен и изкуствен път. Съществен дял има изкуственото дрениране чрез добив на подземни води от многобройни тръбни кладенци, неравномерно разпределени на цялата проучвана територия.

Пукнатинни води в скалните масиви

По-голямата част от тези води по същество са вече разгледани. Литоложкият и стратиграфски ореол на скалните масиви в Североизточна България е твърде разнообразен, особено в южните ѝ части. Седиментните скали са проницаеми предимно по различно ориентирани пукнатини и в зоните на тектонски нарушения. В тях са се формирали предимно пукнатинни, пресни, студени води с плитка циркулация. Това са води само със спорадическо разпространение в изветрителната (хипергенна) зона на активен водообмен и в повсеместно разпространените, но бързо затихващи в дълбочина изветрителни пукнатини. Имат ненапорен характер и се подхранват изключително от инфилтрация на валежни и повърхностни води. Дренират се от дълбоко врязаната речноовражна система, от многобройни, обикновено слабодебитни низходящи извори в петата на откосите или се “изливат” в припокриващите ги кватернерни отложения (с които на места образуват общи потоци). Дебитът на 90% от изворите е до 0,100 l/s, а коефициентът на вариацията им е значителен (до пълно пресъхване). Извори с дебит над 0,5-1,0 l/s са каптирани за местни цели или са включени в локални водоснабдявания. Пукнатинните води нямат съществено значение, тъй като разсредоточения им характер ги прави практически трудно уловими. Те формират части от повърхностния речен и от подземния отток и с каптирането им биха се намалили стойностите на този отток.

Качествена характеристика на подземните води

Естествените структурни и литоложки условия на разгледаните хидрогеоложки резервоари и принадлежността им към инфилтрационния генетичен цикъл общо взето обуславят еднотипната, но различно нюансирана качествена характеристика на подземните води в отделните водоносни хоризонти и структури. Измененията обикновено са свързани с въздействието на техногенни (антропогенни) фактори.

Подземните води в кватернерните наслаги в терасите на р. Дунав, р. Русенски Лом, Провадийска и притоците им, както и в делувиялно - пролувиалните отложения по химически състав са изключително от хидрокарбонатно - калциевия клас. Преобладават хидрокарбонатно - калциеви, хидрокарбонатно-калциево-магнезиеви до хидрокарбонатно-магнезиево-калциеви води. По-разнообразни по съставящите ги минерална компонента са значителна част от водите в лъсовия комплекс и в алувиалните отложения в периферията на някои Крайдунавски низини (Бръшлянска, Айдемирска) и речни тераси (р. Черни Лом, р. Провадийска), които получават подхранване от подлъсови води – в тях има повишено съдържание на сулфатни и натриеви йони, придаващи слабо възгорчив привкус на подземните води. Минерализацията на кватернерните води варира в широки граници: за пролувиално-делувиялните отложения е от 0,340-0,550 g/l, за алувиалните отложения на р. Русенски Лом I до 0,950-1,160 g/l; за терасните отложения на Добруджанските реки – от 0,500-0,600 g/l до 1,700 g/l; Температурата на подземните води в кватернерните отложения са от 8-10° C до 15-16° C (по данни от РИОСВ – Русе в терасните води на р. Русенски Лом са измерени температури 18-20° C, вероятно поради участието на дълбочинна компонента) и се изменят сезонно, в зависимост от дълбочината на залягането им. Т.е. това са студени, пресни води до води с повишена минерализация, което се дължи на забавения водообмен и привнос на минерални вещества от скатови води в някои засебени участъци. По стойност на pH (7,2-8,5) са неутрални до слабоалкални. Общата им твърдост варира от 4,5-5,2 mgE/l до 28-29 mgE/l (в Крайдунавските низини), а преобладаващите стойности са 7-9 mgE/l – т.е. твърди до много твърди води. В отделни проби има установени наднормени концентрации на биологична и органична компонента (нитрати, нитрити, амоняк, пестициди), а в единични случаи – тежки метали (желязо, манган). Най-съществено е увеличеното съдържание на нитрати, което варира от 25-32 mg/l до над 530-590 mg/l (Добруджански реки), а в 30-40% от опробваните подземни води е средно 90-100 mg/l. Технически водите в кватернерните отложения се характеризират с голям, твърд накип, полупянообразуващи, полукорозиращи, неагресивни към бетона и са пригодни за промишлено, технологично и комунално-битово водоснабдяване. По стойности на иригационния коефициент (Ка и SAR) водите, с малки изключения, са пригодни за напояване. Данните за пригодността на кватернерните води за питейно водоснабдяване по изискванията на съществуващия БДС 2823/83 “Вода за пиене” са противоречиви и дискуссионни. В по-голямата си част те отговарят на изискванията за питейни цели, но в изолирани места и “заразени” площи (предимно в Крайдунавските низини) – около 35-40% от анализите показват, че водите не са пригодни за пиене. Очевидно част от подземните води в кватернерните отложения са техногенно замърсени, поради уязвимостта им към замърсяване. Основните замърсители са животновъдни ферми, отпадни води, наторяване, замърсени речни води и в по-малка степен – атмосферни аерозоли от транспорта и промишлени предприятия.

Пукнатинно-карстовите и карстови подземни води в миоценските, палеогенските, горнокредните и горноюрско-долнокредни (барем-аптски и малм-валанжински) седименти, както и пукнатинните води в скалните масиви по качествена

характеристика са почти еднотипни. Разликата между тях, доколкото има такава, се обуславя от различната им дълбочина на залягане и свързаните с това промени предимно в газовия състав и температурата. Това са води от инфилтрационния генетичен цикъл, почти изключително хидрокарбонатно-калциево-магнезиеви дохидрокарбонатно-магнезиево-калциеви по химически състав с неутрален характер ($\text{pH}=7\text{-}8$). Минерализацията им е от 0,3-0,4 g/l до 0,9-1,0 g/l и преимуществено 0,6-0,8 g/l. Средната им годишна температура е $12\text{-}14^{\circ}\text{C}$, а амплитудата на изменението е $\pm 2\text{-}3^{\circ}\text{C}$, т.е. това са предимно пресни, студени води. С увеличаване на дълбочината на залягането им и забавяне на водообменните процеси общо взето нараства съдържанието на натриевите йони (за горнокредните и малм-валанжински води до хидрокарбонатно-калциево-натриеви води), алкалността им (до 9,0-9,5), минерализацията (до 0,9-1,1 g/l) и температурата им (за миоценските и горнокредните води до $16\text{-}19^{\circ}\text{C}$; за палеогенските води в крайбрежната ивица – до 35°C ; за барем-аптските води до $18\text{-}20^{\circ}\text{C}$ в Русенско, а за малм-валанжинските води – от $20\text{-}22^{\circ}\text{C}$ в юг-югозападната част до $50\text{-}55^{\circ}\text{C}$ в крайбрежната ивица).

От направената качествена характеристика на подземните води от могат да се направят следните обобщени изводи:

Подземните води в кватернерните и неогенски отложения, както и пукнатинните, пукнатинно-карстови и карстови води от залягащите на различна дълбочина водоносни хоризонти и комплекси могат да бъдат използвани директно за напояване, за промишлено и техническо водоснабдяване и за комунално-битови цели.

Една значителна част от разглежданите подземни води отговарят изцяло на изискванията на съществуващия БДС 2823/83 за питейно водоснабдяване. Друга част (съдържащи предимно незначителни количества амоняк, нитрити, нитрати или са с повишена температура) са пригодни след хлориране и след смесване с други чисти води или се отнасят към термоминералните води. Трета част са пригодни за такива цели само след пречистване.

Необходимо е да се подчертае, че разглежданите подземни води от зоната на активния водообмен се дренират от речната мрежа на Добруджанските реки. Затова всяка експлоатация на подземни води в крайна сметка се отразява върху речния отток. Това се отнася предимно за водоносни хоризонти, експлоатирани чрез каптиране на извори (карстови и пукнатинни води) или чрез крайречни вододобивни съоръжения, а по принцип и за дълбоките водоносни хоризонти, но при тях връзката с реките е косвена и се проявява в по-дълги периоди от време. Следователно използването на подземни води не може да увеличи в многогодишен аспект общите водни ресурси на разглежданата област, изразени чрез естествения средногодишен речен отток.

Експлоатационни ресурси на порови и порово-пукнатинни води

По същество това са експлоатационните ресурси на подземните води в кватернерните и неогенски (плиоценски) отложения.

Експлоатационните ресурси на поровите и порово-пукнатинни води в басейна на р. Русенски Лом, поради разкъсания и заглинен характер на отложенията се оценява общо на около 350-400 l/s или около 11-13.106 m³/a, от които 180-220 l/s – от

алувиалните и пролувиално-делувиални отложения; 150-160 l/s – привлекатели ресурси от речни води и 20-30 l/s – подлъсови води. Естествените ресурси на цялото поречие от тези води са около 400 l/s.

Експлоатационните ресурси на поровите води в кватернерните отложения на Добруджанските реки, западно от условния вододел на малм-валанжинския водоносен хоризонт (границата между двата басейна) са ограничени до 20-30 l/s (0,6-0,7.106 m³/a), а естествените им ресурси са около 40-50 l/s.

Таблица II.9.3.

Район на разпространение	Площ F (km ²)	Модул l/s.km ²	Ест. ресур l/s.	Експлоатац. ресурси – l/s			Qекс. m ³ /a
				собств.	привл.	Общо	
Басейн на р. Русенски Лом	150-170	0,5-3,0	400	180-220	150-160	350-400	11-13
Поречия на Добрудж. Реки	0,1-0,5	40-50	20-30	-	-	20-30	0,6-0,7

Оценката на ресурсите е направена за средна по влажност година.

Експлоатационни ресурси на пукнатинни, пукнатинно-карстови и карстови води

Пукнатинните води са със спорадическо разпространение, дренират се чрез многобройни нискодебитни или разсеяни изходища и не могат да бъдат обект на концентрирана експлоатация. Ограничен брой водоизточници, които имат малко по-висок дебит (0,5-1,0 l/s) са каптирани и вече използвани за локални цели. Общите им експлоатационни ресурси не надвишават 10-20 l/s (0,5.106 m³/a).

Сегашно състояние на използването на подземните води

Предоставените данни за експлоатацията на подземни води в Североизточна България показват, че общото черпено количество през 1998 г. е около 5900-6000 l/s, разпределено по съответните ВиК-системи и собствени водоизточници, както следва:

- за басейна на р. Русенски Лом – 1772 l/s + 462 l/s или общо 2234 l/s
- за Добруджански реки - 1886 l/s + 270 l/s или общо 2156 l/s

Информация за вътрешното разпределение на подземните води по водоносни хоризонти или по съоръжения няма.

9.3. Почви и нарушени територии

На територията на Община Исперих са определени следните пунктове за почвен мониторинг:

- Пункт № 339 в Малък Поровец и
- Пункт № 356 Лъвино-Подайва.

Мониторинговата система се извършва на три нива:

- първо ниво - широкомащабен мониторинг;
- второ ниво - мрежите за вкисляване и засоляване;
- трето ниво - локални замърсители-дифузно почвено замърсяване от земеделски

източници.

Почвеното пробонабиране и анализите се извършват от Регионална лаборатория-Русе в две дълбочини: 0-10 см, 0-20 см, и 20-40 см и в три повторения, проследявайки динамиката на наблюдаваните индикатори мед, цинк, олово, кадмий, никел, хром, арсен и ивак са в границите на нормите, съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата (ДВ. бр. 71/2008 г.)

При извършените анализи през 2010 г. не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове и сеитбооборот. Не е констатирано и наднормено съдържание на тежки метали от автотранспорт, което е показател за ползването на безоловен бензин.

През последните години все по-вече се налага тенденцията за намаляване замърсяването на земите и почвите. Ограниченото ползване на пестициди и торове в земеделието, програмите за екологично земеделие и животновъдство, въведеният контрол за ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, технологичното обновление в производствените процеси и дейности водят до намаляване деградацията на земите и почвите.

Прилагането на добрите земеделски практики, правилното залесяване и обработки са гаранция за предотвратяването на ветрова и водна ерозия на почвата.

През 2011 г. на територията на община Исперих се запазва тенденцията към намаляване на замърсяването на земите и почвите.

Обръща се голямо внимание на ограниченото използване на пестициди земеделието.

Разработват се програми за екологично земеделие и животновъдство, правилата за добри земеделски практики.

При извършените анализи до момента не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове и сеитбооборот.

Опазване на хумусния пласт

За периода от 01.01.2010 до 31.12.2010 година на територията на РИОСВ- Русе е извършена рекултивация на 5 броя нерегламентирани сметища с обща площ 10дка и обща стойност 10 000лв.

Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

/Опазване на земните недра и рационалното използване на подземните богатства /

Нарушени са тези почви, на които механично са унищожени повърхностните почвени хоризонти или цялата почва.

На територията на Община Исперих има една действаща кариера Кариера „Драгомъж“ находяща се в село Драгомъж с Инвеститор „Нова кариера“ ООД- град Исперих, Община Исперих от 1986 г., нарушената площ по данни на РИОСВ-Русе за 2010 г. е 21,7 дка. Към момента не са изчерпили природните богатства и не подлежи на

рекултивация.

От 2011 г. РИОСВ-Русе отделя внимание в годишния си доклад на замърсяването на почвите с продукти за растителна защита (пестициди).

При извършваните контролни проверки не са констатирани замърсявания с продукти от растителна защита. Земеделските производители не съхраняват на производствените си площадки препарати за растителна защита. Ползват дози, които са им необходими за третиране.

През 2011 г. няма констатирани наднормени концентрации по заложените показатели за анализ на почвите. На територията община Исперих /с. Тодорово/ през 2011 г. се намира един от трите действащи склада на територията контролирана от РИОСВ - Русе.

Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

През 2012 г. при извършения анализ на определените пунктове за контролиране на показателите не са установени наднормени концентрации на устойчиво органични замърсители органохлорни пестициди.

Ерозия на почвите

Ерозията е най-широко разпространеният и интензивен протичащ деградационен процес върху почвената покривка на земята. Крайният резултат от действието на ерозията е безвъзвратното разрушаване на почвата, както като природно тяло и средство за селскостопанско производство, така и като основа на природната среда.

Прилагането на добрите земеделски практики, правилното залесяване и обработки са гаранция за предотвратяването на ветрова и водна ерозия на почвата.

Опазването на почвите от ерозията става чрез земеустройствени, агротехнически, лесомелиоративни и малиоративни-технически дейности.

Ветрова ерозия

Според използваният в ИАОС модел за оценка на ветровата ерозия, който е базиран на уравнението WEQ, рискът от ветрова ерозия на разглеждана територия може да се степенува – (в зависимост от скоростта на вятъра, почвените условия, различни климатични фактори, като валежи, влажност и др.)

Таблица II.9.4.

Степен	Интензитет
Слаб риск от ветрова ерозия	(1.01 - 2.0 t/ha/y)
Слаб до умерен риск от ветрова ерозия	(1.01 - 2.0 t/ha/y)
Умерен риск от ветрова ерозия	(2.01 - 10.0 t/ha/y)
Умерен до висок риск от ветрова ерозия (	10.01 - 20.0 t/ha/y)
Висок риск от ветрова ерозия	(20.01 - 50.0 t/ha/y)
Много висок риск от ветрова ерозия	(> 50.01 t/ha/y)

През извършени изследвания през 2012 г. за територията на всички общини и в трите области рискът от ветрова ерозия е слаб, чиято интензивност е от 1.01 до 2.0 t/ha/y, като в малка част от териториите на някои общините – рискът слаб до умерен с

интензивност от 1.01 до 2.0 t/ha/y.

Данни за състоянието на земеделските земи в общината засегнати водоплощна ерозия

Данните са изчислени по:

- ☐ територии (ha);
- ☐ процент от територията (%);
- ☐ почвени загуби (t/y);
- ☐ средно годишна интензивност на водоплогната ерозия (t/ha/yr).

Таблица II.10.5. Степени на интензивност на действителния риск от водоплощна ерозия - (легенда):

Степен (код)	Степен на ерозионен риск
0	
1	Слаб (< 1 t/ha/y)
2	Слаб до умерен (1.01 - 5 t/ha/y)
3	Умерен (5.01 - 10 t/ha/y)
4	Умерен до висок (10.01 - 20 t/ha/y)
5	Висок (20.01 - 40 t/ha/y)
6	Много висок (> 40.01 t/ha/y)

В следващата таблица са представени данни за средногодишната интензивност на водоплощната ерозия на територията на общината, (t/ha/yr) и не са сумарна стойност.

Таблица II.9.6.

Степен(код)	Територия (ha)	Почвени загуби (t/y)	% от територията	Срф.годишна интензивност на водоплощната ерозия (t/ha/yr)
0	3152	0	7.84	0.00
1	17944	14455	44.65	0.81
2	11302	38667	28.12	3.42
3	2880	20094	7.17	6.98
4	4379	69681	10.90	15.91
5	526	16355	1.31	31.09
6	5	355	0.01	71.00
	40188	159607	100.00	3.97

Източник: РИОСВ - Русе

През последните години на територията на община Исперих се забелязва намаляване на замърсяването на земите и почвите.

Обръща се голямо внимание на ограничаване на използване на пестициди и торове в земеделието и използване на разрешени за растителна защита препарати.

Разработват се програми за екологично земеделие и животновъдство.

Мерките, които се прилагат за опазване почвата от замърсяване са: недопускане палене на стърнища и следжътвени отпадъци, извършване на наторяване с течни, твърди торови маси, и изкуствени торове при спазване на правилата за добри земеделски практики.

9.4. Биологично разнообразие, защитени територии и зони

През 2002 г. в България започна и процесът по определяне на места, отговарящи на изискванията, поставени от Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата фауна и флора и Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици

До края на 2007 г. с решения на Министерски съвет са приети 114 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 20,3% от територията на България и 228 защитени зони за опазване на природните местообитанията, покриващи 29,5% от територията на България. Общо в България са приети от Министерски съвет 332 защитените зони от НАТУРА 2000, покриващи общо 34,34 % от територията на страната.

Екологични проблеми по отношение на флората и фауната, могат бъдат в резултат на:

- нарушения на местообитанията и хабитатите на растителните и животинските видове, промени в екосистемите в района в следствие от засилена урбанизация в района. Последствията могат да бъдат унищожаване на цели растения или промени в плътността на популациите, безпокойство на животинските видове, унищожаване на места за гнездене, хранене, почивка, фрагментация на местообитанията, интродуцирането на не-местни видове, които са по-конкурентноспособни от местните такива и могат да ги изместят от техните екологични ниши.

- промяна на биоразнообразието и замърсяване на крайречните и водните екосистеми вследствие унищожаването на част от растителността, фрагментиране на местообитанията и хабитатите, унищожаването на места за гнездене, храна и почивка на животински видове, интродуциране на не-местни видове в следствие замърсяване на водните обекти с отпадъчни води, зауствани от остарелите и амортизирани ПСОВ и канализационните системи които заустват във водните обекти без необходимото пречистване.

- дифузно замърсяване на местообитанията и хабитатите, промяна на биоразнообразието в екосистемите, мигриране на замърсителите по хранителните вериги, и промяна на биоразнообразието в екосистемите в резултат от интензивното

земеделие в районите и наторяването на земеделските терени с азотни и фосфорни торове, органични торове и препарати за растителна защита;

- унищожаване на отделни растения, месторастения и места за гнездене, в резултат на ерозиране в близост хидротехническите съоръжения, и вследствие неправилното изсичане и оголване на терените.

- замърсяване на почвите и растителността, унищожаване на отделни растения или намаляване на плътността на популациите, засягане на местообитания на застрашени и редки видове, намаляване на видовото разнообразие, безпокоене и прогонване на животни и птици, места за гнездене и хабитати на различни видове, и намаляване на биоразнообразието в резултат от създаването и наличието на нерегламентирани сметища. При интродуцирането на нови животински видове характерни за сметищата се създава опасност за хората и домашните животни от разпространение на болести и зарази в околните територии.

- преки въздействия от присъствието на строителна техника на площадки за бъдещо строителство - унищожаване на части или цели растения, нарушаване на растителната покривка или части от нея от строителната техника, нарушаване на целостта и засипване на тревната растителност с почва от изкопно-насипните дейности, и при временното съхраняване на хумусния слой, и от строителните и металните отпадъци на терена по време на строителните дейности на всички видове обекти. Преките въздействия върху фауната са свързани с нарушаване на хабитатите, безпокойство и прогонване на животинските видове, унищожаване на местата за гнездене и промяна на биоразнообразието.

- промяна в биоразнообразието на крайречните територии в следствие унищожаване на част от растителните и животинските популации, места за гнездене и промяна в състава на екосистемите при наводнения.

- Устойчиво управление на биологичното разнообразие и опазване на местообитания и видове с европейско и национално значение от Националната екологична мрежа и извън нея ще доведе до подобряване на състоянието на екосистемите, ограничаване и спиране на загубата на биологично разнообразие.

Божурите (Код в регистъра: 405)

Категория: Защитена местност, Площ: 3.16 хектара

Местоположение: Област: Разград, Община: Исперих, Населено място: с. Подайва;

Документи за обявяване: Заповед №.РД-534 от 25.09.1978 г., бр. 86/1978 на Държавен вестник. Прекатегоризация със Заповед №.РД-1199 от 24.09.2003 г., бр. 91/2003 на Държавен вестник. Промяна в площта - актуализация със Заповед №.РД-557 от 12.07.2007 г., бр. 68/2007 на Държавен вестник.

Цели на обявяване: Опазване на естествено находище на червен божур (*Raeonia peregrina* Mill.).

Плътността на популацията е съвсем ниска, но е относително стабилна. Растението е разпространено предимно поединично и расте на отделни стръкове. В това местообитание липсва горски масив и това обуславя ниската му плътност.

Находище на червен божур (Код в регистъра: 418)

Категория: Защитена местност, Площ: 4.67 хектара

Местоположение: Област: Разград, Община: Исперих, Населено място: с. Печеница;

Документи за обявяване: Заповед №.РД-534 от 25.09.1978 г., бр. 86/1978 на Държавен вестник. Прекатегоризация със Заповед №.РД-1199 от 24.09.2003 г., бр. 91/2003 на Държавен вестник. Промяна в площта - актуализация със Заповед №.РД-557 от 12.07.2007 г., бр. 68/2007 на Държавен вестник

Цели на обявяване: Опазване на естествено находище на червен божур (*Raeonia peregrina*);

През последните пет години не са установени значителни промени в плътността на популацията - тя е между 6 и 8 екземпляра на квадратен метър.

Режим на дейности и за двете защитени местности:

- 1.Забранява се кастренето и повреждането на дърветата;
- 2.Забранява се късането или изкореняването на растенията;
- 3.Забранява се пашата на домашни животни;
4. Забранява се преследването на диви животни и вземане на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата;
- 5.Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности,с които поврежда или изменя, както естественият облик на местността, така и на водния и режим;
- 6.Забранява се всякакво строителство, освен в случаите когато такова е предвидено в устройствения проект на защитената територия

Защитена зона Лудогорие (Код в регистъра: BG0002062) Категория: 33 по директивата за птиците и по директивата за местообитанията. Обявена със Заповед №.РД- 837 от 17.11.2008 г., бр. 11/2009 на Държавен вестник;

Площ: 91389.06 хектара общо, което включва и територии от съседни общини. . На територията на Община Исперих обхваща следните населени места: гр. Исперих, с. Вазово, с. Голям Поровец, с. Драгомъж, с. Йонково, с. Лудогорци, с. Малък Поровец, с. Райнино, с. Свещари, с. Старо селище.

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
2. Възстановяване на местообитанията на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Орел змиар (*Circaetus gallicus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

9.5. Отпадъци- устройствени изисквания при управлението им

Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторна употреба води до съхранение на природни ресурси.

Съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), Закона за устройство на територията (ЗУТ) и Правилника за неговото приложение през 2001г е разработена Програма за управление на отпадъците в община Исперих за периода 2016г.-2020г. Програмата съдържа преглед на текущото състояние на общината, по отношение управлението на отпадъците, както и регламентира целите, принципите, мерките, начините на изпълнение, начините за контрол, начините за финансиране на дейностите и очакваните резултати за изпълнение на задълженията на Общинската администрация по отношение на управлението на отпадъците. Община Исперих участва в Регионално сдружение по реда на Закона за управление на отпадъците с общините от региона, съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъците. Регионалното сдружение на регион Разград – включва следните общини от област Разград: Разград, Лозница, Исперих, Кубрат, Завет, Самуил и Цар Калоян. За

постигане целите на програмата са разработени подпрограми целящи да подпомогнат изпълнението на всяка конкретна стратегическа цел, чрез предлагане на мерки и подходи за постигането им, както следва:

✓ цел 1: намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване - подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци

✓ цел 2: увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци - подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло - подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците - подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци - подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространни отпадъци

✓ цел 3: управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда - подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

✓ цел 4: превръщане на обществеността в ключов фактор за прилагане на йерархията на управление на отпадъците - подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците.

Програма за управление на отпадъците в община Исперих за периода 2016г.-2020г. е приета е с Решение № 275 по Протокол № 26/16.02.2017г. на Общинския съвет и обхваща периода 2016г.-2020г. Към настоящият момент е в процес на изпълнение.

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда. Съгласно чл. 52, ал. 2 от Закона за управление на отпадъците, ДВ бр. 53/13.07.2012 г. Програмата е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда. Настоящата програма е с период на действие от 2015 до 2020 г. и подлежи на актуализация в случай на изменения в Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г. и/или при всяка значима промяна в нормативната област на дейностите по управление на отпадъците. Предмет на програмата са дейностите по управление на:

- ✓ Битови отпадъци;
- ✓ Строителни отпадъци;
- ✓ Специфични потоци отпадъци - МРО;
- ✓ Разделно събиране на рециклируеми отпадъци;
- ✓ Компостиране на биоразградими отпадъци

9.6. Вредни физични фактори

Проблемът със шумовото замърсяване на околната среда от година на година става все по-сериозен. Това важи предимно за големите градове на страната.

Причините се коренят в различни фактори, но на първо място е бързо нарастващия автомобилен трафик и разрастващите се мрежи за търговия и услуги (магазини, заведения за обществено хранене, занаятчийски и други услуги в жилищните сгради). Утежненият акустичен климат в населените места до голяма степен се дължи на недостатъците в градоустройствените и транспортно-комуникационните планове, както и несъобразената с околната среда организация на движение.

- **Транспортен шум**

Контролът на шумовото замърсяване от автотранспорта в населените места на Република България се извършва в сътрудничество между МОСВ, ХЕИ, общинските органи и КАТ.

Пределно допустимите равнища на шум в жилищните и обществени сгради и жилищни райони, както и на територията на населените места се регламентират от:

- ✓ “Хигиенни норми № 0-64 за пределно допустимите нива на шума в жилищни сгради и обществени сгради и жилищни райони” на Министерство на здравеопазването;

- ✓ “Наредба № 4 от 06.04.1999 год. за защита от шум на територията на населените места” на МРРБ.

Анализ на шумовата характеристика на гр. Исперих се изготвя от РИОКОЗ гр. Исперих.

За определяне на шума (звуковото налягане) в дадена територия (функционална зона) определящо е пределно допустимото ниво на звуковото налягане (ниво на звука в dBA). За деня неговите гранични стойности са от 45 dBA до 60 dBA за жилищни зони и територии, райони за болници, санаториуми и др. стационарни заведения.

Не е регистрирано превишаване на допустимите гранични стойности на територията на града.

Увеличението на шумовия фон, предизвикано от транспорта, се дължи на два основни фактора:

- ✓ повишената моторизация на населението и лошото състояние на автомобилния парк, уличните настилки и алармените системи на МПС;

- ✓ крайно недостатъчните мероприятия, насочени към намаляване на шума, в комбинация с липса на адекватен контрол на превозните средства за намаляване на шумовите нива.

- **Промислен шум**

По отношение на акустичния анализ за състоянието на промишлените обекти важна роля играе “Методиката за определяне на общата звукова мощност на промишлени предприятия с множество източници на шум с различни акустични характеристики”. Чрез нея се дава оценка на акустичния риск от дадено промишлено предприятие.

Пределно допустимите нива на звуково налягане (ниво на звука) в dBA за промишлени територии и зони е 70 dBA.

Основните проблеми, които се срещат са грешки в градоустройственото планиране, използването на технически несъвършено и морално остаряло промишлено оборудване и дейността на малки обекти с локално действие, намиращи се в жилищни сгради или в близост до тях.

10. Защита от предвидими природни бедствия

10.1. Идентификация на рисковете и защита от наводнения

В Дунавският район за басейново управление на основание с чл. 146г от ЗВ са определени райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), съгласно Заповед № 88/21.08.2013г. на Директора на БДДР, и са утвърдени със Заповед № РДД 744/01.10.2013г. на Министъра на ОСВ. Предварителните РЗПРН са класифицирани в три степени на риск по отношение на човешкото здраве, стопанската дейност, околната среда и културно историческото наследство - нисък, среден и висок. Утвърдените РЗПРН съдържат само районите със степен на риск „висок” и среден”.

РЗПРН се определят на база на резултатите от предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН) по Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН, утвърдени от Министъра на ОСВ, съгласно чл. 187 ал. 2 т. 6 от ЗВ. Подробна информация, която е публично достъпна може да намерите на интернет страницата на БДДР: www.bd-dunav.org – секция „Управление на водите“, подсекция „Управление на риска от наводнения“ - извършване на предварителна оценка на риска от наводнения, която приключва с определяне на РЗПРН.

На територията на Община Исперих няма определени райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ.

- **Анализ и оценка на риска при наводнение.**

Наводнения могат да възникнат при обилни продължителни валежи, при интензивно топене на снеговете или при пълно или частично разрушаване на стените на големи и малки (микро) язовири.

При проливни дъждове могат да възникнат локални наводнения в града и населените места от Общината вследствие на недобре изградените, поддържани и технически необслужени отводнителни системи и шахти.

На възстановяване и изграждане, като се изхожда от важността на обектите и опасностите които създават при поява на високи води, ще подлежат застрашаващи обекти необходими за осигуряване жизнената дейност на общината и състоянието им – пътна инфраструктура и съоръженията към нея, производствени, частни и обществени сгради и селскостопански постройки в засегнатите населени места.

С оглед на гореизложеното е необходимо да се предприемат мерки за намаляване риска от наводнение. Мерките, които трябва да се вземат в тази връзка са:

- извършването на корекция на р. ”Сенкьовча”, която поема отточните води на водоем ”Чакмаклък” и ще предотврати в значителна степен опасността от наводняване на земеделски земи разположени по поречието на реката.

- почистването на речните корита от дървесина, храстовидна растителност и отпадъчни материали на реките ”Война” и ”Крапинец” ще намали вероятността от причиняване наводнение по поречието на реките при поява на високи води.

- **Мерки за предотвратяване или намаляване на риска от наводнение.**

Във водосбора на яз. ”Чакмаклък” има построени язовири каскадно, първи с. Кара Михал, втори с. Богданци, а след яз. ”Чакмаклък” с. Китанчево. За водоема

”Чакмакльк” който не е потенциално опасен е изготвена рискова характеристика. Анализът на тази рискова характеристика показва, че хидротехническото съоръжение произвежда риск от наводнение на обработваеми земеделски земи.

Ежегодно и при настъпили промени се актуализира аварийния план за действие при наводнение.

Обучението заема важна роля в подготовката за предотвратяване, поведение и действие в условията на риск от наводнения. То се осъществява по утвърдени програми за обучение в школи, провеждане на УМС, изнасяне на лекции по средствата масово осведомяване, паметки и брошури и провеждане на учения за проиграване плана за защита от наводнение. Ученията дават възможност за практическо отработване взаимодействието между органите за управление, силите за реагиране и населението.

- Общински, обектови учения и тренировки;
- Обучение на населението, съгласно Националната програма за обучение;
- Комплексни учения със сили и средства на ЕСС, доброволни формирования и населението.

Целите на обучението за защита при наводнения са;

- населението да е запознато с правилата за поведение и действие при наводнение;
- да се задължат собствениците на сградите, които са в лошо техническо състояние, да извършат конструктивното им укрепване;
- да се контролира изправността на сградната канализация и отводнителните системи и шахтите;
- своевременно оповестяване органите за управление и силите за реагиране за провеждане на спасителни и аварийно-възстановителни дейности.

• Мерки за защита на населението.

Възможността да се прогнозира опасността от наводнение позволява да се осъществяват редица мероприятия, които значително намаляват загубите и създават благоприятни условия за провеждане на СНАВР.

При прогнозирането на извънредната ситуация при наводнение се използват данни от хидрометеорологичната служба и материали, натрупани от многогодишен опит и наблюдения.

Местата за временното настаняване на пострадалото население са предварително избрани. Това са хотели, туристически хижи, пансиони и др, които разполагат с леглови фонд. Могат да се използват и училищни и детски сгради, спортни зали и др. които ще се приспособят за временно настаняване.

По-важните мероприятия, провеждани в случай на непосредствена опасност от наводнение, са:

- чрез местните оператори на телевизионни и другите средства за масово осведомяване се съобщава на населението за опасността от наводнение;
- организира се наблюдение (особено на хидротехническите съоръжения);

- установява се връзка между отговорните за защита на населението при бедствия институции по места и другите институции, предвидени да участват в СНАВР;
- подготвят се за действие силите и средствата за извършване на СНАВР;
- провежда се евакуация на населението и домашните животни от застрашените зони, а материали, готова продукция, апаратура, документация и други ценности се извозват на безопасни места;
- училищата прекратяват занятията, обектите от националното стопанство, намиращи се в зоната на очакваното наводнение, прекратяват напълно или частично работата си;
- укрепват се хидротехническите съоръжения и изкуствените прегради;
- построяват се насипи от пръст;
- прокарат се водоотводни канали;
- ремонтират се пътищата и мостовете;
- организира се непрекъснато дежурство на местните спасителни екипи, които поддържат непрекъснатата връзка с органите на РД „ПБЗН“, МВР и ЦСМП по места;
- почистват се руслата на реките.

Организация на СНАВР при наводнение.

Кмета на общината, подпомаган от изграждения на основание чл. 65 (1), т. 7 от Закона за защита при бедствия, щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с областния щаб, във взаимодействие с компетентните държавни и областни органи и организации, търговски дружества, еднолични търговци, кооперации и нестопански организации, при наводнение, създава такава организация на работа, гарантираща в кратки срокове оказване на медицинска помощ на пострадалите, ограничаване мащабите на възможните последствия, защита на населението и ликвидиране на последствията /източниците/ на рискови фактори за населението и околната среда.

Организиран се и се провеждат следните мероприятия:

- извършване на анализ и оценка на първоначалната информация с оглед прогнозиране на последствията от наводнението и изготвяне на предложение и предварителни указания за защитни мерки за населението, животните и материалните ценности;
- извършване на разузнаване на мястото на аварията и наводнението;
- информира се и се оповестява населението, попадащо в прогнозираните или реално залети зони;
- незабавно се информират висшестоящите органи, съгласно определения ред;
- извършва се медицинско осигуряване и оказване на медицинска помощ на засегнатото население;
- уведомяват се и се привеждат в готовност за работа формированията, предвидени за действие в групировката на силите и средствата;
- аварийните екипи се осигуряват с необходимите методики и програми за анализ, оценка и прогнозиране на обстановката, както и с технически, транспортни и комуникационни средства.

Провеждане на СНАВР при наводнение.

- ако обстановката налага, се извършва извеждане, разсредоточаване и евакуация на населението;
- Кмета на общината взема решение за предприемане на мерки за защита на населението и извършване на СНАВР;
- отстраняват се пробиви възникнали по насипи, диги и други изкуствени прегради и хидротехнически съоръжения;
- на местата, където се очаква задръстване на речните корита, се поставят постове;
- осигуряват се необходимия ред и сигурност сред населението при прилагане на защитните мерки;
- съдейства се на компетентните органи за разследване на причините за аварията и наводнението.

10.2. Идентификация на рисковете и защита от земетресения

• Анализ и оценка на риска при наводнение.

Земетресението е природно бедствие, което не може да бъде предсказано и предотвратено. Неговата продължителност не е голяма, но последствията са тежки. В сеизмично отношение община Исперих се класифицира като второстепенно сеизмична. Общината попада в VII степен на Медведев-Шпонхойер-Карник /МШК/. Извън границите на страната са налице сеизмични райони, където са възможни земетресения, които също могат да станат причина за силни въздействия, с интензивност от VII и по-висока степен по скалата МШК. При земетресение ще се наруши електро- и водозахранването, възможно е разхерметизирането на съоръжения и инсталации, постройките от тухли, панелните сгради и постройките с носещи конструкции ще получат пропуквания на стените, пукнати в комините и срутване на част от тях. Ще се нарушат транспортните и съобщителните комуникации, ще се създаде сложна санитарно-епидемиологична, пътно-транспортна и морално-психологическа обстановка. На възстановяване ще подлежат съоръжения на електро и водозахранването, телекомуникационни съоръжения, съоръжения и комуникации в „МБАЛ – Исперих” ЕООД гр. Исперих, обществени и частни сгради, възможно е нарушения по магистралния газопровод, градската пречиствателна станция и др. обекти от критичната инфраструктура.

- На база оценката на риска, като критични са номинирани и определени следните обекти ;

Критични места от критичната инфраструктура.

- ”Хан Аспарух” АД
- ”Добруджа - КИТ” АД
- ”Ахинора” АД
- ”МБАЛ-Исперих” АД
- Общинска администрация
- Гимназия ”В. Левски”

- ОУ "В. Априлов"
- ОУ "Хр. Ботев"
- ПГСС "Хан Аспарух"
- Дом за деца "Лудогорие"
- магистрален водопровод
- преносен подземен газопровод
- магистрални кабелни линии
- електропровод 110 kw
- ел. подстанция

Потенциално опасни обекти /язовири/ на територията на общината няма. Обекти, работещи или съхраняващи промишлени отровни вещества /амоняк, агресивни киселини и др./ няма.

- **Мерки за предотвратяване или намаляване на риска от земетресение.**

Необходимо е да се предприемат превантивни мерки за намаляване риска при земетресение. Мерките са:

- изготвяне на регистър на сградите с масово пребиваване на хора/вид на строителството, брой обитавачи, денем, нощем/;
- изготвяне на списък за наличните потенциално опасни сгради /лошо техническо състояние/намиращи се на територията на общината;
- своевременно реагиране на органите за управление, силите и средствата при земетресение;
- създаване на организация за снабдяване със стоки и услуги от първа необходимост и осигуряване на здравното и медицинско обслужване на населението.
- финансово обезпечаване на мероприятията при провеждане аварийно-възстановителни работи;

Възстановителните дейности е необходимо да се степенуват по важност и необходимост. Възстановяване на електрозахранването и водоподаването, телефонните връзки, услугите и осигуряването на материали за извършване на неотложни възстановителни работи. Възстановяване на сгради и съоръжения за медицинско обслужване, учебни и детски заведения , техническата инфраструктура.

- **Мерки за защита на населението.**

Обучението заема важна роля в подготовката за предотвратяване, поведение и действие в условията на земетресение. То се осъществява по утвърдени програми за обучение в школи, провеждане на УМС, изнасяне на лекции по средствата масово осведомяване, паметки и брошури и провеждане на учения за проиграване плана за защита при земетресение. Ученията дават възможност за практическо отработване взаимодействието между органите за управление, силите за реагиране и населението.

- Общински, обектови учения и тренировки;
- Обучение на населението, съгласно Националната програма за обучение;
- Комплексни учения със сили и средства на ЕСС, доброволни формирования и населението.

Целите на обучението за защита при земетресение са:

- населението да е запознато с правилата за поведение и действие при земетресение;
- да се задължат собственниците на сградите, които са в лошо техническо състояние, да извършат конструктивното им укрепване;
- своевременно оповестяване органите за управление и силите за реагиране за провеждане на спасителни и аварийно-възстановителни дейности.

Местата за временното настаняване на пострадалото население са предварително избрани. Това са хотели, туристически хижи, пансиони и др, които разполагат с леглови фонд. Могат да се използват и училищни и детски сгради, спортни зали и др. които ще се приспособят за временно настаняване.

По-важните мероприятия, провеждани в случай земетресение, са:

- чрез местните оператори средствата за масово осведомяване се съобщава на населението за запазване на спокойствие и изпълнение указанията на органите на ОД на МВР;
- установява се връзка между отговорните за защита на населението при бедствия институции по места и другите институции, предвидени да участват в СНАВР;
- подготовка и организация на работа при земетресение;
- създаване на организация за своевременно спиране /отклонение/ движението на МПС от застрашени пътни участъци;
- предварително набялязване на подкрепителни пунктове, извличане на затрупани автомобили и осигуряване на подслон, храна и вода на бедстващите хора;
- организация за своевременно възстановяване на транспортната и енергийната система;
- организира се непрекъснато дежурство на местните спасителни екипи, които поддържат непрекъснатата връзка с органите на РД „ПБЗН“, МВР и ЦСМП по места;

Организация на СНАВР при земетресение.

Кмета на общината, подпомаган от изградения на основание чл. 65 (1), т. 7 от Закона за защита при бедствия, щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с областния щаб, във взаимодействие с компетентните държавни и областни органи и организации, търговски дружества, еднолични търговци, кооперации и нестопански организации, при земетресение, създава такава организация на работа, гарантираща в кратки срокове оказване на медицинска помощ на пострадалите, ограничаване мащабите на възможните последствия, защита на населението и ликвидиране на последствията /източниците/ на рискови фактори за населението и околната среда.

Организиран се и се провеждат следните мероприятия:

- извършване на анализ и оценка на обстановката с оглед прогнозиране на последствията от земетресението и изготвяне на предложение и предварителни указания за защитни мерки за населението, животните и материалните ценности;
- населението се предупреждава по средствата за масово осведомяване и се препоръчва на водачите на МПС да не предприемат рискови пътувания извън населените места;
- незабавно се информират висшестоящите органи, съгласно определения ред;
- извършва се медицинско осигуряване и оказване на медицинска помощ на засегнатото население;
- аварийните екипи се осигуряват с необходимите методики и програми за анализ, оценка и прогнозиране на обстановката, както и с технически, транспортни и комуникационни средства.

Провеждане на СНАВР при земетресение.

- ако обстановката налага, се извършва извеждане, разсредоточаване и евакуация на населението;
- кмета на общината взема решение за предприемане на мерки за защита на населението и извършване на СНАВР;
- издирват и спасяват затрупани хора, евакуират се пътници от автобуси и влакове и им се осигурява подслон, храна и топли напитки;
- осигуряват се необходимия ред и сигурност сред населението при прилагане на защитните мерки;

10.3. Идентификация на рисковете и защита от радиационна авария или трансгранични радиоактивни и други замърсявания

- **Анализ и оценка на риска при възникване на радиационна авария.**

- Опасност от радиоактивно замърсяване може да възникне вследствие на радиационна авария в АЕЦ „Козлодуй” или пренос на радиоактивни вещества при аварии на ядрени централи в други страни.

Въпросите, свързани със сигурността на атомните централи, имат първостепенно значение за всички страни. Извършва се непрекъснат радиационен контрол и се предприемат изключително строги мерки за недопускане на аварийна опасност. Осъществява се обмен на информация чрез Международната агенция по атомна енергия /МААЕ/ към ООН, подписани са двустранни спогодби между съседни страни за уведомяване и оказване на помощ. Вероятността за възникване на авария в атомна електроцентрала е сведена до възможния минимум. Това се отнася както за нашата атомна електроцентрала „Козлодуй”, така и за АЕЦ в другите страни.

Разработени са нормативни актове и аварийни планове с цел защита на населението, околната среда и националното стопанство при евентуална авария в АЕЦ.

- Критични места от критичната инфраструктура.

При възникване на авария в един от реакторите на АЕЦ „Козлодуй” не са застрашени от попадане в зоните с висока мощност на дозата на радиоактивно замърсяване населените места от общината.

Отчитайки най-вероятните направления на разпространение на радиоактивния облак, при средногодишна скорост на приземния вятър 2 м/сек. /8 км./ч/, утаяването на радиоактивните аерозоли на територията на община Исперих ще започне след 24 часа, а при авария в „Черна вода” Румъния след 5 часа.

- **Мерки за предотвратяване или намаляване на последиците от радиоактивно замърсяване.**

Необходимо е да се предприемат превантивни мерки за намаляване риска при радиоактивно замърсяване. Мерките, които трябва да се вземат в тази връзка са:

- получаване на своевременна информация от Агенцията за ядрено регулиране за настъпилите експлоатационни изменения, събития и аварийни състояния, свързани с ядрената и радиационната безопасност;
- запознаване населението със защитните мерки и правилата за поведение при възможна радиационна авария;
- поддържане в готовност за действие на органите за управление и силите за реагиране.
- радиационно наблюдение и контрол на радиационния фон в общината и осигуряване на АЯР и МВР необходимата информация за радиационната и метеорологичната обстановка чрез постове за радиационно наблюдение и оповестяване.
- поддържане в готовност за заемане на противорадиационните укрития, разсредоточаване и раздаване на индивидуалните средства за защита и провеждане на йодна профилактика на населението.

- **Мерки за защита на населението.**

Обучението заема важна роля в подготовката за предотвратяване, поведение и действие в условията на радиоактивно замърсяване. То се осъществява по утвърдени програми за обучение в школи, провеждане на УМС, изнасяне на лекции по средствата масово осведомяване, паметки и брошури и провеждане на учения за проиграване плана за защита от наводнение. Ученията дават възможност за практическо отработване взаимодействието между органите за управление, силите за реагиране и населението.

- Общински, обектови учения и тренировки;
- Обучение на населението, съгласно Националната програма за обучение;
- Комплексни учения със сили и средства на ЕСС, доброволни формирования и населението.

Целите на обучението за защита при възникване на радиоактивно замърсяване са;

- населението да е запознато с правилата за поведение и действие в условия на живот при радиоактивно замърсяване;

- при необходимост своевременно разсредоточаване и раздаване на индивидуалните средства за защита;

- своевременно оповестяване органите за управление и силите за реагиране за провеждане на спасителни и аварийно-възстановителни дейности.

- По-важните мероприятия, провеждани в случай на непосредствена опасност от радиоактивно замърсяване, са:

- чрез местните оператори на телевизионни и другите средства за масово осведомяване се съобщава на населението за опасността от радиоактивно замърсяване;

- установява се връзка между отговорните за защита на населението при бедствия институции по места и другите институции, предвидени да участват в СНАВР;

- подготовка и организация на работа при възникване на радиоактивно замърсяване;

- контролни замервания на радиационния фон на поста за радиационно наблюдение и оповестяване, два пъти на едно денонощие с прибор РР-51М и при завишен фон, оповестяване на населението;

- създаване на организация за своевременно извеждане или евакуация на населението;

- предварително набелязване на подкрепителни пунктове и осигуряване на храна и вода ;

- организира се непрекъснато дежурство на местните спасителни екипи, които поддържат непрекъснатата връзка с органите на РД „ПБЗН“, МВР и ЦСМП по места.

- Организация на СНАВР при наводнение.

Кмета на общината, подпомаган от изградения на основание чл. 65 (1), т. 7 от Закона за защита при бедствия, щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с областния щаб, във взаимодействие с компетентните държавни и областни органи и организации, търговски дружества, еднолични търговци, кооперации и нестопански организации, при възникване на радиоактивно замърсяване, създава такава организация на работа, гарантираща в кратки срокове оказване на медицинска помощ на пострадалите, ограничаване мащабите на възможните последствия, защита на населението и ликвидиране на последствията /източниците/ на рискови фактори за населението и околната среда.

Организиран се и се провеждат следните мероприятия:

- извършване на анализ и оценка на обстановката с оглед прогнозиране на последствията от радиоактивното замърсяване и изготвяне на предложение и предварителни указания за защитни мерки за населението, животните и материалните ценности;

- населението се предупреждава по местните телевизии, преса за радиоактивното замърсяване, поведение и действие на населението в условията на живот при радиоактивно замърсяване;

- незабавно се информират висшестоящите органи, съгласно определения ред;

- извършва се медицинско осигуряване и оказване на медицинска помощ на засегнатото население;

- аварийните екипи се осигуряват с необходимите методики и програми за анализ, оценка и прогнозиране на обстановката, както и с технически, транспортни и комуникационни средства.

- Провеждане на СНАВР при наводнение.

- ако обстановката налага, се извършва извеждане, разсредоточаване и евакуация на населението;

- Кмета на общината взема решение за предприемане на мерки за защита на населението и извършване на СНАВР;

- осигуряват се необходимия ред и сигурност сред населението при прилагане на защитните мерки;

10.4. Идентификация на рисковете и защита от снегонавявания и обледенявания

- **Анализ и оценка на риска снегонавявания и обледявания.**

- Снежните виелици и залежавания са често явление за нашата община. Характерни са за месеците декември и януари, но могат да се появят и през останалите зимни месеци. Обилните снеговалежи, придружени със силни бури, снегонавявания образуват снежни преспи, обледяване на пътищата и съоръженията. Не са редки случаите, когато цялата пътна мрежа в общината за два-три дни става непроходима. Нарушава се дейността на електропреносната мрежа и водоснабдителната система, а от това и последствия за населението и обектите.

- На база оценката на риска, като критични са номинирани и определени следните обекти:

Критични места от критичната инфраструктура.

- електропровод 110 kw;

- ел. подстанция;

- път - II – 23 – Русе – Исперих – Силистра;

- ж п линия София - Г. Оряховица – Самуил – Исперих – Силистра;

- третокласни пътища:

- о III – 205 – Разград – Исперих – Тутракан

- о III – 702 – Каолиново – Исперих

- о III – 2005 – Самуил – Подайва

- о III – 2305 – Исперих – Конево - Главиница

- о III – 2306 – Тодорово – Печеница

- общински пътища:

- о IV – 21427 – Свещари – Вазово – Райнино

- о IV – 21433 – Лудогорци – Бърдоква – Богданци

- о IV – 21434 – Лудогорци – Ст. селище – Воден

- о IV – 21438 – разклон за Йонково

- о IV – 23021 – Исперих – Вазово

о IV – 23403 – Печеница – Делчево

• Мерки за предотвратяване или намаляване на риска от земетресение.

Необходимо е да се предприемат превантивни мерки за намаляване риска при снегонавявания и обледявания. Мерките са:

- планиране и провеждане на мероприятия по подготовката и работата на общината при тежки зимни условия;
- своевременно реагиране на органите за управление, силите и средствата при усложнена зимна обстановка;
- създаване на организация за снабдяване със стоки и услуги от първа необходимост и осигуряване на здравното и медицинско обслужване на населението.
- финансово обезпечаване на мероприятията при провеждане аварийно-възстановителни работи;

Обучението заема важна роля в подготовката за предотвратяване, поведение и действие в условията на сложна зимна обстановка. То се осъществява по утвърдени програми за обучение в школи, провеждане на УМС, изнасяне на лекции по средствата масово осведомяване, паметки и брошури и провеждане на учения за проиграване плана за защита при снегонавявания и обледявания. Ученията дават възможност за практическо отработване взаимодействието между органите за управление, силите за реагиране и населението.

- Общински, обектови учения и тренировки;
- Обучение на населението, съгласно Националната програма за обучение;
- Комплексни учения със сили и средства на ЕСС, доброволни формирования и населението.

Целите на обучението за защита при снегонавявания и обледявания са:

- населението да е запознато с правилата за поведение и действие при снегонавявания и обледявания;
- своевременно оповестяване органите за управление и силите за реагиране за провеждане на спасителни и аварийно-възстановителни дейности.

• Мерки за защита на населението.

Възможността да се прогнозира опасността от снегонавявания и обледявания, позволява да се осъществяват редица мероприятия, които значително намаляват загубите и създават по-благоприятни условия за провеждане на СНАВР.

При получаване на информация от НИМХ и информационно-аналитичен център на МВР за метеорологичната прогноза за определен период от време и количеството валежи може да се прогнозира за риск от снегонавяване и обледяване.

Местата за временното настаняване на пострадалото население са предварително избрани. Това са хотели, туристически хижи, пансиони и др, които разполагат с леглови фонд. Могат да се използват и училищни и детски сгради, спортни зали и др. които ще се приспособят за временно настаняване.

- По-важните мероприятия, провеждани в случай на непосредствена опасност от снегонавяване и обледяване са:

- чрез местните оператори средствата за масово осведомяване се съобщава на населението за опасността от снегонавявания и обледявания;
- установява се връзка между отговорните за защита на населението при бедствия институции по места и другите институции, предвидени да участват в СНАВР;
- подготовка и организация на работа при тежки зимни условия;
- използвайки опита на предходни тежки зими, да се създаде оптимален прогноз за най-вероятните пътни участъци на снегонавяване и обледяване;
- създаване на организация за своевременно спиране /отклонение/ движението на МПС от застрашени пътни участъци;
- предварително набелязване на подкрепителни пунктове, извличане на затрупани автомобили и осигуряване на подслон, храна и вода на бедстващите хора;
- организация за своевременно възстановяване на транспортната и енергийната система;
- организира се непрекъснато дежурство на местните спасителни екипи, които поддържат непрекъснатата връзка с органите на РД „ПБЗН“, МВР и ЦСМП по места;

- Организация на СНАВР при снегонавявания и обледявания.

Кмета на общината, подпомаган от изграждения на основание чл. 65 (1), т. 7 от Закона за защита при бедствия, щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с областния щаб, във взаимодействие с компетентните държавни и областни органи и организации, търговски дружества, еднолични търговци, кооперации и нестопански организации, при снегонавявания и обледявания, създава такава организация на работа, гарантираща в кратки срокове оказване на медицинска помощ на пострадалите, ограничаване мащабите на възможните последствия, защита на населението и ликвидиране на последствията /източниците/ на рискови фактори за населението и околната среда.

Организиран се и се провеждат следните мероприятия:

- извършване на анализ и оценка на обстановката с оглед прогнозиране на последствията от снегонавяванията и обледяванията и изготвяне на предложение и предварителни указания за защитни мерки за населението, животните и материалните ценности;
- населението се предупреждава по средствата за масово осведомяване и се препоръчва на водачите на МПС да не предприемат рискови пътувания извън населените места;
- незабавно се информират висшестоящите органи, съгласно определения ред;
- извършва се медицинско осигуряване и оказване на медицинска помощ на засегнатото население;
- аварийните екипи се осигуряват с необходимите методики и програми за анализ, оценка и прогнозиране на обстановката, както и с технически, транспортни и комуникационни средства.

- Провеждане на СНАВР при снегонавявания и обледявания.

- ако обстановката налага, се извършва извеждане, разсредоточаване и евакуация на населението;
- кмета на общината взема решение за предприемане на мерки за защита на населението и извършване на СНАВР;
- издирват се затрупани МПС, евакуират се пътници от автобуси и влакове и им се осигурява подслон, храна и топли напитки;
- осигуряват се необходимия ред и сигурност сред населението при прилагане на защитните мерки;

11.5. Свладища

Свладищата са един от най-значимите катастрофални явления, които се отразяват негативно върху състоянието на околната среда, техническата инфраструктура, живота и имуществото на населението. Представяват геодинамични гравитационни процеси, свързани с нарушаване на устойчивостта на естествените склонове, откоси и придвиждане на земни маси по различно дълбоки повърхнини. Развиват се в наклонени терени-речно-долинни склонове, морски брегове, хълмисти територии, периферии на плата, предпланински и планински възвишения.

Възникването и/или активизирането на свладищните процеси се обуславят от природни и антропогенни фактори, които в повечето случаи действат по няколко едновременно. Природни фактори са: неблагоприятни наклони на пластовете, наличие на слаби глинести слоеве, съвременните тектонски и сеизмични процеси, като разкъсване и разместване на земните пластовете, формиране на разломни зони, земетресения, интензивност на валежи, ерозия и др. От антропогенните, определящо значение за възникване и/или активизиране на свладище имат: липса на канализация, аварии и течове по водоснабдителните и канализационните мрежи, неправилно отвеждане на повърхностния отток, недостатъчна поддръжка на отводнителни, дренажни и противосвладищни съоръжения, презастрояване на склонове и незаконно строителство в рискови терени, незаконна сеч, добив на инертни материали и др.

По данни на „Геозащита-Плевен“ ЕООД към момента на територията на Община Исперих няма регистрирани свладища и не са постъпвали сигнали за наличие на свладищни процеси. Според действащия План за защита при бедствия на общината също не възникват бедствия причинени от свладища и срутища.

III. ПРОГНОЗА ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

1. Социално-икономическо развитие

Методология

Анализът на икономическото развитие и социално-икономическите прогнози са изготвени чрез анализ на влиянието и въздействието на определящите фактори за растеж или неговата липса, при съответните анализирани показатели. Прогнозите са изготвени на база систематичен анализ на исторически данни, събрани от НСИ, екстраполирани в тенденция чрез експоненциална, линейна или логаритмична функция. С оглед адекватността на прогнозите, резултатните величини са коригирани с коефициент за тенденция, екстраполиран от историческите данни при допускане за цикличност на тенденциалните данни. В зависимост от динамиката на първичните данни, тяхната линия на движение и дисперсия, е използван различен метод на прогноза, като водещи са връзките и зависимостите при факторите на първичните данни и тенденциите, които те очертават.

Представени са два варианта на прогнози – реалистично-оптимистичен вариант, който следва най-естествения път на проявление на зависимите фактори или който изисква целенасочено въздействие върху факторите за насочване на икономическото развитие в положителна посока. Песимистичната прогноза дава представа за развитието, което би следвало при запазване на съществуваща негативна тенденция на факторите на въздействие или влошаване на определящи за показателя фактори в бъдеще. Прогнозата е изготвена за период от 20 години, съгласно Заданието за изготвяне на ОУП и обхваща периода 2018-2038г.

Прогнозата на населението е изготвена от НСИ и е приета за реалистично-оптимистичен вариант на развитие, а при песимистичната прогноза е използван метода на средностатистическа средна с коригиращ фактор.

1.1. Прогноза за демографско развитие

От предоставените статистически данни за населението на Община Исперих може да се обобщи следната текуща характеристика на демографията на общината:

✍ **Диагноза – текущи тенденции на демографското развитие**

Община Исперих се намира в Североизточна България, в източната част на Област Разград. Урбанистичната структура на общината се състои от 24 населени места, един град и 23 села. Административен център на съвременната община е град Исперих. Според броя на населението селата са много малки до 200 жители – 10 населени места, малки от 200 до 1000 жители – 13 населени места и средни от 1000 до 2000 жители – 1 населено място. Няма населени места с положителен прираст в периода 2012 - 2016г, като за периода населението е намаляло с 3024 души. По населени места, броят на населението е разпределено неравномерно. От цялото население на общината към 2016г. в гр.Исперих, който е и общински център е разположено най-голям брой население – 8 253 души.(39.49%). На второ място се нарежда с.Подайва – 1555 души.

(7.44%). На трето място е с.Китанчево – 1371 души.(6.56%). Това са и трите населени места с население над 1000 души. Най-малко населеното място е с. Конево – 71 души (0,34%).

Таблица III.1.1. Изменение на населението - Община Исперих, 2012-2016г

Община / Населени места	2016	Дял, %
община Исперих	20 900	100,00%
с. Белинци	424	2,03%
с. Бърдоква	292	1,40%
с. Вазово	997	4,77%
с. Голям Поровец	527	2,52%
с. Делчево	463	2,22%
с. Драгомъж	348	1,67%
с. Духовец	511	2,44%
гр. Исперих	8 253	39,49%
с. Йонково	650	3,11%
с. Китанчево	1 371	6,56%
с. Конево	71	0,34%
с. Къпиновци	226	1,08%
с. Лудогорци	702	3,36%
с. Лъвино	964	4,61%
с. Малко Йонково	375	1,79%
с. Малък Поровец	324	1,55%
с. Печеница	271	1,30%
с. Подайва	1 555	7,44%
с. Райнино	368	1,76%
с. Свещари	595	2,85%
с. Средоселци	288	1,38%
с. Старо селище	322	1,54%
с. Тодорово	701	3,35%
с. Яким Груево	302	1,44%

Източник: Териториално статистическо бюро, гр. Разград, НСИ, www.nsi.bg

В община Исперих живее 17,97% от населението на област Разград (31.12.2016г. е 20 900 души) и едва 0,29 % от населението на България. Средната гъстота на населението в община Исперих е 54,1 души на кв. км. за 2013 г. и е най-високата от средните стойности за област Разград (45,7), но по-ниска спрямо средната гъстота за страната (65,3) и за Северна и Югоизточна България (53,6). По брой населени места (24), община Исперих се нарежда на първо място с област Разград.

Таблица III.1.2.

Площ, гъстота на населението и населени места към 31.12.2013 г. по статистически зони, статистически райони и по области и общини

ЕКАТТЕ	Статистически зони Статистически райони	Площ - кв. км	Гъстота на населението на кв. км	Населени места - бр.	Градове - бр.	Села - бр.	Кметства - бр.
BG	България	111001,9	65,3	5268	257	5011	2008
BG3	Северна и Югоизточна България	68330,4	53,6	3016	155	2861	1199
BG32	Северен централен	14974,0	55,8	989	39	950	300
RAZ	Разград	2639,7	45,7	103	6	97	81
RAZ11	Завет	273,9	37,2	7	1	6	6
RAZ14	Исперих	402,2	54,1	24	1	23	22
RAZ16	Кубрат	471,3	37,1	17	1	16	15
RAZ17	Лозница	410,4	22,0	16	1	15	11
RAZ26	Разград	598,4	82,6	22	1	21	13
RAZ29	Самуил	250,3	27,1	14	0	14	12
RAZ36	Цар Калоян	233,3	25,3	3	1	2	2

Източник: НСИ, www.nsi.bg

Населението на Община Исперих намалява с 297 лица средно за периода 2012-2016г, като средногодишния темп на изменение е -1,37%. Средният брой на населението за периода е 21241 лица. Тенденцията за намаляване на населението е трайна, с умерени постоянни темпове.

Таблица III.1.3. Изменение на броя на населението, Община Исперих, 2012-2016г

Година	2012	2013	2014	2015	2016	Средна
Община Исперих	22 088	21 777	21 590	21 232	20 900	21 241
Изменение, брой		-311	-187	-358	-332	-297
Изменение, %		-1,41%	-0,86%	-1,66%	-1,56%	-1,37%

Източник: Териториално статистическо бюро, гр. Разград, НСИ, www.nsi.bg, собствени изчисления

Най-голямо влияние върху динамиката на населението оказват естествения и механичния прираст като преобладаващо на него се дължи цялото движение на населението в общината. Преобладаващо е теглото на механичния прираст. От представените данни е видно, че тенденциите на естествения и механичния прираст на населението са отрицателни като общия нетен ефект за периода също е отрицателна величина. Тенденцията се запазва сравнително непроменена през наблюдавания период.

Таблица III.1.4.

Година	2012	2013	2014	2015	2016
Население Община Плевен	22 088	21 777	21 590	21 232	20 900
Изменение, брой		-311	-187	-358	-332
Изменение, %		-1,41%	-0,86%	-1,66%	-1,56%
Естествен и механичен прираст	-324	-311	-187	-358	-332
Дял от общото изменение, %		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Естествен прираст	-142	-129	-130	-145	-109
Дял %		41,48%	69,52%	40,50%	32,83%
Механичен прираст	-182	-182	-57	-213	-223
Дял %		58,52%	30,48%	59,50%	67,17%

Източник: Териториално статистическо бюро, гр. Разград, НСИ, www.nsi.bg, собствени изчисления

Динамиката на броя на населението трябва да се разглежда в контекста на възрастовата структура и възрастовите групи в Община Исперих. Възрастовата група между 0 и 19 години може да ни даде индикации за потенциала за развитие на населението в дългосрочен план, възрастовата група между 20 и 60 години и възрастовата група над 60 години ни дават информация за тенденциите в демографското развитие в средносрочен и краткосрочен план. Като цяло застаряването на населението в региона е фактор с по-силно негативно влияние от абсолютното намаление на броя на населението, тъй като намаляват възможностите за положително влияние върху тази тенденция.

Разпределението на населението на Община Исперих по възрастови групи е близко до средните стойности на показателя за областта. Тенденциите са за намаление на броя на лицата в най-младата възрастова група и за увеличение на лицата във втората и третата възрастова група. Трайна е тенденцията на напускане на общината от хора в работоспособна възраст, които търсят препитание в чужбина и по-големите градове на страната. В резултат на тези процеси се наблюдава трайна тенденция на намаляване броя на хората със средно специално и висше образование. Безработицата и непълната заетост отбелязват огромен скок през последните години.

Таблица III.1.5.Изменение на възрастовата структура, Община Исперих, 2012-2016г

Година	2012	2013	2014	2015	2016	дял %
Под трудоспособна възраст	3 519	3 471	3 406	3 289	3 191	15,27%
Трудоспособна възраст	13 740	13 566	13 350	13 122	12 888	61,67%
Над трудоспособна възраст	4 829	4 740	4 834	4 821	4 821	23,07%
Общо лица:	22 088	21 777	21 590	21 232	20 900	100,00%

Източник: Териториално статистическо бюро, гр.Разград, НСИ, www.nsi.bg, собствени изчисления

Община Исперих не успява да запази положителна структурата на населението си като населението в над-трудоспособна възраст е повече от това в под трудоспособна възраст. Предвид тенденцията за трайно намаление на населението в под трудоспособна възраст, се очаква да се влоши възрастовата структура в прогнозния период. Поради това общината трябва да положи усилия за задържане на младото население на територията на общината и за премахване на възрастовите и половите диспропорции, с оглед увеличаване на раждаемостта и привлекателността на региона за икономическо активно население. Най-висок е дялът на населението за 2016 г. в групата в трудоспособна възраст 12 888 лица, от която се формира основно трудовият потенциал в общината.

✍ Предпоставки за изготвяне на демографска прогноза

При изготвяне на прогнозата за броя на населението на община Исперих, освен влиянието на механичния и естествения прираст, ще бъде отчетена и общата тенденция за динамика на населението в Област Разград чрез прогнозите на НСИ за развитие на броя на населението по области в три варианта – реалистичен, оптимистичен и песимистичен, както и останалите фактори – емиграция, възрастова, полова и етническа структура на населението. Съгласно тази прогноза, населението на Област Разград ще намалява средногодишно с 7,53% при реалистичната прогноза, с 6,15% при оптимистичната прогноза и 8,28% при песимистичната прогноза, като и при трите варианта тенденцията е еднопосочна – по-бавен темп на намаление в началото на периода и ускорение в края на 50 годишната прогноза. Разликата между реалистичния и песимистичния вариант на прогноза възлиза на -9,92%.

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ
ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Таблица III.1.6

ПРОГНОЗА ЗА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЛАСТИ

(Брой)

Области	I вариант (при хипотеза за конвергентност)												средно изменение
	Години												
	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060	2065	2070	
Разград, брой	117323	109730	102309	95039	88005	81380	75148	69285	63773	58606	53859	49574	
Изменение, %	-6,47%	-6,76%	-7,11%	-7,40%	-7,53%	-7,66%	-7,80%	-7,96%	-8,10%	-8,10%	-7,96%	-100,00%	-7,53%
Темп на изменение		-0,29%	-0,34%	-0,30%	-0,13%	-0,13%	-0,14%	-0,15%	-0,15%	0,00%	0,14%	-92,04%	-0,15%
	II вариант (относително ускоряване) ²												фактор вар 2/вар1 18,4%
	Години												
	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060	2065	2070	
Разград, брой	117546	110616	104088	97868	91927	86310	81021	76014	71249	66708	62424	58493	
Изменение, %	-5,90%	-5,90%	-5,98%	-6,07%	-6,11%	-6,13%	-6,18%	-6,27%	-6,37%	-6,42%	-6,30%		-6,15%
	124288	117532	111346	105742	100668	95996	91697	87768	84192	80989	78082	75463	
	61063	57917	55087	52547	50269	48180	46260	44478	42819	41289	39867	38545	
	63225	59615	56259	53195	50399	47816	45437	43290	41373	39700	38215	36918	
	III вариант (относително забавяне) ³												фактор вар 3/вар 1 -9,92%
	Години												
	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060	2065	2070	
Разград, брой	117219	109317	101443	93637	86088	78952	72272	65988	60118	54671	49715	45293	
Изменение, %	-6,74%	-7,20%	-7,69%	-8,06%	-8,29%	-8,46%	-8,69%	-8,90%	-9,06%	-9,07%	-8,89%		-8,28%

¹ I вариант (при хипотеза за конвергентност): Този вариант се определя като реалистичен и е съобразен с нормативните изисквания на Европейския съюз за демографското и социално-икономическото развитие на страните членки.

² II вариант (относително ускоряване): При този вариант се предполага, че демографското развитие ще протича при благоприятни социално-икономически процеси в страната.

³ III вариант (относително забавяне): При този вариант развитието на населението е прогнозирано при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в страната.

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

❖ РЕАЛИСТИЧНО-ОПТИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА ДЕМОГРАФСКО РАЗВИТИЕ В ПЕРИОДА 2018-2038г

✍ Хипотеза за реалистично-оптимистична демографска прогноза

При изготвяне на **реалистично-оптимистична прогноза** за демографско развитие са отчетени положителните фактори за развитие на региона – привлекателност за населението от положителни икономически тенденции в региона, реализиране на потенциала за икономическо развитие, преодоляване на негативния ефект от емиграция на населението. Общината ще приложи мерки за преодоляване на негативната тенденция за застаряване на населението и намаляване на броя му от механично движение и ще се опита да привлече повече лица в трудоспособна възраст. При изготвяне на прогнозата е отчетена съществуващата тенденция за разгледания период като положителните демографски данни – увеличаване на населението в трудоспособна възраст, както и потенциални усилия на общината за ограничаване на намалението на населението в под трудоспособна възраст.

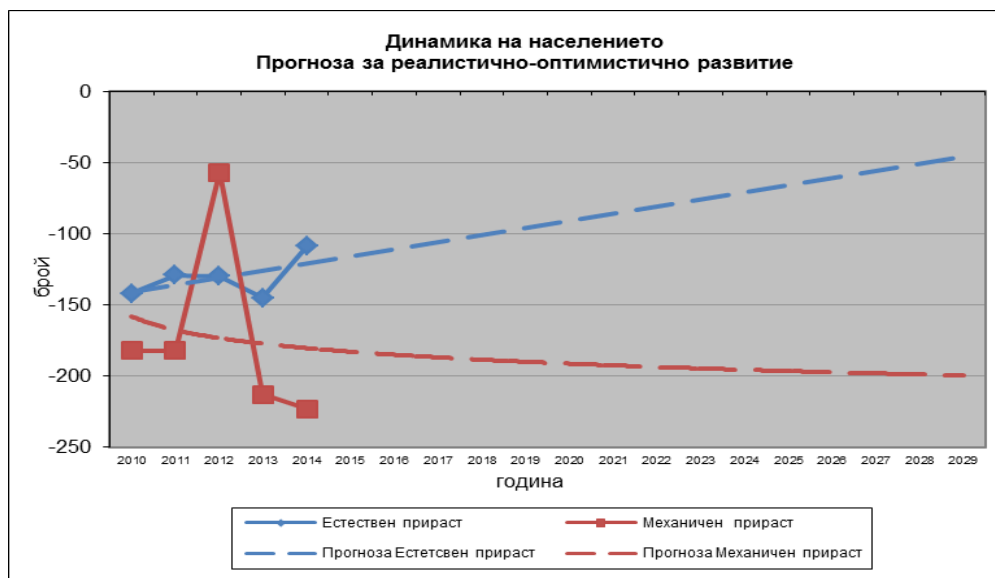
Реалистично-оптимистичният сценарий (нисък отрицателен растеж) предполага, че развитието на населението ще следва скорошните исторически тенденции по отношение както на естествените, така и на механичните промени. Все пак сценарият допуска, че загубата на население ще бъде по-бавна, поради настоящата стабилна възрастова структура, която вече е идентична със средното за страната. Прогнозата

отчита по-ниско равнище на миграцията навън, въпреки че може да се очаква все още известна вътрешна миграция от селото към града. Въпреки това, вътрешната миграция е динамичен феномен и на регионално ниво може да се промени изключително за много кратък период. Сценарият допуска бавен, но постоянен регионален икономически растеж, създаване на възможности за нови работни места, привличане на опитни и добре образовани млади хора, благоприятна регионална политика като ключови условия за успешното развитие на регионалната икономика.

Реалистично-оптимистична демографска прогноза

Реалистично-оптимистичната прогноза за демографско развитие на населението на община Исперих предвижда естественият и механичният прираст на населението да запази тенденцията за негативен прираст, като в края на 20 годишния прогнозен период се очаква стойностите все пак да останат отрицателни. Нетният ефект за периода на прогнозата ще бъде намаление с 1109 лица от естествен прираст в резултат на намалял отрицателен естествен прираст. При реалистично-оптимистичната прогноза механичния прираст запазва отрицателната си тенденция за превес на броя на изселените лица над заселените лица. Механичният прираст има нетен положителен ефект за периода на прогнозата от 3535 лица, а нетният ефект от движението на населението – естествен и механичен прираст за Община Исперих е отрицателен – намаляване на населението с 4644 лица.

По-бавното икономическо развитие в региона и по-високото ниво на безработица, допълнително допринасят за намаляването на населението и особено за повишената външна миграция. Вероятно е в средносрочен план намалението на населението да се забави поради благоприятната възрастова структура в групата на 15-19-годишните, но регионът ще продължи да губи населението си по-бързо в сравнение със страната.

Фиг. III.1.1

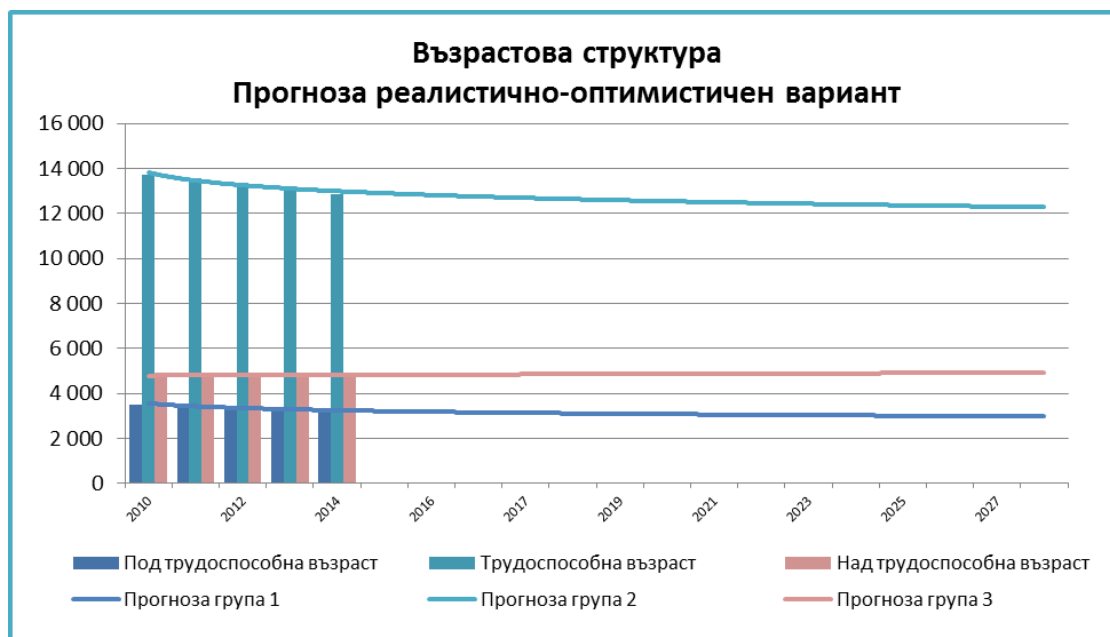
Таблица III.1.7. Реалистично-оптимистична прогноза за динамика на населението

Година	Естествен прираст	изменение	Механичен прираст	изменение	Нетен прираст
2010					
2011					
2012	-142		-182		-324
2013	-129	-9%	-182	0%	-311
2014	-130	1%	-57	-69%	-187
2015	-145	12%	-213	274%	-358
2016	-109	-25%	-223	5%	-332
Нетен ефект за периода	-655		-857		-1512
Година	Реалистично-оптимистичен вариант	изменение	Реалистично-оптимистичен вариант	изменение	Реалистично-оптимистичен вариант - нетен прираст
2020	-83	1%	-185	99%	-268
2025	-62	2%	-191	97%	-253
2030	-42	2%	-195	96%	-237
2035	-21	2%	-198	95%	-219
2038	-9	-5%	-197	24%	-205
Нетен ефект за прогнозата	-1109		-3535		-4644

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

Съгласно изготвената *реалистично-оптимистична прогноза* за динамиката на възрастовата структура в периода до 2038г, дялът на населението в третата възрастова група ще нараства умерено като относителен дял, въпреки че намалява като абсолютна стойност. През 2016г дялът на населението в под-трудоспособна възрастова група е 15,27%, като тенденцията е то да намалява като абсолютна стойност и относителен дял в общия брой на населението, като през 2038г той е 13,74%.

Данните показват, че населението в под-трудоспособна възрастова група наброява 3191 лица през 2016г като се очаква тенденцията за намаление на абсолютния брой лица в тази група да се запази и броят на лицата да намалее съществено. Най-висок е дялът на населението за 2016 г. в групата в трудоспособна възраст - 12888 лица, от която се формира основно трудовият потенциал в общината. Тази група показва тенденция за запазване на относителния си размер като намалява като абсолютна стойност до 9832 лица през 2038г. Третата група плавно увеличава относителния си дял през разгледания период като от 4821 лица през 2016г се очаква да има 4249 лица през 2038г предвид общите тенденции за намаляване броя на населението. Относителното съотношение между групите се очаква да се запази като има увеличение при групата с надтрудоспособно население за сметка на първата група, която намалява относителния си дял.

Фиг. III.1.2

Таблица III.1.8. Реалистично-оптимистична прогноза за възрастова структура на населението, Община Исперих

Година	2012	2013	2014	2015	2016	дъл %	2020	2025	2030	2035	2038	дъл %
Под трудоспособна възраст	3519	3471	3406	3289	3191	15,27%	2994	2739	2474	2420	2243	13,74%
Трудоспособна възраст	13740	13566	13350	13122	12888	61,67%	12169	11373	10736	10001	9832	60,23%
Над трудоспособна възраст	4829	4740	4834	4821	4821	23,07%	4850	4778	4650	4463	4249	26,03%
Общо лица:	22088	21777	21590	21232	20900	100,00%	20013	18890	17859	16884	16324	100,00%

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

Реалистично-оптимистичният вариант на демографската прогноза е изготвен от НСИ за всяко населено място, като са отчетени влиянието и въздействието на комплекс от фактори при благоприятни социално-икономически процеси в страната и региона и прилагане на мерки за въздействие върху неблагоприятните демографски процеси и обезлюдяването на селата. В края на 2038г населението на общината ще наброява 16324 лица, като относително спрямо 2016г. населението намалява за периода във всички населени места. Средното намаление на населението за прогнозния период 2016 – 2038г е -1,17%, което е по-ниско от средното за периода 2012-2016г за всички населените места в община Исперих, когато прираста е -1,37%. Съгласно тази прогноза населението на общината като цяло ще се запази относително постоянно, не се очаква рязко намаление при отчитане на негативната демографска картина в момента. В населените места най-голямо намаление се очаква при населението на с. Конево, а най-малко в с.Къпиновци. Населението на гр. Исперих намалява умерено с 1,49% до 6019 жители, което е малко по-високо от средното намаление за общината.

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ
ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Таблица III.1.9.Реалистично-оптимистична прогноза за населението по населени места, Община Исперих

№	Наименование на населеното място/Година	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	Средно
1	с. Белинци	414	402	395	394	388	381	369	362	349	343	337	328	323	319	314	308	301	297	288	283	277	
		-2,36%	-2,90%	-1,74%	-0,25%	-1,52%	-1,80%	-3,15%	-1,90%	-3,59%	-1,72%	-1,75%	-2,67%	-1,52%	-1,24%	-1,57%	-1,91%	-2,27%	-1,33%	-3,03%	-1,74%	-2,12%	-2,00%
2	с. Бърдоква	298	296	294	295	295	293	293	291	286	286	286	285	284	283	283	283	280	280	274	272	271	
		2,05%	-0,67%	-0,68%	0,34%	0,00%	-0,68%	0,00%	-0,68%	-1,72%	0,00%	0,00%	-0,35%	-0,35%	0,00%	0,00%	-1,06%	0,00%	-2,14%	-0,73%	-0,37%		-0,35%
3	с. Вазово	1005	997	980	976	966	953	947	943	936	924	921	914	903	899	892	882	878	874	873	860	851	
		0,80%	-0,80%	-1,71%	-0,41%	-1,02%	-1,35%	-0,63%	-0,42%	-0,74%	-1,28%	-0,32%	-0,76%	-1,20%	-0,44%	-0,78%	-1,12%	-0,45%	-0,46%	-0,11%	-1,49%	-1,05%	-0,75%
4	с. Голям Поровец	514	510	501	497	494	485	479	474	470	462	456	452	445	440	432	428	422	414	409	406	403	
		-2,47%	-0,78%	-1,76%	-0,80%	-0,60%	-1,82%	-1,24%	-1,04%	-0,84%	-1,70%	-1,30%	-0,88%	-1,55%	-1,12%	-1,82%	-0,93%	-1,40%	-1,90%	-1,21%	-0,73%	-0,74%	-1,27%
5	с. Делчево	455	454	454	449	443	439	439	435	436	432	428	424	421	419	417	414	412	413	409	407	402	
		-1,73%	-0,22%	0,00%	-1,10%	-1,34%	-0,90%	0,00%	-0,91%	0,23%	-0,92%	-0,93%	-0,93%	-0,71%	-0,48%	-0,48%	-0,72%	-0,48%	0,24%	-0,97%	-0,49%	-1,23%	-0,67%
6	с. Драгомъж	363	361	360	361	359	358	356	353	350	349	346	347	343	343	344	344	344	342	340	339	335	
		4,31%	-0,55%	-0,28%	0,28%	-0,55%	-0,28%	-0,56%	-0,84%	-0,85%	-0,29%	-0,86%	0,29%	-1,15%	0,00%	0,29%	0,00%	0,00%	-0,58%	-0,58%	-0,29%	-1,18%	-0,18%
7	с. Духовац	495	488	483	479	479	477	473	463	457	456	452	452	450	447	443	442	440	438	434	428	423	
		-3,13%	-1,41%	-1,02%	-0,83%	0,00%	-0,42%	-0,84%	-2,11%	-1,30%	-0,22%	-0,88%	0,00%	-0,44%	-0,67%	-0,89%	-0,23%	-0,45%	-0,45%	-0,91%	-1,38%	-1,17%	-0,89%
8	гр. Исперих	8063	7958	7855	7744	7648	7538	7435	7327	7223	7123	7015	6910	6820	6719	6616	6514	6418	6314	6213	6119	6019	
		-2,30%	-1,30%	-1,29%	-1,41%	-1,24%	-1,44%	-1,37%	-1,45%	-1,42%	-1,38%	-1,52%	-1,50%	-1,30%	-1,48%	-1,53%	-1,54%	-1,47%	-1,62%	-1,60%	-1,51%	-1,63%	-1,49%
9	с. Йонково	637	626	612	600	593	586	578	566	558	553	545	541	533	527	522	513	506	503	496	488	486	
		-2,00%	-1,73%	-2,24%	-1,96%	-1,17%	-1,18%	-1,37%	-2,08%	-1,41%	-0,90%	-1,45%	-0,73%	-1,48%	-1,13%	-0,95%	-1,72%	-1,36%	-0,59%	-1,39%	-1,61%	-0,41%	-1,37%
10	с. Китанчево	1342	1332	1313	1310	1294	1285	1277	1266	1254	1248	1243	1229	1218	1214	1206	1196	1191	1185	1171	1165	1162	
		-2,12%	-0,75%	-1,43%	-0,23%	-1,22%	-0,70%	-0,62%	-0,86%	-0,95%	-0,48%	-0,40%	-1,13%	-0,90%	-0,33%	-0,66%	-0,83%	-0,42%	-0,50%	-1,18%	-0,51%	-0,26%	-0,78%
11	с. Конево	66	62	57	55	48	46	44	43	41	40	38	38	38	35	33	31	30	30	28	26		
		-7,04%	-6,06%	-8,06%	-3,51%	-12,73%	-4,17%	-4,35%	-2,27%	-4,65%	-2,44%	-5,00%	0,00%	0,00%	-7,89%	-5,71%	-6,06%	-3,23%	0,00%	0,00%	-6,67%	-7,14%	-4,62%
12	с. Къпиновци	227	229	227	227	222	222	224	223	223	225	226	226	226	225	223	223	221	222	219	219	219	
		0,44%	0,88%	-0,87%	0,00%	-2,20%	0,00%	0,90%	-0,45%	0,00%	0,90%	0,44%	0,00%	0,00%	-0,44%	-0,89%	0,00%	-0,90%	0,45%	-1,35%	0,00%	0,00%	-0,15%
13	с. Лудогорци	680	676	673	664	655	646	638	631	624	617	615	609	605	599	591	584	581	579	571	570	567	
		-3,13%	-0,59%	-0,44%	-1,34%	-1,36%	-1,37%	-1,24%	-1,10%	-1,11%	-1,12%	-0,32%	-0,98%	-0,66%	-0,99%	-1,34%	-1,18%	-0,51%	-0,34%	-1,38%	-0,18%	-0,53%	-1,01%
14	с. Лъвино	943	934	918	905	900	888	877	871	859	852	845	831	820	812	797	791	781	773	768	760	751	
		-2,18%	-0,95%	-1,71%	-1,42%	-0,55%	-1,33%	-1,24%	-0,68%	-1,38%	-0,81%	-0,82%	-1,66%	-1,32%	-0,98%	-1,85%	-0,75%	-1,26%	-1,02%	-0,65%	-1,04%	-1,18%	-1,18%
15	с. Малко Йонково	364	359	356	354	352	343	340	334	334	332	330	330	327	323	323	321	316	312	310	310	306	
		-2,93%	-1,37%	-0,84%	-0,56%	-0,56%	-2,56%	-0,87%	-1,76%	0,00%	-0,60%	-0,60%	0,00%	-0,91%	-1,22%	0,00%	-0,62%	-1,56%	-1,27%	-0,64%	0,00%	-1,29%	-0,96%
16	с. Малък Поровец	319	316	311	308	306	304	303	301	300	300	298	292	290	287	285	280	273	273	274	274	267	
		-1,54%	-0,94%	-1,58%	-0,96%	-0,65%	-0,65%	-0,33%	-0,66%	-0,33%	0,00%	-0,67%	-2,01%	-0,68%	-1,03%	-0,70%	-1,75%	-2,50%	0,00%	0,37%	0,00%	-2,55%	-0,91%
17	с. Печеница	268	265	257	249	245	242	240	236	229	224	217	213	208	200	196	193	188	187	183	177	177	
		-1,11%	-1,12%	-3,02%	-3,11%	-1,61%	-1,22%	-0,83%	-1,67%	-2,97%	-2,18%	-3,13%	-1,84%	-2,35%	-3,85%	-2,00%	-1,53%	-2,59%	-0,53%	-2,14%	-3,28%	0,00%	-2,00%
18	с. Подайва	1531	1518	1508	1497	1485	1480	1462	1453	1443	1438	1426	1416	1407	1404	1389	1380	1371	1356	1349	1342	1327	
		-1,54%	-0,85%	-0,66%	-0,73%	-0,80%	-0,34%	-1,22%	-0,62%	-0,69%	-0,35%	-0,83%	-0,70%	-0,64%	-0,21%	-1,07%	-0,65%	-0,65%	-1,09%	-0,52%	-0,52%	-1,12%	-0,75%
19	с. Райнино	333	324	312	304	297	296	293	285	279	277	269	266	262	260	254	253	250	247	245	246	245	
		-9,51%	-2,70%	-3,70%	-2,56%	-2,30%	-0,34%	-1,01%	-2,73%	-2,11%	-0,72%	-2,89%	-1,12%	-1,50%	-0,76%	-2,31%	-0,39%	-1,19%	-1,20%	-0,81%	0,41%	-0,41%	-1,90%
20	с. Свещари	585	583	574	570	564	560	554	548	549	542	537	534	529	522	525	524	517	512	510	512	509	
		-1,68%	-0,34%	-1,54%	-0,70%	-1,05%	-0,71%	-1,07%	-1,08%	0,18%	-1,28%	-0,92%	-0,56%	-0,94%	-1,32%	0,57%	-0,19%	-1,34%	-0,97%	-0,39%	0,39%	-0,59%	-0,74%
21	с. Средоселци	289	290	289	285	283	284	281	278	275	276	273	272	271	268	265	266	266	265	260	259	259	
		0,35%	0,35%	-0,34%	-1,38%	-0,70%	0,35%	-1,06%	-1,07%	-1,08%	0,36%	-1,09%	-0,37%	-0,37%	-1,11%	-1,12%	0,38%	0,00%	-0,38%	-1,89%	-0,38%	0,00%	-0,50%
22	с. Старо селище	319	313	309	307	302	301	298	295	294	292	289	287	287	286	283	280	277	274	274	272	270	
		-0,93%	-1,88%	-1,28%	-0,65%	-1,63%	-0,33%	-1,00%	-1,01%	-0,34%	-0,68%	-1,03%	-0,69%	0,00%	-0,35%	-1,05%	-1,06%	-1,07%	-1,08%	0,00%	-0,73%	-0,74%	-0,83%
23	с. Тодорово	694	687	677	666	651	641	633	622	605	592	586	575	568	557	548	541	533	523	517	514	509	
		-1,00%	-1,01%	-1,46%	-3,10%	-0,76%	-1,54%	-1,25%	-1,74%	-2,73%	-2,15%	-1,01%	-1,88%	-1,22%	-1,94%	-1,62%	-1,28%	-1,48%	-1,88%	-1,15%	-0,58%	-0,97%	-1,51%
24	с. Яким Груево	298	298	298	296	296	293	292	290	284	284	284	282	281	280	277	273	273	271	269	264	263	
		-1,32%	0,00%	0,00%	-0,67%	0,00%	-1,01%	-0,34%	-0,68%	-2,07%	0,00%	0,00%	-0,70%	-0,35%	-0,36%	-1,07%	-1,44%	0,00%	-0,73%	-0,74%	-1,86%	-0,38%	-0,65%
	Всичко:	20 502	20 278	20 013	19 782	19 565	19 341	19 125	18 890	18 658	18 467	18 262	18 053	17 859	17 668	17 458	17 264	17 069	16 884	16 686	16 514	16 324	
		-1,90%	-1,09%	-1,31%	-1,15%	-1,10%	-1,14%	-1,12%	-1,23%	-1,23%	-1,02%	-1,11%	-1,14%	-1,07%	-1,07%	-1,19%	-1,11%	-1,13%	-1,08%	-1,17%	-1,03%	-1,15%	-1,17%

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

❖ **ПЕСИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА ДЕМОГРАФСКО РАЗВИТИЕ В ПЕРИОДА 2018-2038г**

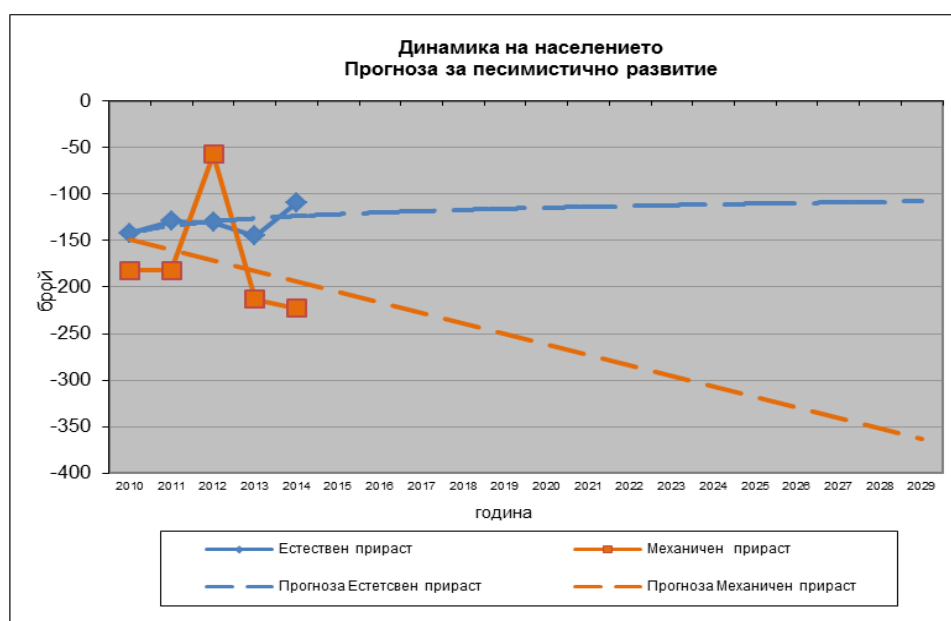
✍ **Хипотеза за песимистична демографска прогноза**

При изготвяне на **песимистична прогноза** за демографско развитие са отчетени отрицателните фактори за развитие на региона – влошаване на икономическите тенденции в региона, нереализиране на потенциала за икономическо развитие, запазване на тенденцията за преобладаващ негативен ефект на отрицателния естествен и механичен прираст на населението и увеличаване на броя на безработни лица. Общината се въздържа от мерки за преодоляване на негативната тенденция за застаряване на населението и за стимулиране на работоспособното население да остане в общината или приложените мерки остават без търсения ефект, в резултат на което населението в трудоспособна възраст продължава ускорено да намалява в абсолютен размер. При изготвяне на песимистичната прогноза е отчетена съществуващата тенденция за разглеждания период като тенденцията на данните за миналия период е отнесена към прогнозния период.

✍ **Песимистична демографска прогноза**

Изготвената **песимистична прогноза** за естествения прираст залага на ускоряване на отрицателния естествен прираст на населението, а при механичния прираст е запазена текущата тенденция на историческите данни за увеличаване на положителния прираст. Тази прогноза допуска запазване на текущите тенденции на движение на населението като продължава обезлюдяването на общината поради липса на мерки за задържане на населението или влошаване на икономическата ситуация в страната и региона.

Нетният ефект за периода на прогнозата ще бъде намаление с 1933 лица от естествен прираст. Механичния прираст има нетен отрицателен ефект за периода на прогнозата от 5865 лица, а нетният ефект от движението на населението – естествен и механичен прираст за Община Исперих е влошаване на нетния прираст с 7798 лица.

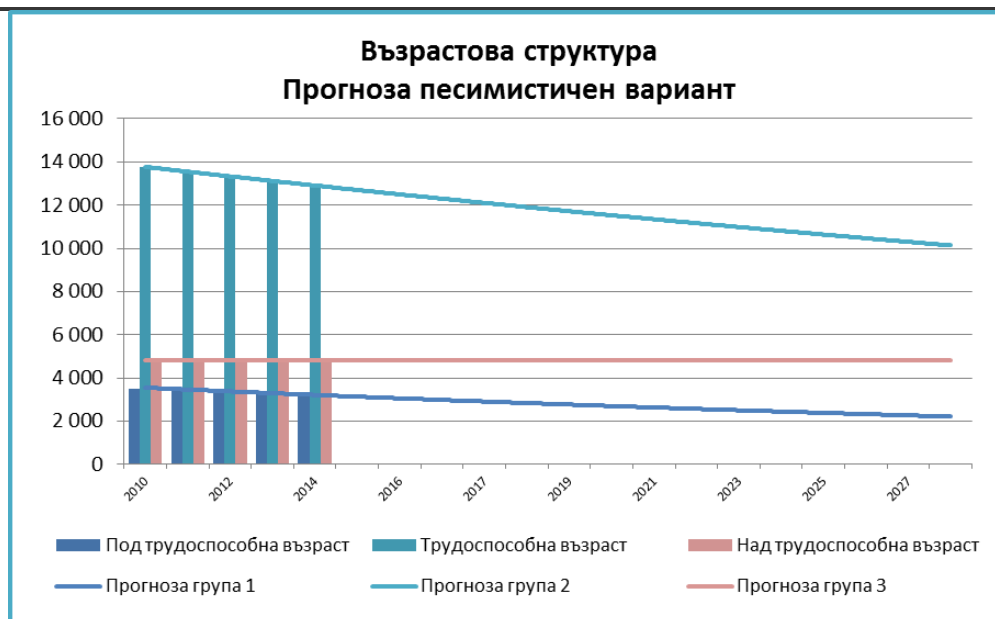
Фиг. III.1.3

Таблица III.1.10. Песимистична прогноза за динамика на населението

Година	Естествен прираст	изменение	Механичен прираст	изменение	Нетен прираст
2010					
2011					
2012	-142		-182		-324
2013	-129	-9%	-182	0%	-311
2014	-130	1%	-57	-69%	-187
2015	-145	12%	-213	274%	-358
2016	-109	-25%	-223	5%	-332
Нетен ефект за периода	-655		-857		-1512
Година	Песимистичен вариант	изменение	Песимистичен вариант	изменение	Песимистичен вариант - нетен прираст
2020	-96	1%	-234	99%	-330
2025	-92	2%	-290	97%	-381
2030	-89	2%	-345	96%	-434
2035	-87	2%	-400	95%	-487
2038	-81	-5%	-427	24%	-509
Нетен ефект за прогнозата	-1933		-5865		-7798

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

При песимистичната прогноза за възрастовата структура, населението запазва сходна структура като през 2013г, но при абсолютно по-ниски стойности на населението с изключение на третата възрастова група, която се увеличава. Наблюдава се тенденция за непостоянно и намаление на населението от втората възрастова група и ускорено намаляване на броя на населението от първата възрастова група, което влошава възрастовата структура на населението. През 2034г населението от групата с население под трудоспособна възраст намалява до 613 лица, населението от третата група плавно намалява до 1450 лица, а втората възрастова група се запазва относително на нивото от 2013г - 3372 лица. Относителното съотношение между групите се запазва като има незначително увеличение при групата с над трудоспособно население за сметка на първата група от населението.

Фиг. III.1.4

Таблица III.1.11. Песимистична прогноза за възрастова структура на населението,
Община Исперих

Година	2012	2013	2014	2015	2016	дял %	2020	2025	2030	2035	2038	дял %
Под трудоспособна възраст	3 519	3 471	3 406	3 289	3 191	15,27%	2969	2600	2373	2063	1995	13,46%
Трудоспособна възраст	13 740	13 566	13 350	13 122	12 888	61,67%	12201	11335	10493	9696	9232	59,53%
Над трудоспособна възраст	4 829	4 740	4 834	4 821	4 821	23,07%	4771	4796	4761	4827	4764	27,01%
Общо лица:	22 088	21 777	21 590	21 232	20 900	100,00%	19941	18732	17626	16587	15992	100,00%

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

Песимистичният вариант на прогнозата за населението на Община Исперих е изготвена при отчитане на съвместното въздействие на всички фактори и запазване на текущата тенденция в Общината. Отчетена е разликата в средния темп на изменение при изготвяне на реалистичната и песимистичната прогноза за развитие на населението в област Разград, изготвена от НСИ – 8,28%, което е пренесено върху прогнозата на всички населени места. Средното намаление на населението е - 1,27%. През 2038г се очаква населението на общината да бъде 15991 лица, като населението намалява като относителна и абсолютна стойност във всички населени места.

Песимистичният сценарий (висок отрицателен растеж) предполага демографско развитие идентично на историческите тенденции и по-нататъшно влошаване на негативните тенденции за развитие на населението. Този хипотетичен сценарий не отчита положителното влияние на подобряването на икономическата ситуация и привлекателността на региона. Миграцията навън се задържа на същото ниво, което допълнително допринася за процеса на обезлюдяване.

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ
ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Таблица III.1.12. Песимистична прогноза за населението по населени места, Община Исперих

	Наименование на населеното място/Година	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	Средно
1	с. Белинци	413	400	393	392	385	378	365	357	343	337	331	321	316	311	306	300	292	288	279	274	267	
		-2,55%	-3,14%	-1,89%	-0,27%	-1,65%	-1,95%	-3,41%	-2,05%	-3,89%	-1,86%	-1,89%	-2,89%	-1,65%	-1,34%	-1,70%	-2,07%	-2,46%	-1,44%	-3,28%	-1,88%	-2,30%	-2,17%
2	с. Бърдоква	298	295	293	294	294	292	292	290	284	284	284	283	282	281	281	281	278	278	271	269	268	
		1,88%	-0,73%	-0,73%	0,31%	0,00%	-0,73%	0,00%	-0,74%	-1,86%	0,00%	0,00%	-0,38%	-0,38%	-0,38%	0,00%	0,00%	-1,15%	0,00%	-2,32%	-0,79%	-0,40%	-0,40%
3	с. Вазово	1004	996	977	973	962	948	942	937	930	917	914	906	894	890	883	872	868	863	862	848	839	
		0,74%	-0,86%	-1,85%	-0,44%	-1,11%	-1,46%	-0,68%	-0,46%	-0,80%	-1,39%	-0,35%	-0,82%	-1,30%	-0,48%	-0,84%	-1,21%	-0,49%	-0,49%	-0,12%	-1,61%	-1,13%	-0,82%
4	с. Голям Поровец	513	509	499	495	491	482	475	470	466	457	451	446	439	433	425	421	414	406	400	397	394	
		-2,67%	-0,84%	-1,91%	-0,86%	-0,65%	-1,97%	-1,34%	-1,13%	-0,91%	-1,84%	-1,41%	-0,95%	-1,68%	-1,22%	-1,97%	-1,00%	-1,52%	-2,05%	-1,31%	-0,79%	-0,80%	-1,37%
5	с. Делчево	454	453	453	448	441	437	437	433	434	429	425	421	418	415	413	410	408	409	404	402	397	
		-1,87%	-0,24%	0,00%	-1,19%	-1,45%	-0,98%	0,00%	-0,99%	0,21%	-0,99%	-1,00%	-1,01%	-0,77%	-0,51%	-0,52%	-0,78%	-0,52%	0,22%	-1,05%	-0,53%	-1,33%	-0,73%
6	с. Драгомъж	362	360	359	359	357	356	354	351	348	347	343	344	340	340	341	341	341	339	337	335	331	
		3,95%	-0,60%	-0,30%	0,25%	-0,60%	-0,30%	-0,60%	-0,91%	-0,92%	-0,31%	-0,93%	0,27%	-1,25%	0,00%	0,27%	0,00%	0,00%	-0,63%	-0,63%	-0,32%	-1,28%	-0,23%
7	с. Духовец	494	486	481	476	476	474	470	459	453	452	447	447	445	442	438	437	435	432	428	422	416	
		-3,39%	-1,53%	-1,11%	-0,90%	0,00%	-0,45%	-0,91%	-2,29%	-1,40%	-0,24%	-0,95%	0,00%	-0,48%	-0,72%	-0,97%	-0,24%	-0,49%	-0,49%	-0,99%	-1,50%	-1,26%	-0,97%
8	гр. Исперих	8047	7934	7823	7703	7600	7481	7370	7255	7143	7036	6920	6808	6712	6605	6495	6387	6285	6174	6067	5968	5862	
		-2,49%	-1,41%	-1,40%	-1,53%	-1,34%	-1,56%	-1,48%	-1,57%	-1,54%	-1,50%	-1,64%	-1,62%	-1,41%	-1,60%	-1,66%	-1,67%	-1,60%	-1,75%	-1,73%	-1,64%	-1,77%	-1,62%
9	с. Йонково	636	624	609	596	588	581	572	559	551	546	537	533	524	518	513	503	496	492	485	476	474	
		-2,17%	-1,87%	-2,42%	-2,12%	-1,26%	-1,28%	-1,48%	-2,25%	-1,53%	-0,97%	-1,57%	-0,79%	-1,60%	-1,22%	-1,03%	-1,87%	-1,48%	-0,64%	-1,51%	-1,75%	-0,44%	-1,49%
10	с. Китанчево	1340	1329	1308	1305	1288	1278	1269	1258	1245	1238	1233	1218	1206	1202	1193	1182	1177	1171	1156	1149	1146	
		-2,29%	-0,81%	-1,54%	-0,25%	-1,32%	-0,75%	-0,67%	-0,93%	-1,03%	-0,52%	-0,43%	-1,22%	-0,97%	-0,36%	-0,71%	-0,90%	-0,45%	-0,55%	-1,28%	-0,55%	-0,28%	-0,85%
11	с. Конево	66	61	56	54	46	44	42	41	39	38	36	36	36	33	31	29	28	28	28	26	24	
		-7,63%	-6,56%	-8,73%	-3,80%	-13,78%	-4,51%	-4,71%	-2,46%	-5,04%	-2,64%	-5,41%	0,00%	0,00%	-8,55%	-6,19%	-6,56%	-3,49%	0,00%	0,00%	-7,22%	-7,73%	-5,00%
12	с. Къпиновци	227	229	227	227	221	221	223	222	222	224	225	225	225	224	221	221	219	220	217	217	217	
		0,41%	0,81%	-0,95%	0,00%	-2,38%	0,00%	0,83%	-0,48%	0,00%	0,82%	0,41%	0,00%	0,00%	-0,48%	-0,96%	0,00%	-0,97%	0,42%	-1,46%	0,00%	0,00%	-0,19%
13	с. Лудогорци	678	674	671	661	651	642	633	625	618	610	608	602	598	591	583	575	572	570	561	560	557	
		-3,39%	-0,64%	-0,48%	-1,45%	-1,47%	-1,49%	-1,34%	-1,19%	-1,20%	-1,21%	-0,35%	-1,06%	-0,71%	-1,07%	-1,45%	-1,28%	-0,56%	-0,37%	-1,50%	-0,19%	-0,57%	-1,09%
14	с. Лъвино	941	932	914	900	895	882	870	864	851	843	836	821	809	800	784	778	767	759	754	745	736	
		-2,36%	-1,03%	-1,85%	-1,53%	-0,60%	-1,44%	-1,34%	-0,74%	-1,49%	-0,88%	-0,89%	-1,79%	-1,43%	-1,06%	-2,00%	-0,82%	-1,37%	-1,11%	-0,70%	-1,13%	-1,28%	-1,28%
15	с. Малко Йонково	367	363	358	353	349	345	341	336	332	328	324	320	316	313	309	305	301	298	294	291	287	
		-2,06%	-1,18%	-1,42%	-1,25%	-1,19%	-1,24%	-1,21%	-1,33%	-1,33%	-1,11%	-1,20%	-1,24%	-1,16%	-1,16%	-1,29%	-1,20%	-1,22%	-1,17%	-1,27%	-1,12%	-1,25%	-1,27%
16	с. Малък Поровец	319	315	310	307	305	302	301	299	298	298	296	289	287	284	282	277	269	269	270	270	263	
		-1,67%	-1,02%	-1,71%	-1,04%	-0,70%	-0,71%	-0,36%	-0,71%	-0,36%	0,00%	-0,72%	-2,18%	-0,74%	-1,12%	-0,75%	-1,90%	-2,71%	0,00%	0,34%	0,00%	-2,77%	-0,99%
17	с. Печеница	268	265	256	247	243	240	238	233	226	220	213	209	203	195	191	188	182	181	177	171	171	
		-1,20%	-1,21%	-3,27%	-3,37%	-1,74%	-1,33%	-0,89%	-1,80%	-3,21%	-2,36%	-3,38%	-2,00%	-2,54%	-4,16%	-2,17%	-1,66%	-2,81%	-0,58%	-2,32%	-3,55%	0,00%	-2,17%
18	с. Подайва	1529	1515	1504	1492	1479	1474	1455	1445	1434	1429	1416	1405	1395	1392	1376	1366	1357	1341	1333	1326	1310	
		-1,67%	-0,92%	-0,71%	-0,79%	-0,87%	-0,36%	-1,32%	-0,67%	-0,75%	-0,38%	-0,90%	-0,76%	-0,69%	-0,23%	-1,16%	-0,70%	-0,71%	-1,18%	-0,56%	-0,56%	-1,21%	-0,81%
19	с. Райнино	330	320	308	299	292	291	287	279	272	270	262	259	255	252	246	245	242	239	237	238	237	
		-10,30%	-2,93%	-4,01%	-2,78%	-2,49%	-0,36%	-1,10%	-2,96%	-2,28%	-0,78%	-3,13%	-1,21%	-1,63%	-0,83%	-2,50%	-0,43%	-1,28%	-1,30%	-0,88%	0,37%	-0,44%	-2,06%
20	с. Свещари	584	582	572	568	561	557	551	544	545	538	532	529	524	516	519	518	510	505	503	505	501	
		-1,82%	-0,37%	-1,67%	-0,75%	-1,14%	-0,77%	-1,16%	-1,17%	0,17%	-1,38%	-1,00%	-0,60%	-1,01%	-1,43%	0,53%	-0,21%	-1,45%	-1,05%	-0,42%	0,36%	-0,63%	-0,81%
21	с. Средоселци	289	290	289	284	282	283	280	277	273	274	271	270	269	266	263	263	263	262	257	256	256	
		0,32%	0,32%	-0,37%	-1,50%	-0,76%	0,32%	-1,14%	-1,16%	-1,17%	0,33%	-1,18%	-0,40%	-0,40%	-1,20%	-1,21%	0,35%	0,00%	-0,41%	-2,04%	-0,42%	0,00%	-0,56%
22	с. Старо селище	319	312	308	306	300	299	296	293	292	290	286	284	284	283	280	277	274	270	270	268	266	
		-1,01%	-2,04%	-1,38%	-0,70%	-1,76%	-0,36%	-1,08%	-1,09%	-0,37%	-0,74%	-1,11%	-0,75%	0,00%	-0,38%	-1,14%	-1,15%	-1,16%	-1,17%	0,00%	-0,79%	-0,80%	-0,90%
23	с. Тодорово	693	686	675	652	647	636	628	616	598	584	577	566	558	546	537	529	521	510	504	501	496	
		-1,08%	-1,09%	-1,58%	-3,36%	-0,83%	-1,66%	-1,35%	-1,88%	-2,96%	-2,33%	-1,10%	-2,03%	-1,32%	-2,10%	-1,75%	-1,38%	-1,60%	-2,03%	-1,24%	-0,63%	-1,05%	-1,64%
24	с. Яким Груево	298	298	298	296	296	292	291	289	283	283	283	280	279	278	275	271	271	269	266	261	260	
		-1,43%	0,00%	0,00%	-0,73%	0,00%	-1,10%	-0,37%	-0,74%	-2,24%	0,00%	0,00%	-0,76%	-0,38%	-0,39%	-1,16%	-1,56%	0,00%	-0,79%	-0,80%	-2,01%	-0,41%	-0,71%
	Всичко:	20469	20227	19941	19691	19458	19216	18984	18731	18482	18277	18058	17834	17626	17422	17198	16991	16783	16586	16376	16193	15991	
		-2,06%	-1,18%	-1,42%	-1,25%	-1,19%	-1,24%	-1,21%	-1,33%	-1,33%	-1,11%	-1,20%	-1,24%	-1,16%	-1,16%	-1,29%	-1,20%	-1,22%	-1,17%	-1,27%	-1,12%	-1,25%	-1,27%

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

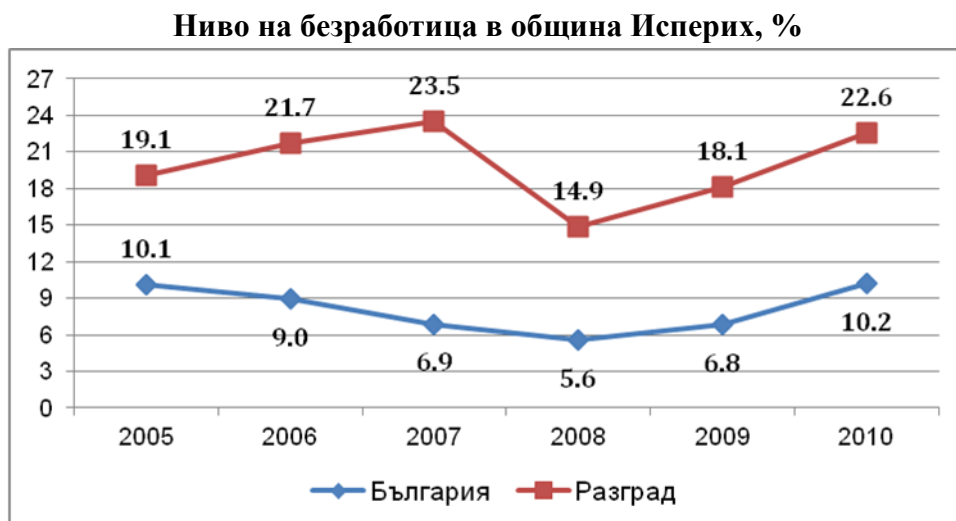
1.2. Прогноза за икономическо развитие

1.2.1. Прогноза за икономическо развитие на населението

✍ Диагноза – текущи тенденции на икономическото развитие на населението

Икономическата характеристика на населението се определя от броя на заетите и безработните лица в Общината и от нивото на доходите на населението. През 2016 г. населението в под трудоспособна възраст е 15,27% от населението на община Исперих. Възрастните над трудоспособна възраст са 4821 души или 23,07% от населението. Около 61,67% е делът на населението в трудоспособна възраст на 19 и повече години.

Процентът безработица на национално ниво за 2010г., е 10,2%, което е най-високата стойност за последните пет години. Безработицата на регионално ниво е по-висока в област Разград и достига нива над 20%. Тези резултати са свързани със съществуващите проблеми с външната миграция на икономическо активното население като един от факторите за намаляването му.

Фиг. III.1.5

Нивото на безработицата в област Разград е 22.6% през 2010г., при 14,9% през 2008г. За съжаление, данните за безработицата, предоставени от Националния статистически институт (НСИ) са с голям процент грешка поради използваните тестови методи и горепосочените цифри не могат да се приемат като напълно надеждни.

Последното преброяване (през 2011г.) показва нива на безработица между 14.5% и 25% за отделните общини на обслужваната територия (14.5% в община Завет, 22% в община Исперих и 22% в община Самуил). При всички случаи, процентът на безработицата в региона е много по-висок от средня за страната, което ясно се отразява на доходите на домакинствата и съответните източници на доходи.

Безработицата и ограниченият достъп до заетост е основният проблем за осигуряване на нормален стандарт на живот. В община Исперих основни проблеми за икономическото развитие на населението са демографската криза, липсата на работни места и несъответствието между професионалната квалификация и пазара на труда, в следствие от реструктурирането на икономиката. Наблюдава се дефицит на

квалифицирана работна ръка на регионално. Възможностите за намиране на работа в община Исперих са ограничени. Частният сектор наема много малък брой от свободната работна ръка и основно заетост се осигурява чрез различните национални програми. В публичния сектор има липса на свободни работни места и там възможностите са изключително ограничени по отношение предлагането на работа. В последните години общината участва в национални програми и мерки, целящи под различна форма ограничаване на безработицата и осигуряване на заетост и доходи за населението.

❖ **РЕАЛИСТИЧНО-ОПТИМИСТИЧНА ИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ДЕМОГРАФСКО РАЗВИТИЕ В ПЕРИОДА 2018-2038г**

Хипотеза за реалистично-оптимистична икономическа прогноза на населението

При изготвяне на **реалистично-оптимистична прогноза** за икономическо демографско развитие са отчетени положителните фактори за развитие на пазара на труд в региона – повишаване на доходите на населението поради повишена икономическа активност, увеличен брой работни места и намаляваща безработица в резултат на развитие на нови отрасли, чужди инвестиции и усвояване на потенциала за икономическо и културно развитие на региона. За осъществяване на реалистично-оптимистичната прогноза за развитие на заетите и безработните лица и доходите на населението в общината, е необходимо предприемане на мерки за стимулиране на основните икономически отрасли – търговия и селско стопанство, както и обучение и квалификация на безработните за разкриване на възможностите за развитие на малък и среден бизнес. Приложими са и мерки за развитие на човешките ресурси и социално сближаване – образование и обучение, здравеопазване, пазар на труда, социални услуги.

Като резултат от сближаването между регионите, се очаква безработицата да следва националните тенденции, въпреки че могат да се очакват по-високи нива в средносрочен период.

Реалистично-оптимистична икономическа прогноза на населението

Таблица III.1.13.

ПРОГНОЗА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

>>>> исторически данни

Реалистично-оптимистична прогноза

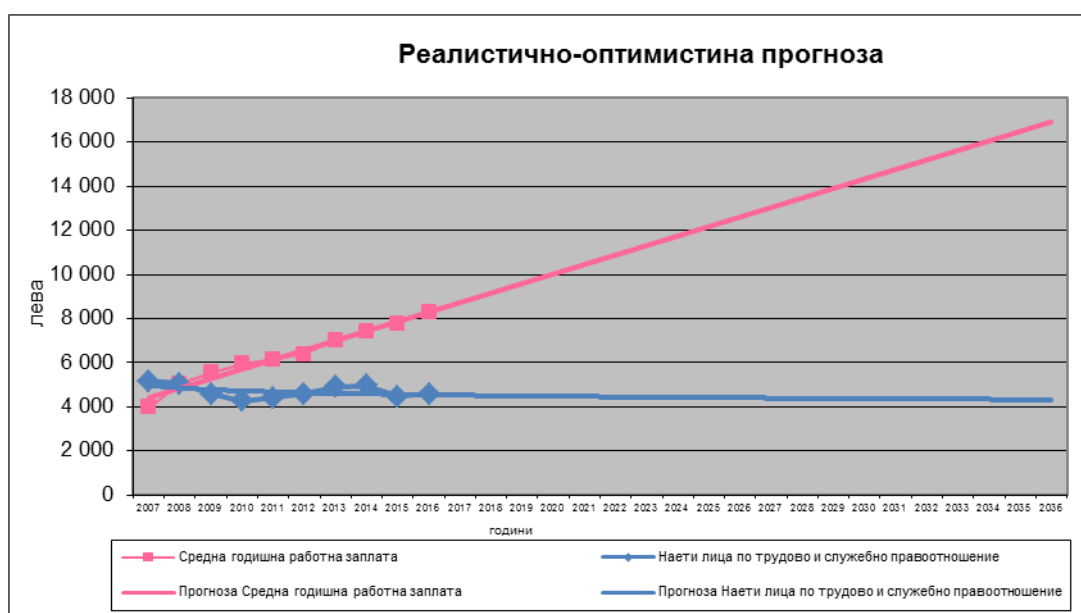
Показатели Община Исперих	мярка	2010	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2038
Наети лица по трудово и служебно правоотношение	бр	4260	4467	4587	4 317	4 268	4 216	4 188	4 474
Средна годишна работна заплата	лв	5957	7773	8300	9 095	10 879	12 998	14 722	16 453

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

Реалистично-оптимистичната прогноза за икономическо развитие на населението на община Исперих допуска, че са предприети мерки за дългосрочно и ефективно решаване на проблемите с безработицата и доходите на населението.

Предприети са мерки от една страна за стимулиране на малкия и средния бизнес в региона, за развитие на заетостта в сферата на ранително-вкусовата промишленост, търговията и селското стопанство, както и са осигурени условия за реализиране на трудовия потенциал на общината в големите населени места.

Развитието на икономическите отрасли чрез модернизация на производствата създава условия за привличане на работна ръка и увеличаване на броя на заетите и доходите на населението, особено лица включени в програми за квалификация и преквалификация. Социалните програми са временна мярка към създаване на продължително заети лица и създаване на работна култура. В същото време застаряващото население, неравномерното разпределение на населението и етническата маргинализация води до ръст на безработицата, но с по-умерени темпове. Броят на наетите лица намалява умерено и непостоянно, а доходите нарастват ускорено.

Фиг. III.1.6

❖ **ПЕСИМИСТИЧНА ИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ДЕМОГРАФСКО РАЗВИТИЕ В ПЕРИОДА 2018-2038г**

Хипотеза за песимистична икономическа прогноза на населението

При изготвяне на **песимистична прогноза** за икономическо демографско развитие са отчетени негативните фактори за развитие на пазара на труд в региона – слабо повишаване на доходите на населението поради ниска икономическа активност и запазване на тенденцията за намаляване на броя наети лица. За осъществяване на песимистичната прогноза за развитие на заетите и доходите на населението в общината, се запазва текущото ниво на развитие без мерки за реформиране на проблемните сектори и при влошаване на социално-икономическата ситуация в страната и региона. Запазва се тенденцията основен източник на доходи на населението да бъдат различни социални програми с краткосрочен ефект.

Песимистична икономическа прогноза на населението

Таблица III.1.14.

ПРОГНОЗА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

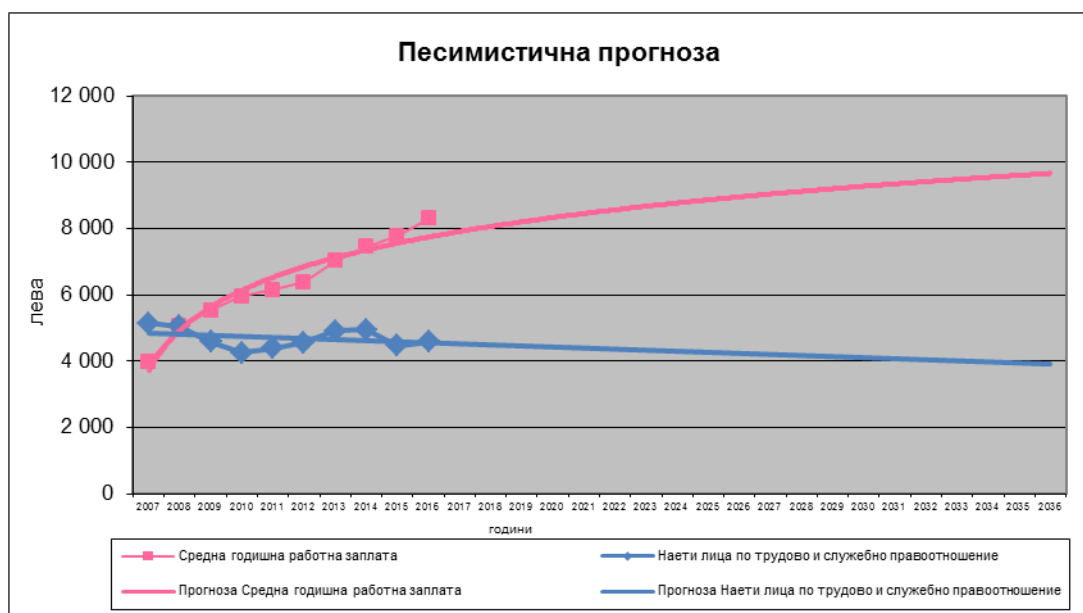
>>>> исторически данни

Песимистична прогноза

Показатели Община Исперих	мярка	2010	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2038
Наети лица по трудово и служебно правоотношение	бр	4260	4467	4587	4 274	4 131	3 973	3 829	4 012
Средна годишна работна заплата	лв	5957	7773	8300	6 730	7 052	7 491	7 640	8 060

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

При *песимистичната прогноза* средната годишна работна заплата леко намалява с непостоянен темп като през 2038г достига 8060 лв, броят на наетите намалява ускорено. Особено тревожна е структурата на безработните лица предвид лошата образователна структура на населението. Оформя се устойчив дял от дълготрайно безработни лица, като основната част от тях са лица с ниска степен на образование и без конкретна квалификация, които имат минимални шансове за реализация на пазара на труда. Към безработните лица се включват все повече млади хора като основен проблем се очертават липсата на мерки и стимули за развитие на малък и среден бизнес.

Фиг. III.1.7

1.2.2. Отраслова икономическа прогноза

Диагноза – текущи тенденции на отрасловото икономическото развитие

Община Исперих е сравнително добре развита община в областта. От активните нефинансови и небюджетни предприятия в общината, 95% са малки и средни по размер. В следствие на по-бавното икономическо развитие, показано от регионалният ръст на БВП, доходите на домакинствата са по-ниски от средните за страната. Селското стопанство подпомага доходите на домакинствата, повече от средното за страната и така линията на бедност е по-ниска от средната за страната, което влияе негативно върху качеството на живота.

В отраслите от първичния сектор по-добре развито е селското стопанство. Физикогеографските условия и структура на поземления ресурс, както и земеделската дейност, са факторите за развитието на селското стопанство.

Основни отрасли на икономиката на общината са: селско стопанство и търговия. На територията на общината са регистрирани 644 икономически субекта през 2016г, като с най-голям дял са субектите в сферата на търговията и селското стопанство. Община Исперих принадлежи към селските райони на страната. Селското стопанство е структуроопределящ отрасъл в местната икономика. Водещи сектори на селското стопанство в общината са отглеждането на зърнени и технически култури, свиневъдството и говедовъдството.

Вторичният сектор включва индустриалните отрасли (добивна и преработваща промишленост). Преработваща промишленост на селскостопанска продукция Община Исперих има много добри условия за развитие на хранително-вкусовата промишленост, като се има предвид, че районът е предимно селскостопански. Традиционно тук са застъпени преработка и заготовка на тютюни, хлебни изделия, млечни продукти, а в близкото минало и производството на зеленчукови и плодови консерви.

Община Исперих е втората най-развита в икономическо отношение след Община Разград и отчита 17,5% от икономически активните предприятия и 21,3% от заетите хора. Над 67% от икономическите приходи са от промишлени предприятия – за производство на керемиди, текстил, хранителна промишленост и тютюнева промишленост. Най-влиятелните предприятия са „Хан Аспарух“ АД (производство на керемиди), „Ахинора“ ООД (текстилна промишленост, „Исперих БТ“ (тютюнева промишленост).

❖ РЕАЛИСТИЧНО-ОПТИМИСТИЧНА ИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ОТРАСЛОВО РАЗВИТИЕ В ПЕРИОДА 2018-2038г

✍ *Хипотеза за реалистично-оптимистична икономическа прогноза за отраслово развитие*

При изготвяне на *реалистично-оптимистична прогноза* за икономическо отраслово развитие са отчетени положителните фактори за развитие на икономическите отрасли в региона като се поставя акцент на развитие на отрасли с ресурсен потенциал. Основни фактори за положителното икономическо развитие на предприятията в общината, които могат да спомагат за положителното развитие на региона в разглеждания прогнозен период са:

- Предприемане на мерки за подкрепа, насочени към развитие на потенциала на малките и средни предприятия на територията на общината, които да спомогнат за

конкурентно и ефективно производство и бизнес, за увеличаване на икономическия ефект и постигане на дългосрочна конкурентоспособност.

- Разработване и развитие на модерно земеделие чрез увеличаване дела на обработваемата земя след стимулиране на процеси по окрупняване на дребните земеделски стопанства.

- Екологичното земеделие и животновъдство също е с голям потенциал и използването на комплексен механизъм на субсидиране, помощ от европейски и местни програми може да подпомогне неговото развитие. Територията на общината е с добра екологична характеристика. Няма значими източници на замърсяване. Екологичното състояние на въздуха, водите и почвите е добро. Налице са значителни екологично чисти територии.

Икономиката на общината се развива с подобни на средните за страната темпове за последната година. Поради регионалните прилики тази тенденция се очаква да продължи и регионалните и национални разлики ще останат постоянни и вероятно ще се увеличат поради различието в стартовите позиции. Селското стопанство и личното земеделие ще продължат да бъдат важен фактор за дохода на домакинствата. Разликата между средния национален и местния доход на домакинство е значителна.

Перспективите и насоките за развитие на икономиката на общината са свързани с навлизане на нови инвестиции, технологично обновление и значително подобряване на качеството на продукцията, професионален маркетинг, договаряне на взаимно изгодна основа между доставчици на суровини и производители, изграждане на борси, които да регулират цените и качеството на изходните суровини.

✍ **Реалистично-оптимистична икономическа прогноза за отраслово развитие**

Реалистично-оптимистичната прогноза за икономическо развитие на общината предвижда ускорен постоянен ръст на броя на предприятията, произведената продукция и нетните приходи от продажби на предприятията. За реализиране на този растеж се очаква да се увеличат броя на малките и средни предприятия, функциониращи в основните сектори на икономиката – селско стопанство и търговия, както и приходите, реализирани от тях. Разходите за ДМА на предприятията нарастват до 267 хил. лв. през 2038г. Местните фирми и предприятия се стремят да обновят остарялата си техника, да модернизират производството си и да създават конкуренти продукти.

Таблица III.1.15.

ПРОГНОЗА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

>>>> исторически данни

Реалистично - оптимистична прогноза

Показатели Община Исперих	мярка	2010	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2038
Брой предприятия	бр	575	638	644	676	747	776	850	875
Произведена продукция	хил.лв	159809	218603	217873	208 906	263 526	287 639	347 097	392 239
Приходи от дейността на нефинансовите предприятия	хил.лв	243416	303288	318625	391 817	468 884	542 602	620 210	705 331
ДМА на нефинансовите предприятия	хил.лв	97541	140471	137008	165 280	202 239	235 885	273 427	267 141

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

Модерното земеделие и животновъдство е отрасъл, който би спомогнал за повишаване конкурентоспособността на местната икономика. Наличните ресурси за развитие на земеделието и наличието на неизползван потенциал в тези сфери е достатъчно за осигуряване на доходи и допълнителна заетост на жителите на община Исперих.

Селското стопанство остава с определящо значение за икономиката на общината като е постигната по-голяма диверсификация на производството. Увеличават се броя на предприятията в сектора, както и реализираните приходи от продажби. Делът на фирмите в сектор търговия увеличава своето относително тегло в местната икономика за сметка на останалите отрасли.

Таблица III.1.16.

ПРОГНОЗА ЗА ОТРАСЛОВО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ									
>>>> исторически данни					Реалистично-оптимистична прогноза				
Показатели Община Исперих	мярка	2010	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2038
Селско, горско и рибно стопанство, брой предприятия	бр	61	75	73	80	86	93	114	122
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, брой предприятия	бр	296	305	307	220	228	232	240	244
Селско, горско и рибно стопанство, приходи от продажби, хил. лв	хил.лв	63318	90044	94835	92 793	117 645	132 087	158 758	188 039
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, приходи от продажби, хил. лв	хил.лв	55285	52305	50595	78 990	94 999	127 399	153 219	183 098

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

❖ ПЕСИМИСТИЧНА ИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ОТРАСЛОВО РАЗВИТИЕ В ПЕРИОДА 2018-2038г

✍ Хипотеза за песимистична икономическа прогноза за отраслово развитие

При изготвяне на *песимистична прогноза* за икономическо отраслово развитие са отчетени негативните фактори за икономическо развитие в региона. Основно е допускането, че са запазват негативните икономически тенденции от финансово-икономическата криза, дала отражение за стагниращото развитие на общината в последните години.

Общината не успява да реализира потенциала за развитие на селското стопанство и търговията и превръщането им във водещи за региона, не се реализират мерките за стимулиране на местните стопанства в развитие на традиционно и екологично земеделие. Липсата на инвестиции и нови възможности за растеж не създава условия за усвояване на потенциала за развитие на преработващата индустрия. Броят на предприятията в двата водещи отрасли плавно намаляват през прогнозния период, сходни са темповете при приходите от продажби и произведена продукция, особено в сектор търговия. Не се

реализират инвестиции в обновяване на производствените ресурси на предприятията като размерът на ДМА се запазва близък до текущото ниво.

✍ **Песимистична икономическа прогноза за отраслово развитие**
Таблица III.1.17.

ПРОГНОЗА ЗА ОТРАСЛОВО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ									
>>>> исторически данни					Песимистична прогноза				
Показатели Община Исперих	мярка	2010	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2038
Селско, горско и рибно стопанство, брой предприятия	бр	61	75	73	69	66	65	72	73
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, брой предприятия	бр	296	305	307	215	219	218	221	222
Селско, горско и рибно стопанство, приходи от продажби, хил. лв	хил.лв	63318	90044	94835	78 118	87 036	87 061	94 377	105 603
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, приходи от продажби, хил. лв	хил.лв	55285	52305	50595	66 741	66 540	72 960	71 160	74 791

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

Песимистичната прогноза за икономическо развитие, основана на историческите данни за разгледания период 2007-2016г, допуска отново ръст в икономиката на община Исперих, но с по-бавни и непостоянни темпове. **Песимистичната прогноза** за развитие предполага екстензивно развитие на местната икономика при запазване на основните фактори на въздействие без съществена промяна – запазване на основния дял на земеделските стопанства в икономиката на общината и неактивно и несистемно обновяване на материално техническата база и бавно внедряване на иновативни технологии в преработващите предприятия. Този вариант на развитие предвижда плавно непостоянно увеличение на приходите от продажби и произведената продукция на предприятията и непостоянно нарастване на разходите за ДМА. Не се реализират допълнителни инвестиции в туристическа материално-техническа база. Предприятията във водещия отрасъл Селско стопанство запазват броя и приходите от продажби, а тези сектор Търговия плавно намаляват.

Таблица III.1.18.

>>>> исторически данни		Песимистична прогноза								
Показатели Община Самуил	мярка	2010	2011	2012	2013	2015	2020	2025	2030	2034
Селско, ловно, горско и рибно стопанство, брой предприятия	бр	99	92	86	94	90	80	70	83	80
Търговия, ремонт и техн.обслужване на автомобили и др., брой предприятия	бр	48	47	43	42	38	32	29	37	34
Селско, ловно, горско и рибно стопанство, приходи от продажби, хил. лв	хил.лв	8597	11515	11244	13 761	11 406	11 196	11 010	16 076	13 843
Търговия, ремонт и техн.обслужване на автомобили и др., приходи от продажби, хил. лв	хил.лв	2619	2540	2540	2473	1 959	1 313	880	590	361

Източник: НСИ, www.nsi.bg, Собствени изчисления

1.3.Прогноза за развитие на социалната база

Тенденцията за намаляване на населението в Община Исперих е трайна – очертана и при двата варианта на прогнозата. Това оказва пряко влияние върху развитието на образованието и здравеопазването в региона, както и върху разходите за тези социални сфери. Застаряването на населението и процесите на намаление на броя на населението оказва отрицателно въздействие върху броя на поддържаните бази за образование – училища и детски градини, тъй като намалява броят на учениците и децата, посещаващи детски градини.

Застаряването на населението има негативни последици и върху пазара на труда, тъй като се затвърдява тенденцията за намаление на лицата в трудоспособна възраст. В същото време негативните демографски процеси могат да дадат възможности за младото поколение в под трудоспособна възраст за по-добра реализация, ако се инвестират средства в образователни програми и обновяване на материалните бази на училищата.

1.3.1. Образование

✍ Диагноза – текущи тенденции на развитие на образованието

Повишаването на качеството на образованието на територията на Общината е необходимо условие за подготовка на човешкия ресурс за работа и реализация в условията на европейския пазар на труда. Подобряването на достъпа до качествено образование и добра здравна инфраструктура са едни от основните акценти и нужди, които поставя населението в общината. Образователната структура е в зависимост от други структурни характеристики на населението като пол, възраст, етническа принадлежност и др.

През последните години е в ход оптимизация на училищната мрежа, като през учебната 2017/2018 г. в община Исперих функционират 9 общински училища – седем основни училища, една профилирана и една професионална гимназия. Общият брой на детските градини в общината през учебната 2017/2018 година е 14 броя, като през 2016г поради недостатъчна пълняемост на групите, са закрити 3 детски градини – в с. Печеница, в с. Малко Йонково, в с. Духовец, а през 2017г са закрити още 7 детски градини: в с.

Белинци, в с. Бърдоква, в с. Г. Поровец, в с. Къпиновци, в с. Лъвино, в с. Райнино, в с. Старо селище.

Всички училища и детски градини от община Исперих се помещават в сгради, публична общинска собственост, които отговарят на изискванията за тази дейност. Състоянието на сградния фонд на образователната инфраструктура на територията на общината е в добро състояние.

❖ **РЕАЛИСТИЧНО-ОПТИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО В ПЕРИОДА 2018-2038₂**

✍ *Хипотеза за реалистично-оптимистична прогноза за развитие на образованието*

Реалистично-оптимистичната прогноза би могла успешно да се реализира, ако се положат усилия за по-продължително задържане на населението, което посещава детски градини и училище, намаляване на броя на неграмотните и неквалифицирани лица, както и стремеж към повишаване на образователното и квалификационното ниво на лицата с основно и средно образование. Необходимо е да се създадат по-благоприятни предпоставки за осигуряване на задължително училищно обучение на учениците до 16-годишна възраст чрез: разработване на проекти за съвместни дейности с родители на децата, непосещаващи училище; привличане на спонсори за предоставяне на облекло, учебни пособия и храна за деца от социално слаби семейства; разкриване на ПТУ паралелки.

✍ *Реалистично-оптимистична прогноза за развитие на образованието*

Основни насоки за развитие на образованието е стремежът на общината за по-продължително задържане на учащите и стимули за получаване на по-висока образователна степен чрез мерки за подобряване условията за провеждане на качествен образователен процес, ефективна възпитателна работа сред подрастващите и достигане на по-добро равнище в ефективността на организацията и управлението на учебните заведения. Подобряването на образователната инфраструктура и прилагането на по-гъвкави форми на образование ще помогне за увеличаване на обхвата на населението, което получава образование, както и ще спомогне за по-дългото оставане на децата в училище.

Съгласно изготвената ***реалистично-оптимистична прогноза***, броят на децата посещаващи ЦДГ запазва тенденцията за плавно намаление като броят на детските градини в Община Исперих, се очаква да се намали незначително. Броят на децата, посещаващи училище ще се увеличава умерено като броят на училищата в Община Исперих, изчислен през броя на лицата, посещаващи учебни заведения се очаква да се запази на текущото ниво.

Таблица III.1.19.

ПРОГНОЗА ЗА СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ											
>>>> исторически данни						Реалистично-оптимистична прогноза					
Показатели Община Исперих	мярка	2012	2013	2014	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2038
Брой деца, посещаващи детска градина	бр	842	835	833	761	778	768	731	719	705	716
Брой деца, посещаващи училища	бр	2684	2577	2488	3148	3191	3 306	4 180	4 869	5 399	5 424

❖ ПЕСИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО В ПЕРИОДА 2018-2038г

✍ Хипотеза за песимистична прогноза за развитие на образованието

Песимистичната прогноза за развитие на образованието предполага запазване на текущия темп на образователно, демографско и възрастово развитие на населението, без допълнителни усилия за задържане до получаване на образователна степен на населението, което посещава училище, запазване на броя на неграмотните и неквалифицирани лица, което неминуемо ще доведе до закриване на по-голям брой учебни заведения поради липсата на деца, които да ги посещават.

✍ Песимистична прогноза за развитие на образованието

Изготвената песимистична прогноза предвижда броят на децата посещаващи ЦДГ да намалява ускорено спрямо текущата тенденция. Това ще доведе до намаляване на броя детски заведения наполовина спрямо текущото ниво. Изготвената **песимистична прогноза** предвижда запазване на броя на лицата, които посещават училище, съобразно текущата тенденция. Това ще доведе до запазване на броя на училищата в общината.

Таблица III.1.20.

ПРОГНОЗА ЗА СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ											
>>>> исторически данни						Песимистична прогноза					
Показатели Община Исперих	мярка	2012	2013	2014	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2038
Брой деца, посещаващи детска градина	бр	842	835	833	761	778	731	643	581	521	501
Брой деца, посещаващи училища	бр	2684	2577	2488	3148	3191	2 988	3 349	3 488	3 493	3 316

1.3.2. Здравеопазване

✍ Диагноза – текущи тенденции на развитие на здравеопазването

Здравното обслужване на населението в община Исперих се осъществява от лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ. Налични лечебни заведения и техните възможности за оказване на медицинска помощ, потребностите от спешна, първична и специализирана извънболнична и болнична медицинска помощ на населението на община Исперих. Болничната медицинска помощ се осъществява от една многопрофилна общинска болница за активно лечение с разкрити 110 легла

Основен проблем в здравеопазването е липсата на достатъчно финансиране за лечение и профилактика, както и недостатъчното наличие на кадри и специалисти. На територията на общината функционира един филиал за спешна медицинска помощ.

❖ **РЕАЛИСТИЧНО-ОПТИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО В ПЕРИОДА 2018-2038г**

✍ **Хипотеза за реалистично-оптимистична прогноза за развитие на здравеопазването**

Прогнозата за развитие на здравеопазването в общината е зависима от развитието на демографските тенденции, миграционните процеси, възрастовата структура на населението, както и държавната политика в тази област. Основно усилията трябва да са насочени към осигуряване на достатъчно практики и средства за лечение в до-болничната помощ, които да осигуряват нужното лечение на населението и поддържане на адекватни ресурси в близките ДКЦ и болничното заведение. Анализът показва, че задоволеността на населението от нивото на здравеопазване в общината е недостатъчно, като са наложителни координирани усилия за концентриране на целия ограничен ресурс в съвременен център за модерно здравеопазване както и по-сериозни мерки за намаляване на броя на здравно неосигурените лица.

✍ **Реалистично-оптимистична прогноза за развитие на здравеопазването**

При реализиране на **реалистично-оптимистичната прогноза** се прави допускането, че усилията на общината в областта на здравеопазването ще допринесе за подобряване на качеството и количеството на предлаганите услуги и дейности чрез реализация на нови проекти и дейности. Усилията в областта на здравеопазването ще бъдат насочени към обхващане на всички случаи на заболяване в ранен етап и в доболничната помощ с програми за профилактика и осигуряване на достатъчно на брой практики – общо практикуващи и специализирани, като целта е да има висока степен на доверие в лекарите, практикуващи в общината. Същевременно трябва да се положат усилия за повишаване на броя здравно осигурени лица чрез повишаване на информираността за ползите и разясняване на социалните възможности за населението.

Възможност за реализиране на политиката на общината в тази сфера е да бъде осигурен модерен **общински здравен център** в болницата в общинския център, в който да се концентрират всички практики на практикуващи лекари и външни специалисти, посещаващи общината, който да отговаря на всички съвременни изисквания за здравеопазване. Възможности за това дават както публично-частните партньорства, така и различни международни програми и проекти. Така усилията ще се концентрират в изграждане на една база с подходящи условия за медицинско обслужване, която с проектно и общинско финансиране може да се постигне по-добро ниво на здравно обслужване на всички нива – обща доболнична помощ, специализирана помощ с посещения по график, дентална помощ, аптека и координация на лекарските кабинети в училищата.

❖ **ПЕСИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО В ПЕРИОДА 2018-2038г**

✍ **Хипотеза за песимистична прогноза за развитие на здравеопазването**

Хипотезата при песимистичната прогноза е за запазване на текущото ниво на здравна осигуреност и ниво на здравеопазване, като общината трябва изцяло да разчита на наличния медицински персонал. Подобряването на достъпа до качествено здравеопазване и добра здравна инфраструктура остават основни проблеми на населението в общината.

✍ **Песимистична прогноза за развитие на здравеопазването**

При **песимистичната прогноза** остава допускането че няма да настъпят съществени промени и подобрения, свързани със здравеопазването на местно ниво и се допуска, че единствените промени и подобрения биха могли да бъдат в резултат на национални реформи в сектора.

1.3.3. Култура и спортна инфраструктура

✍ **Диагноза – текущи тенденции на развитие на култура и спортна инфраструктура**

Културата и спорта са важни сфери за населението на общината, които могат да стимулират и да разгърнат потенциала на общината за положителна миграция на населението. Те са и фактор при развитието на по-добра обща култура и комуникационни възможности. Основни културни средища в общината са 16-те читалища. В дейността им се включва библиотечно дело, любителско творчество, културна и кръжочна дейност, организиране на обществени прояви. Всички читалищата в общината разполагат с библиотеки. Те са единствените обществени сгради в селата, в които се извършват културни мероприятия и са запазили културно-просветната си значимост. В тях творят различни самодейни състави – танцови и музикални ансамбли, групи за автентичен фолклор, певчески групи, школи по класически и модерни танци, по изобразителни и приложни изкуства. Културното наследство обхваща нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство, като съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет, национална идентичност и имат научна или културна стойност.

Стимулирането на спортните прояви и мероприятията по физическо развитие на младите хора е приоритетна задача за ръководство на Община Исперих. Спортните площадки и съоръжения в училищните дворове са остарели, но се поддържат с големи усилия от директорите на институциите в относително добро състояние. На територията на Община Исперих има Градски стадион намира се на адрес гр.Исперих.

❖ РЕАЛИСТИЧНО-ОПТИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРАТА И СПОРТА В ПЕРИОДА 2015-2033г

✍ **Хипотеза за реалистично-оптимистична прогноза за развитие на културата и спортната инфраструктура**

Общината има възможност, чрез реализация на проекти, да подобри състоянието на съществуващите сградни фондове на читалища и библиотеки, както и да увеличи броя на спортни терени и площадки в селата от общината. Подобряването на материално-техническата база на читалищата ще даде възможност за осъществяване на културни инициативи, които могат да се превърнат в основно занимание на възрастното население в общината. Подобряване на спортните бази е стимул за ангажиране и задържане на младото население на територията на общината.

Необходимо целенасочената политика на общината за привличане на младите хора в спортни дейности да продължи. Тя трябва да стане основа за по-широка обществена ангажираност срещу повишената заплаха и риск от дрога, трафик на жени и деца, престъпност и изолиране на цели групи от обществото.

Реалистично-оптимистична прогноза за развитие на културата и спортната инфраструктура

При *реалистично-оптимистичната прогноза* се прави допускането, че усилията на общината в сферата на културата и спорта чрез реализирани нови проекти и инициативи ще бъдат успешно осъществени и това ще доведе до подобряване на качеството и количеството на предлаганите услуги и дейности. Ще се подобри значително състоянието на материално-техническата база на съществуващите културни институции и спортни бази. Общината ще търси проектни възможности за реализиране на нови съвременни бази за култура и спорт, както и местни културни и спортни прояви. Увеличават се инициативите за повишаване на мотивацията сред децата и младежта за участие в спортни дейности.

На територията на община Исперих има културни и исторически забележителности на, а някои от тях са уникални като носители на информация както за бита и културата на района и България, така и за развитието на целия балкански регион. Тази територия има многовековна и бурна история, била е кръстопът в движението на различни племена и народи. Ето защо тя притежава богато културно и историческо наследство - паметници с регионално, национално, международно и дори световно значение като Свещарската гробница. Потенциалът на богатото културно и историческо наследство на общината е съществен елемент от националното културно многообразие; то има важен принос за националната идентичност, особено в контекста на европейската интеграция;

❖ ПЕСИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРАТА И СПОРТА В ПЕРИОДА 2015-2033г

✍ Хипотеза за песимистична прогноза за развитие на културата и спортната инфраструктура

Общината няма възможност значително да подобри състоянието на съществуващите сградни фондове на читалища, библиотеки, спортни терени и площадки в селата поради липсата на финансови средства и възможности. Състоянието на материално-техническата база на съществуващите културни институции и спортни бази остава на текущото ниво без значителни подобрения и инвестиции. Не се полагат

значителни усилия за разработване на нови културни и спортни обекти и не се използват пълноценно възможностите на съществуващите обекти.

✍ **Песимистична прогноза за развитие на културата и спортната инфраструктура**

При *песимистичната прогноза* се прави допускането, че усилията на общината в сферата на културата и спорта не могат да бъдат напълно реализирани поради липсата на финансов ресурс. Запазва се текущото ниво на развитие на културните дейности и спортна инфраструктура, която запазва спортното ниво на високо ниво за следващия 10 годишен период. Липсата на нови проекти обаче пречи за бъдещото развитие на нова спортно-техническа инфраструктура

1.3.4. Социални дейности

✍ **Диагноза – текущи тенденции на развитие на социалните дейности**

Един от основните приоритети в националната политика е интеграцията на малцинствените групи и на хората в неравностойно положение. Състоянието на социалните услуги и тяхната структура може да се използва като един от индикаторите за процесите на социалното включване и изключване. Предоставянето на социални услуги се осъществява от специализирани институции, като делегирана от държавата дейност, като общински дейности и от регистрирани доставчици в Агенцията за социално подпомагане.

Социалната политика на общината е насочена към подобряване качеството на живот и намаляване на социалната изолация на гражданите в риск.

Таблица III.1.21. Социални услуги в община Исперих

Социална услуга	Капацитет
Домашен социален патронаж	200
Дом за деца, лишени от родителска грижа	18
Центрове за настаняване от семеен тип за деца без увреждания 1	15
Центрове за настаняване от семеен тип за деца без увреждания 2	15
Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания	14

❖ **РЕАЛИСТИЧНО-ОПТИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ В ПЕРИОДА 2018-2038г**

✍ **Хипотеза за реалистично-оптимистична прогноза за развитие на социалните дейности**

При положителната прогноза за развитие, Общината има възможност, чрез реализация на проекти, да подобри състоянието на предлаганите социални услуги на своя територия, както и да подобри обслужването и дейностите. Създават се условия да се покрият нуждите за социални услуги на община Исперих на различните социално уязвими групи.

✍ **Реалистично-оптимистична прогноза за развитие на социалните дейности**

Общината насочва своите усилия в дейности и социални услуги, които се извършват на място при уязвимите групи, за да се намалят нуждите от пътуване и за да се помогне на деинституализацията. Намерено е решение за включване на социално-слабите и безработните в групата на активното население и социалните услуги са насочени към нуждаещите се уязвими групи.

През последните години се отбелязва постоянен ръст на предлаганите услуги, предоставяни в общността, най-често под формата на услугите „Социален асистент“ и „Домашен помощник“. Деинституционализацията на грижата и подпомагането на нуждаещите се в тяхната домашна среда се разглежда като основна предпоставка за ограничаване на тяхната социална изолация. Тези услуги се предоставят на територията на община Исперих. Едновременно с това инвестиции са насочени и към установяване и подобряване на работата на дневни центрове за подкрепа и работа с деца и младежи в т.ч. защитени и преходни жилища или други форми за настаняване на непълнолетни в Исперих.

❖ **ПЕСИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ В ПЕРИОДА 2018-2038г**

✍ **Хипотеза за песимистична прогноза за развитие на социалните дейности**

Общината няма възможност значително да подобри състоянието на съществуващите социални услуги поради липсата на финансови средства и възможности, поради което се запазва текущото състояние на инфраструктура и услуги, съгласно бюджетните възможности на общината. Запазва се текущото ниво на развитие на социалните услуги като те са съобразени с най-неотложните нужди на населението.

✍ **Песимистична прогноза за развитие на социалните дейности**

При **песимистичната прогноза** се прави допускането, че усилията на общината в сферата на социалните дейности не могат да бъдат напълно реализирани поради липсата на финансов ресурс. Състоянието на материално-техническата база на съществуващите социални институции остава на текущото ниво без значителни подобрения и инвестиции. Не се разширява кръгът от предлагани услуги.

1.3.5. Техническа и комунална инфраструктура

✍ **Диагноза – текущи тенденции на развитие на техническата и комунална инфраструктура**

Всички населени места на територията на Община Исперих са електрифицирани. • Електроразпределителната мрежа на Община Исперих е собственост на „Електроразпределение Север“ АД. Управлението на съоръженията и електропроводите се извършва от Център за управление на мрежата – гр. Русе. Съоръженията и

електроразпределителната мрежа се поддържат и експлоатират съгласно нормативните изисквания и правила. 2. На територията на община Исперих ЕСО ЕАД има една подстанция 110/20 kV „Исперих“, намираща се в гр. Исперих. Общо състояние на съществуващата мрежа високо напрежение - електропроводи 110 kV са в много добро състояние.

На територия ВиК ООД Исперих са обособени 7 водоснабдителни системи, които обхващат 41 населени места. Също така има 4 населени места които се водоснабдяват самостоятелно от местен водоизточник. На територията на община Исперих попадат 24 от населените места. В обслужваната от ВиК ООД – Исперих територия няма режим на водоподаване, свързан с наличните водни ресурси. Проблемите с чести прекъсвания на водоподаването са резултат от лошото състояние на водоснабдителната инфраструктура – довеждащи и разпределителни мрежи и съоръжения, стари технологии на обеззаразяването и т.н. На територията на община Исперих има една изградена канализационна мрежа в гр.Исперих. Пречиствателната станция е проектирана от КНИПИБКС "Водоканалпроект" през 1981г. През 2016г. е приключила реконструкцията и

Налична е газоснабдителна система само на територията на гр. Исперих, проектирана и изградена поетапно, като до момента са изградени 22,290 км. към 2017г.

Всички селища на територията на Област Разград, включително Община Исперих, са телефониизирани.

Към настоящия момент в Единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на държавната администрация са включени всички областни администрации, част от общинските администрации и част от разположени на териториите на областните градове и общински центрове други администрации, като на територията на Община Исперих няма изградени електронни съобщителни линии и комуникационни възли от ЕЕСМ.

През Община Исперих преминава 91-ва жп линия Самуил - Силистра с обща дължина 24.950 км. За територията на Община Исперих ДП НКЖИ не планира реализирането на проекти във времеви обхват до 2036 г.

През община Исперих преминават частично или изцяло 7 пътя от Републиканската пътна мрежа на България с обща дължина 115,1 км. Общинската инфраструктура е в лошо състояние.

❖ РЕАЛИСТИЧНО-ОПТИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА В ПЕРИОДА 2015-2032г

✍ *Хипотеза за реалистично-оптимистична прогноза за развитие на техническата и комунална инфраструктура*

При разработване на *реалистично-оптимистичен вариант на прогнозите* за развитие на територията на общината по отношение на техническа и комунална инфраструктура се допуска, че при благоприятно социално-икономическо развитие на страната, Община Исперих ще реализира всички планирани проекти като осигури нужния институционален, финансов и човешки ресурс за тях. Целта е да се постигне цялостно обхващане на населението от всички комунални услуги, които да бъдат предоставяни с нужното качество и условия за безопасност за осигуряване на качествена жизнена среда –

изграждане, поддържане, модернизация на техническа инфраструктура, опазване на околната среда. Мерки в тази посока са:

- Подобряване на пътната и улична инфраструктура;
- Подобряване на водоснабдителната и канализационна мрежа;
- Подобряване на състоянието на околната среда (зелени площи, пречистване на води, въздух, управление на отпадъци и др.);
- Подобряване на средата на живот (зелени площи, места за отдих, велоалеи, спортни съоръжения и площадки и др.)

Реалистично-оптимистична прогноза за развитие на техническата и комунална инфраструктура

При реализиране на реалистично-оптимистичната прогноза за развитие Общината ще успее, чрез активно подготвяне и реализиране на проекти в сферата на комуналната и техническата инфраструктура. Планирани са реконструкции във В и К мрежата и водопитейните съоръжения, както и ремонти на пътната и улична инфраструктура. Целта е да се осигури високо ниво на водоснабдяване, канализация, пречистване на отпадни води, облекчен достъп до общината и подобряване на жизнена среда на населението. Чрез участие в нови програми и проекти, ще се съвременни инвестиции в реконструкция и модернизация на транспортната инфраструктурата, с цел привличане на инвестиции. Необходими са мерки в сферата на енергийната ефективност.

Реализирането на всички проектни идеи ще спомогне Община Исперих да се превърне в привлекателно място за живот, ще даде възможност за развитие на икономиката и бизнеса в региона и ще повиши качеството на живот на населението.

❖ ПЕСИМИСТИЧНА ПРОГНОЗА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА В ПЕРИОДА 2015-2032

Хипотеза за песимистична прогноза за развитие на техническата и комунална инфраструктура

При *песимистичния вариант на прогнозата* се залага на запазване на текущото ниво на развитие на техническата и комуналната инфраструктура при допускането, че общината не успява да осигури нужното финансиране и техническо обезпечаване за реализиране на планираните проекти.

Песимистична прогноза за развитие на техническата и комунална инфраструктура

При *песимистичната прогноза* се прави допускането, че усилията на общината в сферата на комуналната и техническата инфраструктура не могат да бъдат напълно реализирани поради липсата на финансов ресурс. Все пак ще бъдат реализирани проекти за поддръжка на вече съществуващата инфраструктура и подобряване на тяхната безопасност, но населението и бизнеса няма съществено да усетят ползите от подобряване на инфраструктурата и направените инвестиции.

1.4. Приоритети за реализация

Приоритетите за реализация на Община Исперих имат за цел да се осигурят необходимите предпоставки за успешна разработка и реализация на конкретни проекти и дейности за постигане на приоритетите и мерките, които да осигурят положително икономическо и социално развитие на общината. Необходими са комплексни мерки, които биха имали съществено влияние върху икономиката на малките общини. Безспорна е необходимостта от активно включване на пазара на труда, осигуряване на по-адекватна материална подкрепа на уязвимите групи, предоставяне на достъпни и качествени социални услуги, образование и здравеопазване в съответствие с потребностите на нуждаещите се.

Няколко са факторите, които могат да повлияят положително върху тенденциите за демографско и икономическото развитие на общината:

- Развитие на селското стопанство чрез разнообразяване на земеделието към зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство и развитие на животновъдство, излизащо от рамките на домакинствата и малките стопанства към средноголеми и големи ферми и съпътстваща селскостопанското производство преработвателна промишленост;
- Развитие на човешкия капитал, подобряване стандарта на живот, повишаване на заетостта, доходите, социално включване и задържане на младите хора в района.
- Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство;
- Комплексно планиране и устройство на територията;
- Повишаване на административния и институционален капацитет;
- Повишаване достъпа до устойчиви и качествени здравни услуги;
- Разширяване обхвата и вида на социалните услуги;
- Подобряване достъпа до предучилищно и училищно образование и обновяване на материалната и техническа база на образователните институции;
- Развитие на културата, спорта и младежките дейности;
- Културното и историческо наследство е безценен ресурс за устойчиво икономическо и социално развитие, особено чрез прилагането на иновативен подход към културния туризъм в духа на Международната харта за културния туризъм;
- Икономиката на знанието и информационните и комуникационни технологии създават нови големи възможности за засилване на ролята на културното наследство за насърчаване на развитието и диалога в региона и извън него;
- Разкриването и предоставянето на достъп до културното наследство в неговия правилен контекст ще подчертае значението на региона и неговия принос към националното и европейското културно наследство;
- Историческите връзки и оси на интеркултурен диалог и обмен на идеи, знания и умения, както и на движими културни ценности са довели до създаването на уникална мрежа от културни коридори и културни пътища, които заслужават да бъдат разкрити, съхранени, устойчиво използвани и популяризирани;

IV.ПРОГНОЗА ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ –ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

1.Пространствено развитие

Разработването на проекта на ОУПО Исперих следва няколко принципа: на приемственост, оптимистичен реализъм и солидарност. Те се изразяват в съобразяване и запазване на вече създаденото, доизграждане и обобщаване на протичащите процеси на териториален растеж, формулиране на цели, съизмерими с мащаба на ресурсите, които територията притежава.

Предвижданията на ОУПО Исперих за пространствено развитие са насочени основно към социално-икономическото развитие и усвояване на рекреационния потенциал.

Моделът на развитие на общината се характеризира със селищните системи и стремеж към устойчиво и балансирано развитие на цялата територия съобразявайки се с естествените демографски процеси.

Основно предназначение на териториите

Териториалната структура на община Исперих, според вида на територията, се дели на:

- Урбанизирани територии (населени места и селищни образувания);
- Територии на транспорта;
- Земеделски територии;
- Горски територии;
- Територии, заети от води и водни обекти;
- Защитени територии;
- Нарушени територии за възстановяване.

1.1.Развитие на териториите

С проекта на ОУПО Исперих, се определят видове територии с основно предназначение, типове и разновидности на устройствени зони и самостоятелни терени с устройствени режими, спрямо изискванията на Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони.

В териториите с основно предназначение и в устройствените зони се обособяват самостоятелни терени с устройствен режим, предназначени за: обекти на недвижимото културно наследство, терени за гробищни паркове, техническа инфраструктура, транспортна инфраструктура, за общественно-обслужващи дейности, със специално предназначение за озеленяване, паркове и градини.

В териториалното устройство, функционалното зонироване се използва като начин за моделиране на обекта, в резултат на което територията се разделя на зони (райони, участъци) с препоръчителни за тях видове дейности и режими на ползване.

Съвременното разбиране на функционалното зонироване се разглежда като изходна база за бъдещото устройство на съответната територия.

Целите на функционалното зонироване са насочени към:

- ▶ Осигуряване на оптимални режими на използване на територията;
- ▶ Ефективно разполагане на различни видове стопанска дейност.

Съгласно чл.16 от Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените планове, с Общият устройствен план на общината се определят границите на урбанизираните територии, които са „строителна граница на населено място“.

За територията на Община Исперих има действащи регулационни планове на населените места. Това е причина за наличието на контактни територии (зони), където има застъпване или „бели петна“ на териториите по КВС, кадастралните и регулационните планове, т.е. реална точна граница между КВС и кадастрален/регулационен план не съществува. Установените несъответствия в общата граница между урбанизираните територии и земеделски земи и горски земи се отстраняват по реда на ЗКИР, поради което този проблем ще бъде актуален до изработването и одобряването на кадастрална карта за съответното населено място с неговото землище, съответно за цялата община. В предвид горепоисаното състояние и проблеми в одобрените и действащи планове, за това населено място приемаме в ОУПО за съществуваща строителната граница на населено място, границата на имотите, които са с НТП по КВС (Кадастрална карта) са „жилищни територии“.

Следвайки направените до момента диагнози, изводи и проектираната посока на урбанистично развитие, отчитайки действащите за територията на общината планове и програми за устойчиво развитие, както и стратегиите от по-високо ниво, ОУПО предлага модел на бъдещо развитие в мащаби, съответстващи на реалния потенциал на територията.

Основа за зонироване на териториите с общо предназначение, устройствени зони, самостоятелни терени и режими е изработения Опорен план на Община Исперих. Балансите на територията на Община Исперих са изцяло на база действащите кадастрални карти и карти за възстановена собственост на населените места и землищата им.

На база изработения Опорен план са отчетени следните основни проблеми, във връзка с устройственото планиране:

- Действащата кадастрална карта на град Исперих – индустриална зона, Приета със Заповед №РД-18-16/06.06.2005г. на директора на АГКК, застъпва част от земеделската територия на гр.Исперих по действащата Карта за възстановена собственост, застъпва част от действащата карта за възстановена собственост на землището на с.Лъвино;
- Масово, в границите на дефинираните като урбанизирани територии в кадастралните карти на селата в общината, присъстват земеделски и горски територии;
- В землището на с.Йонково се намира с.Малко Йонково, което съответно няма свое землище;

- Застъпването на различните видове планове и карти, действащи на територията на общината (КВС, Кадастрални карти, Регулационни планове), е съпроводено с наличието на „бели петна“ и/или застъпване;
- Налични са отделни имоти, в повечето случаи в непосредствена близост до строителната граница на населените места, които са с фактическо ползване, различно от функционалното им предназначение;

С предвижданията на Общ устройствен план на Община Исперих, е намерено решение на описаните проблеми.

Дефинирана е проектна землищна граница:

- Между землищата на гр.Исперих и с.Лъвино, като са взети предвид както действащите планове и карти на територията на двете землища (приоритетно границата на урбанизираната територия по действащата Кадастрална карта на гр.Исперих – индустриална зона), така и фактическото ползване на територията, както и инвестиционните намерения и виждания на Община Исперих за бъдещо териториално и социално-икономическо развитие;
- Между с.Йонково и с.Малко Йонково. Преди повече от 10 години е започната процедура по определянето на землище на с.Йонково. Тази процедура по една или друга причина не е финализирана. В Общинска администрация и в Общинска служба земеделие няма данни за точната проектна землищна граница. Проектантският екип на ОУПО Исперих даде на Община Исперих предложение за проектна землищна граница между селата Йонково и Малко Йонково, която беше одобрена. Във връзка със сложната процедура, която следва да се премине, за да бъде тази землищна граница приета и необходимостта от експертно становище на редица институции, които да се произнесат във връзка с точното положение на границата, в Правила и нормативи за прилагане на Общ устройствен план на Община Исперих е указано, че реализирането на проектната граница е свързано с конкретизиране на точното ѝ положение. Гореописаното е предпоставка тази проектна землищна граница да не е обвързана с площ на ново землище на с.Малко Йонково.

Дефинирана е нова строителна граница на населените места. С нея се приобщават територии в непосредствена близост до съществуващите строителни граници. В общия случай това са застроени терени, които имат фактическо ползване, различно от функционалното си предназначение; производствени терени – бивши стопански дворове, ползването на които не е свързано с отглеждане на животни и отделяне на вредни газове. За село Голям Поровец са изключени от урбанизираната територия необработваеми земи. При определянето на нова строителна граница са взети предвид действащите планове и карти за конкретната територия, фактическото ѝ ползване, инвестиционните намерения на Общината.

Проектирани са устройствени зони и терени със самостоятелен устройствен режим, спазвайки изискванията на действащата нормативна уредба и изискванията на Възложителя.

➤ Жилищни устройствени зони и територии

Потребностите от жилищни територии се изчислява по нормативен принцип, съгласно Чл.14 от „Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони“. Административният център на Общината – гр. Исперих спада към категорията „много малки градове“. Селата Китанчево и Подайва са в категорията на „средни села“. Малко село е Катунец. Към „малки села“ се причисляват всички останали села в общ. Исперих, с изключение на с. Конево, което попада в категория „много малки села“.

От направения анализ на съществуващото положение на жилищните територии в общината се налага изводът, че всички населени места надхвърлят нормативно изискуемата жилищна площ. Голямата площ, която се пада на жител, се обяснява с факта, че преобладаващите населени места са от селищен тип, при които имат много малко население и заемат относително по-голяма територия. Този извод и демографската прогноза за намаляване на населението, са достатъчно основание да не се предвижда разширяване на селищните територии в тази насока.

Въпреки така направените изводи, на места се открояват застроени поземлени имоти, които се ползват за жилищни нужди, в непосредствена близост до строителната граница на населените места, но са с различно функционално предназначение. Наличен е проблемът със застъпване и бели петна на регулационните планове на населените места в общ. Исперих с картите за възстановена собственост и/или Кадастрални карти. Тези проблеми са намерили своето решение в проекта за ОУПО. При зонирането на жилищните територии и определянето на новата строителна граница на населените места в общината, са взети предвид и единичните жилищни и застроени имоти от картите за възстановена собственост и кадастралните карти, които са в непосредствена близост до населените места.

Увеличение на жилищните територии е предвидено за с. Старо селище, с. Печеница, с. Конево, с. Китанчево и гр.Исперих.

Поради застъпване на кадастралната карта на гр. Исперих и картата на възстановената собственост на с. Лъвино се проектира нова землищна граница. Проблемът е отразен в ОУПО, като засегната територия остава в землището на гр. Исперих.

Във връзка с устройване на отделните зони в селата Бърдоква, Вазово, Йонково, Къпиновци, Лудогорци, Лъвино, Малко Йонково, Малък Поровец, Подайва, Райнино, Свещари, Средоселци, Тодорово и Яким Груево жилищните територии намаляват. В с. Белинци жилищните площи не се променят.

Основното жилищно застрояване на населените места в общината е ниско (Жм).

В град Исперих е обособена Жилищна устройствена зона с преобладаващо комплексно застрояване, във връзка със съществуващи такива на място.

С ОУПО Исперих се обособяват територии с режим на **допустима промяна на предназначението в Жилищна устройствена зона**. Предвижданията са за територии в непосредствена близост до строителната граница на с. Драгомъж. Целта е освен

окупняване на териториите, обезпечаването на нуждата от нови жилищни територии на местата, където има реален интерес от тях.

➤ **Терени за обществено-обслужващи дейности**

Към тях спадат всички общински и частни имоти свързани с администрация, културата, търговията, учебни заведения, здравни заведения, социални услуги и др. с обществено-обслужващи дейности територии.

След подробно разглеждане на отделните терени на база действащите регулационни и застроителни планове, част от тях са приобщени към устройствени зони, в които наличието им, както и обособяването на нови терени от този тип е допустимо. Това е едната причина, поради която се отчита намаляване на площта на териториите с обществено-обслужващи функции. Трябва да се отчете, че в част от картите за възстановена собственост, имотите на населените места са дефинирани като обществено-обслужващи. След зонироване на територията с ОУПО, тази площ се разпределя в различни по вид устройствени зони и терени.

➤ **Устройствена зона за многофункционално ползване от тип смесена централна зона (Ц)**

Такъв тип устройствена зона е обособен за централните части на гр. Исперих. Те са с преобладаващ обществено-обслужващ характер. Обхващат административни и делови сгради, социални, просветни, учебни, културни, религиозни и др. обществени дейности, търговски и други обслужващи сгради и комплекси, хотели и заведения за хранене и развлечения, жилищни сгради, в т.ч. със смесено предназначение и др.

➤ **Смесена обществено – обслужваща производствено-складова зона (Соп)**

Устройствената зона обхваща територии - бившите стопански дворове, производствено-складови и обществено-обслужващи терени. Като цяло устройствените зони Соп са с производствено-обслужваща функция, предимно с безвредни промишлени производства, животновъдни комплекси спазващи санитарно-хигиенните изисквания, обществено обслужване, жилища, спорт, търговия, предприятия на хранително-вкусовата промишленост и др.

Този тип устройствена зона е предвидена във връзка с развитие на логистична дейност, предвид наличните производствени мощности и предвижданията за такива.

С ОУПО Исперих се обособяват територии с режим на **допустима промяна на предназначението в Смесена обществено-обслужваща производствено - складова устройствена зона (Соп)**. Тези територии са с насоченост към възможност за създаване на логистични центрове, предвид локацията си – в непосредствена близост до границите на населените места, по протежение на главни пътища, в близост до железопътната инфраструктура. С обособяването на територии с режим на допустима смяна на предназначението в Смесена обществено-обслужваща производствено - складова устройствена зона, се дава заявка за привличане на инвеститорски интерес, респективно развитие на икономиката, повишаване на трудовата заетост.

➤ **Устройствени зони и терени за производствени и складови дейности**

Предвижданията за териториите с производствени функции са свързани с присъединяване на съществуващи производствени терени към урбанизираната територия на населените места при непосредствена близост до съществуващата строителна граница.

Част от производствено-складовите територии са приобщени към Устройствена зона от вида Смесена обществено-обслужваща производствено-складова (Соп). Такива са територии в населените места Малък Поровец, Делчево, Яким Груево и Исперих.

На места са установени налични производствени терени, които са с различно функционално предназначение на земята.

Предимно – производствените устройствени зони (Пп) се застрояват с производствени, складови и обслужващи сгради и съоръжения. Допуска се изграждане на здравни пунктове, магазини и заведения за обществено хранене за ежедневните нужди на работещите, административни сгради и научно-експериментални бази към предприятията, гаражи и паркинги, както и жилища за охраната.

➤ **Ваканционно селище (Ос)**

Обособяването на този вид устройствена зона е свързано както със съществуващи терени с рекреационни функции, така и с наличието на привлекателни територии за развитие на такъв вид дейност. Новообособени са зони за ваканционно селище в близост до водните площи на селата Малък Поровец и Голям Поровец.

В обхвата на зоната могат да се изграждат:

1. курортни обекти за настаняване и подслон - хотели, пансиони, почивни домове, вили, санаториуми, къмпинги, бунгала и др.п.;
2. жилищни сгради за постоянно обитаване, в т.ч. за настаняване на курортисти;
3. сгради за обществено - обслужващи дейности: курортно-лечебни заведения, обекти за хранене, обекти за търговия, битови услуги, банкови услуги, административни обекти и др.п.;
4. спортни и рекреационни обекти и съоръжения: спортни полета, игрища, плувни басейни, пързалки, спортни зали, зали за забавни игри, дискотеки, клубове по интереси, хоби-ателиета, зали за музика, видеозали, изложбени зали и др.п.;
5. курортни паркове и други озеленени площи за широко обществено ползване;
6. обекти на транспорта и движението: гаражи и паркинги, автогари, пешеходни алеи и площи, велосипедни алеи, скиорски пътеки и плацове, станции на въжени линии, яхтени пристанища и др.п.;
7. обекти и съоръжения за стопанско и инфраструктурно обслужване: складове, ремонтни работилници, автобази, бензиностанции и газостанции, отоплителни централи, мрежи на техническата инфраструктура, електроподстанции, трансформаторни постове, помпени станции, пречиствателни станции и пр.

➤ **Терени за спорт и атракции**

Обхващат стадиони, спортни площадки и др. спортно обекти. Устройват се с ПУП и в съответствие с чл.33 от Наредба 7/2003 на МРРБ, като площта на територията за спорт

и развлечения в населените места и крайселищните територии се определя спрямо броя на населението – за села от 15-20 кв.м/жител, като минималната озеленена площ е 20% от площта на УПИ.

Спазват се техническите изисквания и условията за безопасност и се изпълняват всички изисквания за изграждане на достъпна среда.

➤ **Терени за озеленяване, паркове и градини**

Тези територии са предназначени за изграждане на озеленени площи за широко обществено ползване в населените места. Териториите с режим за озеленяване се устройват при условията на чл.30 и чл.32 от Наредба 7/2003 на МРРБ.

На необходимите места са осигурени изолационни озеленени пояси, между производствените и останалите зони.

➤ **Терени за гробищни паркове**

Това са терени със специфични особености и изисквания и със самостоятелен устройствен режим за гробищни паркове. Те се разполагат и устройват в съответствие с Наредба №2/2011 г. на МЗ за здравните изисквания към гробищните паркове и погребването и пренасянето на покойници. Конкретните устройствени параметри се определят с ПУП.

Гробищните паркове са увеличени с ОУПО, във връзка с изчерпването на капацитета на съществуващите такива и създадена се необходимост от обособяването на нови които са конкретно указани от общината. Общата площ с която са увеличени терените е 14.74 ха.

➤ **Терени за инженерно-техническа инфраструктура**

Това са терени със самостоятелен устройствен режим за различните видове инженерно-техническа инфраструктура – със специфични особености и изисквания. Конкретните устройствени терени се определят с ПУП.

Предвиждания в сферата на инженерно – техническата инфраструктура са свързани с прокарване на нови трасета на газоразпределителната мрежа в рамките на новата строителна граница на гр.Исперих. Не се предвижда проектиране и изграждане на нови междуселищни разпределителни газопроводи на територията на общината.

Водоснабдяването е повсеместно осигурено в границите на общината. Осигуряването на новопроектираните устройствени зони е осигурено, като изключенията за териториите извън границите на населените места следва да бъдат решени посредством локални водоизточници, поради липсата на рентабилност. Канализация е налична единствено в гр.Исперих. Изграждане на канализационна инфраструктура на останалата част от населените места на общината не се предвижда към момента. Съгласно „Консултативна програма за укрепване на капацитета на ДКЕВР и оптимизиране на разходите за привеждане в съответствие с Директива 91/271/ЕИО“ за средна гъстота на населението (между 750 и 2000 лица на км² и 12<лица/ 100 m канал<21) и ниска гъстота (по-малко 750 лица на км² и лица/ 100 m канал<12) не е рентабилно изграждането на ПСОВ и канализационна инсталация. За целта в тези населени места, икономически по

изгодни са индивидуални пречиствателни съоръжения (изгребни ями, септични ями със системи за инфилтрация (при условие, че е налице пропусклива почва и достатъчна площ), септична яма с филтърна система за вторично пречистване (при недостатъчна площ или непроепусклива почва), модулна ПСОВ с третично пречистване).

Като бъдещи инвестиционни проекти за рехабилитация и разширение на ВиК мрежата (изготвени проекти за ВиК инфраструктурата), община Исперих разполага с 3 бр. подготвени инвестиционни проекти за:

- „Изграждане на част от V етап на канализационната мрежа гр.Исперих“;
- "Съществуващи водоснабдителни системи-Община Исперих", подобект „Реконструкция на външни водопроводи: от събирателна шахта при шахтови кладенци 2, 3 и 4 до ПС „Димитрово“, от ПС „Димитрово“ до разпределителна шахта с. Тодорово“.
- „Реконструкция на довеждащ водопровод от ПС „Лудогорци“ до напорен водоем „Лудогорци“, община Исперих“;

Община Исперих е добре електрифицирана, като на места липсват данни за точните трасета на съществуващи електропроводи. Такъв проблем съществува за онези населени места, които имат действаща кадастрална карта, в която липсват данни за линейната инфраструктура.

Съобщителната мрежа е в добро състояние. Потребностите на територията на общината са напълно осигурени.

➤ Терени за транспорт и комуникация

Това са терени със самостоятелен устройствен режим за различните видове транспортно-комуникационна инфраструктура. Конкретните устройствени терени се определят с ПУП.

В населените места, които са осигурени с карта на възстановената собственост като цифров модел, населените места са дефинирани с един поземлен имот, в който няма указана транспортна инфраструктура, в балансите на предвижданията на ОУП тези площи са взети предвид на база на действащите регулационни и застроителни планове и предвид осигуряването на достъп до новопроектираните устройствени зони.

Предложени са два селскостопански пътя (между селата Йонково и Малко Йонково и Средоселци - Подайва), които да придобият статут на общински пътища. Целта е осигуряване на бърза и удобна връзка между селата. Двата пътя се използват масово. Във връзка с това общината е положила трошено-каменна настилка на единия от тях. Следва да се проведат нормативно изискуемите процедури и след двата пътя да се приведат в съответния за статута вид.

С ОУПО е предложено изграждането на кръгово движение на няколко места в гр.Исперих, които според проектантския екип са ключови за осигуряване на безопасното провеждане на пътно-транспортно движение в града. Това са:

- кръстовището свързващо улиците „Вежен“, „Арда“, „Ахинора“ и „Димитър Полянов“;
- кръстовището свързващо улиците „Лудогорие“, „Хан Аспарух“ и „Христо Ясенов“;

- кръстовището свързващо улиците „Христо Ботев“, „Цар Освободител“ и „Васил Левски“;
- кръстовището свързващо улиците „Васил Левски“, „Александър Стамболийски“ и „Ком“

През територията на Община Исперих има изградена железопътна инфраструктура. ДП „НКЖИ“ и Интегрираната транспортна стратегия на Република България не предвиждат реализация на железопътни проекти в периода на действие на плана.

➤ **Нарушени територии**

Към тях спадат депата за битови и друг вид отпадъци - сметища, както и териториите за добив на полезни изкопаеми- кариери.

Депата за отпадъци намаляват с ОУПО във връзка конкретно решение на Общински съвет за смяна предназначението на част от имотите в необработваеми земи.

В нарушените територии се предвиждат мероприятия за ландшафтно възстановяване и рекултивация на средата, въз основа на подробни ландшафтноустройствени планове и технико-устройствени проекти. Предварителните проучвания на конкретните терени ще бъдат предпоставка за мотивиране необходимостта и методът за технологична и биологична рекултивация, последващ мониторинг.

➤ **Защитени територии**

Към този тип територии спадат всички природни забележителности, защитени територии и зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие и Закона за защитените територии. Те са отразени в ОУПО и са имани предвид при зонирането на територията.

Природна забележителност

На територията на Община Исперих няма конкретни имоти, които в цифровите модели на територията да имат НТП „Природна забележителност“. Налични са 13 на брой Вековни дървета в землищата на гр.Исперих, с.Лудогорци и с.Подайва, които са указани в ОУПО посредством условен знак.

Защитените територии обявени според изискванията на Закона за защитените територии

На територията на Община Исперих това са:

- *Защитена местност “Божурите” - в землищата на с. Подайва;*
- *Защитена местност “Находище на червен божур” - в землищата на с. Печеница;*

Защитени зони от Националната екологична мрежа „Натура 2000“ по смисъла на Закона за биологичното разнообразие:

33 „Лудогорие” - BG0002062 на територията на землищата на с.Вазово, с.Голям Поровец, с.Драгомъж, гр.Исперих с.Йонково, с.Лудогорци, с.Малко Йонково, с.Райнино, с.Малък Поровец, с.свещари и с.Старо селище.

33 „Лудогорие” - BG0000168 на територията на землищата на с.Вазово, с.Голям Поровец, с.Драгомъж, гр.Исперих с.Йонково, с.Лудогорци, с.Малко Йонково, с.Райнино, с.Малък Поровец, с.свещари и с.Старо селище.

Всички видове терени и имоти, попадащи в защитени зони по ЗБР, подлежат на режими, определени със заповед за обявяването на защитените зони и стандартни формуляри и съответно планове за управление на защитените зони след тяхното приемане.

Санитарно-охранителни зони (СОЗ) около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване

Това са пояси около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и минерални извори, които ограждат тези площи, ползват се със специален статут и дейностите, които могат да се извършват в тях са строго регламентирани с Наредба №3 от 16 Октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците. Предвижданията на ОУПО са за обособяване на проектни СОЗ за онези водоизточници и съоръжения, за които няма обособени такива. Определени са като проектни СОЗ Пояс I съвпадащ като граници с имота, в който съответното съоръжение попада.

Проектни СОЗ са определени в:

- с.Райнино за ТК-Райнино;
- с. Подайва за ТК-ПС“Подайва“.

Точните координати на Пояси I, II и III са подадени от ВиК-Исперих.

Терени за обекти на недвижимото културно наследство

В ОУПО на Община Исперих са обособени терени за обекти на недвижимото културно наследство, съгласно Наредба №8 на МРРБ за обема и съдържанието на устройствените планове, във връзка с налични обекти – недвижими културни ценности (НКЦ) в тях. Те са със самостоятелен устройствен режим и специфични особености и изисквания по смисъла на чл. 79 от ЗКН. Конкретните устройствени параметри се определят с ПУП.

Нови терени от този тип са обособени в границите на населените места, за локализираните архитектурно-строителни обекти НКЦ, на територията на Община Исперих.

Във връзка с конкретни полигони, предоставени от Националния археологически институт с музей към БАН са обособени терени за обекти недвижимото културно наследство.

Защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство

Във връзка с Закона за културното наследство, границите на обектите – недвижими културни ценности, заедно с тяхната охранителна зона, представляват защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство. В ОУПО са определени охранителни зони на обектите НКЦ по следния начин:

- в границите на населените места – съгласно чл.79, ал.5 от Закона за културното наследство;
- извън границите на населените места – за археологическите обекти на недвижимото културно наследство – съгласно Писмо 545/ 27.02.2001г. на НИПК.

Историко-археологически резерват „Сборяново“

Границата на резервата е определена посредством подадена от ИМ-Исперих информация за граници и площи.

За територията на Културно-историческата зона, обхващаща местността “Сборяново” и територията между селата Малък Поровец и Свещаре, обявана с Разпореждане на МС №19 от 08.12.1988 г. за обявяване на резервати: “Обявява културно-историческата зона, обхващаща местността “Сборяново” и територията между селата Малък Поровец и Свещаре, Разградска област за историко-археологически резерват /ДВ бр.96 от 1988г./ се спазват Указания на МК и МСАБ от 03.1990 г. за опазване и охрана на ПК и използване на територията на ИАР “Сборяново” и охранителната му зона /Писмо № РД-00-10 на МК от 25.04.1990 г./.

Охранителна зона на газопровод

Тази зона е дефинирана във връзка с "Наредба № 6/25.11.04 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ" и наличните данни в картите за възстановена собственост на населените места в Община Исперих, където съответните зони са налични като граници. В рамките на тази зона са въведени ограничения в ползването, регламентирани в цитираната Наредба.

Зона на превантивна устройствена защита на електропровод

Във връзка с Наредба № 3 от 9 юни 2004 г. за устройството на електрическите уредби и електропроводните линии, в ОУПО Исперих е дефинирана зона за превантивна устройствена защита на електропровод. Зоната е определена съгласно чл.621 от Наредбата, като в обхвата ѝ не е разрешено разполагането на сгради и съоръжения.

➤ Земеделски територии

Към тези територии се причисляват :

- Обработваеми земи (ниви);
- Обработваеми земи (трайни насаждения);
- Необработваеми земи.

Най - голям дял в обработваемите земи в общината имат нивите за сметка на трайните насаждения.

По отношение на земеделските територии, попадащи в защитени зони по ЗБР – те подлежат на режими и съответно планове за управление на защитените зони. Земеделски земи, които не попадат в режим на превантивна защита, се устройват по реда на Закона за опазване на земеделските земи и свързаните с него подзаконови нормативни актове.

➤ *Гори*

Проектното решение на ОУПО е за максимално опазване на горските територии. Към горските територии се причисляват и тези в земеделски земи с НТП „гори и храсти в земеделски земи“.

Проектът за ОУПО е изцяло съобразен с утвърдените Горскостопански и Ловностопански планове.

Управлението и опазването на горските територии, попадащи в защитените зони по Закона за биологичното разнообразие, се съобразява с плановете за управление на съответните защитени зони.

2. Режим на устройство и параметри за натоварване на устройствените зони

С проекта на ОУПО Исперих, се определят видове територии с основно предназначение, типове и разновидности на устройствени зони и самостоятелни терени с устройствени режими, спрямо изискванията на Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони. Разновидностите на устройствените зони включват занижени застроителни показатели, предназначени за прилагане на ограничителните режими във връзка с наличието на Защитени територии, обявени според изискванията на Закона за защитените територии и Защитени зони от Националната екологична мрежа (част от Европейската екологична мрежа Натура 2000).

В териториите с основно предназначение и в устройствените зони се обособяват самостоятелни терени с устройствен режим, предназначени за: обекти на недвижимото културно наследство, терени за гробищен парк, техническа инфраструктура, транспортна инфраструктура, за обществено-обслужващи дейности, със специално предназначение и за озеленяване, паркове и градини, за спорт и атракции.

В териториалното устройство функционалното зониране се използва като начин за моделиране на обекта, в резултат на което територията се разделя на зони (райони, участъци) с препоръчителни за тях видове дейности и режими на ползване. Границите на устройствените зони, териториите и самостоятелните терени се определят по имотни граници, квартали, трасета от различен клас на транспортната техническа инфраструктура и на комуникационно - транспортната система, естествени делители - водни течения, дерета и други елементи на релефа.

С настоящия проект за ОУПО Исперих са определени следните режими на устройство и параметри за натоварване на устройствените зони и самостоятелни терени с устройствени режими:

➤ **Жилищна устройствена зона и терени с преобладаващо ниско застрояване с височина до 10м (Жм)**

Жилищната устройствена зона с преобладаващо ниско застрояване с височина до 10м, означена с „Жм“, се прилага за устройство на жилищните територии в населените места в общината и единични самостоятелни терени .

Показателите за устройствена зона Жм са следните:

Наименование на зоната	Макс. Плътност на застр. (%)	Макс. Кинт	Мин.озеленявана Площ (%)	Н макс. (етажи)
Жм	от 20 до 60	от 0,5 до 1,2	от 40 до 60	10м (3 ет.)

В партерните етажи на жилищните сгради е допустимо изграждането на търговски и други обслужващи обекти, гаражи, работилници с функции, съвместими с обитаването. Отделни поземлени имоти могат да се отредят с ПУП за нежилищни функции в съответствие с Наредба №7 за ПНУОВТУЗ.

Минимум една трета от озеленената площ е с висока дървесна растителност.

➤ **Жилищна устройствена зона и терени с преобладаващо комплексно застрояване (Жк)**

Жилищната устройствена зона с преобладаващо комплексно застрояване, означена с „Жк“, се прилага за устройство на жилищни територии в гр.Исперих.

Показателите за устройствена зона Жк са следните:

Наименование на зоната	Макс. Плътност на застр. (%)	Макс. Кинт	Мин.озеленявана Площ (%)	Н макс. (етажи)
Жк	от 20 до 50	от 0,6 до 2,0	от 40 до 60	15

В партерните етажи на жилищните сгради е допустимо изграждането на търговски и други обслужващи обекти, гаражи, работилници с функции, съвместими с обитаването. Отделни поземлени имоти могат да се отредят с ПУП за нежилищни функции в съответствие с чл.17, ал.(1) и (2) от Наредба №7 за ПНУОВТУЗ.

Минимум една трета от озеленената площ трябва да бъде осигурена за озеленяване с дървесна растителност

➤ **Терени за обществено-обслужващи дейности (Оо)**

Предназначена за изграждане предимно на обекти за обществено обслужващи дейности – образование, здравеопазване, социални грижи, култура, религия, административни и делови услуги, търговия и др. видове дейности от третичния и четвъртичния сектор (финансово-кредитно обслужване, спорт, отдих, забавления, информационно обслужване и други).

Към терените за детски заведения, училища, болници и заведения за социални грижи се прилагат показателите определени в чл. 40, 41, 43, 44 от Наредба №7 на МРРБ от 2003 г.

Минимум 50% от озеленената площ трябва да бъде с дървесна растителност

Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.

➤ **Устройствена зона за многофункционално ползване от тип смесена централна зона (Ц)**

Смесените централни устройствени зони са предназначени за многофункционално ползване. В обхвата им могат да се изграждат административни и делови сгради, сгради за социални, просветни, учебни, културни, религиозни и други обществени дейности, търговски и други обслужващи сгради и комплекси, жилищни сгради, в т.ч. със смесено предназначение, хотели и заведения за хранене и развлечения, сгради за безвредни производствени и занаятчийски дейности, бензиностанции, газостанции и надземни и подземни гаражи и паркинги за леки автомобили, сгради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура.

В териториите от разновидност "смесена централна зона" се устройват открити представителни площадни пространства, пешеходни зони, паркове и градини.

Наименование на зоната	Макс. Плътност на застр. (%)	Макс. Кинт	Мин.озеленявана Площ (%)	Н макс. (етажи)
Ц	от 30 до 60	от 1,0 до 2,0	от 30 до 50	

Една четвърт от озеленената площ трябва да бъде осигурена за озеленяване с дървесна растителност.

Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.

➤ **Смесена обществено-обслужваща производствено-складова устройствена зона (Соп)**

Устройствената зона обхваща територии в непосредствена близост до бившите стопански дворове и производствено-складовите терени. Като цяло устройствените зони „Соп“ са с предназначение за изграждане на малки и средни предприятия, предимно с безвредни промишлени производства, животновъдни комплекси спазващи санитарно-хигиенните изисквания, обществено обслужване, жилища, спорт, търговия, предприятия на хранително-вкусовата промишленост и др.

Устройствена зона Соп има допустими устройствени показатели в следния вид:

Наименование на зоната	Макс. Плътност на застр. (%)	Макс. Кинт	Мин.озеленявана Площ (%)	Н макс. (етажи)
Соп	от 30 до 70	от 1,0 до 2,2	от 30 до 50	

Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.

Една четвърт от озеленената площ трябва да бъде осигурена за озеленяване с дървесна растителност.

➤ **Устройствена зона и терени за предимно производствени и складови дейности (Пп)**

Устройствената зона и терени за предимно производствени и складови дейности са предвидени за застрояване с производствени, складови и обслужващи сгради и съоръжения.

Наименование на зоната	Макс. Плътност на застр. (%)	Макс. Кинт	Мин.озеленявана Площ (%)	Н макс. (етажи)
Пп	от 40 до 80	от 1,0 до 2,5	от 20 до 40	

Допуска се изграждане на здравни пунктове, магазини и заведения за обществено хранене за ежедневните нужди на работещите, административни сгради и научно-експериментални бази към предприятията, гаражи и паркинги, както и жилища за охраната.

Допустими са и дейности свързани с управлението на отпадъците, в т. число, но не само: рециклиране, предварителна обработка (сепариране, разглобяване, балиране, брикетиране, пакетиране, претоварване), закрити складове за силно действащи отровни вещества и минерални торове, компостиране, обезвреждане на неопасни отпадъци и др. при спазване на изискванията на Закона за опазване на околната среда, Глава 6, Раздел III и свързани подзаконови актове.

Не се допускат дейности по депониране на битови отпадъци.

Минимум една трета от озеленената площ е с висока дървесна растителност.

➤ **Устройствена зона за ваканционни селища (Ос)**

Устройствените зони и терени за ваканционните селища са предназначени за отдиш и рекреационни дейности. Застрояват се предимно със средства за подслон.

Наименование на зоната	Макс. Плътност на застр. (%)	Макс. Кинт	Мин.озеленявана Площ (%)	Н макс. (етажи)
Ос	30	1,2	50	

Половината от площта за озеленяване трябва да бъде осигурена за дървесна растителност.

➤ **Терени за гробищни паркове**

Това са терени със специфични особености и изисквания и със самостоятелен устройствен режим за гробищни паркове. Те се разполагат и устройват в съответствие с Наредба №2/2011 г. на МЗ за здравните изисквания към гробищните паркове и погребването и пренасянето на покойници. По периферията на гробищните паркове в рамките на регулационните им граници се предвижда задължителна изолационна зеленина, в която се допуска разполагане на колумбарийни стени. Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.

Конкретните устройствени параметри се определят с ПУП.

➤ ***Терени за водни площи***

В урбанизирани територии за водните течения се осигурява задължителен сервитут, както следва — мин. 3 м двустранно на коритото, и допълнително по още мин. 6 м за улици (алеи) за провеждане на инженерната инфраструктура и за обслужване на речното корито. Въз основа на допълнителни проучвания се допуска шестметровият сервитут да се разположи едностранно.

Извън урбанизирани територии, за водните течения се отнасят разпоредбите на Закона за водите (ЗВ) и на ЗООС.

➤ ***Терени за транспортна инфраструктура***

Това са терени със самостоятелен устройствен режим за различните видове транспортно-комуникационна инфраструктура. Конкретните устройствени терени се определят с ПУП.

➤ ***Терени за инженерно-техническа инфраструктура***

Терени, предвидени за изграждане на електрически подстанции, телефонни централи, радио и телевизионни и други телекомуникационни централи, за пречиствателни станции за питейни и отпадни води и др.

Показателите на застрояване се определят с подробните устройствени планове съобразно правилата и нормативите, определени с Наредба №7 на МРРБ от 2003 г., както и другите приложими подзаконови актове.

➤ ***Терени за добив на полезни изкопаеми***

В терените за добив на полезни изкопаеми се допуска изграждането на временни обекти, свързани с технологията на добива на подземни богатства и на необходимата техническа инфраструктура. За всеки конкретен случай параметрите на застрояване се доказват чрез специализиран подробен план (генплан) по чл.111 ЗУТ.

➤ ***Терени за спорт и атракции***

Обхващат стадиони, спортни площадки и др. спортно обекти. Устройство се с ПУП и в съответствие с чл.33 от Наредба 7/2003 на МРРБ, като площта на територията за спорт и развлечения в населените места и крайселищните територии се определя спрямо броя на населението – за села от 15-20 кв.м/жител, като минималната озеленена площ е 20% от площта на УПИ.

Спазват се техническите изисквания и условията за безопасност и се изпълняват всички изисквания за изграждане на достъпна среда

➤ ***Терени за озеленяване, паркове и градини***

Тези територии са в и извън границите на урбанизираните територии и са предназначени за изграждане на озеленени площи за широко обществено ползване в населените места. Териториите с режим на озеленяване се устройват при условията на чл.30 и чл.32 от Наредба 7/2003 на МРРБ.

➤ ***Терени за обекти на недвижимото културно наследство***

Това са обособени терени, с разположени недвижими културни ценности (НКЦ) в тях. Имат самостоятелен устройствен режим и специфични особености и изисквания по смисъла на чл. 79 от ЗКН. Конкретните устройствени параметри се определят с ПУП.

Прилагат се разпоредбите на Закона за културното наследство (ЗКН) и Наредба № Н-12 от 21 ноември 2012 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в националния регистър на недвижимите културни ценности на Министерство на културата

➤ ***Терени за обекти НКЦ с определени режими / териториален обхват, граници и предписания за опазване/***

Това са обектите:

- Културно-историческата зона, обхващаща местността “Сборяново” и територията между селата Малък Поровец и Свещаре, обявана с Разпореждане на МС №19 от 08.12.1988 г. за обявяване на резервати: “Обявява културно-историческата зона, обхващаща местността “Сборяново” и територията между селата Малък Поровец и Свещаре, Разградска област за историко-археологически резерват (ИАР)/ДВ бр.96 от 1988г./ . Спазват Указания на МК и МСАБ от 03.1990 г. за опазване и охрана на ПК и използване на територията на ИАР “Сборяново” и охранителната му зона /Писмо № РД-00-10 на МК от 25.04.1990 г./.

- Храм "Св.Архангел Михаил", с.Голям Поровец, с предоставен статут на художествена единична недвижима културна ценност с категория „местно значение“ посредством Заповед №РД9Р-27 от 26.07.2016 г. (ДВ бр.77/2016 г.) на Министъра на културата. За НКЦ са определени режими (териториален обхват, граници и предписания за опазване)

- Храм "Св.св.Кирил и Методий", гр.Исперих, с предоставен статут на архитектурно-строителна и художествена единична недвижима културна ценност с категория „местно значение“ посредством Заповед №РД9Р-23 от 26.07.2016 г. (ДВ бр.77/2016 г.) на Министъра на културата. За НКЦ са определени режими (териториален обхват, граници и оредписания за опазване)

3. Баланс на територията

Балансите на съществуващото положение са на база данните за начина на трайно ползване (НТП) от цифровите модели – кадастрални карти и карти за възстановена собственост в обхвата на землищата на Община Исперих. Балансите в част предвиждания се основават на проектните площи на устройствените зони и терени в ОУПО, като водещи в населените места са действащите регулационни и застроителни планове.

По данните от съществуващото положение се отличава преобладаването на обработваемите земи-ниви, следвани от необработваемите земи и гори. Най – малък дял от земеделските земи имат трайните насаждения. ОУПО Исперих предвижда развитие насочено към новообособената територия за гори в съответствие утвърдените Горскостопански и Ловностопански планове.

Данни за съществуващо и проектно положение по вид територия са показани в приложените баланси в табличен вид.

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ
ФАЗА: ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

ОБЩИНА ИСПЕРИХ						
		ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ	СЪЩЕСТВУВАЩО ПОЛОЖЕНИЕ		ПРОЕКТ	
			площ (ха)	% от територията	площ (ха)	изменение
I	ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ		площ (ха)	% от територията	площ (ха)	% от територията
	1	Урбанизирани територии				
	1.1	Жилищни функции	1407.04	3.50	1535.87	128.83
	1.2	Терени за обществено-обслужващи функции	658.50	1.64	77.94	-580.56
	1.3	Територии за спорт и атракции	7.89	0.02	27.99	20.10
	1.4	Територии за многофункционално ползване от тип смесена централна зона	0.00	0.00	25.91	25.91
	1.5	Територии за смесена обществено-обслужваща производствено-складова дейност	0.00	0.00	105.56	105.56
	1.6	Територии с рекреационни функции, курортни дейности и вилни зони	8.95	0.02	15.54	6.59
	1.7	Терени за производствено-складови и стопански функции	359.34	0.89	393.46	34.12
	1.8	Терени за озеленяване, паркове и градини	16.20	0.04	64.73	48.53
	1.9	Терени за гробищни паркове	82.56	0.21	97.30	14.74
	2	Земеделски територии			0.00	
	2.1	Ниви	24191.74	60.15	23931.24	-260.50
	2.2	Трайни насаждения	1301.29	3.24	1225.16	-76.13
	2.3	Необработваеми земи	2043.84	5.08	1864.22	-179.62
	3	Горски територии				
	3.1	Гори	8618.51	21.43	8875.33	256.82
	3.2	Други горски територии в земеделски земи	130.20	0.32	63.92	-66.28
	4	Територии засти от водни площи	106.05	0.26	147.90	41.85
	5	Територии за транспорт и комуникации	1105.90	2.75	1370.44	264.54
	6	Територии за инженерно-техническа инфраструктура	32.20	0.08	19.96	-12.24
II	ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ				0.00	
	1	Територии за опазване на културното наследство	64.58	0.16	295.69	231.11
	2	Територии за добив на полезни изкопаеми	72.12	0.18	71.76	-0.36
	3	Депа за отпадъци	11.62	0.03	8.60	-3.02
		Общо:	40218.53	100.00	40218.53	100.00

V. ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ

ГЛАВА ПЪРВА ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. Тези правила и нормативи за прилагане на Общия устройствен план на Община Исперих определят изискванията и ограниченията при устройственото планиране на територията на общината.

Чл.2. (1) Целта на ОУП на Община Исперих е да създаде основа за балансирано и устойчиво устройствено развитие и хармонична жизнена среда в урбанизираните и извън урбанизираните територии.

(2) Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО Исперих конкретизират и се съобразяват с разпоредбите на Наредба 7/2003 г. на МРРБ за Правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони.

Чл.3. (1) Общият устройствени план обхваща територията на Община Исперих в административно-териториалните ѝ граници. Графичната част на плана се изработва в мащаб 1:25 000 и детайл на гр. Исперих в М 1:10 000, конкретизиращи случващото се в рамките на новата застроителна линия на административния център на общината.

(2) Неразделна част от общия устройствен план са:

1.придружаващите го схеми и обяснителни текстове;
2.правилата и нормативите за прилагането на Общ устройствен план на Община Исперих.

3.показатели за застрояване на отделните видове територии, устройствени зони и самостоятелни терени съгласно Приложение №1.

4.специфични правила и нормативи за прилагане на Общ устройствен план на Община Исперих.

(3)Общият устройствен план на Община Исперих е публичен.

Чл.4. Общинските съвети и кметовете на общините, в рамките на предоставената им компетентност, определят политиката и осъществяват дейности по устройство на територията на съответната община.

Чл.5. Главният архитект ръководи, координира и контролира дейностите по устройственото планиране, проектиране и строителство на съответната територия и издава административни актове съобразно дадените му законови правомощия.

ГЛАВА ВТОРА ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ТЕРИТОРИИТЕ, УСТРОЙСТВО И ЗАСТРОЯВАНЕ НА ОТДЕЛНИТЕ ЗОНИ, ТЕРИТОРИИ И САМОСТОЯТЕЛНИ ТЕРЕНИ

Чл.6. (1) С Общия устройствен план се обособяват видове територии с основно предназначение, видове устройствени зони, територии с устройствен режим и терени със самостоятелен устройствен режим.

- (2) С основно предназначение са териториите:
- 1.Земеделски територии;
 - 2.Горски територии;
 - 3.Територии на транспорта;
 - 4.Територии, заети от вода и водни обекти;
- (3)Устройствени зони и терени с устройствен режим са:
- 1.Жилищна устройствена зона и терени с малка височина на застрояване, означена (Жм);
 2. Жилищна устройствена зона и терени с преобладаващо комплексно застрояване, означена (Жк);
 - 3.Устройствена зона и терени за предимно производствени и складови дейности (Пп) ;
 - 4.Рекреационна устройствена зона и терени за ваканционно селище (Ос);
 - 5.Смесена обществено - обслужваща производствено - складова устройствена зона (Соп);
 - 6.Устройствена зона за многофункционално ползване от тип смесена централна зона (Ц)
 - 7.Територии с допустима промяна на предназначението в смесена обществено-обслужваща производствено - складова устройствена зона „Соп“;
 8. Територии с допустима промяна на предназначението в жилищна устройствена зона „Жм“;
- (4)Терени със самостоятелен устройствен режим:
- 1.Терени за гробищни паркове;
 - 2.Терени за озеленяване, паркове и градини;
 3. Терени за инженерно-техническата инфраструктура;
 4. Терени за транспортна инфраструктура;
 5. Терени за спорт и атракции;
 6. Терени за обществено-обслужващи дейности
- (5)Нарушени и защитени територии:
1. Терени за депа за отпадъци;
 2. Територии за добив на полезни изкопаеми;
 3. Защитена зона „Лудогорие” - BG0000168;
 4. Защитена зона „Лудогорие” - BG0002062;
 5. Защитена местност „Божурите“;
 6. Защитена местност „Находище на червен божур“;
 7. Историко-археологически резерват „Сборяново“;
 8. Терени за обекти на недвижимото културно наследство;
 9. Защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство;
- 10.Санитарно-охранителни зони около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване;
11. Охранителна зона на газопровод;
 12. Зона за превантивна устройствена защита на електропровод;

Чл.7. Граници на устройствените зони, териториите и самостоятелните терени се определят по:

- имотни граници;
- квартали;
- трасета от различен клас на транспортната техническа инфраструктура и на комуникационно - транспортната система;
- естествени делители - водни течения, дерета;
- други елементи на релефа

Чл.8. В териториите с основно предназначение и в устройствените зони и територии с устройствен режим се обособяват терени със самостоятелен устройствен режим спрямо чл.6, ал.2 от Наредба 7/2003 г. на МРРБ, чието устройство и застрояване се подчинява на правила, различни от тези на зоната/територията, в която попадат.

Чл.9.(1) Жилищните устройствени зони и терени се застрояват предимно със сгради за постоянно и/или временно обитаване.

(2) В жилищните територии, отделни поземлени имоти се урегулират с устройствен план за нежилни обслужващи обекти както следва:

- 1.Сгради за социални, учебни, просветни, културни, спортни, религиозни и здравни дейности;
- 2.Магазини и заведения за хранене;
- 3.Сгради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура;
- 4.Обществени озеленени площи;
- 5.Надземни и подземни гаражи и паркинги за леки автомобили.

(3) По характер застрояването в жилищните устройствени зони (Жм) на територията на община Исперих се определя като преобладаващо ниско - с височина до 10 м.

(4) В съществуващите строителни граници на град Исперих за терените, застроени с жилищни сгради, изпълнени по методите на индустриалното строителство, се обособяват устройствени зони Жк с преобладаващо комплексно застрояване.

Чл.10.(1) С Общия устройствен план на Община Исперих се дефинират територии с режим на допустима промяна на предназначението в жилищна устройствена зона (Жм).

(2) Промяната на предназначението им се осъществява по общия ред на действащата нормативна уредба.

Чл.11.(1) Предимно производствени зони (Пп) и терени са предназначени за застрояване с предимно с производствени, складови, административни, търговски и обслужващи сгради и съоръжения. В тях не се допускат производства с вредни отделения, като: химически и каучукови предприятия с отпадъчни технологични продукти; асфалтови бази, варо - бетонови центрове и всякакъв вид леярни за черни и цветни метали.

(2)Устройствена зона и терени с режим на предимно производствени и складови дейности се устройват при условията на чл.25 от Наредба 7/2003 на МРРБ.

Чл.12.(1)В Смесена обществено - обслужваща производствено - складова устройствена зона (Соп) се допуска изграждане на малки средни предприятия за незамърсяващи производства, офис - сгради, обекти на деловото обслужване, търговско

обслужване, пасажерски хотели, обекти на логистиката и транспорта, в т.ч. обществени паркинги и гаражи, жилища, спорт и атракции и др. допълващи функции.

(2) Урегулирани поземлени имоти в зоните по ал.1 се застрояват при спазване на нормите от Приложение 1.

Чл.13.(1) Извън границите на урбанизираните територии са обособени територии с режим на допустима смяна на предназначението в Смесена обществено-обслужваща производствено - складова устройствена зона.

(2) В териториите по ал.1, след смяна на предназначението на земята, се допуска изграждането на обекти за обществено обслужване, търговия, безвредни производства и др. допълващи функции, без да се допускат обекти за дейности с вредни отделения и влияния.

Чл.14.(1) Смесена централна зона (Ц) е с многофункционално предназначение за обществено обслужване, търговия, безвредни производства, жилища, спорт и атракции и др. допълващи функции. Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.

Чл.15.(1) На територията на Община Исперих се обособяват следните устройствени зони и терени за ваканционни селища (Ос);

(2) Устройствозните зони и терените за рекреационни дейности се застрояват предимно със сгради за временно обитаване и рекреационно ползване, както и обслужващи обекти и съоръжения за нуждите на индивидуалния и организиран отход и туризма.

(3) Устройствозна зона „Ваканционно селище“ (Ос) се устройва с подробен устройствен план в съответствие с разпоредбите на чл.28, ал.1 от Наредба 7/2003 на МРРБ. Капацитетът на тази зона според нормативните изисквания за минимум 50% от площта за озеленяване следва да бъде от дървесна растителност и да има осигурени паркоместа за посетителите в границата на УПИ.

Чл.16.(1) Терените за обществено-обслужващи дейности са предназначени предимно за осигуряване на обекти за обществено обслужващи дейности – образование, здравеопазване, социални грижи, обществено хранене, култура, религия, административни и делови услуги и др.

(2) Терените по ал.1 се устройват с ПУП в съответствие с Наредба №7 за правила и нормативи на отделните видове територии и устройствени зони на МРРБ, като се изпълняват всички изисквания за изграждане на достъпна среда.

Чл.17.(1) С подробен устройствен план се определят границите на терените за спорт и атракции в съответствие с чл. 33 от Наредба 7/2003 на МРРБ.

(2)Площта на терените за спорт и развлечения в населените места и крайселищните територии се определя спрямо броя на населението - за села от 15-20 кв.м/жител, като минималната озеленена площ е 20% от площта на УПИ.

Чл.18.(1)Терените за гробищни паркове се разполагат и устройват в съответствие с Наредба №2/2011 г. на МЗ за здравните изисквания към гробищните паркове и погребването и пренасянето на покойници.

(2) Конкретните устройствени параметри се определят с подробен устройствен план и в съответствие с изискванията на Наредба 7/2003 на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони.

Чл.19. Терени за озеленяване, паркове и градини се устройват при условията на чл.30 и чл.32 от Наредба 7/2003 на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони.

Чл.20.(1) Водоснабдителните и канализационните мрежи и съоръжения се проектират и изграждат съгласно разпоредбите на Закона за водите, Закона за устройството на територията и Наредба 7/2003. за правилата и нормативите за устройството на отделните видове територии и устройствени зони.

(2) За ВиК мрежи и съоръжения, за които не са предвидени терени и охранителни зони в Общия устройствен план на Община Исперих, е необходимо да бъдат обособени такива по реда на действащата нормативна уредба за такъв вид дейности и да бъде актуализиране на плана.

(3) Условията и редът за проучване, проектиране, учредяване, утвърждаване и експлоатация на санитарно - охранителните зони (СОЗ) около водоизточниците и съоръженията са регламентирани в Наредба № 3 от 16 октомври 2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно - охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно - битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

(4) За всички водоизточници и/или съоръжения независимо от формата на собственост е необходимо да се учредят санитарно охранителни зони, съгласно разпоредбите на Наредба № 3 от 16 октомври 2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

(5) Осъществяването на дейности в границите на санитарно - охранителните зони, определените и предвидените забрани, ограничения и ограничения при доказана необходимост са в съответствие с Приложение №1 към чл.10, ал.1 на Наредба №3 от 16.10.2000г.

(6) В срок до една година от учредяването или актуализацията на СОЗ по ред, определен със закон, се възлага актуализация на Общия устройствен план на Община Исперих, обхващащ територията на СОЗ съгласно Наредба № 3 от 16 октомври 2000г.

(7) За опазване на повърхностните и подземните води от замърсяване с нитрати от земеделски източници да се спазват изискванията на Наредба № 2 от 13 септември 2007г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, съгласно утвърдените мерките за ограничаване и предотвратяване на замърсяването.

Чл.21.(1) Сервитутите на електропроводите извън урбанизираните територии се определят съгласно изискванията на Наредба 16 от 09.06.2004г. за сервитутите на енергийните обекти.

(2) В границите на сервитутните зони по ал.1 се забранява всякакво строителство, засаждане на дървета, образуване на паркоместа, складиране на материали и отпадъци, палене на огън, преминаване на едрогабаритна техника и всичко останало, съгласно изискванията на Наредба №3 от 09.06.2004г. за устройство на електрическите уредби и електропроводните линии и Наредба №16/2004г. за сервитутите на енергийните обекти.

Чл.22.(1) В Общия устройствен план на Община Исперих е дефинирана зона за превантивна устройствена защита на електропровод във връзка с дефинираната в Наредба №3 от 09.06.2004г. за устройство на електрическите уредби и електропроводните линии „предпазна зона“.

(2) В рамките на зоната по ал.1 се забранява всякакво строителство на сгради и съоръжения.

(3) Всички инвестиционни намерения, попадащи в зоната по ал.1 се съгласуват с „ЕСО“ЕАД

Чл.23.(1) Основни ограничения за ползването на терените, наложени от съществуващи газопроводи са:

1. Минималните размери на сервитутните зони на газопроводи и на съоръжения към тях, са определени в „Приложение №3, т.2 до т.5 от Наредба №16 от 09.06.2004г. за сервитутите на енергийните обекти“;

2. Охранителна зона на газопровод, съгласно „Наредба №6 от 25.11.2004г. за техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ“. Съгласно § 1, ал.1 от Преходните и заключителните разпоредби, минималните разстояния, на които се застрояват нови сгради, съоръжения и проводи, от оста на съществуващи преносни газопроводи, изградени преди 16.11.2002г. се определят съгласно изискванията, посочени в приложението

(2) С учредената зона по ал.1, т.2 се запазва фактическото ползване на територията при ограничаване на застрояването.

(3) Всички инвестиционни намерения в обхвата на зоната ал.1, т.2, се съгласуват с газопреносното дружество. Мониторинг и контрол по прилагането на плана в тази му част се осъществява от Община Исперих.

(4) В режим на ползване на територията по ал.1, т.2, Плановете за действие при бедствия и аварии на газопреносното дружество, както и всички техни актуализации, задължително се предоставят на Община Исперих за синхронизиране с Плановете за действие при бедствия и аварии на Общината.

Чл.24.(1) С Общия устройствен план се определят терени за добив на полезни изкопаеми, в които се допуска изграждането на временни обекти, свързани с технологията на добива на подземни богатства и на необходимата техническа инфраструктура. За всеки конкретен случай параметрите на застрояване се доказват чрез специализиран подробен план (генплан) по чл.111 ЗУТ.

(2) Терените за добив на полезни изкопаеми подлежат на поетапно закриване и рекултивация след приключване на добивните дейности. След рекултивацията им тези терени се използват при спазване на режимите, установени за териториите, в които попадат.

Чл.25.(1)В землищата извън границите на населените места, устройството и евентуалното застрояване на отделни поземлени имоти или група от имоти се определя, ако е предвидено в Общия устройствен план и ако за тези имоти е одобрен подробен устройствен план по чл.109 или чл.111 от ЗУТ.

(2)С устройствените планове по ал.1 се определят видове територии, регламентирани в чл.45, ал.2 от Наредба №7 от 22 декември 2003 г. на МРРБ.

(3)При условията на ал.1 в землищата извън границите на населените места е възможно да се изграждат:

- 1.Селскостопански обекти;
- 2.Горскостопански обекти;
- 3.Промислени и складови обекти;
- 4.Транспортни обекти и съоръжения;
- 5.Обекти и съоръжения на техническата инфраструктура;
- 6.Рекреационни и туристически обекти;
- 7.Спортни обекти;
- 8.Търговски и обслужващи обекти;
- 9.Здравни обекти;
- 10.Обекти със специално предназначение;
- 11.Историческо - мемориални обекти.

(4)Обекти за постоянно обитаване и обекти за рекреационни дейности се изграждат в границите на населените места и на селищни образувания и по изключение- като самостоятелни обекти извън границите на населените места и селищните образувания.

(5)Обекти за постоянно обитаване са допустими и в застроени фермерски дворове.

Чл.26. В горски територии за изграждане на обекти по чл.25, ал.3 и ал.4 от настоящите правила и нормативи, е необходима промяна на предназначението и изключване на земите от горския фонд съгласно Закона за горите на основание предвиждане на устройствен план. Без промяна на предназначението на земи от горския фонд могат да се изграждат обекти, чиито функции са свързани с горскостопанската дейност.

Чл.27. (1)В земеделски територии за изграждане на обекти по чл.25, ал.3 и ал.4 е необходима промяна на предназначението на земеделската земя за неземеделски нужди по реда на Закона за опазване на земеделските земи на основание предвиждане устройствен план.

(2) Без промяна на предназначението на земеделските земи се допуска застрояване със сгради, постройки и съоръжения, свързани с непосредственото им ползване: селскостопански сгради за съхранение на растителна и животинска продукция, за отглеждане на животни, сгради за селскостопански машини, резервоари и водоеми, силажовместилища, торохранилища и пречиствателни съоръжения, съоръжения за водоснабдяване, канализация и електроснабдяване (вкл. производство, съхранение и потребление на електрическа енергия от възобновяеми източници), хидромелиоративни съоръжения.

(3) При предвижданията на бъдещи ПУП-ПЗ и реализирането на инвестиционни предложения е необходимо да не се допуска деградирането на местните естествени екосистеми, с цел опазване на земеделските територии.

Чл.28.В нарушени територии се предвиждат мероприятия за ландшафтно възстановяване и рекултивация на средата въз основа на подробни ландшафтно-устройствени планове и технико-устройствени проекти. Изграждането на обекти по чл.25, ал.3 и ал.4 е възможно след приключване на предвидените мероприятия и промяна на предназначението на земята на основание предвиждане на устройствен план.

Чл.29.(1) С Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО се въвеждат изисквания към изработването на последващи подробни устройствени планове, касаещи имоти попадащи в обхвата на водни обекти, свързани със защита на населението и правила за прилагането им:

1. Да включват съответни регулации на речните корита и отреждания за изпълнение на необходимите защитни съоръжения за защита на урбанизираните територии;

2. Да осигуряват безпрепятствен достъп до речните корита за контрол и почистване;

3. Да не допускат дейности, нарушаващи естественото състояние и проводимостта на речните легла, освен такива, осигуряващи защита от вредно въздействие на водите;

4. Да не предвиждат застрояване на жилищни и вилни сгради и стопански постройки в заливаемите тераси на реките и в сервитута на хидротехническите съоръжения, както в урбанизираните територии, така и при промяна на предназначението на поземлени имоти извън тях;

5. При издаване на разрешения (концесии) за добив на инертни материали от речните корита, при определяне мястото и обхвата да се държи сметка за рисковете от разширяване на заливните зони, респ. наводнения, както и за възможно компрометиране на съществуващи съоръжения (мостове, диги и др.);

6. При прилагането на плана да се спазват мерките от Становище по Екологична оценка №7-3/2016 на проекта на ПУРБ към ПУРБ 2016-2021 в Дунавски район и мерките от Становище по Екологична оценка №1-1/2016 на проекта на ПУРН;

7. При прилагането на плана, предвижданията да се съобразяват с анализирания и моделиран обхват при сценарий на вероятност на 20-годишната вълна.

ГЛАВА ТРЕТА

УСТРОЙСТВО НА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОБЕКТИТЕ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Чл.30 (1) С Общия устройствен план на Община Исперих се дефинират терени за обекти на недвижимото културно наследство (Ткин1).

(2) Терените по ал.1 са обособени за архитектурно-строителните недвижими културни ценности в границите на населените места.

(3) Териториалният обхват на терените по ал.1 съвпада с границите на урегулираните поземлени имоти, в които съответните НКЦ попадат.

(4) В границите на терените за обекти на недвижимото културно наследство се допускат дейности по консервация, реставрация, адаптация и социализация, които се

извършват въз основа на виза за проектиране по чл.140, ал.3 от ЗУТ и инвестиционен проект, съгласувани МК по реда на ЗКН.

(5) Терените по ал.1 са обособени за археологическите недвижими културни ценности.

(6) Границите на терените по ал.5 съвпадат с поземления имот, в който съответната НКЦ попада и/или с полигона, с който е дефиниран съответния обект в АИС“АКБ“.

(7) За терените по ал.5 са валидни индивидуалните режими за опазване и Писмо 545/27.02.2001г. на Министерство на културата – НИПК:

Предписания за опазване на обекта и неговата среда – допускат се следните дейности по археологическия обект:

- теренно археологическо проучване, съгласно действащата нормативна уредба за такъв вид дейности.

- консервация, реставрация, експониране и социализация, съгласно действащата нормативна уредба за такъв вид дейности.

- регламентирани в нормативните актове дейности за съответната територия на археологическия обект, съобразно статута му на недвижима културна ценност.

Чл.31. (1) С Общия устройствен план на Община Исперих се дефинират защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство (Ткин2) във връзка с чл.79, ал. 5 от Закона за културното наследство.

(2) Териториите по ал.1 са обособени за архитектурно-строителните недвижими културни ценности в границите на населените места, спазвайки изискванията на чл.79, ал.4 от Закона за културното наследство.

(3) Териториите по ал.1 са обособени за археологическите недвижими културни ценности в извънурбанизираните територии, спазвайки изискванията на Писмо 545/27.02.2001г. на НИПК.

(4) Обхватът на териториите по ал.1 включва определените терени за обекти на НКН, както и охранителната им зона.

Чл.32.(1) Устройството на поземлени имоти, които попадат в охранителната зона на недвижими културни ценности, включва задължително изготвяне на ПУП и РУП, при спазване на чл.113, ал.6 от ЗУТ и подлежат на съгласуване с МК.

(2) Определеният с ОУПО устройствен режим на териториите, попадащи в границите на дефинираните охранителни зони на НКЦ остава в сила, при спазване на разпоредбите на ЗКН.

(3) В защитените територии за опазване на НКН не се допуска изграждането на електропроводи, съоръжения за промишлен добив на енергия от ВЕИ и др. мероприятия, които биха застрашили опазването на НКЦ. Съществуващите терени на инженерно - техническата инфраструктура, попадащи в териториите на КИН, продължават да функционират като такива при условията на ограничителния режим, в който попадат.

Чл.33. Всички следващи устройствени планове, ПУП и ЛУП, засягащи защитени територии за опазване на културното наследство, подлежат на съгласуване по реда на Закона за културното наследство.

Чл.34.(1)Инвестиционните проекти за имоти – терени за обекти на НКН се придружават от специализирани устройствени разработки със СПН.

(2) Със специализираните устройствени разработки по ал.1 да бъдат определени структурите, осигуряващи социализацията на недвижимите културни ценности.

Чл.35. (1) С ОУПО се определят терени за обекти НКЦ с определени режими /териториален обхват, граници и предписания за опазване/ (Ткин3)

(2) Терени по ал.1 са определени за :

1. Културно-историческата зона, обхващаща местността "Сборяново" и територията между селата Малък Поровец и Свещаре, обявана с Разпореждане на МС №19 от 08.12.1988 г. за обявяване на резервати: "Обявява културно-историческата зона, обхващаща местността "Сборяново" и територията между селата Малък Поровец и Свещаре, Разградска област за историко-археологически резерват (ИАР)/ДВ бр.96 от 1988г./ . Спазват Указания на МК и МСАБ от 03.1990 г. за опазване и охрана на ПК и използване на територията на ИАР "Сборяново" и охранителната му зона /Писмо № РД-00-10 на МК от 25.04.1990 г./.

2. Храм "Св.Архангел Михаил", с.Голям Поровец, с предоставен статут на художествена единична недвижима културна ценност с категория „местно значение“ посредством Заповед №РД9Р-27 от 26.07.2016 г. (ДВ бр.77/2016 г.) на Министъра на културата. Спазват се предписанията за опазване, регламентирани в гопреописания акт за предоставяне на статут.

3. Храм "Св.св.Кирил и Методий", гр.Исперих, с предоставен статут на архитектурно-строителна и художествена единична недвижима културна ценност с категория „местно значение“ посредством Заповед №РД9Р-23 от 26.07.2016 г. (ДВ бр.77/2016 г.) на Министъра на културата. Спазват се предписанията за опазване, регламентирани в гопреописания акт за предоставяне на статут.

ГЛАВА ТРЕТА УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ОУПО ИСПЕРИХ

Чл.36.Предвижданията на ОУПО Исперих са задължителни при изготвянето на подробните устройствени планове, съгласно чл.104, ал.1 от ЗУТ.

Чл.37.(1) Определянето на конкретно предназначение, устройство и застрояване на поземлените имоти в новообразуваните територии, става чрез изработването на подробни устройствени планове.

(2) Подробни устройствени планове следва да се съобразяват с изискванията на Наредба 7/2003 г. на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони за неурегулирани поземлени имоти и за територии с не приложена първа регулация.

(3) При изработването на подробните устройствени планове за самостоятелните структурни единици и за самостоятелните терени в новоурбанизираните територии, урегулираните поземлени имоти в смесените обслужващи зони се устройват и застрояват съгласно показателите посочените в Приложение 1.

Чл.38. Влезлите в сила подробни устройствени планове, одобрени до датата на обнародването на заповедта за одобряването на Общия устройствен план на Община Исперих запазват давността си.

Чл.39. При промяна на предназначението на група съседни поземлени имоти с обща площ над 30 дка в територия, предвидена в ОУПО Исперих за застрояване, се изработва и одобрява подробен устройствен план за цялата територия.

Чл.40. Допуска се промяна на предназначението на поземлените имоти на водни обекти и строителството в тях след предварително съгласуване на инвестиционното намерение с МОСВ и Басейнова дирекция. Изключение се прави за изграждането на водностопански и хидротехнически системи и съоръжения.

Чл.41.(1)В територии с активно свлачищни процеси и с потенциални условия за свлачища, както и в райони на водни течения последващото устройствено и инвестиционно проектиране се базира на инженерно - геоложки и хидроложки проучвания.

(2) В териториите по ал.1 строителство се допуска само след провеждане на необходимите укрепителни мероприятия за свлачищния масив.

Чл.42. Всички инвестиционни намерения, свързани с изграждането на сгради и съоръжения с височина над 20 м над терена, водоеми, сметища, надземни силнотокони линии, ями, кариери и други подобни обекти, подлежат на съгласуване от ГД „ГВА“ на основание чл.46, ал.3 от Закона за гражданското въздухоплаване.

Чл.43.(1)Настоящите правила и нормативи за прилагане на ОУПО Исперих не отменят действащите общи нормативни актове на общината в областта на селищното устройство.

(2)За тези въпроси, свързани с устройството и застрояването на територията, които с настоящите правила и нормативи остават неуточнени и неуредени, се прилагат разпоредбите на Закона за устройство на територията, Закона за биологичното разнообразие, Закона за културното наследство, Закона за защитените територии, техните подзаконовни нормативни уредни и други относими нормативни актове.

Чл.44.При наличие на основания по чл.134 от ЗУТ, в които може да се изменя Общия устройствен план, кметът може да нареди служебно с мотивирано предписание да се изработи проект за изменение на действащия устройствен план.

Чл.45. Законите решения за изработване на проект за изменение на ОУПО Исперих спират прилагането на действащите ОУПО и ПУП в частите, които са обект на изменение.

Чл.46. Кметът на Община Исперих представя за приемане на Общинския съвет ежегоден доклад за изпълнение на ОУПО и при необходимост прави предложение за изменение на плана.

Чл.47. Кметът налага строителна забрана за частта от ОУПО, обект на изменение за времето до неговото приемане и влизане в сила.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Настоящите правила и нормативи са изработени на основание чл. 104, ал. 2 от Закона за устройство на територията и са неразделна част от Общия устройствен план на Община Исперих. Правилата и нормативите са изработени в съответствие с наредбата по чл. 13, ал. 1 от ЗУТ и се одобряват едновременно с Общия устройствен план.

§ 2.(1) Общия устройствен план на Община Исперих може да се изменя:

1. при настъпване съществени промени в общественно-икономическите или устройствените условия, при които е бил съставен планът;

2. при възникване на нови държавни или общински нужди за обекти - собственост на държавата, на общините или на експлоатационните дружества или отпадне необходимостта от изграждане на такива обекти;

3. при възникване на инвестиционни инициативи, които ще се реализират със средства, осигурени по международни договори или от държавния бюджет, както и от инвеститори, сертифицирани по реда на Закона за насърчаване на инвестициите;

4. при отпадне необходимостта от изграждане на сгради, мрежи и съоръжения за специални нужди на отбраната и сигурността на страната;

5. при констатиране на явна фактическа грешка, имаща значение за предвижданията на плана.

6. когато се налага предвижданията му да бъдат съобразени с одобрен парцеларен план, разрешен на основание чл. 124а, ал. 9;

7. във връзка с осигуряване на устройствени мерки за защита на НКЦ и на експозиционната им среда от рискови фактори - преки и косвени, свързани с ново строителство за предотвратяване на разрушения в границите им или в охранителните им зони;

8. във връзка със социализацията и експонирането на културното наследство;

9. във връзка с отменяне по реда на ЗУТ и на ЗКН на проектни разработки по предходни устройствени планове и инвестиционни проекти, които предпоставят риск за опазването и експонирането на структурите на НКН, нарушават характеристиките на културния и исторически ландшафт;

10. във връзка с осигуряване на комуникация или съоръжение за достъп до НКЦ;

11. във връзка с провеждане на магистрални и локални инфраструктурни проводни и мрежи;

12. във връзка с предвиждане на комплекс от устройствени мерки по разширяване на ценностния контекст и на свързаността на структурите на локалното КН с тези на регионалното, за развитие на туристическата инфраструктура на територията на общината.

(2) Изменението на Общия устройствен план спира неговото прилагане в частта, за която то се отнасят.

(3) Кметът на общината налага строителна забрана за частта от Общи устройствен план, за която се отнася изменението.

§ 3. Всички инвестиционни намерения с местонахождение в защитени зони и територии, в границите на Община Исперих, задължително се съгласуват с Регионалната инспекция по околната среда и водите. За останалите инвестиционни намерения съгласуването се извършва при условията и изискванията на действащия Закон за опазване на околната среда.

§ 4. Оригиналът на графичната част на Общия устройствен план се съхранява в Община Исперих.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: УСТРОЙСТВЕНИ ПОКАЗАТЕЛИ

Устройствена категория	Устройствени показатели				Предназначение, основни и допълващи функции. Ограничения при изработване на ПУП	Индекс	Цвят
	максимална плътност на застрояване в %	макс. Кинт	минимална озеленена площ в %	максимална кота корниз в м.			
1	2	3	4	5	6	7	8
УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ, ТЕРИТОРИИ И УСТРОЙСТВЕНИ РЕЖИМИ							
1. Жилищна устройствена зона и терени с преобладаващо ниско застрояване с височина до 10 м.	20-60	0.5-1.2	40-60	10м (3 ет.)	Жилищните устройствени зони се застрояват предимно с жилищни сгради. Спрямо чл.17, ал.1 и 2 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ се позволява в партерните етажи на жилищните сгради да се изграждат търговски и други обслужващи обекти, гаражи, работилници с функции, съвместими с обитаването. Минимум една трета от озеленената площ е с висока дървесна растителност.	Жм	кафяв
2. Жилищна устройствена зона и терени с преобладаващо комплексно застрояване	20-50	0.6-2.0	40-60	15м	Жилищните устройствени зони се застрояват предимно с жилищни сгради. Спрямо чл.17, ал.1 и 2 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ се позволява в партерните етажи на жилищните сгради да се изграждат търговски и други обслужващи обекти, гаражи, работилници с функции, съвместими с обитаването. Минимум една трета от озеленената площ е с висока дървесна растителност.	Жк	кафяв със светлокафяво райе
3. Устройствена зона и терени за предимно производствени и складови дейности	40-80	1.0-2.5	20-40		Териториите са за производствени, складови и обслужващи сгради и съоръжения. В тях не се допускат производства с вредни отделения. Минимум една трета от озеленената площ е с дървесна растителност.	Пп	лилав

4. Смесена обществено-обслужваща производствено-складова устройствена зона	30-70	1.0-2.2	30-50	15	Териториите са с многофункционално предназначение за производствено-обслужваща функция, предимно с безвредни промишлени производства, животновъдни комплекси спазващи санитарно-хигиенните изисквания, обществено обслужване, жилища, спорт, търговия, предприятия на хранително-вкусовата промишленост и др. Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.	Соп	светло лилав с червено райе
5. Устройство зона и терени за ваканционно селище	30	1.2	50	10м (3 ет.)	Основното предназначение е за отдих и рекреационни дейности. Половината от площта за озеленяване трябва да бъде осигурена за дървесна растителност.	Ос	зелен с тъмно червено райе
6. Смесена централна устройствена зона	30-60	1.0-2.0	30-50		Смесена централна зона е с преобладаващ обществено-обслужващ характер в централните части на гр. Исперих. Обхващат административни и делови сгради, социални, просветни, учебни, културни, религиозни и др. обществени дейности, търговски и други обслужващи сгради и комплекси, хотели и заведения за хранене и развлечения, жилищни сгради, в т.ч. със смесено предназначение и др.	Ц	червен
7. Земеделски територии с устройствен режим за допустима промяна на предназначението за обществено-обслужващи производствено-складови дейности	30-70	1.0-2.2	30-50	15	Земеделски територии с допустима смяна на предназначението с многофункционално предназначение са за обществено-обслужване, търговия, безвредни производства, жилища, спорт и атракции и др. допълващи функции, без да се допускат обекти за дейности с вредни отделения и влияния.		лилаво-червено райе
8. Земеделски територии с устройствен режим за допустима промяна на предназначението за жилищни дейности	20-60	0.5-1.2	40-60	10м (3 ет.)	Жилищните устройствени зони се застрояват предимно с жилищни сгради. Спрямо чл.17, ал.1 и 2 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ се позволява в партерните етажи на жилищните сгради да се изграждат търговски и други обслужващи обекти, гаражи, работилници с функции, съвместими с обитаването. Минимум една трета от озеленената площ е с висока дървесна растителност.		кафяво райе
ТЕРЕНИ СЪС САМОСТОЯТЕЛЕН УСТРОЙСТВЕН РЕЖИМ							
9. Терени за гробищни паркове					Устройват се на основата на ПУП и в съответствие с чл. 31 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ и Наредба №2/2011 г. на МЗ за здравните изисквания към гробищните паркове и погребването и пренасянето на покойници. Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.		сигнално зелено с тъмно зелен контур

10. Терени за транспорт и комуникацияс					Устройват се на основата на ПУП и в съответствие с чл. 49 до чл.56 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ. Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.		светлосиво с тъмно сив контур
11.Терени за спорт и атракции			20		Обхващат стадиони, спортни площадки и др.спортно обекти. Устройват се с ПУП и в съответствие с чл. 33 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ Спазват се техническите изисквания и условията за безопасност. Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.		тъмно зелен с тъмно червен контур
12. Терени за инженерно - техническата инфраструктура					Обхваща водоснабдителната, канализационната, газопроводната и електропроводната мрежа, телекомуникация, радиотелевизионно и интернет покритие на общината и обслужващите им дейности. Показателите на застрояване се определят с ПУП съобразно правилата и нормативите, определени с Наредба 7 за ПНУОВТУЗ, както и другите приложими подзаконови актове.		мишосиво с тъмно сив контур
13.Терени за озеленяване, паркове и градини					Предназначени за широко обществено ползване в и извън населените места. Устройват се при условията на чл.30 и чл.32 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ.		светло зелен с тъмно зелен контур
14. Терени за обществено-обслужващи дейности	60	2.0	30-50	15	Предназначени са за осигуряване на обекти за обществено обслужващи дейности-образование, здравеопазване, социални грижи, култура, религия, административни, търговски и други обслужващи дейности. Устройват се при условията на чл. 40, 41, 43, 44 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ . Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.	Оо	червен
НАРУШЕНИ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ							
15.Санитарно-охранителни зони (СОЗ) около водоизточници и съоръжения за за питейно-битово водоснабдяване					Устройството и застрояването в охранителните пояси се реализират въз основа на устройствени планове и съобразно изискванията на специализираната нормативна уредба действаща към момента на изработване на подробния устройствен план (ЗВ, Наредба № 3 от 2000 г на МОСВ, МЗ и МРРБ и аналогични).		синьо райе

16. Терени за депа за отпадъци					Подлежат на поетапно закриване и рекултивация. След рекултивацията им тези терени се използват при спазване на режимите, установени за териториите, в които попадат. Прилагат се комплекс от инженерни, мелиоративни, селскостопански, горскостопански и други дейности. С рекултивацията се възстановява годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване, а при невъзможност се създава друг вид ползване, като се оформя подходящ ландшафт.		светло синьо райе
17. Територии за добив на полезни изкопаеми					Допускат се временни обекти, свързани с технологията на добив на подземни богатства и на необходимата техническа инфраструктура. За всеки конкретен случай параметрите на застрояване се доказват чрез специализиран подробен план по чл.111 от ЗУТ.		наситено синьо-зелено
18.Терени за обекти на недвижимо културно наследство (Ткин1)					Това са територии в обхвата на които има обекти НКЦ. Прилагат се разпоредбите на Закона за културното наследство (ЗКН), чл.35 от Наредба №7 за ПНУОВТУЗ , Специфични правила и нормативи за прилагана на Общ устройствен план на Община Исперих.		Оранжево с тъмно оранжев контур
19.Защитени територии за опазване на НКН (Ткин2)					Обособени са във връзка с чл.79, ал.5 от ЗКН за локализираните обекти НКЦ. Спазват се изискванията на Специфични правила и нормативи за прилагана на Общ устройствен план на Община Исперих.		тъмно керемидено червен контур с пунктир
33. Терени за обекти НКЦ с определени режими (Ткин3)					За територията на Културно-историческата зона, обхващаща местността "Сборяново" и територията между селата Малък Поровец и Свещаре, обявена с Разпореждане на МС №19 от 08.12.1988 г. за обявяване на резервати: "Обявява културно-историческата зона, обхващаща местността "Сборяново" и територията между селата Малък Поровец и Свещаре, Разградска област за историко-археологически резерват /ДВ бр.96 от 1988г./ се спазват Указания на МК и МСАБ от 03.1990 г. за опазване и охрана на ПК и използване на територията на ИАР "Сборяново" и охранителната му зона /Писмо № РД-00-10 на МК от 25.04.1990 г./. За Храм "Св.Архангел Михаил", с.Голям Поровец, с предоставен статут на художествена единична недвижима културна ценност с категория „местно значение“ посредством Заповед №РД9Р-27 от 26.07.2016 г. (ДВ бр.77/2016 г.) на Министъра на културата. Спазват се предписанията за опазване, регламентирани в гопреописания акт за предоставяне на статут.		оранжев контур

					За Храм "Св.св.Кирил и Методий", гр.Исперих, с предоставен статут на архитектурно-строителна и художествена единична недвижима културна ценност с категория „местно значение“ посредством Заповед №РД9Р-23 от 26.07.2016 г. (ДВ бр.77/2016 г.) на Министъра на културата. Спазват се предписанията за опазване, регламентирани в гопреописания акт за предоставяне на статут.		
--	--	--	--	--	---	--	--

VI. ОБЕМ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ПРОЕКТА

Предварителният проект за Общ устройствен план на Община Исперих е структуриран в три тома:

ТОМ I-1

Текстова част:

- Обяснителна записка на Общ устройствен план на Община Исперих (Предварителен проект).
- Правила и нормативи за прилагане на Общ устройствен план на Община Исперих.

Чертежи:

- Опорен план за територията на Община Исперих в М 1:25 000;
- Схема вид собственост на Община Исперих в М 1:40 000;
- Общ устройствен план на Община Исперих (Предварителен проект) в М 1:25 000;
- Общ устройствен план - Детайл на град Исперих (Предварителен проект) в М 1:10 000;
- Схема на транспортно – комуникационна система на Община Исперих в М 1:35 000;
- Схема на газоснабдяване в М 1:35 000;
- Схема на водоснабдяване и канализация в М 1:35 000;
- Схема на електрификация и съобщителни мрежи в М 1:35 000;
- Схема риск от бедствия в М 1:35 00;
- Схема на ландшафтно устройство в М 1:35 000.

ТОМ I-2

Приложения:

- Изходни данни и материали от институциите.

ТОМ II

Текстова част:

- Обяснителна записка на Общ устройствен план на Община Исперих – Културно-историческо наследство (Предварителен проект).
- Специфични правила и нормативи за прилагане на Общ устройствен план на Община Исперих.

Чертежи:

- Опорен план на недвижимото културно наследство на територията на Община Исперих в М 1:25 000;
- Схема на културното наследство на територията на Община Исперих в М 1:25 000;

Приложения:

Изходни данни и материали от институциите.